

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

64. aastakäik

29. oktoober 2021

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Regioonide komitee

Interactio – hübriidistung – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 145. istungjärk, 30.6.2021–1.7.2021

2021/C 440/01	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Euroopa Regioonide Komitee ettepanekud seoses Euroopa Komisjoni 2022. aasta tööprogrammiga“	1
2021/C 440/02	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Visioon Euroopast: piiriülese koostöö tulevik“	6

ARVAMUSED

Regioonide komitee

Interactio – hübriidistung – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 145. istungjärk, 30.6.2021–1.7.2021

2021/C 440/03	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia“	11
2021/C 440/04	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Uuendatud partnerlus lõunapoolsete naaberriikidega. Vahemere piirkonna uus tegevuskava“	19
2021/C 440/05	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärkide suurendamine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärku eel“	25
2021/C 440/06	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa demokraatia tegevuskava“	31
2021/C 440/07	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kestliku arengu eesmärkide saavutamine 2030. aastaks“	36
2021/C 440/08	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“	42

2021/C 440/09	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Strateegia põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamiseks ELis“	49
2021/C 440/10	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Piirkondlike lennujaamade tulevik – probleemid ja võimalused“	51
2021/C 440/11	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Tulevikukava hooldustöötajate ja -teenuste jaoks – kohalikud ja piirkondlikud võimalused Euroopa väljakutseks“	56
2021/C 440/12	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Sotsiaalmajanduse tegevuskava“	62

III Ettevalmistavad aktid

Regioonide komitee

Interactio – hübriidistung – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 145. istungjärk, 30.6.2021–1.7.2021

2021/C 440/13	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Digiteenuste õigusakt ja digiturgude õigusakt“	67
2021/C 440/14	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime“	99
2021/C 440/15	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Üleeuroopalise energiataristu määruse muutmine rohe- ja digipöördele vastavaks“	105

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – HÜBRIIDISTUNG – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
145. ISTUNGJÄRK, 30.6.2021–1.7.2021

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Euroopa Regioonide Komitee ettepanekud seoses Euroopa Komisjoni 2022. aasta tööprogrammiga“

(2021/C 440/01)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE,

võttes arvesse

- 2012. aasta veebruaris Euroopa Komisjoniga allkirjastatud koostööprotokolli,
- komitee resolutsiooni „Euroopa Regioonide Komitee prioriteetid 2020–2025“⁽¹⁾,
- komitee ja CALRE koostöölepingu raames saadud seadusandlike volitustega piirkondlike parlamentide arvamusi,

Taastumine ja ühtekuuluvus

1. kutsub – arvestades, et taasterahastu „NextGenerationEU“ rakendamine on Euroopa Komisjoni 2022. aasta tööprogrammi põhiprioriteet – komisjoni üles tagama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisse, mis on keskse tähtsusega taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärkide saavutamiseks, parema kooskõlastamise tagamiseks ühtekuuluvuspoliitika programmide ja piirkondade välja töötatud aruka spetsialiseerumise strateegiatega ning võimaliku madala kasutusmäära ennetamiseks. Komitee rõhutab ka vajadust kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused Euroopa poolaasta protsessidesse, sest enamikul riigipõhistest soovitustest on kohalik ja piirkondlik mõõde;

2. kordab oma üleskutset komisjonile integreerida kestliku arengu eesmärgid reformitud Euroopa poolaastasse, kaardistada need riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades ja integreerida need selle alusel järgmisse tsüklisse, alustades iga-aastasest majanduskasvu analüüsist. Samuti ootab komitee, et luuakse kestliku arengu eesmarke käsitlev ELi sidusrühmade platvorm, mis toetaks komisjoni ja annaks nõu kestliku arengu eesmärkide õigeaegse rakendamise kohta;

3. kutsub Euroopa Komisjoni üles esitama ettepaneku pikendada 2022. aasta lõpuni koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus+*i* raames kehtivaid erakorralisi paindlikkusmeetmeid, näiteks võimalus kasutada ELi 100 %-lise kaasrahastamise määra, ning kaaluma vähese tähtsusega riigiabi ülemmäära ajutist suurendamist, et jätkata kestlike investeeringute toetamist samal ajavahemikul;

4. nõuab tungival, et komisjon võtaks kõik vajalikud meetmed, tagamaks et õiguslikult siduvat tegevuskava uute omavahendite kasutuselevõtuks praeguse mitmeaastase finantsraamistiku ajal rakendatakse täielikult, sealhulgas esitades õigeaegselt seadusandlikud ettepanekud;

⁽¹⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA.

5. kutsub komisjoni üles võtma Euroopa majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamise taasalustamisel arvesse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegelikkust ja vajadusi ning COVID-19 pandeemia mõju võla- ja eelarvepuudujäägi tasemele, eelkõige seoses avaliku sektori investeringutega kõigil valitsemistasanditel;
6. kutsub Euroopa Komisjoni üles keskenduma ELi äärepoolseimate piirkondade strateegia läbivaatamisel kestlikule arengule ja töökohtade loomisele, arvestades COVID-19 pandeemia ränki tagajärgi neis piirkondades; kohustub osalema strateegia väljatöötamises ja rakendamises kooskõlas oma varasemate soovitustega;
7. kutsub komisjoni üles integreerima demograafilised kaalutlused kõigisse oma poliitikavaldkondadesse ja nägema ette rahastamisvahendid, mis võimaldavad töötada välja meetmed demograafiliste probleemidega tegelemiseks piirkondades, kus demograafiliste muutuste tagajärjed avaldavad erilist mõju;

Keskkond ja kestlikkus

8. tunneb heameelt komisjoni ettepaneku üle kehtestada koos komiteega nullsaaste seire ja hilisemas etapis oma nullsaaste tegevuskava raames ELi piirkondade *keskkonnategevuse tulemustabel*; teeb ettepaneku teha koostööd, et jälgida kõigi rohelise kokkuleppe poliitikavaldkondade, sealhulgas kliimameetmete rakendamise ja keskkonnahoidliku majanduse taastamise arengut ja mõju piirkondlikul tasandil; palub kaasata end rohelisemate linnade Euroopa aasta korraldamisse, kui see 2022. aastaks kinnitatakse. Komitee kutsub üles võtma rohelise kokkuleppe poliitika rakendamisel arvesse maapiirkondade ja eriti kõige hõredamalt asustatud maapiirkondade eripära;
9. kutsub komisjoni üles integreerima ookeaniseaduse Euroopa rohelisse kokkuleppesse üldise strateegiana, millel on mõõdetavad eesmärgid ja tähtajad merekeskkonna kaitsmiseks, saaste vähendamiseks ja elurikkuse vähenemise suundumuse ümberpööramiseks, samal ajal kaitstes ja toetades väikesemahulise kalapüügi tegelevaid kalureid;
10. soovib komisjonil lisada majandusliku, sotsiaalse, territoriaalse ja digitaalse ühtekuuluvuse kontseptsiooni täiendava mõõtmena ka keskkonna- ja kliimaalane ühtekuuluvus kui maailma majanduse taastamise, samuti kestliku arengu, ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030, kestliku arengu eesmärkide ja CO₂-neutraalsuse eesmärgi põhielement;
11. ühineb Euroopa Parlamendi üleskutsega, et komisjon esitaks 2022. aasta lõpuks õiguslikult siduva elurikkusseaduse. Sellega peaks kaasnema seiremehhanism koos näitajatega ja see peaks ametlikult hõlmama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi;
12. kutsub komisjoni üles vaatama üle energialiidu juhtimist käsitleva määruse, et muuta see sobivaks rohelise kokkuleppe rakendamise jaoks, parandada riigi tasandist madalama tasandi panuste riiklikesse kavadesse integreerimist ning viia riiklikud energia- ja kliimakavad vastavusse riiklike kavadega ÜRO 2030. aasta tegevuskava ja kestliku arengu eesmärkide raamistiku rakendamiseks; teeb ettepaneku luua riigi tasandist madalama tasandi meetmete raamistik, mida võetaks ametlikult arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raamistikus ja sellele järgnevas ELi kliimaalases juhtimises;
13. ootab, et komisjon hakkaks süvalaiendama soolist mõõdet oma poliitilistesse protsessidesse: rohelisse kokkuleppesse, riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse ning ELi struktuuri- ja investeerimisfondide raames sõlmitud partnerluslepingutesse, esitades eelkõige kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppe artikli 16 punktiga f hiljemalt 1. jaanuariks 2023 metoodika, millega hinnatakse ELi programmide soolist mõju;
14. kutsub komisjoni üles alustama kohalike ja piirkondlike omavalitsustega struktureeritud dialoogi paketi „Eesmärk 55“ kavandamise ja rakendamise üle;
15. toetab strateegiaga „Talustaldrikule“ seatud eesmärgi, mis tuleb veel üle võtta ühise põllumajanduspoliitika õigusaktidesse. Ühtlasi kutsub komitee komisjoni üles esitama õiglase tootmisalase teabe märgistuse süsteemid, samuti loomsete saaduste päritolu ja tootmismeetodite märgised;
16. kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama, et Euroopa maaelu tegevuskava rakendatakse kõigis poliitikavaldkondades ja sellel on kaugeleulatuvad ja konkreetsed poliitilised eesmärgid, et tugevdada maapiirkondade uuenduslikku dünaamikat, korraldada arukat territoriaalset koostööd ja ergutada kodanike tegevust kohalikes arengustrateegiates;

Digiüleminek ja tööstus

17. kutsub komisjoni üles lõimima digitaalse ühtekuuluvuse kui täiendava mõõtme majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kontseptsiooni ning vältima sellega taristu, elektroonilistele seadmetele ligipääsu ja digioskuste puudumisest põhjustatud kahekordset digilõhet;

18. palub komisjonil võtta e-valitsuse võrdlusuuringu aruandes arvesse piirkondlikke ja kohalikke erisusi ning nendega seotud näitajaid, sest linna ja maa vahelised erinevused e-valitsuse teenuste kasutamisel suurenevad;

19. kutsub komisjoni üles korraldama struktureeritud dialoogi Euroopa linnade ja piirkondadega selle kohta, kuidas tugevdada piirkondlikke tööstuslikke ökosüsteeme, klastreid ja piirkondadevahelisi liite tööstusstrateegia rakendamise ajal, võttes arvesse aruka spetsialiseerumise strateegiaid, sest teatises 2020. aasta tööstusstrateegia ajakohastamise kohta on suuresti puudu kohapõhine lähenemisviis;

Piiriülene koostöö ja liikuvus

20. tunneb heameelt komisjoni võetud kohustuse üle esitada ühtse turu erakorraliste meetmete pakett ja nõuab selliste õigusaktide loomist, mis tagavad Euroopa miinimumstandardid ja menetlused, mis kindlustavad avatud sisepiirid ka kriiside ajal;

21. rõhutab vajadust ELi poliitikaraamistiku järele, mis võimaldaks tõhusalt luua ja hallata piiriüleseid avalikke teenuseid; julgustab ka liidu seadusandjat, liikmesriike, piirkondi ja kohalikke omavalitsusi arendama ja edendama piiriülese osalusdemokraatia vahendeid, mis aitavad kaasata kodanikke kohapeal Euroopa integratsiooniprotsessi;

22. tunneb sügavat kahetsust, et liikmesriikide vahelised arutelud kavandatud Euroopa piiriülese mehhanismi üle õiguslike ja haldustakistuste kõrvaldamiseks nurjusid; kuna õiguslikud ja halduslikud takistused seavad piiriülesele koostööle ja piirialade elukvaliteedile tõsiseid piiranguid, kutsub komitee komisjoni üles esitama uue ettepaneku Euroopa piiriülese mehhanismi määramise kohta;

23. kutsub Euroopa Komisjoni üles esitama konkreetseid suunised uue linnalise liikuvuse raamistiku kohta, mis muudaks linnalise liikuvuse kestlikumaks ja vähendaks selle mõju inimeste tervisele;

24. tunneb heameelt institutsioonidevahelise kokkuleppe üle Euroopa ühendamise rahastu kohta; loodab, et kaasrahastatud üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) ja üleeuroopalise energiavõrgu (TEN-E) projektid aitavad kaasa puuduvate ühenduste kõrvaldamisele, eriti piiriülestes piirkondades, ja tuletab komisjonile meelde vajadust eraldada piisav eelarve üldvõrgu projektide kaasrahastamiseks;

Ränne ja sotsiaalkaitse

25. soovib luua piirkondliku sotsiaalvaldkonna tulemustabeli, et kajastada täies ulatuses ELi sotsiaalprobleeme ja tagada Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamine kõigil tasanditel;

26. kutsub komisjoni üles toetama ja jälgima Euroopa lastegarantii rakendamist liikmesriikides ning hõlbustama sellega seotud parimate tavade vahetamist;

27. loodab, et komisjon esitab ambitsioonika ettepaneku platvormitöötajate töötingimuste parandamise kohta, milles võetakse arvesse riikide tööturumudeleid ja ELi otsustuspädevust;

28. kutsub komisjoni üles lisama komitee soovitusel pikaajalise hoolduse algatusse, arvestades selle tugevat seost tõsise oskuste nappusega selles valdkonnas ja demograafiliste muutustega, mis on eriti teravad vananeva elanikkonnaga piirkondades;

29. kohustub täitma aktiivset rolli kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormis, mida tuleks täiendada komisjoni ettepanekuga kodutuse kaotamise riiklike strateegiate ELi raamistiku vastuvõtmiseks;

30. kutsub komisjoni üles pöörama erilist tähelepanu kultuuri- ja loomesektori taastumise ja vastupanuvõime tugevdamisele COVID-19 pandeemia valguses ning käsitlema kunstnike töötingimuste ebakindlust, hõlbustades liikuvust ja nende staatuse vastastikust tunnustamist;

Ränne ja integratsioon

31. kutsub komisjoni üles tagama, et tehakse edusamme Euroopa rände- ja varjupaigahalduse raamistiku loomisel uue rände- ja varjupaigapakti raames; kordab, et komitee ja komisjoni uues integratsioonipartnerluses tuleks arvesse võtta ja toetada rände ja integratsiooni kohalikku ja piirkondlikku mõõdet;

Turvalisus

32. kutsub komisjoni üles kaasama komitee täieõigusliku partnerina ELi linnade turvalisuse ja vastupanuvõime programmi ning uude algatusse „Linnad radikaliseerumise ja terrorismi vastu“;

Tervishoid, elanikkonnakaitse ja turism

33. tuletab komisjonile meelde, et Schengeni õigusraamistiku läbivaatamisel tuleb arvestada sisepiirilähedaste linnade ja piirkondade seisukohti ja vajadusi; vastavalt protokollile nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete kohaldamise kohta palub endaga varases etapis konsulteerida;

34. nõuab, et Euroopa Komisjon viiks läbi kiirmenetluse eesmärgiga leida Vahemere humanitaarkriisile rahuldav ja püsiv lahendus, keskendudes esmajärjekorras rändajate elu kaitsmisele, aga ka inimõiguste ja põhivabaduste austamise tagamisele. Komitee ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on valmis tihedaimaks koostööks;

35. kutsub komisjoni üles esitama julgeid ettepanekuid oluliste ravimite väljatöötamiseks ja tootmiseks ELis, et tagada ELi strateegiline autonoomia, vähendades sõltuvust kolmandatest riikidest; ootab, et komisjon esitaks ka konkreetseid ja jõulised meetmed geneeriliste ja sarnaste bioloogiliste ravimite kättesaadavuse soodustamiseks ning ka ravimite kättesaadavuse tagamiseks kriisi ajal;

36. toetab seda, et Euroopa tuleviku konverentsi kontekstis vaadatakse läbi Euroopa Liidu roll rahvatervise poliitikas, pidades silmas, et tervishoiupoliitika on liikmesriikide esmane pädevus ja sellega tegeletakse sageli kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tasandil;

37. ootab, et komitee arvamus patsientide õiguste kohta piiriüleises tervishoius ning ka RegHubi kolmanda konsulteerimise tulemused kajastuksid kolmandas aruandes direktiivi toimimise kohta, mis tuleb esitada 2022. aastal;

38. ootab võimalust anda oma panus komisjoni ettepanekusse luua Euroopa vaktsineerimiskalender ja -kaart, et tagada kõigile eurooplastele õigus kaitsele, mida pakub vaktsineerimine, olenemata nende elukohast, ja tõend selle kaitse kohta;

39. nõuab tungivalt, et komisjon jätkaks elanikkonnakaitse valdkonnas liidu õnnetustele vastupidavusega seotud eesmärkide püstitamist ja arendamist mittesiduvate eesmärkidena ennetus- ja valmisolekumeetmete toetamiseks, rõhutades samas, et seda tuleb teha koostöös mitte üksnes riikide valitsuste, vaid ka kohalike ja piirkondlike omavalitsustega; ootab ka liidu elanikkonnakaitse teadmusrakenduste täielikku rakendamist ja nõuab tungivalt, et komisjon kaasaks ka sellised õnnetuste ohjamise alased erialateadmised, mis on kättesaadavad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tasandil; loodab lisaks selget kava, et võtta pikaajalisi kohustusi seoses ELi elanikkonnakaitse mehhanismi ja selle vahenditega, näiteks rescEU ja Euroopa meditsiinikorpus, ning et neid rahaliselt tugevdada;

40. kordab oma üleskutset töötada välja Euroopa turismi uus strateegia ja palub komisjonil koostada Euroopa turismi tegevuskava 2030/2050 ja esitada selle esimene kavand enne 2022. aasta esimese poolaasta lõppu, et toetada Euroopa turismi ökosüsteemi rohe- ja digiüleminekut ja tugevdada selle konkurentsivõimet ning edendada selle tegevusega seotud kohalikku ja piirkondlikku tööhõivet;

Väliskoostöö

41. peab kahetsusväärseks, et 24. detsembril 2020 ELi ja Ühendkuningriigi vahel sõlmitud kaubandus- ja koostööleping ei näe ette kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konkreetset ja struktureeritud osalemist; komitee kaalub aga eelkõige komitee ja Ühendkuningriigi kontaktrühma poliitilise töö kaudu võimalusi, kuidas tagada meie koostöö järjepidevus Ühendkuningriigi regionaalsete valitsuste ja kohalike omavalitsustega; samuti kutsub komisjoni üles jälgima tähelepanelikult kohalike ja piirkondlike omavalitsuste osalemist Brexitiga kohanemise reservi rakendamises;

42. kutsub komisjoni üles looma tihedas koostöös komiteega ja eriti ühiste nõuandekomiteede kaudu Montenegro, Põhja-Makedoonia ja Serbiaga ning Lääne-Balkani töörühmaga pideva ja struktureeritud toetuse vastastikuseks koostööks Lääne-Balkani kohalike omavalitsuste ja nende partnerite vahel ELi liikmesriikides;

43. tunneb heameelt otsuse üle asutada idapartnerluse avaliku halduse akadeemia ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tugevdatud rolli üle idapartnerluse poliitika, strateegiate ja juhtalgatuste rakendamisel;

44. kutsub uuendatud partnerluse rakendamisel lõunapoolsete naaberriikidega kõiki ELi institutsioone tungivalt üles käsutama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kestliku arengu ja programmitöö peamiste partneritena, et anda detsentraliseerimisreformidele uut hoogu;

45. kutsub komisjoni üles tunnustama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli rahu ja heaolu edendamisel kolmandates riikides selliste algatustega nagu Nicosia algatus, mis on konkreetne näide vastastikusest koostööst, mis on aidanud luua usaldust ja hoidnud avatuna piirkondlike ja kohalike ametiasutuste sisediaaloo;

Subsidiaarsus ja Euroopa tulevik

46. kordab oma üleskutset komisjonile tõhustada tööd ja suhtlust kodanike ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega Euroopa tuleviku konverentsi raames ja sellest väljapool ning pakkuda asjakohaseid vahendeid konverentsi soovitude järelkäsitlemiseks; kutsub komisjoni üles tihendama koostööd oma liikmesriikides asuvate esinduste ja komitee vahel kohalike dialoogide korraldamiseks väljaspool pealinnu;

47. kutsub komisjoni üles võtma Euroopa demokraatia tegevuskavas esitatud seadusandlike ja muude meetmete järelmeetmeid, lisades nende kohaldamisalasse piirkondlikud ja kohalikud valimised, kohaliku meedia ning desinformatsiooni leviku tõkestamise piirkondlikul ja kohalikul tasandil;

48. on jätkuvalt pühendunud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse rakkerühma „Teeme vähem, aga paremini“ soovitude ja aktiivse subsidiaarsuse kontseptsiooni rakendamisele; kutsub üles subsidiaarsuse hindamise võrgustikku süstemaatiliselt kasutama;

49. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon ELi institutsioonidele ja ELi nõukogu eesistujariikidele.

Brüssel, 30. juuni 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Visioon Euroopast: piiriülese koostöö tulevik“

(2021/C 440/02)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. usub kindlalt piiriülese koostöö suurde lisaväärtusse Euroopa Liidu projekti ja poliitika olulise osana, sest selle eesmärk on tugevdada territoriaalset ühtekuuluvust ning ka sidemeid, läbikäimist ja koostööd territooriumide ning kodanike vahel üle maa- ja merepiiride;
2. tunneb muret piiriüleses koostöös COVID-19 pandeemia tõttu tekkinud tagasilöögi pärast, mis on viimaste aastakümnete suurim, ning kutsub Euroopa Liidu tuleviku üle peetavat arutelu silmas pidades üles seadma piiriülese koostöö taas ELi poliitilise tegevuskavakava etteotsa, aidates seeläbi kaasa kriisist taastumisele;
3. esitab pärast komitee avalikke konsultatsioone piiriülese koostöö tuleviku teemal ja pärast konsulteerimist Euroopa Piirialade Kodanike Liidu liikmetega järgmise visiooni lähiaastate piiriülese koostöö kohta;

Pääste- ja hädaabiteenistused, tervishoid ja tulevased kriisid

4. kutsub Euroopa Komisjoni üles esitama ettepaneku piiriülese maa- ja merekoostöö säilitamiseks ning piiriülese elu käimashoidmiseks kogu ELi hõlmava või piirkondliku kriisi korral. Selles ettepanekus tuleks ette näha, et ELi sisepiirid jäävad avatuks, tagades inimeste vaba liikumise, piiriüleste avalike teenuste osutamise ning garanteerides ühtse turu ja Schengeni ala täieliku ja sujuva toimimise;
5. rõhutab, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid peaksid enne, kui kaaluvad piiride sulgemist või mistahes tüüpi tegevust, mis võib mõjutada kodanike elu, alati õigeaegselt kohalike ja piirkondlike omavalitsustega nõu pidama. Lisaks peavad kõik sellised meetmed järgima proportsionaalsuse põhimõtet ega tohi minna kaugemale sellest, mis on vajalik õiguspäraselt ja läbipaistvalt määratletud poliitiliste eesmärkide saavutamiseks;
6. rõhutab vajadust, et Euroopa Liidu elanikud saaksid võimalikult kiiresti ligi hädaabi- ja tervishoiuteenustele. Komitee kutsub liikmesriike üles kaaluma meetmeid, mis võimaldaksid hädaabi- ja tervishoiuteenistuste personalil ja sõidukitel vabalt piiri ületada;
7. soovitab, et liikmesriigid võtaksid tervise-, pääste- ja hädaabiteenuste tegevuse muutmisel või uute riiklike, piirkondlike või kohalike tervishoiukavade kavandamisel või rakendamisel arvesse piiriülest koostööd. Samuti võiks järgida ja rakendada nii palju kui võimalik ja sõltuvalt hädaolukorra põhjustest ELi tervisekavasid;

8. kutsub liikmesriike üles koostama piiri või isegi piiriosade kohta ühiseid piiriüleseid hädaolukorra lahendamise plaane, et tagada hädaolukordades parem valmisolek ja reageerimine. Selliste plaanide koostamisel tuleks konsulteerida ELi piirialade, eelkõige euroregioonide, töökogukondade, Euroopa territoriaalse koostöö rühmituste (ETKRid) ja teiste piiriüleste struktuuridega ning asjaomasel juhul võimaldada neil vastutada nende plaanide rakendamise või kaasjuhtimise eest;
9. nõuab tiheda koostöö tegemist Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusega (ECDC) ja pädevate piirkondlike ametiasutustega, eelkõige kohalike või piirkondlike piiriüleste tervishoiuteenuste vaatluskeskuste loomise kaudu;

Piiriüleste piirkondade integratsiooni edendamine

10. kutsub Euroopa Liitu koostöös oma liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega üles edendama funktsionaalsete elupiirkondade arengut liidu ja selle naaberriikide, sealhulgas äärepoolseimate piirkondade maismaa- ja merepiirkondades, keskendades sellest tulenevalt oma tulevased rahastusvõimalused ja poliitika nendele piirkondadele;
11. kutsub Euroopa Komisjoni üles võtma oma poliitika kujundamisel arvesse piiriülesuse küsimust, kasutades valdkondadevahelist lähenemisviisi;

12. kutsub Euroopa Komisjoni ja eriti Eurostati ning asjaomaseid riiklikke statistikaameteid üles koguma süstemaatiliselt statistilisi andmeid piiriüleste alade elu kohta, kaardistades piiriülesed vood ja vastastikuse sõltuvuse kõigis asjakohastes poliitikavaldkondades ja avalikus elus, eesmärgiga varuda konkreetseid tõendeid tulevase poliitikakujundamise jaoks;

13. nõuab, et liikmesriigid uuriks ühiste strateegiate väljatöötamist integreeritud piiriüleste alade jaoks ja näeksid ette sihtotstarbelised ressursid piiriüleste projektide, ruumilise planeerimise, taristu, majandusstrateegiate ja integreeritud tööturu arendamiseks. Nende strateegiate väljatöötamist ja rakendamist rahastataks Interregi kaudu mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames;

14. on seisukohal, et kõik Euroopa Komisjoni talitused peaksid olema teadlikud ETKRide olemasolust. Seepärast kutsub Euroopa Regioonide Komitee Euroopa Komisjoni üles tagama, et ETKRe tunnistataks juriidiliste isikutena ja et neil oleks õigus osaleda kõigis ELi projektikonkurssides;

15. rõhutab, et keskkonnatervist (õhu, pinnase ja vee kvaliteet) ning piirialade elanike tervist tuleb enam kaitsta, et vältida reostust ja tööstusriske, mis tekivad teisel pool piiri;

16. kutsub sujuva piiriülese elu võimaldamiseks Euroopa Komisjoni üles alustama liikmesriikidega dialoogi, et leida tõhusad viisid kodanike ja ettevõtjate oskuste ja õiguste vastastikuseks tunnustamiseks;

Piiriüleste transpordi- ja sideühenduste parandamine

17. kutsub üles toetama piisava rahastamise ja strateegilise planeerimise kaudu paremat piiriülest ühendatust ja ühendvedusid maa- ja merepiiridel. Sellised vahendid nagu Euroopa ühendamise rahastu peaksid alati sisaldama konkreetseid üleskutseid kaotamiseks piiriülestes ühendustes esinevad lüngad, ka väljaspool TEN-T põhivõrku. Euroopa Investeeringupanga ning liikmesriikide tugipankade kaudu tehtavate pikaajaliste investeeringutega tuleks rahastada ka piiriülesteid projekte ning Interreg peaks oma rakenduskavades suurendama osalemist nende transpordi kitsaskohtade rahastamises;

18. rõhutab, et kõiki piiriüleste voogude süsinikuheite vähendamiseks mõeldud lahendusi tuleks edendada edasipüüdlikumalt, et saavutada kliimaeesmärgid aastaks 2030 ja kliimanetraalsus aastaks 2050. See hõlmab ka ühise hinnapoliitika või piletsüsteemide väljatöötamist, sõiduplaanide ühtlustamist ja teabe reisijatele kättesaadavaks tegemist;

19. soovib, arvestades probleeme, millega saare- ja mägipiirkonnad ning äärealad silmitsi seisavad, rõhutada ka piiriüleste koostööprogrammide tähtsust territoriaalse järjepidevuse ja piiriülese liikuvuse, loodusvarade säästva majandamise ning energiasüsteemi süsinikuheite vähendamise ja ringmajanduse toetamiseks asjaomastes piirkondades ja merepiirkondades;

20. rõhutab, et suuremat tähelepanu tuleks pöörata ja enam rahastust eraldada piiriüleste IT-ühenduste projektidele, lairibavõrkudele juurdepääsu tagamisele ja tehisintellektivahendite kasutamisele, mis toetaksid majanduslikku ja sotsiaalset koostööd piiriüleste piirkondade vahel, pöörates eritählepanu maapiirkondade vajadustele;

Piiriüleste teenuste arendamine

21. rõhutab, et ELi poliitikaraamistik peab võimaldama tõhusalt luua ja hallata piiriüleste avalikke teenuseid, mis vastaksid meie piirialadel elavate ELi elanike vajadustele, võttes eriti arvesse demograafiliste probleemidega piirialade elanike vajadusi ja vältides kvaliteetsete avalike teenuste osutamise ja nende piirkondade rahvastiku jätkuvat vähenemist. Elanikele ja ettevõtetele tuleks kõigis piiriülese elu jaoks asjakohastes valdkondades välja arendada piiriüleste avalikke teenuseid;

22. kutsub ELi piirialasid ja eriti euroregioone, töökogukondi, ETKRe ja muid piiriülesteid struktuure üles vaatama proaktiivselt piiridest kaugemale, et leida koostoimeid, võimalikku ressursisäästu ja lisateenuseid, et luua kodanikele ja turistidele mõlemal pool piiri atraktiivne pakkumine;

23. rõhutab vajadust audiovisuaalsele sisule paremini juurde pääseda ja seda paremini levitada, piirates geoblokeerimist eelkõige piirialadel, mis tooks kasu ka keelevahemustele;

24. rõhutab, et halduskoormuse vähendamine on eriti oluline piirialadel tegutsevate ettevõtete jaoks, ja pühendub seepärast sellele, et käsitleda seda küsimust tulevikukindluse platvormil esmatähtsana ja teha asjakohaseid ettepanekuid sellistes valdkondades nagu riigihanked ning digitaalsete hangete vahendid ja protsessid. Komitee rõhutab digiülemineku tähtsust piiriüleste avalike teenuste osutamise arendamisel, võttes arvesse kolme põhiaspekti – tootmisstruktuuri, haldusasutusi ja kodanikele teenuseid osutavaid asutusi – ning elanikkonda ennast;

25. kutsub Euroopa Komisjoni koostama õigusraamistiku, et hõlbustada piirialatöötajaid käsitlevate eeskirjade vastuvõtmist piirialariikides;

Integreeritud piiriüleste tööturgude arendamine

26. rõhutab, et omavahel tugevalt seotud piiriülestes piirkondades on ühtekuuluvuse ja kestliku majanduskasvu tagamiseks vaja ühisarengut. See nõuab integreeritud territoriaalset strateegiat, piiriülesest tööst saadava sissetuleku õiglast jaotamist ning piiriülese piirkonna toimimise tagamiseks vajalike piiriüleste taristute ja avalike teenuste piiriülest rahastamist;

27. nõuab piiriülese koostöö paremat edendamist ja selle hõlbustamist liikuvuse valdkonnas hariduse, koolituse ja tööhõive eesmärkidel. Üksikisikute jaoks parandab selline liikuvus tööhõivevõimalusi, aitab olla maailmale avatud ja tugevdab Euroopa kodakondsust;

28. rõhutab, et haridussüsteemid, sealhulgas piirialade ülikoolid, täiskasvanuhariduse ja kutseõppeasutused, peaksid pakkuma võimalusi naaberkeelte õppimiseks võimalikult varakult ja osana elukestvast õppest, kusjuures õppekavad peavad olema kohandatud vastavalt tööturu praegustele ja tulevastele vajadustele;

Piiriülese valitsemise tugevdamine

29. soovib, et piiriülestele struktuuridele, näiteks euroregioonidele, töökogukondadele või piiriülestele ETKRidele, antaks piiriüleste alade haldamisel olulisem roll ja et nendega konsulteeritaks korrapäraselt kõigis piiriülese elu aspektides. Selle tagamiseks peaksid liikmesriigid ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kehtestama töömeetodid, mis võimaldavad erinevate piiriüleste struktuuride loomist;

Piiriülese ühise identiteedi arendamine

30. rõhutab, et piiriülene koostöö ei tähenda mitte ainult majanduskoostööd, vaid ka elamist piirialadel ja ühise identiteedi arendamist. Tuleks välja töötada kultuuripõhine lähenemisviis, mis tõstaks esile piirialade ühise nii materiaalse kui ka vaimse pärandi rikkust ning millega pakutaks kodanikele võimalust oma naabritega regulaarselt koos tegutseda ja suhelda, luues vastastikust usaldust, mille puudumine on jätkuvalt piiriülese koostöö peamine takistus. Sellega seoses on väga olulised inimestevahelised projektid, eelkõige kultuuridevahelise suhtluse tugevdamiseks, sest need süvendavad heanaaberlikku koostööd, mis on inimeste jaoks igapäevaelu osana kõige tähtsam. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ka elanikkonna mitmekesisusele ning otsida sobivaid vahendeid kaasava lähenemisviisi rakendamiseks;

31. toetab ELi digitaalse piiriülese teenusekaardi loomist ja tuletab kaasseadusandjatele meelde, et teenuste e-kaardi loomise eesmärk on vähendada piiriüleste teenuseosutajate ja eelkõige VKEde jaoks haldusmenetluste keerukust ja kulusid haldusformaalsuste täitmisel;

32. kutsub Euroopa Liitu, liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles toetama korrapärase piiriüleste kultuuri-, haridus- ja spordiürituste ning festivalide korraldamist. Komitee rõhutab, et noorte vabatahtlikku tegevust ja noorte osalust piiriülestes ja Euroopa koostööalgatustes tuleks edasi arendada, täienduseks Interregi vabatahtlike noorte algatusele ja Euroopa solidaarsuskorpusele;

33. on arvamusel, et Euroopa Liit peaks soodustama universaalsete automatiseeritud tõlkeseadmete väljatöötamist, mis on eriti kasulikud piiriülestel aladel;

Parem reguleerimine piirialade tugevdamiseks

34. rõhutab, et Euroopa Liit on vastu võtnud palju õigusakte ja lepinguid, mis võivad piirialadel elavate kodanike elu oluliselt parandada, kuid nende rakendamine ja järelemeetmed on puudulikud. Komitee nõuab tungivalt, et Euroopa Komisjon vaataks läbi kehtivate õigusaktide rakendamise ja tugevdaks järelevalvevõimalusi, et tagada nende nõuetekohane rakendamine kõigil tasanditel;

35. kutsub Euroopa Komisjoni üles esitama ettepaneku liikmesriikidevahelise koordineerimisvahendi kohta, millega tagatakse ELi direktiivide ülevõtmise ajal koordineerimine, et mitte tekitada piiridel uusi õiguslikke takistusi;
36. kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles hindama kõigi võimaliku piiriülese mõjuga asjakohaste seadusandlike ettepanekute piiriülest territoriaalset mõju, et vältida uute takistuste loomist piiriülestes piirkondades;
37. kutsub Euroopa Komisjoni üles tegema ettepanekuid Schengeni lepingu muutmiseks või täpsustamiseks, eriti sätete osas, mis võimaldavad liikmesriikidel piirid sulgeda või kehtestavad täiendavaid haldusnõudeid nende ületamiseks;
38. kahetseb sügavalt, et liikmesriikide vahelised arutelud õiguslike ja haldustakistuste kõrvaldamise mehhanismi loomiseks nurjusid, arvestades et ettepanek sisaldas märkimisväärsed edusamme piiriülese koostöö alal. Kuna piiriülesed õiguslikud ja halduslikud takistused seavad piiriülesele koostööle ja piirialade elukvaliteedile tõsised piirangud, kutsub komitee komisjoni üles uuesti algatama Euroopa piiriülese mehhanismi määrase muutmise, võttes arvesse liikmesriikide varem tõstatatud küsimusi. Komitee on valmis korraldama enne selle uue määrase ettepaneku esitamist arutelud Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning kõigi teiste teemast huvitatud sidusrühmadega;
39. kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles tunnistama euroregioonide tähendusrikast rolli Euroopa integratsioonis ja ühtekuuluvuses – nad kujundavad euroregiooni identiteeti, võtavad vastu ühisstrateegiaid, töötavad piiriülese olukorraga seotud kulude kõrvaldamise nimel ja teevad tihedat koostööd. Komitee kutsub seepärast üles euroregioonide rolli edendama ja soodustama, pakkudes neile suuremat rahalist toetust;

Euroopa territoriaalse koostöö parandamine

40. kutsub Euroopa Liitu üles mitmeaastast finantsraamistikku selle läbivaatamise käigus muutma, et eraldada Interregi programmidele ja Euroopa territoriaalsele koostööle oluliselt rohkem vahendeid;
41. taotleb Interregi projektide märkimisväärselt jätkumist ja rõhutab, et need peaksid olema piisavalt paindlikud, et tegeleda piiriüleste alade tegelike vajadustega. Komitee kutsub Interregi programmide juhtimisorganeid üles vältima veel rohkem igasugust ülereguleerimist. Tarbetust halduskordadest ning mõnest liiga sageli toimuvast kontrollist ja auditist tuleks loobuda, sest praegune koormus muudab piiriülesed projektid paljude kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja muude üksuste jaoks teostamatuks või ebasoovitavaks;
42. ajavahemikul 2021–2027 on vaja säilitada kõik perioodil 2014–2020 olemas olnud piiriülese koostöö geograafilised piirkonnad ning mitte jätta abikõlblikke piirkondi ilma mõjuva põhjuseta piiriülese koostöö programmidest välja;
43. kutsub ELi piirialasid ja Interregi programme investeerima piirialadel rohkem vahendeid inimestevahelistesse või mikroprojektidesse, mida võiks hallata korrapäraste projektikonkursside või väikeprojektide fondi loomise abil, et suurendada kohtumisvõimaluste ja vastastikuse usalduse loomise tegevuste hulka, ning soovib ka piiriüleses, riikide- ja piirkondadevahelises koostöös tihedamat suhtlust ja koostööd;
44. rõhutab, kui oluline on koostoime ja vastastikune täiendus piiriülese koostöö meetmete ja selliste Euroopa rahastamisprogrammide vahel, mis kuuluvad eelarve otsese, kaudse ja eelkõige koostöös liikmesriikidega toimuva täitmise alla;
45. juhhib tähelepanu sellele, et Interregi programmide raames peaks liit piiriülese koostöö alusel rahastama piirialadel töötavate ametnike täienduskoolitust ja pakkuma piiriülestele riigiteenistujatele Erasmus sarnaseid keeleõppe- ja vahetusprogramme, et tugevdada piiriülest koostööd;
46. rõhutab komitee kohustumust teha käesolevas resolutsioonis esitatud ettepanekute elluviimisel koostööd liikmesriikide, ELi institutsioonide ja asjaomaste sidusrühmadega;
47. rõhutab, et selles resolutsioonis esitatud ettepanekute eesmärk on panustada Euroopa tuleviku konverentsil peetavatesse aruteludesse. Komitee kutsub sellega seoses piirialade kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles korraldama piiriüleseid dialooge kodanikega ja looma alalisi konsultatsioonimehhanisme, kus kodanikud saaksid anda oma panuse Euroopa tuleviku konverentsi;

Piiriülese koostöö välismõõde

48. tuletab meelde piiriülese koostöö ja püsivate piiriüleste struktuuride, näiteks euroregioonide, töökogukondade või ETKRide suurt osatähtsust kestliku arengu saavutamisel välispiiride üleselt, aidates kaasa ELi tihedamale koostööle naabritega, toetades kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, edendades tõhustatud julgeolekut ja parandades sotsiaal-majanduslikku arengut. ELi välisel nii maismaa- kui ka merepiiril asuvad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid mõlema poole huvides tihendama koostööd oma ELi mittekuuluvate naaberriikidega, arendades ühist taristut, tugevdades sotsiaal-majanduslikku koostööd ja võimendades kultuurivahetust, võimaldades samal ajal ühiste teenuste loomist, mis oleksid piiriala elanikele kasulikud;

49. kutsub üles pidama Euroopa, riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste piiriülest koostööd keskseks elemendiks humanitaarkriisi pikaajalisel lahendamisel Euroopas ja selle naabruses;

50. rõhutab ELi piiriülese rahu ja lepitamise programmi PEACE olulist rolli Iirimaa ja Põhja-Iirimaa piiri puudutavas rahuprotsessis ning kahetseb Ühendkuningriigi valitsuse otsust loobuda teistes Euroopa territoriaalse koostöö programmides osalemisest. Tuginedes Põhjamere piirkonda hõlmavate Interregi programmide edukusele, peab komitee tulevaste piiriüleste projektide ja struktuuride edendamist oluliseks sammuks tugevate sidemete säilitamisel Ühendkuningriigi linnade ja piirkondadega, isegi ilma ametliku osaluseta ELi koostööprogrammides;

51. tuletab meelde, et ELi välispiirid ulatuvad Kariibi mere, India ookeani ja Aafrika läänerrannikuni, sest neil aladel asub Euroopa äärepoolseimaid piirkondi. Need alad on muu hulgas rändeliikumise, ebaseadusliku kaubanduse, loodusõnnetuste ja tervisekriisidega seotud ohtude suhtes väga haavatavad. Erinevalt teistest naaberriikide välispiiridest ei ole EL nende piirkondade jaoks ühiseid strateegiaid välja töötanud. Komitee kutsub ELi üles seda suunda edasi arendama ja koostama iga nimetatud piirkonna jaoks tegevuskavad, tugevdades koostööd naaberriikidega ja kasutades ära Euroopa äärepoolseimate piirkondade strateegilist potentsiaali.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – HÜBRIIDISTUNG – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
145. ISTUNGJÄRK, 30.6.2021–1.7.2021

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia“

(2021/C 440/03)

Raportöör:	Robert VAN ASTEN (NL / RENEW EUROPE) Haagi linnavalitsuse liige
Viitedokument:	komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia – Euroopa transpordivaldkonna edasise arengu suunad“ COM(2020) 789 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. tunneb heameelt ELi säästva ja aruka liikuvuse strateegia üle. Käesoleva teatisega seob Euroopa Komisjon koroonaviiruse kriisist taastumisel ELi rohelise kokkuleppe kestliku arengu tegevuskava, digitaalarengu tegevuskava ja liikuvuse rolli;
2. nendib, et liikuvus ühendab inimesi, linnu ja piirkondi ning on hästitoimiva majanduse eeltingimus. Samas tekitab liikuvus Euroopas veerandi kogu CO₂-heitest. Komitee toetab seetõttu Euroopa Komisjoni laiapõhjalist lähenemisviisi, millega soovitakse muuta liikuvus säästvamaks, parandada kestlike alternatiivide kättesaadavust ja rakendada õigeid (hinnapõhiseid) stiimuleid;
3. juhib siiski tähelepanu sellele, et liikuvuse säästvaks muutmist tuleb vaadelda koos sellega seotud probleemidega, nagu ligipääsetavus, juurdepääsetavus, taskukohasus, liiklusohutus, tervishoid, ruumiline planeerimine, eratranspordi tegelike alternatiivide olemasolu ja demograafilised muutused. Strateegias puuduvad konkreetsed meetmed, mis tagaksid, et need ülesanded üksteist vastastikku toetaksid;
4. märgib, et linnades ja piirkondades on liikuvus ühenduslüli elamise, tervise, töötamise, teadmiste omandamise, ostuvõimaluste ja vaba aja veetmise vahel. Liikuvusalane üleminek leiab peamiselt aset piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Strateegias tuleks pöörata rohkem tähelepanu linnade ja piirkondade teadmistele ja kogemustele liikuvuse säästvamaks muutmisel. Üleminek säästvale ja arukale liikuvusele nõuab ühist lähenemisviisi, mis kooskõlas aktiivse subsidiaarsuse põhimõttega hõlmab kõiki valitsemistasandeid (mitmetasandiline valitsemine);
5. leiab, et küsimus ei ole mitte ainult transpordi säästvamaks muutmises (heitevabade sõidukite suunas), vaid – kus võimalik – pigem vahemaade ja reisimise vähendamises ning liikuvusviiside muutmises (säästvamate aktiivsete transpordiliikide suunas, nagu kõndimine, jalgrattasõit ning bussid ja rongid) ja jagamises (kasutades muu hulgas arukat, digitaaltoega sõiduvajaduste koondamist (RidePooling) ka maapiirkondades);

6. märgib, et liikuvusalane üleminek nõuab eelkõige kasutaja käitumise muutumist. Rohkem tähelepanu tuleks pöörata sotsiaalsele innovatsioonile, mis keskendub töhusatele stiimulitele, mida linnad ja piirkonnad saavad kasutada aktiivse liikuvuse edendamiseks, muu hulgas jalgrattasõidu edendamine asutuste poolt, jalgrattaparklate ehitamine, jalgratta- ja jalakäijate teede nõuetekohase kasutamise jälgimine ning kõigi vajalike sammude astumine, et parandada juurdepääsetavust kõigi jaoks;

7. peab kahetsusväärseks, et strateegia ei kujuta endast tervikliku Euroopa liikuvuspoliitika visiooni, mis hõlmaks kõiki transpordiliike ühiselt ja tasakaalustatud viisil. Komitee rõhutab sellega seoses, et komisjon peaks panema suuremat rõhku muudele säästvalele transpordiliikidele, näiteks bussitranspordile, millel on oluline roll üleminekul säästvale, ohutule ja juurdepääsetavale liikuvusele;

8. leiab, et EL, liikmesriigid, piirkonnad ja linnad peavad hakkama avaliku ruumi käsitlema ühise hüvena, seda eriti linnade projekteerimisel ja planeerimisel ning ka kliima- ja energiaalase planeerimise puhul; See võib aidata avaliku ruumi kasutamisel muuta rõhuasetust peamiselt isiklikelt sõiduautodelt rohkem kodanike ühisele hüvele;

9. kutsub liikmesriike, piirkondi ja linnu üles pingutama enam selle nimel, et suurendada kõndimise, jalgrattasõidu, ühistranspordi ja muude säästvale kollektiivse transpordi võimaluste osakaalu linna-, kesk- ja maapiirkondades;

10. avaldab kahetsust, et Euroopa Komisjoni ettepanekus keskendutakse peamiselt isiklikele sõidukitele, jättes samas tähelepanuta nende mõju ummikutele ja muud, eriti linnades avalduvad negatiivsed välismõjud (müra- ja õhusaaste, õnnetused, kasvuhoonegaasid, tõkestav mõju jne). See puudutab iseäranis transiidipiirkondi ja linnu. Lisaks suureneb mõnes liikmesriigis reise arv, kuna elanikkond asub kesklinnast ümber linnalähedastesse piirkondadesse ja äärelinnadesse;

11. tunneb heameelt säästva linnalise liikumiskeskonna kavade (SUMP) olulise rolli üle. Neid kavasid kasutatakse üha rohkemates Euroopa linnades, kuid neid tuleks laiendada, et hõlmata ka ümbritsevaid piirkondi ja igapäevast linnasüsteemi⁽¹⁾. See süsteem võib linnati erineda ning hõlmata nii eeslinnasid kui ka neid ümbritsevaid maapiirkondi;

12. rõhutab programmi „Euroopa Horisont“ missioone, eelkõige eesmärgi „100 kliimaneutraalset linna 2030. aastaks“ olulist panust ELi strateegias sätestatud peamiste ühiskondlike probleemide lahendamisse ning et need moodustavad kokku terviku, mis ühendab mitmeid teemavaldkondi;

13. on veendunud, et hea ühenduvus on oluline ELi majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse seisukohast. Komitee leiab, et liikuvusstrateegias jääb eeskätt vajaka Euroopa Komisjoni konkreetsetest, maapiirkondadele ning eraldatud ja äärepoolseimatele piirkondadele suunatud algatustest, mis tuginevad liikuvuse olulisele rollile üldhuviteenuste osutamise tagamisel maapiirkondades, kus puudub tihe taristu. Umbes kaks kolmandikku Euroopa elanikkonnast elab väljaspool suuri linnu. Ühistransporditeenuste osutamine on eriti keeruline hõredamalt asustatud piirkondades, äärepoolseimates piirkondades, saartel ja mägipiirkondades. Euroopa vahendid ja regulatiivsed meetmed peaksid aitama kõikjal parandada kodanike liikuvust;

14. tuletab meelde, et piirkonnad ja linnad osutavad sageli ise või tellivad ühistransporditeenuseid ning määratlevad avaliku teenindamise kohustuse näiteks tervishoiuvedudes ja regulaarse maanteeühistranspordi valdkonnas. Sellega seoses palub Euroopa Komisjonil võtta maismaavedude avaliku teenindamise kohustuse määramise tõlgendamise suuniste läbivaatamisel paremini arvesse transpordi kestlikku mõõdet, eelkõige selleks, et võimaldada kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel olla oma nõudmiste ettekirjutamisel rangemad;

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll

15. viitab sellele, et linnade ja piirkondade probleemid erinevad. Mõnes suurlinnadega piirkonnas nagu ka transiidipiirkonnas on palju liiklusummikuid, kõrge õhusaaste ja keskkonnamüra. Teistes – eeskätt hõredalt asustatud – piirkondades ja suurlinnade äärelinnades on suur probleem hea ühenduse puudumine, mis raskendab ligipääsetavust ja

⁽¹⁾ Igapäevane linnasüsteem (*daily urban system*) on linna ümbritsev piirkond, kus toimub igapäevane pendelränne. See on vahend linnapiirkonna määratlemiseks, millesse kaasatakse ka pendelrändepiirkonnad.

juurdepääsetavust. Lisaks on piirkondi, kus elanikkond suureneb hooajaliselt kuni kolm korda. Suurtes piirkondades võivad kõik need probleemid esineda üheaegselt;

16. tunnustab ELi vesinikustrateegiat ning rõhutab taastuvatest energiaallikatest toodetud vesiniku ja sellest saadud sünteetiliste kütuste potentsiaali süsinikdioksiidheite vähendamisel nendes transpordivaldkondades, kus elektrifitseerimine ei ole mõistlik või tõenäoline, nagu raskeveokite, vee- ja õhustranspordi puhul. Saastevaba vesinik võib olla mõttekas alternatiiv ka ühistranspordi ja spetsiaalsete munitsipaalõidukite jaoks (?);

17. märgib, et liikuvus on lahutamatu seotud ruumilise planeerimisega, muu hulgas elamute, töö-, teenuste ja kultuurihoonete, kõnni- ja jalgrattateede, ühistranspordipeatuste ja parklate projekteerimise ja asukohaga. Üldplaneering ja maakasutusõiguse andmine suunavad liikuvustaristut ja määravad, millistele kriteeriumitele nende rajamine peaks vastama. Kui EL tegeleb üksnes kõigi olemasolevate liikuvuse vormide säästmiseks muutmise, jääb ruumiline mõõde piisava tähelepanuta;

18. Eelkõige liikuvus maapiirkondades on üks ruumilise planeerimise keskseid aspekte, mis võimaldab ühendatust asulate ja maapiirkondade tugikeskuste või maakonnakeskuste vahel, kus asuvad kõik olulised avalikud teenused. Seepärast võimaldab maapiirkondade liikuvus – kõige tõhusamate ning kõige parema katvuse ja ulatuslikumate võrkudega transpordiliikide kaudu – kodanikele juurdepääsu põhiteenustele (haridus, tervishoid, sotsiaalteenused jne) võrdsetel alustel linna- või linnalähedaste piirkondadega;

19. märgib, et vähendamaks fossiilkütuseid kasutavast liikuvusest tingitud heidet, peaksid olulised teenused (näiteks eluase, töö, koolid, tervisekeskused, ettevõtted ning vaba aja veetmise ja ostuvõimalused) (?) asuma iga elurajooni vahetus läheduses. Samal ajal suureneb seoses COVIDi pandeemia ja kaugtööga kodu asukoha sõltumatus töökohast, mis võib pikas perspektiivis vähendada ka liiklust. Seepärast toetab komitee võimaluse korral ja Euroopa omavalitsusüksuste erinevat olukorda arvesse võttes 15-minuti linna kontseptsiooni. See on linn, mille elanikud ei pea reisima rohkem kui 15 minutit, et rahuldada kõiki oma esmaseid vajadusi ja oma paljusid soovide. Kuigi 15-minuti linn ei välista autosid, ei tohi viimased määrata selle suurust ega kujundamist;

20. tuletab meelde, et tuleb arvesse võtta äärepoolseimate piirkondade piiranguid, kus elanikke teenindava ühistranspordivõrgu ehitamine, kavandamine ja hooldamine on keerulisem ja kulukam ning kus alternatiivsete võimaluste puudumisel jäävad erasõidukid peamiseks transpordivahendiks;

21. märgib, et linnad ja piirkonnad edendavad aktiivset liikuvust jalakäijate, jalgratturite ja ühistranspordi jaoks sobiva taristu rajamisega. Seejuures tuleks pöörata tähelepanu sellele, et maapiirkondade külakeskuste ja äärelinnade elanikel oleksid sujuvad ja turvalised võimalused ümberistumiseks, et reisijateveo sõidukeid kohandataks jalgrattaste transportimiseks ning et tagataks head ja taskukohased ühendused. Komitee avaldab selles kontekstis kahetsust, et strateegias ei esitata selget nägemust ühistranspordist. Samuti tuleks kavandatud strateegias siduda erinevate liikuvusvajadustega just need transpordiliigid, mis on konkreetset juhul kõige tõhusamad ja jätkusuutlikumad ning mis vastavad kõige paremini kodanike ootustele;

22. on veendunud, et hea ühenduvus on oluline ELi majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse seisukohast. Need ühendavad ühtsel turul kõiki piirkondi ja linnu ning tagavad, et kedagi ei jäeta kõrvale. See ei kehti mitte ainult majanduslikes keskustes asuvate suurlinnapiirkondade, vaid ka keskmise suurusega linnade, maapiirkondade, äärealade, äärepoolseimate piirkondade ja saarte kohta.

Säästva linnalise liikumiskeskonna kavad (SUMP)

23. märgib, et strateegia keskmes on säästva linnalise liikumiskeskonna kavad. See vabatahtlik, 2013. aastal loodud poliitikavahend on mõeldud linnalise liikuvuse haldamiseks ning linnade ja ümbritsevate (linnalähedaste) piirkondade vahelisteks ühendusteks. Praegu on Euroopas 1 000 säästva linnalise liikumiskeskonna kavaga linna. Viimastel aastatel on EL (*) avaldanud suuniseid väga erinevate aspektide kohta, mis puudutavad muu hulgas selliseid küsimusi nagu vähese saastega alad, jalgrattasõit ja jagatud liikuvus, e-liikuvuse edendamine ning maapiirkondade avaliku ruumi kliimaalane planeerimine;

(?) CoR/2020/549

(?) Hea näide sellest on 15-minuti linn. See tähendab, et elanikel on 15-minutilise (*density*) jalutuskaigu või jalgrattasõidu (*design*) kaugusel kogu vajalik taristu: kauplused, kontorid, koolid, tervishoiu-, spordi- ja kultuuriasutused ning vaba aja veetmise kohad (*diversity*).

(*) <https://www.eltis.org/mobility-plans/sump-guidelines>

24. mainib, et mõnes liikmesriigis kasutatakse piirkondlikke liikuvuskavu, mis peegeldavad paremini probleemide ulatust ja on kooskõlas piirkondliku igapäevase linnasüsteemiga. Hetkel lähtutakse funktsionaalsetest linnapiirkondadest, kuid Eurostati praegune määratlus ei kajasta piisavalt omavaheliste transpordivoogudega seotud mitmekeskuseliste piirkondade struktuurilist ja funktsionaalset tegelikkust. Piirkondlikud säästva liikuvuse kavad peaksid samuti olema vahendiks, millega tagada transpordiühendused kõige suurema rahvastikuga maapiirkondades tõhusal ja kestlikul viisil;

25. viitab sellele, et säästva linnalise liikumiskeskonna kavad peaksid olema piisavalt paindlikud, et kajastada linnade ja piirkondade eripalgelisust ning olla kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Oluline on toetada säästva linnalise liikumiskeskonna kavade ja neis sisalduvate meetmete rakendamise väljatöötamist rahaliselt, nii et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saaksid kogemusi metoodikaga ja õpiksid üksteiselt, rakendades uusi poliitilisi lähenemisviise ja viies läbi katseid käitumisharjumuste muutumiseks;

26. rõhutab, et säästvates liikumiskavades tuleks arvesse võtta maapiirkondade, mägipiirkondade, saarte ning äärealade ja äärepoolseimate piirkondade tähtsust, et tagada head ühendused ja juurdepääsetavus. Selleks on vaja välja töötada liikuvusmudelid, mis põhinevad tõhusatel ja jätkusuutlikel süsteemidel, nagu nõudetransport. Samuti peaksid need kavad hõlmama peamisest linnalisest sõlmpunktist sõltuvaid maakohti, et oleks tagatud hajaasustusega piirkondade, äärepoolsete ja raskesti juurdepääsetavate piirkondade ühendatus;

Rahastamisvahendid

27. rõhutab, et ühistransport peaks jääma säästva linnalise liikumiskeskonna kavade nurgakiviks, mis peaksid hõlmama ka koolitransporti, et vähendada liiklevate sõidukite arvu ja negatiivseid välismõjusid. Komitee kutsub komisjoni üles võtma arvesse neid transpordivahendeid, säästva liikuvuse alustalana uues linnalise liikumiskeskonna raamistikus ning tagama piisava toetuse selle kasutuse laiendamiseks;

28. sedastab, et paljud vajalikud investeeringud liikuvusalasesse üleminekusse tuleb lähiaastatel teha oma riiklikest, piirkondlikest ja kohalikest vahenditest. See tähendab, et EL peab tegema stabiilsuse ja kasvu pakti ning riigiabi eeskirjade raames ruumi investeeringutele, et vähendada transpordi keskkonnamõju ja saavutada Euroopa roheline kokkuleppe eesmärk;

29. märgib siiski, et vaja on täiendavaid ELi rahalisi vahendeid investeeringute tegemiseks – eeskätt säästva linnalise liikumiskeskonna kavades sisalduvate meetmete rakendamiseks – elamisväärsetesse linnadesse ja piirkondadesse. Need meetmed hõlmavad ka paremat kollektiivset ühistransporti, kõnni- ja jalgrattateede võrku ja head taristut, näiteks avalikke laadimispunkte elektrisõidukite ja vesinikkütuseelemendiga sõidukite jaoks, jagatud liikuvussüsteeme ja nutirakendusi; Vähem arenenud piirkondades, kus finantssuutlikkus on väiksem, tuleks rahastada esialgseid investeeringuid ja transporditeenuste pikaajalisi tegevuskulusid. ELi vahendite kasutamise rangete nõuete ja liikmesriikide keerukate eelarvestruktuuride tõttu on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel mõnikord keerulisem neile vahenditele juurdepääsu leida võrreldes teiste toetusvahenditega.

Komitee juhhib tähelepanu sellele, et majanduslikus plaanis tugevalt auto- ja tarnetööstusele keskendunud piirkondadele toob sektori ümberkorraldamine kaasa suuri probleeme. Elektri- ja hübriidsõidukite tootmine on kogu väärusahela lõikes – alates tootmisest kuni remonditöökodadeni – palju vähem tööjõumahukas. Uued tehnoloogiad nõuavad täiesti erinevaid oskusi. Piirkondale, kus autotööstus moodustab olulise osa majandusest ja tööhõivest, tuleb eraldada vajalikku lisatoetust ELi fondidest, et minimeerida riske ja tasakaalustada negatiivset mõju, mida ELi poolt sellelt tööstussektorilt taotletud tehnoloogiline üleminek võib avaldada piirkondade majandusele ja tööhõive tasemele;

30. tõdeb, et komisjon kinnitab soovi kohalike ja piirkondlike omavalitsusi aktiivselt toetada, kuid komisjoni strateegial jääb vajaka integreeritud lähenemisviisist. Tuleks kasuks kui kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel oleks toetuste taotlemisel võimalik saada abi parema teavitamise, ühtsete kontaktpunktide ja tehnilise abi osutamise kaudu või nõustamise näol, et jagada kogemusi ja kohandada neid piirkondliku tegelikkusega;

31. sedastab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võivad liikuvusalaseks üleminekuks saada toetust Ühtekuuluvusfondist, õiglase ülemineku fondist, Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Euroopa taastefondist. Komitee märgib siiski, et nende fondide vahendid ei ole kaugeltki piisavad, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saaksid täita oma ülesandeid liikuvuse säästlikuks muutmisel, ning nõuab seetõttu, et neile eraldataks minimaalne osa kõnealustest vahenditest vastavalt nende pädevusele;

32. taunib samuti asjaolu, et isegi kui ühissätete määrus ja ERFi määrused, mille üle Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu hääletasid, võimaldavad ühtekuuluvuspoliitika investeeringuid liikuvusalasesse üleminekusse, blokeerivad Euroopa Komisjoni talitused neid mõnikord ERFi rakenduskavade üle peetavate läbirääkimiste ajal;

33. viitab sellele, et ka Interregi raames pakutakse vahendeid kohalikeks investeeringuteks. Lisaks investeeringute pakkumisele võimaldab see programm kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel võimalus üksteiselt õppida. Komitee rõhutab, et oluline on vahetada häid näiteid kohalikul ja piirkondlikul tasandil, näiteks jalgrattapoliitika valdkonnas. Selles valdkonnas võiks makropiirkondlikel strateegiatel olla oluline roll;

34. juhib tähelepanu sellele, et eespool nimetatud ELi fondide puhul tuleks seada prioriteediks üleminek erasõidukitelt transpordiliikidele, millel on energiasüsteemi ümberkujundamisel keskne roll, nagu ühistransport;

35. toetab ettepanekut laiendada TEN-T võrgustike rahastamist Euroopa ühendamise rahastu eelarvest nii, et see hõlmaks esimese/viimase kilomeetri lahendusi, sealhulgas mitmeliigilise liikuvuse sõlmpunkte, pargi- ja sõida-rajatisi ning turvalist aktiivset taristut jalakäijatele ja jalgratturitele. Komitee rõhutab, et TEN-T vahenditest tuleks toetada ka ühistranspordi taristu projekte, näiteks raudtee- ja bussijaamade renoveerimist, rongiühenduste taasavamist ja elektriga varustamist või lahendusi ühendvedude edendamiseks. Ta on nõus, et selleks tuleks kehtestada kohustuslik säästva linnalise liikumiskeskonna kava;

36. on arvamusel, et säästvate ja taastuvate kütuste peatseks laiaulatuslikuks kasutuselevõtuks (TEN-T võrgud) on vaja ühendust energiavõrguga (TEN-E võrgud), et võimaldada (kiir)laadida elektri- ja vesinikkütusega või muu alternatiivkütusega sõidukeid igas transpordiliigis ja toetada nende kasutuselevõttu. Seejuures on ülimalt oluline süsteemi integreerimine;

37. rõhutab, et TEN-T võrgu soovitud laiendamisel peab olema oluline roll linnatranspordisõlmedel. Nendele sõlmedele eraldatakse praegu vaid 1 % Euroopa ühendamise rahastu vahenditest. Kaasrahastamise saamiseks on ilmingimata vaja koostada linnatranspordisõlmede parem määratlus. Linnatranspordisõlmed moodustavad osa laiema ühendusvõrgust. TEN-T juhtimises tuleks kirjeldada ja toetada aktiivse liikuvuse ja ühistranspordi keskuste ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste toetavat rolli. Seega tuleks linnatranspordisõlmede eest vastutavad kohalikud omavalitsused kaasata süstemaatiliselt nende vastutusalas asuvate TEN-T põhivõrgukoridoride foorumite koosolekutesse. Lisaks peaks Euroopa Komisjon paremini määratlema, millised linnatranspordisõlmedesse tehtavad investeeringud on rahastamiskõlblikud Euroopa ühendamise rahastu konkursikutse raudteeliinide prioriteedi all ning millised eri transpordiliike ühendavate reisijatejaamade prioriteedi all. Samuti tuleks TEN-T võrgu linnatranspordisõlmede loetelu täiendada võrgu läbivaatamise raames, mis on kavandatud 2021. aasta sügiseks, kuna see piirab tõsiselt vahendite kasutamise võimalusi;

38. tervitab programmi „Euroopa horisont“ ja selle teemavaldkondi „Kliima, energeetika ja liikuvus“ ning „Digivaldkond, tööstus ja kosmos“. Komitee toetab 100 kliimanetraalse ja aruka linna eesmärki. Liikuvusalane üleminek nõuab innovatsiooni, katsetamisruumi ja võimalust teadmiste vahetamiseks. Linnades ja piirkondades võib katsetada tehnilisi aspekte kui ka kaasavat komponenti, näiteks aktiivse liikuvusega tegelemist. Eesmärgid koos nende uute innovatiivsete rahastamisvahenditega võivad aidata kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel täita oma ülesandeid ja seada eelnevalt kindlaks määratud eesmäärke;

39. juhib tähelepanu InvestEU programmile, milles „kestlik taristu“ on üks neljast poliitikaaharust. Seejuures on tegu aga eeskätt finantsvahenditega, mille puhul tuleb investeeringud tagasi teenida. Komitee märgib, et kaugeltki mitte kõigil investeeringutel ei ole sellist tagasiteenimise võimalust. Seepärast on oluline, et InvestEU nõustamiskeskus peaks silmas linnade ja piirkondade üldisi vajadusi ning töötaks välja tõelised ELi pooled finantskorraldusvahendid;

Poliitikavahendid

40. sedastab, et ELi strateegias nähakse ette mitmeid poliitikavahendeid, mis võivad aidata linnu ja piirkondi liikuvusalasel üleminekul, kuid mitme punkti osas sooviks komitee näha konkreetseid poliitikaettepanekuid;

41. leiab, et võrdsete tingimuste tagamiseks on vaja ELi õigusakte ühtlustamise, standardimise ja koostalitlusvõime valdkonnas. Nõuetekohast andmete standardimist, andmekaitset ja andmevahetust ning heite ja liiklusohutuse kõrgeid standardeid saab reguleerida ainult ELi tasandil;

42. peab oluliseks, et lõpetataks fossiilkütuste subsideerimine ja selle asemel toetataks alternatiivseid puhtaid ajameid. Selline tugi peaks aitama uusi tehnoloogiad, et üleminekut pigem kiirendada ja mitte seda aeglustada. Seda on võimalik saavutada, kohaldades põhimõtteid „saastaja maksab“ ja „kasutaja maksab“ ning lõpetades fossiilkütuste maksusoodustused. Samal ajal märgib komitee, et paljude riikide maksusüsteemid toetavad jõuliselt sise põlemismootoriga teenindussõidukite pakkumist, mis on vastuolus ELi pikaajaliste ja keskmise pikkusega kliimaeesmärkidega;

43. toetab Euroopa Komisjoni kava hõlmata maanteetransport heitkogustega kauplemise süsteemi. Komitee kardab siiski, et selline samm võib mõjutada haavatavaid tarbijaid. Seepärast ta nõuab, et selle uue maksu tulust rahastataks tulevase ühtekuuluvuspoliitika raames ulatuslikku avaliku sektori investeeringute programmi, et võimaldada kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel töötada välja vähese CO₂-heitega transpordi pakkumised kõigile ELi kodanikele, olenemata nende elukohast, ning eelkõige selleks, et ühendada maa- ja ääre poolsed piirkonnad linnakeskustega;

44. leiab, et teistele transpordiliikidele ülemineku elluviimine vajab erinevaid stiimuleid. See puudutab ühelt poolt selliseid positiivseid stiimuleid nagu ühistranspordi arendamine, maksusoodustused heitevabade sõidukite (jalgrattad, motorollerid ja sõiduautod) ostmisel ning toimiv, usaldusväärne ja taskukohane raudteeliiklus. Teiselt poolt puudutab see hinnastiimuleid nagu teemaksud, kohast ja ajast lähtuv ummikumaks, mis peaksid soodustama säästva ühistranspordi kasutamist, lennukikütusele kehtestatav maks lennundussektoris, heitkogustega kauplemise süsteemi laiendamine lennundusele ja laevandusele ning laiem ökomaks maanteetranspordi ja saaste vastu võitlemiseks, näiteks Alpi piirkonna riikides või teistel piirialadel, mida transiidiliiklusega seotud ummikud eriti mõjutavad;

45. märgib, et koroonaviiruse kriisi ajal on paljud linnad ja piirkonnad (taas) avastanud aktiivse liikuvuse. Jalgrattasõit ja kõndimine ei ole mitte ainult tervislikud ja vastupanuvõimelised liikumisviisid, vaid toovad kasu ka kliima seisukohast. Seepärast on vaja asetada ELi poliitilises tegevuskavas aktiivne liikuvus olulisemale kohale;

46. juhib tähelepanu sellele, et energia maksustamise direktiivi läbivaatamine annab ainulaadse võimaluse vähendada transpordi CO₂-heidet ja soodustada kõige energiatõhusamate transpordivahendite, näiteks ühistranspordi kasutamist ning tõhustada transpordikulude arvessevõtmist;

47. lisab, et ühistranspordi edendamiseks peavad kaasnema meetmed, mis lihtsustavad selle kasutamist kõigi kasutajate jaoks nii hinnataseme seisukohast, mis hõlmab madalate hindade kehtestamist kasutajatele või isegi tasuta sõite teatavate elanikkonnarühmade jaoks, kui ka seoses võimalusega kombineerida ühistranspordi kasutamist jalgrattasõiduga, et hõlbustada kombineeritud liikuvuse mudeleid;

48. juhib tähelepanu sellele, et sõltuvalt piirkondlikest ja kohalikest oludest võivad taastuvad biokütused, sünteetilised kütused, vesinik ning muud uuenduslikud kütused ja jõuseadmed pakkuda säästlikke lahendusi ja neid ei tohi seada ebasoodsasse olukorda;

49. märgib, et avaliku ja erasektori lahendused võivad aidata vähendada mittesäästvat liikuvust, kui leppida ettevõtjatega kokku kodutöö, asukohapoliitika või linnade logistika küsimustes. EL saab tagada, et selliseid avaliku ja erasektori lahendusi võetaks laialdasemalt kasutusele;

50. näeb, et linnad ja piirkonnad püüavad vähendada sõidu- ja veoautode juurdepääsu keskkonnatsoonide ja heitevabade tsoonide rajamisega. Komitee taotleb, et nõuetekohase jõustamise tagamiseks antaks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele juurdepääs EUCARISE süsteemile^(?), mis sisaldab teistest liikmesriikidest pärit sõidukite registreerimisandmeid;

51. tervitab heitevabasid sõidukeid puudutavaid ettepanekuid (CO₂-heite normid ja Euro VI standardid), kuid juhib tähelepanu sellele, et eeskirjad peavad olema sellised, et need peaksid sammu selleks vajaliku taastuvenergia tootmise, ülekandevõrkude ning piirkondlike ja kohalike jaotusvõrkude, kütuse- ja laadimistaristu laiendamiseks. Uued standardid peavad jätma piisavalt ruumi innovatsioonile ja olema tehnoloogianeutraalsed. Neid tuleks heitevaba linnalogistika kontekstis kohaldada mitte ainult sõiduautode ja busside, vaid ka mittesaastavate kaubikute ja veoautode suhtes. Komitee nõuab ka ELi õigusaktide kehtestamist saastavate mopeedide/motorollerite ja siseveelaevade suhtes. Lisaks heitele on õhusaaste seisukohast oluline kehtestada rangemad eeskirjad rehvide ja pidurite suhtes, et vähendada tahkete peenosakeste

(?) EUCARIS on sõidukite registreerimise riiklike andmebaaside võrgustiku valitsustevaheline rakendus. Praegu kasutatakse seda direktiivi (EL) 2015/413 (liikluseeskirja rikkumisi käsitleva teabe vahetamise kohta) kontekstis.

osa õhusaastes. Seejuures tuleb jälgida seda, et sõidukite suhtes kohaldatakse ka muid nõudeid (eelkõige seoses sõiduulatus ja laadimise/tankimise ajaga), mis on olulised reisijate- ja tarneteenuste, eelkõige ühistransporditeenuste osutamiseks;

52. pooldab selget ELi raamistikku kergetele elektrisõidukitele, nagu elektritõukerattad, kiired elektrijalgrattad ja muud mikroliikuvuse vormid vastavalt määrusele (EL) nr 168/2013. Komitee tervitab Euroopa Komisjoni kavatsust anda veel 2021. aastal välja suunised, et edendada mikroliikuvusseadmete ohutut kasutamist;

53. kutsub Euroopa Komisjoni üles tegema rohkem pingutusi elektri-, vähese heitega ja vesinikautode või jalgrataste ostmise innustamiseks, pakkudes stiimuleid tootmismahtude suurendamiseks ja asjakohase taristu loomiseks, et sel viisil alandada nende hinda, mis on praegu väga kõrge ja muudab need paljude tarbijate jaoks kättesaamatuks. See võiks hõlmata ka käibemaksudirektiivi läbivaatamist, et liikmesriigid saaksid toetada elektrijalgrataste ostmist madalama maksumäära abil;

54. tunnistab, et liikuvus kui teenus on oluline kontseptsioon paljude linnade ja piirkondade jaoks uksest ukseni liikuvuse edendamisel. Selleks peaks EL keskenduma mitmeliigilistele piletitele ja integreeritud teabele kõigi võimalike transpordiliikide või -kombinatsioonide kohta ⁽⁶⁾;

55. toetab uusi ettepanekuid, mis Euroopa Komisjonil on kavas teha laadimistaristu ja vesinikupunktide edendamiseks ⁽⁷⁾. See on oluline mitte ainult tehnoloogia kiire arengu (kiiralaadimine, laadimisjaamad ja vesinik), vaid ka tuleohutuse seisukohast. ELi tasandil tuleks kokku leppida laadimispunktide tehnilistes standardites ja nõuetes ning ühtsetes maksevõimalustes. Praegune tugeva taristu puudumine takistab erainvesteeringute turule tulemist;

56. nendib, et omavalitsusüksustes asuvad mitmeliigilised sõlmpunktid pakuvad head ühendust linnadevaheliste ja rahvusvaheliste transpordiühendustega, aga ka (ümberlaadimise) võimalusi piirkondlikuks kaubaveologistikaks ja väiksemamahuliseks linnatranspordiks; Euroopa TEN-T koridoride õigeaegse laiendamise peab kaasnema mitmeliigiliste logistika ja ümberlaadimisrajatiste arendamine;

57. märgib, et komisjonil on kavas muuta 2030. aastaks ELi sisesed graafikujärgsed alla 500 km pikkused ühisreisid CO₂-neutraalseks ning paneb olulised lootused kiirrongide arvu kahekordistamisele alternatiivina õhusõidukitele. Raudteekaubavedu peaks 2050. aastaks rohkem kui kahekordistuma ning lennundus, laevandus ja siseveetransport tuleks muuta oluliselt kestlikumaks. Euroopa Komisjon peaks alati võimaluse korral eelistama keskkonnahoidlikku transporti;

58. on seisukohal, et kestlikkuse ja konkurentsivõime suurendamiseks on vaja raudtee- ja siseveetranspordi eeskirjade paremat ühtlustamist. Lisaks tuleks transporditelgede ääres ja ka piirkondades luua või tugevdada mitmeliigilisi kaubalaadimispunkte. Lisaks hõlmab rahvusvaheline raudteeliiklus mitte ainult prioriteediks seatud kiirraudteeliine, vaid ka (piiriüleseid) tavaühendusi. EL peaks Euroopa ühendamise rahastu kaudu jätkuvalt toetama selliste puuduvate piiriüleste raudteeühenduste loomist, mis on olulised Euroopa piirkondade omavaheliseks ühendamiseks. Nende ühenduste puhul on veel võimalik palju võita kiiruse tõstmisega kuni 160–200 km/h-ni. Vaja on stimuleerida inimesi kasutama lühikeste ja keskmiste vahemaade läbimiseks lennuki ja ka auto asemel hoopis ronge või busse. Seepärast toetab komitee Euroopa raudteeaastat;

59. tõstab esile Euroopa Komisjoni ja Euroopa Regioonide Komitee eduka koostöö Euroopa raudteeaasta raames. Komitee väljendab rahulolu suure huvi üle, mis tärkas kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes pärast komisjoni üleskutset esitada ettepanekuid ürituste kohta, mis aitavad edendada raudteevedu kui kõige säästvat, energiatõhusamat ja ohutumamat transpordiliiki;

60. on seisukohal, et liikuvusalane üleminek on ka sotsiaalne üleminek. Mõned töökohad kaovad ja teised muutuvad, samas luuakse ka palju uusi töökohti. Oluline on hoolitseda selle eest, et – eeskätt autotööstuses – toimuks töötajate õigeaegne koolitamine ja ümberõpe. Suur osa elektrisõidukite lisandväärtusest seisneb akudes, mida praegu toodetakse reeglina väljaspool Euroopat, kus kehtivad teistsugused keskkonna- ja sotsiaalsed standardid. Ülemineku puhul peab

⁽⁶⁾ Vaadates läbi ELi direktiivi intelligentsete transpordisüsteemide kohta.

⁽⁷⁾ Alternatiivkütuste taristu direktiivi ja hoonete energiatõhususe direktiivi läbivaatamine laadimistaristuga seotud sätete osas hoonestatud keskkonnas.

tagama, et töökohad ja lisandväärtus ei viidaks üle maailma nendesse piirkondadesse, kus kehtivad madalamad kliima- ja keskkonnanäesmärgid. Säästlikkusega tuleb arvestada ülemaailmselt ja kogu elutsükli vältel. Liikuvusalane üleminek mõjutab ka järelturgu, sõltumatuid remonditöökodasid ja varuosadega kauplemist. Järelturu sektori ümberkorraldamist tuleb toetada ja selle tagajärgi sotsiaalselt leevendada;

61. märgib, et autonoomsed sõidukid võivad põhimõtteliselt muuta seda, kuidas me kasutame oma elukeskkonda. Euroopa demograafilist arengut silmas pidades pakuvad autonoomsed sõidukid uusi võimalusi maa- ja linnapiirkondadele. Arendustöö maapiirkondades võib muuta „nõudmisel ühistranspordi“ pakkumise võimalikuks hõredalt asustatud piirkondades asuvates väikestes omavalitsusüksustes. See pakub neile piirkondadele arenguvõimalusi, potentsiaali sotsiaalseks innovatsiooniks ja võimalusi maapiirkondade rahvastikukao vähendamiseks; Linnapiirkondades võivad autonoomsed sõidukid suurendada liikluse tõhusust ja parandada läbilaskevõimet. See võib aidata vähendada linnades liiklusummikuid, õhusaastet ja keskkonnamüra.

62. märgib, et elanikkonna usalduse võitmiseks ja kogemuste vahetamiseks on vaja teha koostööd teadusuuringute, tööstuse, õigusaktide, omavalitsuste ja piirkondade valdkondades. Liiklusohutuse parandamine peab olema transpordi automatiseerimise arendamisel üks olulisemaid lähtepunkte. Automatiseerimine peab toetama liiklusohutuses seatud eesmärki viia liikluses hukkunute arv nullini (Vision Zero). Eri liiki kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes tuleks luua katseprojekte autonoomse liikuvuse uurimiseks. Autonoomsed sõidukid peavad olema täiel määral kasutatavad kõikidel teedel, sealhulgas maapiirkondades ning kitsastel linna- ja vallateedel. Autonoomse transpordi arendamisel ja korraldamisel tuleb silmas pidada asjaolu, et hoonestatud aladel jalgsi liikumise ja jalgrattasõidu edendamine ning sellega kaasneva liiklusohutuse tagamine on esmatähtsad eesmärgid.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Uuendatud partnerlus lõunapoolsete naaberriikidega. Vahemere piirkonna uus tegevuskava“

(2021/C 440/04)

Raportöör: Catania linnavolikogu liige Vincenzo BIANCO (IT/PES)

Viitedokumendid: ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uuendatud partnerlus lõunapoolsete naaberriikidega. Vahemere piirkonna uus tegevuskava“

JOIN(2021) 2 final; SWD(2021) 23 final

Ühine töödokument uuendatud partnerluse kohta lõunapoolsete naaberriikidega ning lõunanaabruse majandus- ja investeerimiskava kohta, mis on lisatud ühisteatisele Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uuendatud partnerlus lõunapoolsete naaberriikidega. Vahemere piirkonna uus tegevuskava“

JOIN(2021) 2 final; SWD(2021) 23 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

a) Üldised märkused

1. rõhutab, et ajalooliselt ja kultuuriliselt on Vahemeri olnud sajandite jooksul eri kontinentide rahvaste jaoks pigem loomulik ühendav jõud, mitte eraldusjoon;
2. väljendab heameelt komisjoni algatuse üle uuendada partnerlust ELi lõunapoolsete naaberriikidega piirkonna rahu, stabiilsuse ja jõukuse huvides. Komitee toetab komisjoni ühisteatise esitatud väljavaadet, et COVID-19 järgne taastumine on hea võimalus seada Vahemere piirkonna tegevuskava keskmesse inimesed;
3. väljendab heameelt asjaolu üle, et EL esitab esimest korda oma lõunanaabritele suunatud teatise, kuna see näitab, kui olulised on need suhted mõlema poole jaoks;
4. on kindlalt veendunud, et käegakatsutavate tulemuste saavutamine koostöö kaudu on Vahemere piirkonna jõukama, õiglasema, jätkusuutlikuma ja turvalisema tuleviku jaoks väga tähtis;
5. kutsub ELi ja selle partnerriike üles konkreetselt ja asjakohaselt väärtustama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi inimestele lähedase territoriaalse arengu edendajatena. Koostööst saadav kasu peab ulatuma pealinnadest kaugemale. Naaberriikides esinevaid suuri territoriaalseid erinevusi ei tohiks veelgi suurendada, vaid neid tuleks vähendada uute algatuste abil. Sellega seoses peaks erilist huvi pakkuma selliste piiriüleste projektide väljatöötamine, mis tugevdavad Vahemere kolme kalda piirkondade suhteid, andes lisaväärtust, et lahendada üleilmseid probleeme kohalikust vaatenurgast. Võttes arvesse kestliku arengu eesmärkide valdkonnanailest mõõdet ja nende potentsiaali viia ellu muutusi, peaks EL looma piirkondlikud strateegiad, et taastuda COVID-19 kriisist ja kiirendada Vahemere piirkonnas järgmise kümnendi jooksul üleminekut kestlikkusele, tuginedes Vahemere makropiirkondlikule juhtimisraamistikule, mis hõlmab eri valitsustasandeid;
6. tuletab meelde, et Euroopa Regioonide Komitee asutas koos selles valdkonnas tegutsevate territoriaalsete liitudega 2010. aastal Euroopa ja Vahemere piirkonna kohalike ja piirkondlike omavalitsuste assamblee (ARLEM), et väljendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohti ELi ja Vahemere piirkonna küsimustes;
7. rõhutab, et jätkatakse jõupingutusi eesmärgiga tõhustada piirkondlikku, allpiirkondlikku ja piirkondadevahelist koostööd, mille puhul Vahemere Liit tegeleb kontaktasutusena ja selle tegevuskavasid kasutatakse ühise võrdlusalusena;

b) Inimareng, hea valitsemistava ja õigusriik

8. rõhutab vajadust tugevdada olemasolevaid inimõiguste kaitsmise vahendeid, kuna ELi tegelik tegevus selles valdkonnas, kuigi positiivne, ei ole veel piisav. Komitee peaks sellega seoses tervitatavaks, et kõik partnerluses osalevate kolmandate riikide kodanikud saaksid kasu õiguste ja kohustuste ülespoole suunatud lähenemisest võrdõiguslikkuse valdkonnas ja mis tahes diskrimineerimise vastases võitluses;

9. teeb samuti ettepaneku algatada protsess sellise Vahemere piirkonna inimõiguste harta abil, millele partnerluse liikmed saavad alla kirjutada ning mis ELi põhiõiguste harta sisu üle võttes on aluseks inimõiguste olulisele lähendamisele ELiga. Komitee juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et mõned riigid, kes omal ajal Barcelona deklaratsioonile alla kirjutasid, on nüüd ELi liikmesriigid (Küpros ja Malta);

10. teeb ettepaneku luua Euroopa ja lõunapoolsete naaberriikide kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste ning kodanikuühiskonna esindajate vahelise dialoogi ja vahetuse sihipärased mitmetasandilised foorumid või edendada olemasolevaid mitmepoolseid foorumeid – nagu sihtasutus Tres Culturas del Mediterráneo, milles osalevad Vahemere kolme kalda üksused –, et edendada head valitsemistava ja osalemist otsustusprotsessides;

11. tegutseb aktiivselt naiste mõjuvõimu suurendamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise nimel õiguste ja võimaluste osas. See kujutab endast olulist ressursi piirkondliku stabiilsuse ja sotsiaal-majandusliku arengu edendamiseks. Selleks et saavutada täielikult toimiv demokraatia ja majandus ning järgida kõigi inimõigusi, peaksid naised ja tütarlapsed võrdsel määral olema juhtivatel ametikohtadel nii avalikus kui ka erasektoris. Tuleb luua tingimused, et suurendada naiste osalemist piirkonna poliitikas ja avalikus elus ning kohaliku, piirkondliku, riikliku ja rahvusvahelise tasandi otsuste tegemises ning juhtimises, ning eemaldada kõik õiguslikud ja muud takistused, mis pärsivad naiste poliitilist osalemist valimisprotsessides ja vähendavad nende esindatust valimistulemustes, sealhulgas juhtivatel ametikohtadel, et võidelda soolise ebavõrdsuse vastu ja soodustada ühiskonna suuremat kaasatust, tagades võrdsema ja kestlikuma sotsiaalse struktuuri Vahemere piirkonna linnades ja piirkondades;

12. juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et naiste rolli edendamine avalikus poliitikas peab käima käsikäes õigusraamistikuga, et kaotada igasugune sooline vägivald, kodanikuvabaduste tunnustamisega ja soolise palgalõhe kaotamisega, kasutades terviklikku lähenemisviisi töö- ja pereelu ühitamiseks, et praegust olukorda parandada;

13. kutsub ELi üles tugevdama majanduslikke ja sotsiaalseid õigusi ning võimestama naisi ja tütarlapsi, et neil oleks võrdne juurdepääs haridusele ning et kõigil inimestel kogu nende mitmekesisuses oleksid võrdsed võimalused ja juurdepääs inimväärsele tööle, tagades samal ajal võrdse töö eest võrdse tasu maksmise. Peale selle peaksid naised ja mehed võrdselt jagama hoolduskohustust ning neil peaks olema juurdepääs piisavatele sotsiaalkaitseteenustele. Üldiselt peaksid meetmed aitama vähendada tööturu segregatsiooni, edendades naiste juhtpositsiooni ning suurendades nende läbirääkimisjõudu, luues samal ajal soodsa keskkonna nende majandusliku mõjuvõimu suurendamiseks;

14. tunneb heameelt kõigi partnerluses ja koostöös tehtud jõupingutuste üle, näiteks hiljuti käivitatud Euroopa – Vahemere piirkonna soolise võrdõiguslikkuse järelevalvemehhanism, mille eesmärk on koguda sooliselt eristatud andmeid 2017. aasta ministrite Kairo deklaratsiooni nelja prioriteetse valdkonna kohta. Selle järeelmeetmete mehhanismiga, mida toetavad edusammude jälgimise näitajad, soovitakse hinnata soolist ebavõrdsust ja esitada poliitikalukundajatele andmeid teaduspõhiste poliitiliste soovitude jaoks, et jälgida naiste elukvaliteeti ja rolli meie ühiskonnas;

15. kutsub ELi üles hõlbustama lõunapoolsetes naaberriikides elavate kodanike osalemist ELi programmides, mis hõlmavad teabevahetust teadusuuringute, innovatsiooni, kultuuri ja hariduse valdkonnas;

16. kutsub ELi üles tugevdama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli digiülemineku ja e-valitsuse teenuste edendamisel, kuna neil on võimalus luua paremaid sidemeid kohaliku erasektoriga, aidates muuta keskvalitsuse programme tulemuslikumaks ja tõhusamaks;

17. kutsub ELi üles toetama poliitikameetmeid, mille abil vähendada partnerluses osalevates ELi mittekuuluvates riikides haridussüsteemist varakult lahkuvate noorte arvu ja mis oleksid mõeldud ka rändaja taustaga noortele ning eelkõige keerulises olukorras olevatele linnaosadele ja koolidele, andes neile noortele teise võimaluse hariduse omandamiseks ja koolituseks ning edendades tööturule sisenemise programme;

c) Vastupanuvõime, heaolu ja digiüleminek

18. tunneb heameelt uues tegevuskavas järgitava lähenemisviisi üle seada inimesed, eelkõige noored, Euroopa uuendatud poliitilise suuna keskmesse, pidades silmas seda, et peaaegu 50 % lõunapoolsete naaberriikide elanikkonnast on alla 25-aastased. Komitee juhib sellega seoses tähelepanu oma konkreetsele panusele noorte ettevõtlusse, ennekõike sellistes valdkondades nagu digiüleminek, mis avab väljavaated tulemuslikkuse, innovatsiooni, majanduskasvu, suurema konkurentsivõime ning kaasava ja kestliku arengu parandamiseks, ning kohaliku ettevõtlust soodustava ökosüsteemi loomisse ARLEMi auhinna „Vahemere piirkonna noor kohalik ettevõtja“ asutamise näol. Komitee tõstab esile innovatsiooni ökosüsteemide ⁽¹⁾ võimalikku tähtsat rolli, et soodustada kaasava rohe- ja digiülemineku abil majanduse taastumist pärast COVID-19 põhjustatud laastavaid sotsiaal-majanduslikke tagajärgi;

19. taotleb ELi algatust töökohtade loomise hõlbustamiseks, parandades kohaliku ettevõtluskeskkonda, stimuleerides ettevõtlust ja meelitades ligi investeringuid lõunapoolsete naaberriikide jätkusuutlikuks majandusarenguks. Komitee märgib, et Euroopa – Vahemere piirkonna partnerid peaksid suurendama jõupingutusi Vahemere piirkonna VKEde ökosüsteemi edendamiseks: ühtlustama reguleerimist, jagama häid tavasid, stimuleerima uute VKEde loomist ja parandama juurdepääsu rahastamisele;

20. rõhutab, et majandusarenguga peab kaasnema kaasav ja jätkusuutlik sotsiaalne areng, mis soodustab tegevuskava aastani 2030 kestliku arengu eesmärkide elluviimist, et suurendada elanikkonna vastupanuvõimet ja üldist stabiilsust;

21. märgib vajadust jätkata tegelemist struktuursete tõketega, sealhulgas püsivate stereotüüpidega, mis on digitaalse lõhe aluseks, et töötada kaasava digiülemineku suunas, edendades sooteadlikke programme, mis toetavad partnerriikide õiglast digiüleminekut;

d) Rahu ja julgeolek

22. peab rahu ja julgeolekut kõigi teiste tegevuskavas seatud eesmärkide saavutamise eeltingimuseks ning peab vajalikuks tegeleda stabiliseerimist takistavate teguritega: vaesus, ebavõrdsus, korrupsioon, kliimamuutused, nõrk majanduslik ja sotsiaalne areng ning võimaluste puudumine, eriti noorte inimeste seas;

23. kutsub üles soodustama ÜRO põhikirjas ja ELi julgeolekuliidu strateegias sätestatud vahendite koostoimet, et luua tulevikuvajadustele kohandatud julgeolekukeskkond, et tulla toime muutuvate ohtudega (kaitse terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse eest);

24. tuletab meelde Nikosia algatust ⁽²⁾ koostöö kohta Liibüa omavalitsustega kui konkreetset näidet linnadevahelistest ja vastastikustest diplomaatilisest suhetest, mille puhul kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad anda keskse tähtsusega panuse pikaajaliste rahvusvaheliste probleemide jätkusuutlikusse lahendamisse;

e) Ränne ja liikuvus

25. leiab seoses rändega, et ELi poolt hiljuti selles valdkonnas vastu võetud positiivsed meetmed ei ole veel piisavad. Ilma ELi tasandi ühiste lisavahenditeta, sh asjakohane jaotamismehhanism rändajate ümberpaigutamiseks, lasub rändajate hädaolukorraga tegelemise koormus peamiselt nende Euroopa riikide kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel, kuhu rändajad esimesena saavad, eriti mis puudutab ELi lõunaosas asuvaid piirialasid ja -kogukondi, kellele lasub Vahemere rändevõogude tõttu suurem surve. Komitee peab samal ajal oluliseks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamist ja ELi toetust, et suurendada Euroopa üldsuse teadlikkust sellistes küsimustes nagu solidaarsus, sallivus ning seaduste järgimine ja dialoogi pidamine, et soodustada rändajatega seotud küsimuste õiget tajumist;

26. tuletab meelde, et on esmatähtis järgida tasakaalustatud lähenemisviisi, võttes arvesse rände kõiki asjakohaseid aspekte. Komitee tunneb sellega seoses heameelt uue tegevuskava ettepaneku üle mobiliseerida kõik asjakohased ELi poliitikavaldkonnad ja vahendid, et toetada kõnealuseid ulatuslikke, tasakaalustatud ja mõlemapoolselt kasulikke partnerlusi lõunanaabritega arengukoostöö, viisade, kaubanduse ja investeringute, tööhõive ja hariduse valdkonnas;

⁽¹⁾ Selles küsimuses korraldab komitee praegu uuringut ARLEMi aruande „Vahemere piirkonna innovatiivsed ökosüsteemid ja idufirmad kui COVID-19 kriisist taastumise vahendid“ raames.

⁽²⁾ 2015. aastal käivitatud Nikosia algatus jõuab 2021. aastal uude etappi, kui saavad alguse peamiselt ELi rahastatavad erinevad ja olulised uued projektid omavalitsuste töötajate suutlikkuse suurendamiseks, kohaliku majanduse arendamiseks ja kohaliku valitsemise edendamiseks (täpsem teave: <https://cor.europa.eu/et/our-work/Pages/Libya.aspx>).

27. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni jõupingutuste üle reformida Euroopa ühist varjupaigasüsteemi, mis esitati uues rände- ja varjupaigaleppes, ning tunnistab, et selle leppe välismõõde on Vahemere piirkonna uue tegevuskava keskne aspekt. Komitee nõuab, et EL eraldaks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele piisavalt rahalisi vahendeid, et nad saaksid arendada oma integratsiooni- ja kaasamispoliitikat. Ta väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle anda rahalist toetust kolmandatele päritolu- või transiidiriikidele, kes on valmis töötama välja rändevaldkonnas ühiseid poliitikameetmeid;

28. rõhutab vajadust võidelda inimkaubitsejate vastu ja luua turvalised teed Euroopa Liitu isikute jaoks, kellel on rahvusvahelise õiguse kohaselt õigus saada kaitset, ning nõuab võimalike inimkaubanduse ohvrite (naised, noored, lapsed) erikaitset;

29. on seisukohal, et ELi rändealast koostööd kolmandate riikidega ja eelkõige lõunanaabritega tuleb tugevdada, ning tervitab kavatsust toetada rände- ja varjupaigapoliitikat, sealhulgas partnerriikide piirihaldussuutlikkust. Komitee nõuab lisaks, et EL eraldaks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele piisavalt rahalisi vahendeid, et nad saaksid arendada oma integratsiooni- ja kaasamispoliitikat. Komitee soovib edendada koostööd kolmandate päritolu- ja transiidiriikidega, et nad aktsepteeriks ebaseaduslike rändajate tagasisaatmist, ilma et see piiraks abi vajavate pagulaste juurdepääsu rahvusvahelisele kaitsele;

30. väljendab heameelt abi üle, mille eesmärk on luua sotsiaal-majanduslikke võimalusi rändajatele, sunnitud ümberasujatele ja vastuvõtivatele kogukondadele, muu hulgas COVID-19 pandeemiast taastumise kontekstis, pöörates erilist tähelepanu marginaliseeritud piirkondadele, ning kordab oma valmisolekut hõlbustada dialoogi ja koostööd rändajate päritolu- ja transiidiriikide kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

f) Rohepööre: vastupanuvõime kliimamuutuste suhtes, energia ja keskkond

31. rõhutab, et lõunanaabrus on üks peamisi maailma valupunkte kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise vallas, ning kutsub seetõttu ELi institutsioone üles täiendama võimalikult kiiresti Euroopa rohelist kokkulepet ELi lõunapoolsete naaberriikidega, et teha koostööd laiaulatusliku Vahemere piirkonna rohelse kokkuleppe alusel, ning suurendama naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi „Gloaalne Euroopa“ raames kliimaeesmärkidele eraldatavaid vahendeid, muu hulgas algatuste kaudu, mille eesmärk on taastada ja kaitsta Vahemerd ehk merepiirkonda, mida saaste, elurikkuse kadu, meretaseme tõus, üleujutused ja vee soojenemine kõige rohkem mõjutab ja mille potentsiaal majandusarenguks keskkonna valdkonnas on tohutu suur. Komitee tuleb sellega seoses meelde, et sinine majandus moodustas 2016. aastal 1,3 % ELi SKPst⁽³⁾;

32. juhib tähelepanu sellele, et Vahemere piirkonnas on eriti vaja konkreetseid kohalikke ja kliimameetmeid, kuna riiklikud poliitikameetmed ei vasta probleemidele, millega eriti tugevalt mõjutatud alad silmitsi seisavad ning kus meetmed tuleks algatada ja suunata kohalikest oludest ja elanikkonna vajadustest lähtuvalt. Komitee soovib sel eesmärgil tugineda edukale Clima-Med'i projektile ja kutsub Vahemere lõunapiirkonna linnapeasid üles jätkama linnapeade paktiga liitumist⁽⁴⁾ ning edendada Interreg MEDi programmi raames Vahemere maades asuvate ELi ja kolmandate riikide linnade vahelist mestimist;

33. ootab tugeva partnerluse loomist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel seoses ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 26. konverentsiga Ühendkuningriigis Glasgow's ja ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste 15. konverentsiga Hiinas Kunmingis, et suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli ülemaailmses juhtimises ÜRO kestliku arengu eesmärkide paremaks rakendamiseks, kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks ja kliimaeesmärkide suurendamiseks;

34. on sellest tulenevalt seisukohal, et Vahemere saastest puhastamine ja eelkõige saaste vältimine koos vastutustundliku kasutamisega kujutavad endast arenguvõimalust kõigile Vahemere-äärsetele riikidele. Komitee märgib, et nende suurte probleemide lahendamiseks tuleb edendada looduspõhiseid lahendusi, ja peab vajalikuks kiiresti edendada algatusi säästva tootmise ja tarbimise, ressursitõhususe ning jäätmekäitluse, sh toidujäätmete ja mereprügi valdkonnas, et toetada elurikkuse kaitset ja taastamist, sh ranniku- ja merekaitsealade tõhusate ja hästi korraldatud võrgustike loomisega. Ühtlasi tuleb kulutõhusa looduspõhise lahendusena säilitada märgalaid, samuti valgalaid ja piiriüleseid merebasseine;

35. kutsub üles looma regionaalpoliitika võrgustikke, et tugevdada meremajanduse alustel põhinevaid sotsiaalseid ja majanduslikke sidemeid, ning ergutama Vahemere biosfääride loomist majandustegevuse ja loodusliku säilitamise paremaks kooseksisteerimiseks ning teha tööd piirkondlike seiresüsteemide kasutuselevõtmiseks, et hinnata mere- ja rannikuöko-

⁽³⁾ Vt aruanne „The Blue economy for local and regional authorities in the Mediterranean“ (Sinine majandus Vahemere piirkonna kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks), mille ARLEMi täiskogu võttis vastu 23. jaanuaril 2020.

⁽⁴⁾ Eelmise projekti CES-MED kaudu on juba ühinenud 62 allkirjutanud linna ja ühinemisinimekirja on kantud üle 250 linna.

süsteemide seisundit ning eri tööstusharude mõju Vahemere biosfäärile, samuti töötama välja algatused, et suurendada üldsuse teadlikkust meie mere- ja rannikuökosüsteemide seisundi parandamise tähtsusest ning sellega praeguste ja tulevastele põlvkondadele kaasnevast kasust;

36. nõuab suuremaid jõupingutusi, et edendada ja viia edasi säästva turismi tegevuskava – arvestades, et turism on piirkonna jaoks keskse tähtsusega majandussektor –, et vähendada sektori kahjulikku keskkonnamõju. Selleks tuleb peamiselt looduslikel aladel toimuva inimtegevuse haldamise kavade kaudu, võttes seejuures arvesse ökosüsteeme ja maastikke, ning kasutada COVID-19 kriisi võimalusena sektori ümberkujundamiseks ja selle jõukuse sidumiseks Vahemere keskkonna säilitamiseks;

37. loodab, et toetus Euroopa rohelinele kokkuleppele toob erilist kasu põllumajandusele, mis on oluline sektor enamiku partnerlusse kuuluvate kolmandate riikide majanduse jaoks, isäranis kui rakendada neis riikides ELi õigusaktidega ette nähtud asjaomaseid rangeid norme. Komitee kutsub üles toetama kooskõlas strateegia „Talust taldrikule“⁽⁵⁾ eesmärkidega jätkusuutlike toidusüsteemide kavandamist ja rakendamist ning neisse investeerimist alates tootmisest kuni tarbimiseni, pöörates erilist tähelepanu toiduohutusele, taime- ja loomatervisele ning loomade heaolule, samuti eesmärgiga tagada piirkondlik toiduga kindlustatus;

38. tuletab meelde aruandes „Põllumajandus ja toiduga kindlustatus Vahemere piirkonna kliimamuutuste kontekstis“ sisalduvat ARLEMi soovitusi ning kutsub seetõttu Euroopa Liitu ja Vahemere Liitu üles kaaluma Vahemere piirkonna toiduga kindlustatust ja toidualast sõltumatust käsitleva ühisstrateegia väljatöötamist, edendama agroökoloogilist üleminekut tavadele, mis säilitavad mulla ja bioloogilise elurikkuse põllumajanduses, ning kaaluma määrgise „Vahemere piirkonna tooted“ või „Vahemere piirkonna toitumistavad“ kasutuselevõttu osana laiemast kogu Vahemere piirkonda käsitlevast makropiirkondlikust strateegiast;

39. rõhutab, et fossiilsetel energiaallikatel põhineva energia vajaliku vähendamisega kuni selle täieliku kõrvaldamiseni peab kaasnema toetus üleminekuks alternatiivsetele energiaallikatele. Komitee peab lisaks oluliseks sihtotstarbelise abi andmist, et toetada suuremahulisi investeeringuid taastuvatesse energiaallikatesse ja puhta vesiniku tootmisse nii riigisiseseks tarbimiseks kui ka ekspordiks, kindlustades, et investeeringute puhul järgitaks põhimõtet põhimõte „ära tekita kahju“ ning tagataks rohualade ja elurikkuse kaitse. Komitee juhib tähelepanu linnade ja piirkondade kesksel rollil kõnealuses valdkonnas, sest nemad vastutavad kestliku arengu eesmärkidega seotud eri poliitikameetmete rakendamise eest: linnade kasv, kliimamuutused, sotsiaal-majanduslik ebavõrdsus, energia, rohe- ja digipöörde ning hea valitsemistava;

g) Rakendamine ja investeerimiskava

40. peab kiiduväärseks Euroopa Komisjoni ettepanekut lõunanaabruse majandus- ja investeerimiskava kohta, et toetada Vahemere piirkonna uues tegevuskavas käsitletud teemade rakendamist. Seejuures tuleb keskenduda sellele, kuidas suurendada vastupanuvõimet kõige haavatavates sektorites, nagu vesi, keskkond ja energeetika, ning edendada taastuvatesse ressursidesse investeerimise kavasad, sealhulgas vee korduskasutamine ja vee ringlussevõtt taastuenergia abil;

41. väljendab heameelt selle üle, et peamistes sektorites on kindlaks määratud 12 soovituslikku juhtalgatust, mille eesmärk on tugevdada vastupanuvõimet, luua heaolu ning suurendada kaubandust ja investeeringuid, et toetada konkurentsivõimet ning jätkusuutlikku ja kaasavat sotsiaal-majanduslikku kasvu;

42. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni ettepaneku üle eraldada tegevuskava rakendamiseks kuni 7 miljardit eurot. Lisades sellele Euroopa Kestliku Arengu Fondi tagatised ja segarahastamise naabruspoliitika investeerimisplatvormi raames, võiks suunata lõunanaabrusesse kuni 30 miljardit eurot era- ja avaliku sektori investeeringuid;

43. väljendab heameelt nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel saavutatud kokkuleppe üle määruse suhtes, millega luuakse 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend „Gloaalne Euroopa“, mille kohaselt 79,5 miljardi euro eraldamine jooksevhindades võimaldab ELil tõhusalt toetada ja edendada oma väärtusi ja huve kogu maailmas, toetades samal ajal ülemaailmseid mitmepoolseid jõupingutusi;

44. väljendab oma nõusolekut sellega, et vähemalt 500 miljonit eurot kogusummast, mis on rahastamisvahendi „Gloaalne Euroopa“ geograafilise samba raames ette nähtud ELi koostööks naaberriikidega, eraldatakse kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele. Komitee nõuab kõnealuste meetmete ja vahendite asjakohast suurendamist. Paindlikku

(5) Vt CDR-594-2020.

rahastamist tuleks edendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste aktiivse kaasamise kaudu, mis peaks näitama piirkondade vajadusi nende asjakohasuse järgi. Komitee nõuab naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi „Globaalne Euroopa“ raames kliima eesmärkidele eraldatavate vahendite suurendamist;

45. kutsub, arvestades tugevdatud geograafilist lähenemisviisi ja kooskõlas tegevuskavas seatud prioriteetidega, kõiki ELi institutsioone tungivalt üles käsutama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ja nende ühendusi kestliku arengu võtmeteguritena ja programmitöö partneritena;

46. märgib, et Vahemere piirkonna kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel ning nende koostöövõrgustikel, nagu Vahemere piirkonna koostööpartnerlusel, võib olla keskne roll, et taotleda olemasolevate riikidevaheliste raamistike paremat kooskõlastamist ning panna alus poliitika ja rahaliste vahendite rakendamisele kohapeal, aidates samal ajal teavitada kohalikest oludest kõrgemat valitsustasandit. Lisaks võimaldab see tagada eri ulatusega meetmeid ja tõhusamaid algatusi.

Brüssel, 30. juuni 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärkide suurendamine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgu eel“

(2021/C 440/05)

Raportöör:	Vincent CHAUVET (FR/RE), Autuni linnapea
Viitedokument:	„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks““ (COM(2020) 562 final) Omaalgatuslik aramus

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Eli heitkoguste eesmärkide suurendamine, et saavutada 2050. aastaks tulemuslikult kliimaneutraalsus

1. on endiselt sügavalt mures maailma praeguse kliimaalase hädaolukorra pärast ja täielikult pühendunud sellele, et saavutada ELis 2050. aastaks tegelikult pöördumatu kliimaneutraalsus; tunneb heameelt heitkoguste järkjärgulise vähendamise realistliku viisi üle, mis on sätestatud Euroopa kliimaseaduses ning mis on õiglane tulevaste põlvkondade jaoks ja kujundab ELi keskkonnanahoidlikku taastumist COVID-19 kriisist ja selle tagajärgedest ning millega välditakse sõltuvust CO₂-mahukast tootmisest, tagatakse piirkondade vastupanuvõime, kehtestatakse raamistik eesmärkide suurendamiseks kliimamuutuste poliitikas, milles tuleks võtta aluseks eelmiste aastakümnete head ja halvad kogemused;
2. tunnustab, et ELil on rahvusvahelistel kliimaläbirääkimistel juhiroll ja ta peaks andma head eeskuju selle kohta, kuidas kliimamuutustega toime tulla, tuginedes mitmetasandilisele valitsemisele;
3. toetab täielikult Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel saavutatud kokkulepet kliimaseaduse kohta, millega ajakohastatakse eesmärki vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega, ja taotletakse ettepanekut 2040. aasta eesmärgi kohta hiljemalt kuus kuud pärast Pariisi kokkuleppe esimest ülemaailmset kokkuvõtet; võtab siiski teadmiseks mõne sidusrühma seisukoha, et sellest ei piisa siiski kliimaneutraalsuse õigeaegseks saavutamiseks, ning peab kahetsusväärseks, et uues raamistikus keskendutakse peamiselt CO₂-le, kuid muude kasvuhoonegaaside heitkoguseid käsitletakse ebaselgelt või ei võeta neid piisavalt arvesse, ning ootab sellega seoses komisjonilt kõigi ülejäänud asjaomaste kasvuhoonegaaside käsitlemist, et muuta EL 2050. aastaks esimeseks kliimaneutraalseks maailmajaoks;
4. nõuab tungivalt, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid tagaksid fossiilkütustest põhjustatud heitkoguste asjakohase hinnakujunduse heitkogustega kauplemise ja maksustamise kaudu, et kulutõhusalt võidelda heitkoguste vastu ja vabastada ressursse üleminekuks. Seda tuleb arvesse võtta ELi heitkogustega kauplemise süsteemi ja ELi energia maksustamise direktiivi läbivaatamisel eelseisva õigusaktide paketi „Eesmärk 55“ raames. Komitee tunneb sellega seoses heameelt ka Euroopa Komisjoni peatse ettepaneku üle süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismi kohta, kuna on vaja tõhusaid jõupingutusi, et vältida kasvuhoonegaaside heite ülekandumist, kajastada täpsemalt impordi süsinikusisaldust ja tagada, et ELi rohelisi eesmärke ei kahjustaks tootmise ümberpaigutamine riikidesse, kus on vähem ambitsioonikas kliimapoliitika;
5. rõhutab vajadust võimaldada ja edendada eri lahenduste mitmekesisust, võttes muu hulgas arvesse erinevusi ELi piirkondade tehnoloogia arengus, kliima-, geograafilistes ja taristutingimustes ning energiasüsteemide olukorras. ELi õigusraamistik peaks olema heitkoguste vähendamise ja kestlikkuse osas võimalikult tehnoloogianeutraalne ning vältida tuleks ülereguleerimist ja halduskoormuse suurenemist kestlike lahenduste korral;
6. märgib siiski, et uute eesmärkide elluviimine on mõningate teatava eripäraga piirkondade jaoks eriti raske ülesanne. Nende piirkondade energiasüsteemi ja majanduse ümberkujundamine peab toimuma õiglaselt, mistõttu on moderniseerimisfondil ja süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismil oluline roll;

7. tunnistab, et nagu on märgitud teatise „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks“ juurde kuulvas mõjuhindangus, peavad ELi kliimapoliitikasse panustama kõik sektorid. Komitee väljendab sellega seoses heameelt rohelise kokkuleppe kui majanduskasvu strateegia ja rohevande kui olulise vahendi üle, millega soovitakse tagada selle eesmärgi saavutamine;

8. rõhutab, et nii Euroopas kui ka väljaspool on paljud linnad ja piirkonnad seadnud edasipüüdlikumad kliimaeesmärgid kui ELi liikmesriigid. Mõnel juhul, nagu Jaapan, on kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kohalikul kindlaksmääratud panus isegi sundinud riigi valitsust ajakohastama riiklikult kindlaksmääratud panuseid. Seepärast leiab komitee, et tõhusa mitmetasandilise valitsemise saavutamiseks on väga kasulik integreerida kohalikul ja piirkondlikul tasandil kindlaksmääratud panused riiklike panuste kindlaksmääramise protsessi;

55 % eesmärgi saavutamine vajab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste aktiivset kaasamist kliimapoliitika kujundamisse

9. märgib, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused rakendavad 70 % kõigist ELi õigusaktidest, 70 % kliimamuutuste leevendamise meetmetest ning 90 % kliimamuutustega kohanemise meetmetest⁽¹⁾. Lisaks elab praegu netonullheite eesmärgiga Euroopa linnades ja piirkondades üle 162 miljoni inimese (36 % ELi elanikkonnast)⁽²⁾. Seega vastutavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused nii praegu kui ka tulevikus enamiku Euroopa rohelise kokkuleppe strateegiatega tegelemise ja nende elluviimise eest kohapeal;

10. mõistab, et 2030. aastaks CO₂ heitkoguste vähemalt 55 % vähendamise eesmärgi saavutamine muudab radikaalselt linnade, piirkondade ja kogukondade korraldust. COVID-19 puhang, uued kliimaeesmärgid ja ilmne hakanud kliimamuutuste tagajärjed toovad kaasa Euroopa ühiskonna struktuurilisi muutusi, mis põhjustavad probleeme kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kuna nad on nii inimestele kui ka territooriumitele kõige lähemad valitsemis- ja avaliku sektori asutused;

11. tunnistab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on kahekordne roll arvamusiidritena ja kodanike esmaste kontaktpunktidenä; COVID-19 kriis on näidanud, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on inimeste elus kesksel kohal. Sidusrühmade, ettevõtjate ja kodanike kaasamine kliimapoliitika otsustusprotsessi on eriti vajalik selleks, et tagada selle poliitika usaldusväärsus, vastuvõetavus ja edu, sealhulgas kliimaneutraalsusele ülemineku mõju. Võimalikku negatiivset mõju tuleb ette näha ja juhtida, mis hõlmab kavasad kohaliku tööjõu täiendus- ja ümberõppeks, eriti maapiirkondade kogukondades ja vähem arenenud piirkondades. Kohalikud valitud poliitikud suudavad kõige tõenäolisemalt neid probleeme ette näha ja lahendada;

12. rõhutab, et enamikul peamistest sektoritest, kus 2030. aasta kliimaeesmärke suurendatakse, on otsesed seosed kohalike või piirkondlike pädevusvaldkondadega. Pärast söekütlet töötavate elektri jaama sulgemisest ja energiamahuka tööstuse puhtamaks muutmisest tulenevat esimest suurt heitkoguste vähendamist on transport, põllumajandus ja hooned – eriti olulised kohalikul ja piirkondlikul tasandil nii linna- kui ka maapiirkondades – järgmised valdkonnad, kus heitkoguseid on kavas vähendada;

13. tunnistab, et transpordisektoris tuleb tavapärase mootoriga sõidukid asendada järk-järgult elutsükliõhisest perspektiivist vähese heitega või heitevabade sõidukitega ning säästlike ühistransporditeenuste laiemal kasutusega, mis nõuab piirkondlikku kooskõlastamist ja kohalikul tasandil avalikult ligipääsetavate laadimisvõimaluste laiendamist alternatiivkütuste jaoks ning kvaliteetsete ühistransporditaristute (nt bussi- ja raudteetaristu) väljaehitamist, et muuta heitevaba liikuvuse suunas liikumine kodanikele atraktiivseks ja taskukohaseks;

14. tunneb muret selle üle, et põllumajandussektoris on heitkoguste vähenemine viimastel aastatel seiskunud ja mõnel juhul on need isegi suurenenud. See seab koos süsinikdioksiidi eemaldamise ja sidumise juhtimisega põllumajandustootjad ja metsamajandajad kliimamuutuste vastases võitluses esiplaanile, nende tegevus, mida kliimamuutused ulatuslikult mõjutavad, on aga toidu tootmiseks ning piirkondade sotsiaalse ja majandusliku olukorra jaoks hädavajalik. Komitee kutsub seega komisjoni üles võtma põllumajandussektori CO₂-neutraalsusele ülemineku jaoks vajalikke investeeringuid arvesse ühise põllumajanduspoliitika rakendamisel ja võimalikul läbivaatamisel, unustamata seejuures põllumajandusettevõtjate majanduslikku kasumlikkust ja nende olulist rolli Euroopa ühiskonna varustajana toiduainetega, nagu näitas pandeemia. Komitee kutsub samuti üles ühitama degradeerunud põllumajandusmaa põllumajandusliku kasutuse taastuvenergia tootmisega, et asjaomast maa-ala ära kasutada ja taastada, ning toonitab vajadust tugevdada tuleb kliimasõbralikke

⁽¹⁾ Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Roheline kokkulepe koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega“, detsember 2019.

⁽²⁾ Uue kliimainstituudi (New Climate Institute) 2020. aasta detsembris avaldatud teabe kohaselt.

maakasutussüsteeme. Lisaks rõhutab komitee, et mõnes liikmesriigis on kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused olulised avaliku sektori metsaomanikud ning neil on selles sektoris otsene roll. Seda arvesse võttes peab komitee positiivseks süsiniku sidumise sertifitseerimise arendamist, et otseselt motiveerida põllumajandustootjaid ja metsamajandajaid;

15. on seisukohal, et taastuenergia laialdast kasutuselevõttu energiasektoris tuleb lähitulevikus toetada ambitsioonikate laienemiseesmärkide ja -meetmetega ning et see nõuab taristu kavandamist suures ulatuses ja ka kohalikul tasandil. See eeldab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konkreetset tegevust projektijuhtimisel ning taristu omaksvõttu elanikkonna hulgas. Samuti on vaja suurendada teadlikkust ja julgustada inimesi osalema ühisprojektides näiteks kohalike energiakogukondade mehhanismide kaudu;

16. on teadlik, et ehitussektoris toob peatselt algav renoveerimislaine endaga kaasa meetmeid, millega suurendada nii ühe hoone kui ka piirkonna tasandil renoveerimise ulatust ja määra, seejuures nõuab eelkõige piirkondlikul tasandil toimuv tegevus kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tehtavat järelevalvet ja investeeringuid. Neil on oluline roll ka tagamaks, et hoonete renoveerimine oleks kooskõlas maakasutuse ja linnaplaneerimisega, edendaks rahvastikukao vastu võitlemise poliitikat ning vastaks sotsiaalse õigluse ja keskkonnanahoiu kriteeriumidele;

17. märgib, et kliimanetraalsuse suunas liikumisel ei ole kõik linnad ja piirkonnad võrdsed: osa on oma heitkoguseid juba vähendanud, osa liigub selle eesmärgi poole, osa on aga veel raskustes. Seepärast tuleb kliimapoliitika kujundamisel arvesse võtta selliseid territoriaalseid iseärasusi nagu isoleeritud energiasüsteemid, ajaloolised või keskkonnakaitsealad, CO₂-mahukad piirkonnad jne, et tagada kõigile Euroopa kodanikele ja piirkondadele vastuvõetav õiglane üleminek. Komitee on kindlalt veendunud, et sellised vahendid nagu Euroopa piirkondlik tulemustabel⁽³⁾ või Euroopa Kliimanetraalsuse Seirekeskus⁽⁴⁾, mida komitee on juba nõudnud, on peamised abinõud selle saavutamiseks;

18. väljendab heameelt Euroopa saarte rahastamisvahendi NESOI (uus saarte jaoks optimeeritud energialahendus) ja ELi saarte puhta energia sekretariaadi loomise üle, et võtta arvesse territoriaalseid iseärasusi;

19. kordab oma üleskutset kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused Euroopa kliimapoliitika kujundamisse üldiselt ning konkreetsemalt paketi „Eesmärk 55“ kavandamisse, rakendamisse ja järelevalvesse, eelkõige selleks, et tagada paketi tõhusus, täpsus ja kohapeal vastuvõetavus, kuna kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ei esinda konkreetseid huve, vaid neil on volitused tegutseda kodanike ühiste huvide nimel;

Mitmetasandiline valitsemine ja subsidiaarsus on kliimanetraalsuse saavutamise ja sellesse ELi kodanike kaasamise põhielement

20. rõhutab aktiivse subsidiaarsuse⁽⁵⁾ tähtsust kliimapoliitikas, võttes õigeaegselt arvesse kohalikku ja piirkondlikku tasandit ning mitte keskendudes üksnes dialoogile ELi ja riikliku tasandi vahel;

21. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa linnad ja piirkonnad osalevad kliimapoliitika kujundamises üha aktiivsemalt, ning rõhutab, et mõnikord on nad teinud ELi tasandil rohkem ära kui riiklik tasand, näiteks selliste liikumiste kaudu nagu linnapeade pakt ning teiste tõhusate algatuste abil kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Seetõttu kordab komitee oma üleskutset luua toimiv ja kaasav mitmetasandiline dialoog, millega taotletakse kliimaeesmärkide integreerimist valdkondlikku poliitikasse;

22. toetab linnapeade pakti algatusi ja püüdlusi kaasata linnapeade piirkondlikud, valdkondlikud ja temaatilised ühendused paremini linnapeade pakti tegevusse; kutsub üles suurendama linnapeade pakti kaasatust ja nähtavust riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil;

23. peab rõõmustavaks algatust kaasata komitee Euroopa linnapeade pakti poliitilisse kogusse ning on valmis tagama tugevama seose pakti ELi tasandi haldamise ja pakti teise koja vahel, et anda algatusele poliitilist toetust, pakti edendada ja aidata kaasa riiklike asutustega peetavale dialoogile ning tagada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste abi ja esindatuse ühtsus ja sidusus Euroopa tasandil, arvestades et enamiku jaoks on tegutsemistingimused juba niigi keerulised;

⁽³⁾ „Kliimamuutuste mõju piirkondadele: Euroopa roheline kokkuleppe hindamine“.

⁽⁴⁾ „Puhas planeet kõigi jaoks – Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimanetraalse majanduseni“.

⁽⁵⁾ Aktiivset subsidiaarsust tuleks mõista nii, nagu selle on määratlenud Euroopa Komisjoni subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse rakkerühm „Teeme vähem, aga paremini“.

Kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele on vaja anda vahendid kliimanetraalsuse saavutamiseks

24. rõhutab, et paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peavad endiselt raskeks juurdepääsu kliimaalgatuste ja -projektidega seotud teabele ja rahastamisele. Raskused on seotud järgmiste punktidega:

- puuduvad teadmised olemasolevatest rahalistest vahenditest ja algatustest, mis sobivad kõige paremini linna või piirkonna projekti jaoks;
- keerulised Euroopa ja liikmesriikide tegutsemistingimused ning segadus olemasolevate eri platvormide ja algatuste suhtes;
- kohalikul tasandil puudub tehniline pädevus vahendite taotlemiseks, haldamiseks ja järelevalveks;
- vähene suutlikkus konkureerida erasektoriga, et meelitada ligi ja hoida eksperte;
- ebaselged sõnumid, mis saadetakse energiakogukondade ja kohalike projektide turule;
- kohalike omavalitsuste ja ettevõtete vähene suutlikkus rahastamisvõimalusi ära kasutada;

25. on mures selle pärast, et eelmistes punktides nimetatud raskused võivad tekitada kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes vastumeelsust sõlmida kohalikke rohelisi kokkuleppeid ja võtta kohustusi 2030. aastaks;

26. palub Teadusuuringute Ühiskeskusel korraldada uuring, et teha kindlaks (kuni statistiliste territoriaalüksuste 3. tasandini) kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja ettevõtete suutlikkus rahastamisvõimalusi ära kasutada seoses rohelise kokkuleppe ja taastekava kaudu kättesaadavate märkimisväärsete uute rahaliste vahenditega, ning on valmis andma oma panuse komitee käsutuses olevate vahenditega, nagu piirkondlikud keskused;

27. hoiatab komisjoni, et praegune tervishoiukriisi ohjamine tekitab kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele suuri probleeme ning neil on keeruline eraldada rahalisi vahendeid ja inimressursse kliimanetraalsuse algatustele ja kavadele; nõuab seetõttu, et kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele eraldataks piisavalt vahendeid, et toetada neid selle ülesandega toimetulekul järgneva kümnendi jooksul, võttes arvesse projektide kogu elutsükli (sh järelevalvet);

28. juhib tähelepanu vajadusele parandada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rakendus-suutlikkust ning sellele, kui oluline on piisava arvu kvalifitseeritud töötajate olemasolu eelkõige kohaliku omavalitsuse tasandil ja maapiirkondades. Süsteemselt on vaja tagada vajalik tööjõud, et koordineerida neid paljusid töö- ja vastutusvaldkondi, mis on seotud kliimameetmete eesmärkide rakendamisega;

29. peab tervitatavaks Euroopa kliimapakti, samuti õiglase ülemineku platvormi kohalikku lähenemisviisi kui peamisi vahendeid kliimanetraalsuse ülemineku toetamiseks ja kiirendamiseks koos muude olemasolevate algatustega. Komitee kutsub siiski Euroopa Komisjoni üles looma üldplatvormi, võimaluse korral Euroopa kliimapakti raames, edendades nende vahendite integreerimist ja vastastikust täiendavust, andes kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele suuniseid, kuidas neid omaduste alusel valida, ning tagades sidususe, lihtsa juurdepääsu teabele ja konkurentsivabad kohustused ning lihtsustades ja ühtlustades (nii palju kui võimalik) juurdepääsu algatustele;

30. kutsub Euroopa Komisjoni üles tunnistama asjaolu, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll on suurem teiste valitsusväliste osalejate rollist, ning nõudma selle eripära tunnistamist üldplatvormi raames;

31. toetab kohalike kliimapaktide loomist tagamaks, et kliimanetraalsuse saavutamise viisid oleksid kaasavad, elanikkonna seas vastuvõetavad ja soovitatavad ning et neis võetaks arvesse Euroopa kodanike muresid ja vajadusi;

32. tunnistab, et poolametlikud institutsioonid, nagu kodanike linnavolikogud, kohalikud nõuandekogud ja loosi teel moodustatud kodanike konvendid, on tähtsal kohal õige hoo andmisel ja energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamisel. Komitee nõuab seetõttu, et iga vähemalt 10 000 elanikuga omavalitsus kaaluks oma kohaliku juhtimisstruktuuri osana sellise kodanikeparlamendi loomist, mis uuriks konkreetseid viise kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks ja kliimamuutustega kohanemiseks;

33. rõhutab, et enamik linnu ja piirkondi ei tea oma praegust ja varasemat CO₂ heite taset, mistõttu on neil raske mõõta oma jõupingutusi ja kavandada tõhusaid mooduseid kliimanetraalsuse saavutamiseks. Komitee nõuab tungivalt, et komisjon aitaks pakkuda vajalikku tehnilist ja pädevusalast abi, et aidata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi heitkoguste hindamisel, kasutades selleks eelkõige täiel määral ära kohalikke ja piirkondlikke energiaagentuure, kohalikke ja

piirkondlikke kliimamuutuste valdkonna asutusi ja teisi asjaomaseid partnereid. Samuti on soovitatav kaasata kohalikke omavalitsusi nn kliimajuht, et edendada omavalitsuses kliimapakti ning koordineerida ja rakendada säästva energia ja kliimameetmete tegevuskavasid. Väiksematel omavalitsusüksustel võib see juht olla mitme peale;

34. toetab sellega seoses ülemaailmse linnapeade pakti ühist aruandlusraamistikku kui sammu kohalike ja piirkondlike seisukohtade ühtlustamise poole;

35. kordab oma toetust piirkondlikult ja kohalikut kindlaksmääratud panuste süsteemile, et ametlikult tunnustada, jälgida ja soodustada linnade, kohalike omavalitsuste ja piirkondade süsinikdioksiidiheite vähendamist kogu maailmas; palub Euroopa Komisjonil teha komiteega koostööd, et uurida, kuidas võiksid säästva energia ja kliimameetmete tegevuskavad või samaväärsed kavad toimida piirkondlikult ja kohalikut kindlaks määratud panustena, andes ÜRO Pariisi kliimakokkuleppesse kohaliku panuse, ning et neid tunnustataks ametlikult riiklikult kindlaksmääratud panuste täiendusena;

36. väljendab heameelt üleilmsete algatuste „Race to Zero“ ja „Race to Resilience“⁽⁶⁾ üle ning kutsub ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üles tegema koostööd komitee ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rühma (LGMA) teiste asjaomaste osalejatega, et ametlikult tunnustada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panust kliimameetmetesse ning luua kohalike ja piirkondlike omavalitsustega konkreetne dialoog;

37. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on eriline nii sotsiaalse kui ka tehnilise kliimaalase innovatsiooni potentsiaal ning nad osalevad sageli teadus- ja innovatsiooniprojektides. Tagamaks, et seda potentsiaali arendataks täielikult edasi ja kasutatakse CO₂-neutraalsust soodustavate uute lahenduste leidmiseks, kutsub komitee komisjoni üles pöörama paketi „Eesmärk 55“ nõuetekohast tähelepanu sellise paindliku raamistiku loomisele, mis tagaks kohalikul tasandil innovatsiooni- ja katsealgaused, mille tulemuseks oleksid alt üles suunatud ja kohapõhised lahendused;

38. rõhutab, et nii tehnoloogilisest, poliitilisest kui ka demokraatlikust seisukohast tuleb kohalikul tasandil tagada vabadus CO₂ heite vähendamise viisi valimisel, sest välised otsused tekitavad nende jõustamise suhtes vastumeelsust;

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste hääle kuuldavaks tegemine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgul

39. tunnustab, et kuigi riiklikult kindlaksmääratud panused on peamine vahend riikide vastutusele võtmiseks, tuleb ühiskond tervikuna kaasata heitkoguste vähendamisse, et saavutada kliimanetraalsed ja kliimamuutustele vastupanuvõimelised piirkonnad;

40. rõhutab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste häälel on muutunud rahvusvahelistel kliimamuutusi käsitlevatel läbirääkimistel ja algatustes tugevamaks, ning väljendab heameelt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võrgustike olemasolevate algatuste üle, nagu Euroopa Mereliste Äärealade Konverents, Jätksuutlikud Kohalikud Omavalitsused, C40, kliimapartnerlus „Under2 Coalition“, Regions4, Climate Alliance, FEDARENE, Ühinenud Linnad ja Kohalikud Omavalitsused (UCLG) ning ülemaailmne linnapeade pakt ja nende panus ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni valitsusväliste osalejate kliimateemalisse platvormi (NAZCA);

41. peab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärku (COP26) oluliseks verstapostiks, et kinnistada ELi koht ülemaailmsete kliimameetmete esirinnas, ning rõhutab, et piirkondade ja linnade praegustel meetmetel ja kohustustel peaks olema COP26 raames tugev ja nähtav roll;

42. kutsub ülemaailmseid ja Euroopa osalejaid üles investeerima soolisesse analüüsi ja sooliselt segregeeritud andmetesse, et täielikult mõista kliimamuutuste mõju kõigile haavatavatele rühmadele, rakendada sootundliku eelarvestamise meetodeid ning tagada kõigile sugudele ja tasanditele võrdne juurdepääs esindatusele poliitikakujundamises. Komitee toetab sellega seoses üleskutset parandada soolist tasakaalu nii riikide delegatsioonides kui ka ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 26. konverentsi tippjuhtkonnas ning väljendab heameelt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni töö üle soolise võrdõiguslikkuse ja kliimapolitiika⁽⁷⁾ vahelise seose valdkonnas ning kutsub Euroopa Komisjoni üles töötama samas suunas;

43. leiab, et Edinburghi deklaratsioon elurikkuse kohta on kõigi aegade kõige tugevam dokument kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tunnustamiseks, kaasamiseks ja võimendamiseks kõikides ÜRO protsessides; soovib sarnast lähenemisviisi korrata ja laiendada teistele ÜRO organitele ning kutsub meie ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni partnereid üles looma vastastikuse mõistmise memorandumid Euroopa Regioonide Komitee kui Euroopa linnade ja piirkondade institutsioonilise esindajaga;

⁽⁶⁾ <https://racetozero.unfccc.int/race-to-resilience/>

⁽⁷⁾ <https://unfccc.int/gender>

44. nõuab intensiivsemat mitmetasandilist poliitilist dialoogi kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise teemal sektorites, kus juhtimisse on juba jõuliselt hõlmatud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning kus volitused on mitmel pool maailmas juba delegeeritud, nagu energia pakkumise ja nõudluse, transpordi, põllumajanduse ja ehituse vallas;
45. nõuab intensiivsemat mitmetasandilist poliitilist dialoogi kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise teemal sektorites, kus kliimameetmetes tuleb arvesse võtta muid keskkonnaküsimusi, nagu elurikkuse säilitamine või toiduainete tootmise, puhta vee ning kestliku põllumajanduse ja metsandusega seotud probleemid. Eriti tähtis on maakasutusega ühtesobiv ruumistrateegia, millesse on hädavajalik kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused. Sama oluline on komisjoni otsus põllumajandussektorit puudutavate strateegiate rakendamise kohta. Nende strateegiate tagajärgede hindamiseks tuleb koostada mõjuhindanguid;
46. peab tervitavatavaks Euroopa Komisjoni ja linnapeade pakti algatusi, mille eesmärk on tutvustada paremini kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegevust ja osalemist kliimaneutraalse poliitika kujundamises ja jõustamises eelseisvatel kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi istungjärgudel ning edendada juhirolli kliimameetmete vertikaalses integreerimises. Sellega seoses kutsub komitee komisjoni üles tegema endaga koostööd, et korraldada temaatiline päev kohalike kliimameetmete kohta ELis eesmärgiga tutvustada ELi eri algatusi;
47. kutsub komitee liikmeid üles korraldama kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi kohalikke ja piirkondlikke istungjärke oma kogukondades enne COP26 toimumist, et levitada teadlikkust kliimakriisist, aga ka selleks, et koguda kodanike ja ettevõtjate seisukohti nende vajaduste ja parimate tavade kohta, mis võiksid kiirendada rohepöõret ja saavutada Pariisi kokkuleppe eesmärgid;
48. tuletab meelde, et EL on võtnud endale kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsil juhirolli ja peab seega võtma mõjusaid meetmeid oma eesmärgi saavutamiseks, mis eeldab koosloomist ja koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsustega. Komitee kutsub seda silmas pidades ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalisi üles tegema komiteega koostööd, et veelgi edendada kliimamuutuste raamkonventsiooni konverentsi kohalikel ja piirkondlikel istungjärgudel saadud eesrindlike kogemusi.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Euroopa demokraatia tegevuskava“

(2021/C 440/06)

Raportöör:	Gdański linnaepe Aleksandra DULKIEWICZ (PL/EPP)
Viitedokument:	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa demokraatia tegevuskava kohta COM (2020) 790, 3. detsember 2020

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Taustteave

1. on seisukohal, et kuigi Euroopa demokraatia tegevuskavas keskendutakse lühiajalistele kaitsemehhanismidele demokraatlike protsesside kindlustamiseks, peaks sellele järgnema pikaajaline ja strateegilisem lähenemisviis Euroopa demokraatia edendamiseks kõigil tasanditel ning nii esindus- kui ka osalusdemokraatia mõõtnes. Selline lähenemisviis võiks tugineda olemasolevatele õigusnormidele ja parimatele tavadele, mida liikmesriikides riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil juba kohaldatakse, ning viia Euroopa demokraatia harta koostamiseni;
2. kordab, et Euroopa Liidu lepingu artiklis 5, milles määratletakse subsidiaarsuse põhimõte, on sätestatud, et „valdkondades, mis ei kuulu liidu ainupädevusse, võtab liit meetmeid ainult niisuguses ulatuses ja siis, kui liikmesriigid ei suuda piisavalt saavutada kavandatava meetme eesmärke“;
3. väljendab heameelt algatuse üle luua Euroopa demokraatia tegevuskava. Populismi, natsionalismi, ühiskonnaga manipuleerimise, desinformatsiooni, vaenukõne ja vandenõuteooriate oht suureneb Euroopa avalikus ja poliitilises sfääris. See põhjustab elanikkonna polariseerumist, agressiivsust, sallimatust ja tõsiseid solidaarsusprobleeme. Üldine eesmärk, milleks on kodanike mõjuvõimu suurendamine ja vastupanuvõimelisema demokraatia ülesehitamine kogu ELis, on meie ühtsuse tugevdamiseks vajaliku poliitika kujundamisel otsustava tähtsusega;
4. rõhutab, et Euroopa Liit on oma struktuurilt sarnane omavahel ühendatud anumatega. Kui kodanike õiguste ja vabaduste olukord ühes liikmesriigis halveneb, on sellel reaalne negatiivne mõju demokraatiale kogu ELis ja see ohustab meie ühiseid väärtusi;
5. rõhutab vajadust koostada kataloog ohtudest demokraatiale ja kodanikuosaluse innovaatilistest parimatest tavadest, milleks kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on kõige paremad võimalused. Komitee kutsub komisjoni, parlamenti ja nõukogu üles tutvuma soovitud tegevustega, mis esitatakse 2021. aasta oktoobris avaldatavas ELi 2021. aasta kohalikus ja piirkondlikus baromeetris;
6. kordab väärinfovastase tegevuskava kohta koostatud arvamuses väljendatud seisukohta, et kodanike teadlikkuse tõstmine on pikk ja mitmetahuline protsess, mis põhineb muu hulgas meediapädevuse arendamisel, sealhulgas uute teabe hankimise ja levitamise viiside käsitlemisel. Nende pädevustega peab kaasnema teabe ja selle allikate kriitiline analüüs;
7. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on head võimalused osaleda väljakuulutatud võitluses desinformatsiooni ja sellega seotud ohtude vastu;
8. tuletab meelde, et ELi liikmesus ei tähenda üksnes vabadusi ja rahastamist, vaid ka põhiväärtuste austamist. Vaja on konkreetseid õiguslikke vahendeid, mis võimaldaksid võtta kiireid ja tõhusaid meetmeid, et edendada ja äärmuslikel juhtudel jõustada liikmesriikides demokraatliku õigusriigi ja õigusriikluse põhimõtteid. Praegu selliseid õigusakte ei ole. Seetõttu ei ole Euroopa Komisjoni meetmed mõnes liikmesriigis tehtud probleemsete otsuste puhul tõhusad. Tähelepanu keskmes on asjaolu, et Euroopa Komisjoni võetud meetmed probleemsete otsustega tegelemiseks ei ole mõnes liikmesriigis

eriti tõhusad, nagu on kirjeldatud Euroopa Parlamendi 10. juuni 2021. aasta resolutsioonis, milles käsitletakse õigusriigi olukorda Euroopa Liidus ja tingimuslikkust käsitleva määruse 2020/2092 rakendamist, millega komitee on täielikult nõus. Komitee kahtleb, kas Euroopa Liidu lepingu artikkel 7 vastab nendele väljakutsetele asjakohaselt;

9. nõuab strateegiliste meetmete rakendamist ja õigusaktide vastuvõtmist võimalikult kiiresti, et lahendada tulemuslikult probleeme mõnes ELi riigis, näiteks valimiste turvalisuse valdkonnas kõikidel tasanditel;

10. rõhutab, et Euroopa demokraatiat ohustavad mitte ainult välisagressorid, kes püüavad ELi destabiliseerida, vaid ka sisemised tegurid, mis ohustavad ELi südant – ühtsust;

11. on seisukohal, et tegevuskava peaks seega sillutama teed suhetele ja kontaktidele kolmandate riikidega, kes ei aktsepteeri demokraatlikke standardeid ning rikuvad põhilisi inim- ja kodanikuõigusi. Näiteks võiks tuua ELi poliitika selliste riikide suhtes nagu Venemaa, Valgevene või Hiina ning idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni tööruhma töö. Komitee märgib vajadust toetada demokraatlikke liikumisi ELi naabruses, sealhulgas idapartnerluse kaudu;

12. rõhutab, et tuleb teha jõupingutusi, et leida tasakaal pandeemiaga seotud riskidega võitlemise ja kodanikuvabaduste kaitse vahel (nt küsimus andmekaitsest ning kogunemis- ja meeleavaldamisõiguse piiramise ennetamisest);

13. juhib tähelepanu sellele, et meedia vastu suunatud rünnak ohustab Euroopa väärtusi ja juhib meid autoritaarsuse teele. Ilma vaba meediata ei ole tegelik sotsiaalne kontroll võimalik. Ajakirjandusstandardite puudumine loob õhkkonna, mis soodustab vandenõuteooriate, desinformatsiooni, populismi ja vaenukõne levikut. Komitee hoiatab mõnes ELi liikmesriigis meedia taasriigistamiseks võetud meetmete eest;

14. märgib, et Euroopa demokraatia tegevuskavas ei pöörata piisavalt tähelepanu juurdepääsule avalikule teabele. Demokraatia ja inimõiguste austamine põhinevad vabal teabe- ja mõttevahetusel. Ametiasutuste kogutud teave kuulub kodanikele ja kõigi tasandite haldusasutustel on need andmed kodanike nimel olemas⁽¹⁾. Komitee rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kes kasutavad vahendeid kodanike juurdepääsuks teabele ja nende otseseks osalemiseks volituste kasutamisel, on head näited avaliku sektori asutuste avatusest ja vastutusest⁽²⁾;

15. tuletab meelde, et demokraatlik EL peab jätkuvalt pühenduma ELi väärtuste, integratsiooni ja võrdõiguslikkuse kaitsmisele kõigis selle aspektides, olenemata soost, etnilisest päritolust, usutunnistusest, veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest, ning et liikmesriigid peavad ka selles osas jõupingutusi tegema;

16. rõhutab, et tegevuskavas ei viidata otseselt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võetud meetmetele;

Prioriteedid

17. toetab kindlalt ELi ja liikmesriikide autoriteedi, õigusriigi institutsioonide usaldusväarsuse, hariduse ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli tugevdamist demokraatlike institutsioonidena;

18. rõhutab, et ELi kodanike usaldus ELi peamiste institutsioonide tegevuse vastu on demokraatliku Euroopa ühtsuse arengu vältimatu eeltingimus. Liikmesriikide keskasutuste usaldusväarsus ja usutavus eeldab, et nad järgivad õigusriigi põhimõtet. Sõltumatute institutsioonide tõhus toimimine ja demokraatlike väärtuste austamine siseriiklikes õigusaktides on Euroopa Ühenduse alus;

(1) ÜRO Peaassamblee resolutsioonis 59 (1946), 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni artiklis 19 ja 1950. aasta Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklis 10 on õigus teabele sõnavabaduse põhiõiguse lahutamatu osa.

(2) Sellised kohalike omavalitsuste vahendid on näiteks avatud andmed, kaasavad eelarved ja kodanike paneelarutelud.

19. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste keskset rolli kodanikuaktiivsuse tugevdamisel. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on tasand, mis asub kodanikele kõige lähemal ja mida nad kõige rohkem usaldavad⁽³⁾. Piirkondade ja linnade rolli tugevdamine, näiteks üksnes nõuetekohastel kriteeriumidel põhinevate rahastamisvahendite loomise kaudu, muutub strateegiliselt üha tähtsamaks;

20. nõuab keskendumist võimekate, tolerantsete ja kompromissialtite eurooplaste harimisele, kes leiavad konfliktidele rahumeelsed lahendused. Erinevate seisukohtade ja hoiakute koosseksisteerimine on tõhus „vaktsiin“ fanatismi, rassismi ja etniliste konfliktide vastu;

Kodanikuaktiivsus – kriitiline mõtlemine ja meediapädevus

21. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel võib olla hariduses oluline roll, kuna nad loovad kohalikele kogukondadele tingimused positiivsete demokraatlike mudelite väljatöötamiseks;

22. hoiatab ühiskonna radikaliseerumise ja võimu ülevõtmise eest desinformatsiooni kasutavate populistide poolt. Desinformatsiooni vastu võitlemiseks on vaja kindlaks teha selle negatiivse mõju suhtes kõige haavatavamad sihtrühmad. Erilist kaitset tuleks pakkuda noortele, eakatele, rahvus- ja etniliste vähemuste liikmetele, rändajatele ja inimestele, kellel puudub juurdepääs digitaalmaailmale. Euroopa Komisjon peaks pöörama erilist tähelepanu piirkondadele ja rühmadele, kes on ELi-sisese ja -välise desinformatsiooni suhtes kõige haavatavamad;

23. võtab teadmiseks Euroopa Komisjoni 26. mail esitatud suunised desinformatsiooni käsitleva tegevusjuhendi puuduste kõrvaldamiseks. On tervitatav, et komisjon kutsub üles võtma tugevamaid ja konkreetsemaid kohustusi tegevusjuhendi kõigis valdkondades ja eelkõige rakendama paremaid järelevalvemeetodeid ning kutsub teisi ELis tegutsevaid platvorme, erasõnumiteenuseid ja teisi internetireklaami ökosüsteemi osalisi tegevusjuhendiga ühinema. Siiski õhustavad komisjoni probleemid platvormide esitatud seirearuannete õigsuse kontrollimisel ja karistusmehhanismi puudumine märkimisväärselt käesoleva tegevusjuhendi tõhusust ning tingivad täiendavate regulatiivsete meetmete vajalikkuse ELi tasandil;

24. teeb sellega seoses ettepaneku koostada liikmesriikidele mittesiduv ja mittekohustuslik üleeuroopaline kodanikuõpetuse, kriitilise mõtlemise ja meediapädevuse õppekava, mille üle tuleks Soome CIVISI programmi kui parima tava eeskujul korraldada avalik arutelu ning mida seejärel kohandada kohalike ja piirkondlike vajaduste arvessevõtmiseks. Õppesisu peaks keskenduma kooliharidusele, riigiteenistujate koolitusele, elukestvatele õppele ja avalikele kampaaniatele. Komitee soovib etendada aktiivset rolli selle õppekava väljatöötamisel ning kutsub Euroopa Komisjoni üles tegema tihedat koostööd liikmesriikide ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, võttes arvesse subsidiaarsuse põhimõtet ja pädevuste jagamist;

Võitlus desinformatsiooni ja vaenukõne vastu

25. peab asjakohaseks luua tihedas koostöös Euroopa Parlamendi INGE (välissekkumist ELi demokraatlikesse protsessidesse käsitleva) erikomisjoniga Euroopa amet,⁽⁴⁾ mis vastutaks ennetusmeetmete eest desinformatsiooni, vaenukõne, sallimatuse, teatavate sotsiaalsete rühmade vastu suunatud vägivald ja vandenõuteooriate levitamise valdkonnas;

26. peab kahetsusväärseks, et kohalikel omavalitsustel on vaeuudiste leviku tõkestamisel teisejärguline roll, mis on sageli tingitud eksperditeadmiste, oskuste ja vahendite puudumisest. Komitee nõuab desinformatsiooni vastu võitlemiseks sidusa rahastamismehhanismi loomist;

27. väljendab heameelt julgeolekuliidu strateegia üle, milles keskendutakse hübriidrännakutele riiklike ja valitsusväliste osalejate poolt, küberrännakutele, elutähtsate taristute kahjustamisele, desinformatsiooni levitamise kampaaniatele ja poliitiliste narratiivide radikaliseerumisele;

28. peab vajalikuks pidada arutelu sõnavabaduse ja selle tähenduse üle seoses internetiga. Komitee juhib tähelepanu Paweł Adamowiczi auhinna,⁽⁵⁾ millega edendatakse sotsiaalset kaasatust, võrdseid võimalusi ning inimõiguste ja kodanikuvabaduste austamist ning võideldakse eelarvamuste ja ksenofoobia vastu ning mille komitee lõi partnerluses rahvusvahelise pagulaslinnade võrgustiku (ICORN) ja Gdanski linnaga kui konkreetse sammu selles suunas;

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/etour-work/Pages/EURegionalBarometer-2020.aspx>

⁽⁴⁾ Nt seoses Euroopa Regioonide Komiteega.

⁽⁵⁾ Paweł Adamowicz oli ka nendele ideaalidele pühendatud kahe Gdański kontseptsiooni autor: sisserändajate integratsiooni ja võrdse kohtlemise kontseptsioon.

29. märgib, et lisaks kohalikele omavalitsustele ja kodanikuühiskonnale tuleb kaasata ka meedia. Oma praktilise ja erialase kogemuse kaudu on teabevaldkonnas töötavatel inimestel eriline vaist desinformatsiooni äratundmiseks;

30. tuletab meelde, kui oluline on digiteenuste õigusakt kui vahend digitaalse keskkonna läbipaistvamaks muutmiseks ja veebiplatvormide vastutuse suurendamiseks;

31. tuletab meelde vajadust tagada täielik sidusus Euroopa demokraatia tegevuskava, audiovisuaal- ja meediatehnoloogia tegevuskava ning digiteenuste õigusakti käsitlevate seadusandlike arutelude vahel;

32. soovib digiteenuste direktiivi, millega nähakse ette horisontaalne raamistik regulatiivseks järelevalveks veebiruumi üle ja sätted, millega tagatakse platvormide vastutus oma sisu haldamise, reklaami ja täppissuunamise eest;

Ajakirjanike turvalisus ja kohaliku meedia toetamine

33. rõhutab, kui oluline on usaldusväärne aruandlus, sealhulgas kohalikul tasandil, üldsuse usalduse suurendamiseks. Sõltumatu meedia on üks demokraatia alustalasiid ja sellel on konkreetne mõju avalike arutelude tasandile;

34. mõistab hukka üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide (SLAPP) kasutamise sõltumatu meedia vastu võitlemiseks ning kutsus komisjoni üles esitama ettepanekut ajakirjanike ja kodanikuühiskonna kaitse kohta;

35. hoiatab sõltumatu ajakirjanduse marginaliseerimise eest meedia monopoliseerimise ja politiseerimise kaudu, eriti kui seda tehakse ELi vahenditega. Komitee nõuab paremat järelevalvet sel eesmärgil eraldatavate rahaliste vahendite üle. Ta toetab piirkondade kaasamist ELi vahendite eraldamisse ning täiendavate seadusandlike meetmete väljatöötamist – austades seejuures liikmesriikide pädevust –, et tugevdada ELi sekkumisvõimet tagamaks, et sõltumatu meedia vabadus ja mitmekesisus jääksid meie demokraatia alustalaks;

36. rõhutab, et sõnavabaduse vastu suunatud rünnakud piiravad avalikku arutelu. Komitee tuletab meelde õigust sõnavabadusele akadeemilises, teadus- ja kunstivaldkonnas ning on seisukohal, et hirmutamine, laimukampaaniad, poliitiline surve, rahalised piirangud ja takistused juurdepääsul avaliku sektori vahenditele ohustavad teadlaste, meedia ja valitsusväliste organisatsioonide tööd ning muudavad nende järelevalveülesande täitmise võimatuks. Komitee hoiatab mõnede valitsuste katsete eest piirata teadusuuringute sõltumatust ning kehtestada sanktsioone ebamääraste ja vastuoluliste kriteeriumide alusel;

Kodanike osaluse tugevdamine

37. rõhutab, et Euroopa tuleviku konverents tuleks korraldada võimalikult paljudes Euroopa piirkondades alt üles lähenemisviisi alusel, mis võimaldaks eri kodanikurühmade osalemist ja kaasatust arutelus. Komitee soovib tunnustada kodanike paneelarutelusiid ELi otsustusprotsessis osalemise ühe vormina;

38. kutsus ELi institutsioone üles looma tõhusaid, läbipaistvaid ja kaasavaid kanaleid, et jõuda kodanikeni, eelkõige nendeni, kellel puudub vajalik motivatsioon avalikus ja ühiskondlikus elus osalemiseks. Komitee rõhutab noorte võtmerolli selles protsessis;

39. on teadlik, et Euroopa tuleviku konverents on ainulaadne võimalus kodanikke kaasata. Komitee usub, et see uuenduslik ja üleeuroopaline osalus võimaldab ühiselt otsustada demokraatliku Euroopa tuleviku, ülesehituse ja prioriteetide üle. Ta kohustub kaasama konverentsi täielikult kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, et uurida parimaid tavasiid ning teha kodanike ja kohalike omavalitsuste hääl kuuldavaks;

Vabad ja demokraatlikud valimised

40. rõhutab, et tegevuskavas osutatud vabade ja demokraatlike valimiste küsimus peaks kehtima võrdselt nii Euroopa, üleriigiliste, piirkondlike kui ka kohalike valimiste puhul;
41. märgib, et poliitilised kampaaniad toimuvad üha enam internetis. Komitee on seetõttu seisukohal, et hädavajalikud on eeskirjad sponsitud poliitilise sisu läbipaistvuse kohta ning poliitilistele parteidele ja liikmesriikidele suuniste tagamise kohta. Ta nõuab, et võetaks arvesse kohalike valimiste eripära, mida sageli kogu ELi hõlmavate õigusaktide koostamisel eiratakse;
42. märgib, et tegevuskavas ei käsitleta piisavalt valimistevahelist aega. Komitee rõhutab, et desinformatsioon, propaganda, manipuleerimine ja katsed mõjutada kodanike hoiakuid leiavad kõige sagedamini aset selle aja jooksul;
43. rõhutab, et ELi struktuurifonde tuleks kasutada kodanikuühiskonna meetmete rahastamiseks ning kodanike aktiivseks osalemiseks poliitilises elus vajaliku institutsioonilise ja haldussuutlikkuse ja -struktuuride loomiseks. Komitee on seisukohal, et juurdepääs rahalistele vahenditele peaks olema võimalikult lihtne ja nende haldamine peaks võimaluse korral olema piirkondade ülesanne;
44. väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Komisjon algatas 19. aprillil avaliku konsultatsiooni, mis kestab 12. juulini ⁽⁶⁾ ja mille eesmärk on esitada 2021. aasta viimases kvartalis ajakohastatud direktiivid, mille eesmärk on toetada teises ELi liikmesriigis elavaid ELi kodanikke hääletamis- ja kandideerimisõigusega nii kohalikel kui ka Euroopa Parlamendi valimistel. Nagu on märgitud ka Euroopa kodanikualgatuses „Piirideta valijad“, ⁽⁷⁾ on enam kui 14 miljonil liikoval ELi kodanikul õigus hääletada, kuid valimisaktiivsus ja valimistel kandideerijate määr liikuvate ELi kodanike seas on endiselt väiksem kui võrreldavatel rühmadel riiklikul tasandil ning neil on endiselt raskusi oma valimisõiguse kasutamisega;
45. viitab hoiatavalt pandeemia tõttu selgunud asjaolule, et piiravate tingimuste valguses on täiesti demokraatlike valimiste korraldamine suur väljakutse. Posti teel ja/või elektrooniliselt hääletamise turvalisuse tagamine on korralduslikult ja tehnoloogiliselt keeruline, muu hulgas küberohtude tõttu;

Kokkuvõte

46. kutsub Euroopa Komisjoni üles otsima pikaajalisi vahendeid, millega kaitsta ELi uute ohtude eest. Meie otsitav demokraatiavaktsiin peab olema tõhus, uuenduslik ja tulemuslik ning tugevdama meie demokraatlikku taristut nii praegu kui ka pikas perspektiivis;
47. rõhutab, et piiramatu osalemine avalikus elus on pluralistliku ja demokraatliku kogukonna nurgakivi. See sõltub aga kodanike usaldusest riigiasutuste vastu. Ilma usalduseta ei saa mingist osalemisest rääkida. Osalemine ei ole aga võimalik ilma üldsust teavitamata. Komitee arvates on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel selles oluline roll;
48. juhib lõpetuseks tähelepanu sellele, et demokraatia ja õigusriik on tugevad ainult siis, kui poliitiline juhtimine tugineb kõigil tasanditel mõjukate kodanike toetusele.

Brüssel, 30. juuni 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ Avalik konsultatsioon Euroopa Parlamendi valimistel osalemise kohta (<https://bit.ly/3goNYin>) ja kohalike omavalitsuste valimistel osalemise kohta (<https://bit.ly/3gmR2l>).

⁽⁷⁾ <https://eci.ec.europa.eu/013/public/#/screen/home>

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kestliku arengu eesmärkide saavutamine 2030. aastaks“

(2021/C 440/07)

Raportöör:	Ricardo RIO (PT/EPP), Braga linnapea
Viitedokumendid:	ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamine – terviklik lähenemisviis 2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. peab kestliku arengu eesmärkide saavutamist väga oluliseks kõigi 194 riigi jaoks, kes on vastu võtnud ÜRO kestliku arengu tegevuskava ning on seisukohal, et kestev pandeemia ja selle oodatavad tervisega seotud, majanduslikud, sotsiaalsed, keskkonnavalased ja kultuurilised tagajärjed annavad kõnealustele eesmärkidele uue hoo. Palub seega Euroopa juhtidel olla sise- ja välispoliitika tegevuskavades ambitsioonikad ja järjepidevad ning kinnitada selget eesmärki – et ÜRO kestliku arengu tegevuskümnendi lõpus peab Euroopa Liit olema kõigil valitsustasanditel kestliku arengu eesmärkide rakendamise eestvedaja ja tõeline eeskuju;
2. on veendunud, et käesolevat arvamust tuleb käsitleda innustusena Euroopa Komisjonile tugevdada kestliku arengu eesmärke kui Euroopa põhiväärtuste ja identiteedi lahutamatu osa. Komisjonil tuleks seega arvamusele anda oma üldises narratiivis ja prioriteetides asjakohaselt suur tähtsus;
3. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni poliitilise juhtrolli üle kestliku arengu eesmärkide rakendamisel Euroopa roheline kokkuleppe kaudu ning kestliku arengu eesmärkide seadmisel taas Euroopa poolaasta keskmesse, samuti komisjoni tahte üle edendada ambitsioonikat tegevuskava kestlikuma, konkurentsivõimelisema ja ühtsema Euroopa jaoks, mis saab hakkama 21. sajandi probleemidega, mida on tugevdatud taasterahastu „Next Generation EU“ lisavahenditega, et luua keskkonnahoidlikum, digitaalsem ja vastupanuvõimelisem Euroopa;
4. toetab siiski nõukogu, Euroopa Parlamendi, Euroopa Regioonide Komitee ja ELi endise mitmeid sidusrühmi ühendava kestliku arengu platvormi taotlust töötada välja üldine kestliku arengu eesmärkide strateegia, mis asendaks strateegiat „Euroopa 2020“ ja viiks ellu ühise ettekujutuse kestliku arengu mudelist, mida tahame edendada Euroopa Liidu jaoks ja mujalgi, võimaldades kõigil kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel jagada samu eesmärke ja sihte, rääkides ühisel keelel;
5. tuletab meelde, et ELi kaubanduspoliitika läbivaatamise eesmärk on suurema kestlikkuse edendamine kooskõlas ÜRO kestliku arengu eesmärkide rakendamise kohustusega; üksnes kestlik ja sidus, Euroopa Liidu põhiväärtustele vastav ärimudel saab aidata kaasa kõigi heaolule ja jõukusele nii ELis kui ka mujal maailmas;
6. peab lisaks kahetsusväärseks, et kestliku arengu eesmärgid on ELi narratiivis järk-järgult taandunud ja nende tähtsus ELi poliitikakujundamises on väiksem, mis seab ohtu võimalused nende rakendamiseks 2030. aastaks;
7. leiab, et kestliku arengu eesmärkidega seotud teabevahetus- ja vastastikuse õppimise suutlikkus on olulised elemendid kõigi osalejate teadlikkuse ja pühendumuse suurendamiseks, nõudes suuremat kooskõla ELi juhtimissüsteemide vahel majanduslikes, sotsiaalsetes ja keskkonnavalastes küsimustes nagu ka Euroopa poolaasta ja Euroopa roheline kokkuleppe ning Euroopa sotsiaalõiguste samba ja kestliku arengu eesmärkide rakendamise osas;
8. märgib, et loetletud algatuste ja kestliku arengu eesmärkide vahelised seosed tunduvad mõnikord nõrgad. Komitee rõhutab seega, et komisjon peaks kaasama kõik oma asjaomased talitused ja vältima kapseldumist;

9. tunneb heameelt Euroopa Komisjoni talituste töödokumendi üle kestliku arengu eesmärkide saavutamise kohta 2030. aastaks, sest see on kasulik rakendamisaruanne, kuid peab kahetsusväärseks, et selles antakse üksnes loetelu kestliku arengu eesmärkide alla kuuluvatest algatustest;

10. toob näiteks uue ajakohastatud tööstusstrateegia, ⁽¹⁾ mida esitleti 2021. aasta mais. Selles ei mainita kestliku arengu eesmärke ning seetõttu ei saa see olla osa laiemast ja ulatuslikust sidusa poliitika ja kestliku arengu püüdest. See vähendab komisjoni talituste töödokumendi kasulikkust kestliku arengu eesmärkide rakendamisel;

11. tunnustab 29. aprilli 2021. aasta teatises parema õigusloome kohta ⁽²⁾ väljendatud kohustust süvalaiendada kestliku arengu eesmärgid kõikidesse poliitikavaldkondadesse ning määrata iga ettepaneku puhul kindlaks asjakohased kestliku arengu eesmärgid ning uurida, kuidas algatus toetab nende saavutamist, kajastades seega komitee varasemat üleskutset ⁽³⁾. Lisaks peab komitee läbipaistvaid ja laiapõhjalisi mõju eelhindamisi eriti oluliseks ettepanekute kestlikkuskontrolli seisukohalt;

12. toetab komisjoni talituste töödokumendi keskendumist sidusrühmade osalemise tähtsusele ning nii Euroopa Regioonide Komitee kui ka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli ja töö tunnustamisele; komitee tõstab esile ka piirkondade ja linnade riikliku, Euroopa ja rahvusvahelise tasandi ühenduste olulist rolli;

13. märgib, et varem väljakuulutatud edasise teabevahetuse ja dialoogi vahendid Euroopa Komisjoni korraldatavate konverentside ja perioodiliste ürituste näol ei ole veel teoks saanud, ning nõuab tihedamat koostööd Euroopa Komisjoni, nõukogu, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Regioonide Komitee vahel ELi tasandil kestliku arengu eesmärkide rakendamiseks;

14. rõhutab, et COVID-19 pandeemia on toonud esile kestliku arengu tähtsuse ning et kestliku arengu eesmärgid võivad aidata teel sidusa ja tervikliku visiooni suunas taasterahastu „NextGenerationEU“ raames ning eelkõige riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisel taaste- ja vastupidavusrahistu osana;

15. leiab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vähene kaasamine mõnes liikmesriigis ja mõtestatud konsulteerimisprotsessi puudumine riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisel prioriteetide määramise ja kavandatud meetmete abil ohustavad kavasid neis liikmesriikides, kuna sügava majandusliku ümberkujumise protsessi piirkondlikud perspektiivid antakse nii edasi vaid osaliselt. Kestliku arengu eesmärkide kohapealne rakendamine vajab kindlasti toetust, et majanduse ülesehitamine toimuks paremini ja õiglasemalt;

16. toonitab kaht olulist subsidiaarsuse lähenemisviisi: kestliku arengu eesmärkide ja Euroopa Liidu peamiste poliitikameetmete sidusam koordineerimine ning uue hoo andmine kestliku arengu eesmärkide rakendamisele kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Selle teostamiseks tuleb kõigile sidusrühmadele pakkuda selgeid stiimuleid. Sellega seoses tooks aktiivsem suhtlus ELi institutsioonide ning kohaliku ja piirkondliku tasandi vahel kasu kõigile osapooltele;

Kestliku arengu eesmärkide juhtimine ja ELi institutsioonid

17. peab kiiduväärseks asjaolu, et praegune Euroopa Komisjon on võtnud jõulise poliitilise kohustuse kestliku arengu eesmärkide elluviimiseks. Sellega peaks aga kaasnema asjakohane sisemine juhtimiskord Euroopa Komisjonis, näiteks presidendi kabineti korrapärased koordineerimiskoosolekud teiste volinike kabinetidega kestliku arengu eesmärkide arvessevõtmise teemal;

18. on veendunud, et kestliku arengu eesmärke käsitlev ELi sidusrühmade platvorm oli hea samm kodanikuühiskonna ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamisel kestliku arengu eesmärke käsitlevatesse otsustesse Euroopa tasandil; platvormi soovitusi kestliku arengu eesmärkide rakendamiseks ELis tuleks kasutada edasiste meetmete võtmiseks ⁽⁴⁾;

19. tõdeb, et Euroopa kliimapakt on samm, mis julgustab tegudele rohkem inimesi, kuid see keskendub ainult rohealade küsimustele ja selle mõte on innustada sidusrühmi meetmeid võtma, samas kui platvorm hõlmas kõiki kestliku arengu eesmärke ja pakkus struktuuri dialoogile, et toetada ja nõustada Euroopa Komisjoni eesmärkide õigeaegsel rakendamisel;

⁽¹⁾ Komisjoni 10. märtsi 2021. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda“, 5. mai 2021, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-industrial-strategy-update-2020_en.pdf.

⁽²⁾ Punkt 42, Euroopa Regioonide Komitee arvamus – „Kestliku arengu eesmärgid: alus ELi pikaajalisele strateegiale Euroopa kestliku arengu saavutamiseks aastaks 2030“, Arnoldas Abramavičius, <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-00239-00-00-ac-tra-et.docx/content>

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-joining-forces-make-better-laws_et

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/sdg_multi-stakeholder_platform_input_to_reflection_paper_sustainable_europe2.pdf

20. soovib kasutada eelmise platvormi mandaadi lõpus esitatud aruannet edasiste struktureeritud dialoogide ettevalmistamiseks. Komitee on samuti seisukohal, et tulevased struktureeritud dialoogid peaksid jääma võimalikult esinduslikuks ja hõlmama paljusid erinevaid kestliku arengu eesmärkide sidusrühmi kodanikuühiskonna organisatsioonidest, erasektorist, ametiühingutest, akadeemilistest ringkondadest, kohalikest ja piirkondlikest omavalitsustest ning vähemus- ja haavatavatest rühmadest, kes esindavad kestliku arengu nelja mõõdet (majandus-, keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimismõõde) ning kellel on tõendatud tulemused ja kogemused kestliku arengu eesmärkidega seotud tööst ELi tasandil. Vastutasuks peaksid sidusrühmad olema vastutavad oma „ringkonna“ ees, kogudes neilt seisukohti ja andes neile aru oma tegevusest;

21. rõhutab, et oluline on süvalaiendada soolist võrdõiguslikkust ja kõigi inimeste võrdseid võimalusi ELi poliitikavaldkondadesse ja programmidesse, mille abil viiakse ellu kestliku arengu eesmäärke, nagu on rõhutatud Euroopa Kontrollikoja hiljutises aruandes soolõime kohta ELi eelarves⁽⁵⁾;

22. palub Euroopa Komisjonil seetõttu uuendada kestliku arengu eesmärkide platvormi või luua muu dialoogiplatvorm koos mõjukate ja struktureeritud järelmeetmetega, et edendada kõigi avaliku ja erasektori asutuste sidusrühmade eksporditeadmisi kestliku arengu tegevuskavast aastani 2030 ning nõustada otse Euroopa Komisjoni;

23. kordab eri sektorite ja eelkõige Euroopa Regionide Komitee kui subsidiaarsuse tõelise elluviija üleskutset, et ELi kooskõlastatud meetmed põhineksid rohkem parimate tavade jagamisel, mõjuhindangutel ja paremal seosel nelja osalejaga lähenemisviisiga (teadus, poliitika, tööstus ja ühiskond). Suurim mõju tuleneb teadmiste ja kogemuste integreerimisest eri sektoritesse, poliitikavaldkondadesse ja kõigisse kestliku arengu eesmärkidesse. Euroopa Komisjoni arukate linnade väljakutsealgatus on suurepärase näide, mida tuleks innustada ja arendada ka teistes peadirektoraatides ja poliitikavaldkondades, nagu ka aruka spetsialiseerumise strateegiate platvorm kestliku arengu eesmärkide jaoks, mida Euroopa piirkonnad võiksid rohkem kasutada;

24. usub, et komisjon peaks välja valima mõned sotsiaal-, majandus- ja keskkonnaandmete näitajad kohalikul ja piirkondlikul tasandil, mida kohalik ja piirkondlik tasand võib mõjutada, et uurida 2030. aasta tegevuskava arengut kogu ELis ja – võimaluse korral – mõju rahvusvahelisel tasandil; Seejuures tuleks arvesse võtta mõnes riigis selleks juba tehtud jõupingutusi;

25. rõhutab, et järelevalve ja andmed on olulised teabevahetusvahendid kodanike ja kodanikuühiskonnaga suhtlemiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Komitee ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on pühendunud kestliku arengu eesmärkide kohapealsele rakendamisele ja nad on olulised andmete kogujad. Näiteks teeb komitee koostööd OECDga ja kogub korrapäraselt andmeid kohaliku ja piirkondliku tasandi osalemise kohta kestliku arengu eesmärkide saavutamisel ning usub, et see on hea näide tõendus põhistel uuringutel rajanevast partnerlusest;

26. ergutab Euroopa Komisjoni suurendama oma Eurostati kestliku arengu eesmärkide järelevalvearuande usaldusväärsust, võttes kestliku arengu eesmärkide ellu viimiseks kasutusele lihtsalt mõõdetavad ja bürokraatiast sõltumatud tasemed. Komisjon peaks kasutama neid aruandeid lisaks Euroopa poolaasta raames ning täiendama kohalike ja piirkondlike omavalitsustelt saadud andmete ja parimate tavadega, kuna praegune järelevalve ei sisalda andmeid NUTS 2 tasandi kohta;

Kestliku arengu eesmärkide roll Euroopa poolaastas majanduse kestlikul taastumisel

27. tunnustab Euroopa Komisjoni tehtud suurt tööd kestliku arengu eesmärkide integreerimiseks Euroopa poolaastasse 2020. aasta poolaasta tsükli raames. Kestliku arengu eesmärkide järkjärguline kaasamine iga-aastasessse kestliku majanduskasvu strateegiasse, riigiaruannetesse ja riiklikesse reformikavadesse on näidanud ELi tõelist pühendumist paradigma muutmisele kestliku arengu suunas;

28. toetab Euroopa rohelist kokkulepet ja nõuab kestliku arengu eesmärkide koostoimelist tõlgendamist kliimamuutustega võitlemisel ning rõhutab sellega seoses kestliku arengu eesmärkide ja eelkõige kestliku arengu 13. eesmärgi kasulikkust ning võimalust töötada kestliku arengu eesmärkide raames kompromisside ja poliitika sidususega;

29. leiab, et kestliku arengu eesmärkide üldiseks arvessevõtmiseks on vaja paremini kooskõlastada kõigi rahastamisprogrammide prioriteete. Näiteks 100 kliimaneutraalset linna 2030. aastal aitab kiirendada kestliku arengu eesmärkide täitmist. Kliimale tuleb kasuks ka investeerimine sotsiaalküsimustesse;

⁽⁵⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_et.pdf

30. julgustab seetõttu Euroopa Komisjoni integreerima kestliku arengu eesmärgid selgesõnaliselt reformitud Euroopa poolaastasse, mis toob kaasa kohapõhise kestliku taastumise. Sellesse peaksid olema täielikult kaasatud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ja see peaks liikmesriikides täiendama reforme ja investeringuid, mis peaksid olema kooskõlas kestliku arengu eesmärkidega ja pakkuma Euroopa lisaväärtust;

31. kordab sellega seoses, et Euroopa Komisjon peab Euroopa poolaasta raames esitama „struktuurireformide“ määratluse. Selline määratlus on vajalik tagamaks, et need reformid piirduksid poliitikavaldkondadega, mis on olulised ELi lepingu eesmärkide ja Euroopa Liidu üldiste poliitiliste strateegiate, sealhulgas kestliku arengu eesmärkide rakendamiseks ning mis on nõuetekohaselt subsidiaarsuse põhimõtet järgides otseselt seotud ELi pädevustega⁽⁶⁾;

32. kutsub komisjoni üles pidama kestliku arengu eesmärkide saavutamise tehtavat panust kõigi otsese ja kaudse elarve täitmise alla kuuluvate Euroopa rahastamisprogrammide ühiseks ja valdkonnaüleseks eesmärgiks;

33. leiab seetõttu, et komitee soovitusel Euroopa poolaasta aruandekohustuse parandamiseks on praegu veelgi asjakohasemad, kusjuures piirkonnad, linnad ja sidusrühmad tuleb kiiremas korras protsessi kaasata ning muuta juhtimine demokraatlikumaks ja läbipaistvamaks. Komitee märgib, et ka komisjoni talituste töödokumendis ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamise kohta osutatakse sellele, kinnitades uuesti vajadust kaasata sidusrühmad kestliku arengu eesmärkide rakendamiseks;

34. kordab oma üleskutset võtta vastu Euroopa käitumisjuhend, et kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ja nende esindusühendused Euroopa poolaastasse, ning märgib, et Euroopa Komisjon peaks näitama eeskjuju ja looma sidusrühmadega struktureeritud dialoogi Euroopa poolaasta teemal, eriti pidades silmas ELi kõrgetasemelise mitmeid sidusrühmi ühendava kestliku arengu eesmärkide platvormi uuendamata jätmisest tulenevat tühimikku;

35. soovib korraldada esimese sammuna selles suunas mõlema nõuandekomitee toetusel sidusrühmade konverents Euroopa poolaasta teemal ja/või konsulteerida komiteedega enne järgmise iga-aastase kestliku majanduskasvu strateegia avaldamist;

36. rõhutab, et kaksikülemineku ja Euroopa sotsiaalõiguste samba ja sellele lisatud tegevuskava edendamise riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades ei piisa kestliku arengu eesmärkide sidusaks ja järjepidevaks hõlmamiseks, et sel viisil sillutada konarusteta teed pea- ja vahe-eesmärkide saavutamisele. Praegune kriis on näidanud, et EL vajab kestliku arengu eesmärke laiema lähenemisviisina, mis tulevaste kriiside vältimiseks kätkeb endas ka muid poliitikavaldkondi, nagu elurikkus ja tervishoid, ning loob nendega seoseid;

37. tõdeb Euroopa asumist teelahkmel ning kutsub seetõttu Euroopa Komisjoni üles integreerima järgmise, 2022. aasta kestliku majanduskasvu strateegia abil kestliku arengu eesmärgid ametlikult uuesti Euroopa poolaastasse, siduma kestliku arengu eesmärgid paremini taaste- ja vastupidavusrahastuga ning kinnitama selgelt kestliku arengu eesmärke kui ELi võimalust kujundada majanduse kestlikku taastumist;

38. on veendunud, et jätkuv keskendumine Euroopa poolaastale kui ELi riikide majanduspoliitika koordineerimise raamistikule on võimalik kestliku arengu eesmärkide integreerimise abil ning et kestliku arengu eesmärgid tuleks võimalikult kiiresti Euroopa poolaastasse uuesti integreerida;

39. julgustab Euroopa Komisjoni taasintegreerimisega alustama riiklike taaste- ja vastupidavuskavade hindamise ajal, kaardistades neis kavades liikmesriikide esitatud kestliku arengu eesmärgid. Komitee rõhutab, et Euroopa Komisjoni talitused võiksid tuua esile, kuidas kavad kestliku arengu eesmärkide saavutamisele kaasa aitavad. See annaks hea ülevaate nende kavade põhjalikkusest, kujutamata endast aga täiendavat aruandlusalast halduskoormust;

40. kutsub komisjoni üles kaaluma lihtsa ja bürokraatiavaba keskkonna tulemustabeli loomist, mis täiendaks Euroopa poolaasta sotsiaalvaldkonna tulemustabelit ja valmistaks ette kestliku arengu eesmärkide ametlikuks taasintegreerimiseks järgmisesse Euroopa poolaasta tsükklisse;

41. kutsub komisjoni üles esitama ettepanekuid, et viia ettevõtja vastutusele kehtestatud nõuded paremini kooskõlla kestliku arengu tegevuskava rakendamisega. Nende hulgas võiks kaaluda suurettevõtjatele mõeldud lihtsat ja bürokraatiavaba Euroopa ettevõtjavastutuse passi, milles sätestataks kestliku arengu eesmärkidega seotud nõuded töösuhete, soolise võrdõiguslikkuse, tarneahela juhtimise, maksustamise ja finantsläbipaistvuse osas;

⁽⁶⁾ Vt Euroopa Regioonide Komitee aramus „Reformide tugiprogramm ja Euroopa investeringute stabiliseerimise vahend“, CdR 3764/2018, <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-03764-00-00-ac-tra-et.docx/content>.

42. on seisukohal, et komisjoni ettepanek stabiilsuse ja kasvu pakti läbivaatamiseks, mis esitatakse 2021. aasta viimases kvartalis, peaks sillutama teed ELi eelarve- ja makromajanduslike järelevalvemehhanismide jätkusuutlikule reformile, et tagada piisavalt kõrgel tasemel kvaliteetsed avaliku sektori investeeringud Euroopa Liidu kestlikuks üleminekuks. See peaks sisaldama ettepanekuid integreerima eelarveraamistikku lihtsad ja bürokraatiavabad näitajad, mis kajastavad kestliku arengu eesmärkide saavutamise kulgu paremini kui SKP;

Kohalik ja piirkondlik panus kestliku arengu eesmärkide saavutamisse

43. juhib tähelepanu asjaolule, et OECD hinnangul ei ole võimalik saavutada 17 kestliku arengu eesmärgi 169 sihtmärgist tervelt 65 % ilma kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise või nende koostöölastamiseta ⁽⁷⁾;

44. märgib, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vastutasid 2018. aastal keskmiselt 53 % avaliku sektori koguinvesteeringute eest ELis ⁽⁸⁾. Enamik neist investeeringutest on seotud põhiteenuste taristuga, milles linnadel ja/või piirkondadel on peamine pädevus ja mille suhtes mõnikord kohaldatakse eriotstarbelisi kestliku arengu eesmärke, nagu haridus, tervishoid, sotsiaaltaristu, joogivesi, kanalisatsioon, tahkete jäätmete käitlemine, energia, transport ja elamumajandus. Komitee märgib lisaks, et üks kestliku arengu eesmärk – üheteistkümnes – on täielikult pühendatud linnadele ja kohalikele kogukondadele;

45. leiab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on võtmeroll kohalike, piirkondlike ja seega ka riiklike poliitikameetmete käivitamisel olulistes kestliku arengu eesmärkidega seotud valdkondades, nagu keskkond, avalikud teenused, haridus, tervishoid ning majanduslik ja territoriaalne areng, ning et nad aitavad kaasa paljude muude eesmärkide saavutamisele, nagu sooline võrdõiguslikkus, kestlik tarbimine, tööhõive, innovatsioon, kaasavad ühiskonnad, hea valitsemistava ja partnerlused. Seetõttu on oluline tugevdada praegust konsensust territoriaalsete prioriteetide laiendamiseks ELi poliitika raames. Paljudes võrgustikes on loodud rakkerühmad, mille liikmed jagavad teavet ja kogemusi kestliku arengu eesmärkide rakendamise kohta oma riigis – mõnel juhul kolleegidega partnerriikides – ning soovivad oma eesmärke Euroopa Komisjonile ja rahvusvahelistes foorumites; Samuti on oluline, et Euroopa tasandil oleks võimalik kasutada volitusi, mis on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel oma riigis, sest see aitaks soodustada kestliku arengu eesmärke toetavat avalikku poliitikat kõigil tasanditel;

46. tunnustab Euroopa Regioonide Komitee ja OECD kestliku arengu eesmärke ja majanduse taastamist käsitleva uuringu ⁽⁹⁾ esialgseid tulemusi, mis näitavad, et hoolimata pandeemiast on kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused endiselt aktiivselt kaasatud kestliku arengu eesmärkide rakendamisse, kusjuures 60 % kohaliku ja piirkondliku tasandi vastanutest märkis oma veendumust, et kestliku arengu eesmärgid aitavad rakendada majanduse taastamisel terviklikumat lähenemisviisi, ning 43 %-l on nende elluviimiseks spetsiaalne juhtimisstruktuur;

47. tunnustab rahvusvaheliste ja Euroopa ühenduste ja organisatsioonide tööd kestliku arengu eesmärkide kohapealse rakendamise toetamisel detsentraliseeritud koostöö kaudu Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil ning nõuab suuremaid jõupingutusi selliste partnerluste jõutamiseks ⁽¹⁰⁾;

48. julgustab arendama edasi ÜRO algatust kestliku arengu eesmärkide kohalikele tasandile viimisel (Localising the SDGs), et kiirendada ja tõhustada jõupingutusi kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks 2030. aastaks. Komitee lubab teha koostööd ÜRO ja Euroopa Komisjoniga, et ergutada linnade ja piirkondade ulatuslikumat kaasamist kestliku arengu eesmärkide rakendamisse kohapeal ning koostada vabatahtlike kohalikke/piirkondlike/riigi tasandist madalama tasandi ülevaateid, mis võivad lõppkokkuvõttes anda panuse vabatahtlike riiklike ülevaadete koostamisse;

49. rõhutab vajadust minna kestliku arengu eesmärkide saavutamisel tehtavate edusammude mõõtmisel kohalikele tasandile. EL peaks aitama linnadel ja piirkondadel oma võimalustest lähtuvalt jälgida enda edusamme kestliku arengu eesmärkide saavutamisel ⁽¹¹⁾;

⁽⁷⁾ OECD osundab ÜRO kestliku arengu lahenduste võrgustikku dokumendis „A Territorial Approach to the Sustainable Development Goals: A role for Cities and Regions to leave no-one behind“, OECD, 2017.

⁽⁸⁾ Olulised andmed Euroopa Liidu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kohta – OECD, 2019.

⁽⁹⁾ RK ja OECD uuring „Kestliku arengu eesmärgid kui COVID-19 pandeemiast taastumise raamistik linnades ja piirkondades“. Uuring viidi läbi 10. maist kuni 18. juunini 2021.

⁽¹⁰⁾ Näiteks OECD ja selle katseprojekt kestliku arengu eesmärkide territoriaalse lähenemisviisi kohta; Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) ja selle töö riiklike linnade ja piirkondade liitude abistamiseks vabatahtlike riiklike ülevaadete koostamisel kogu riigi kohta; Euroopa Piirkondade Assamblee (AER) töö kestliku arengu eesmärkide elluviimisel kohalikul ja piirkondlikul tasandil; Regions4 ja selle kestliku arengu eesmärkide praktikakogukond; EUROCITIES ja selle kestliku arengu eesmärkide rakkerühm; PLATFORMA ja UCLG ning kestliku arengu eesmärkide kooolitajate koolitused; ELi URBACTi kestliku arengu eesmärgid; City Mayors Foundation ja selle töö kestlikkuse edendamise nimel; ICLE, kogu maailma linnade juhtiv võrgustik, mis edendab kestlikkuse programme, kui nimetada vaid mõnd.

⁽¹¹⁾ Nii tehakse näiteks praegu Portugalis Portugali katoliikliku ülikooli CESOP Local projektidega ja Lissaboni ülikooli ODS Local projektidega.

50. palub Teadusuuringute Ühiskeskusel jätkuvalt tegeleda vabatahtlike kohalike ülevaadetega käsiraamatute vormis ning integreerida see töö aruka spetsialiseerumise mehhanismidesse, et toetada linnu ja kohalikke omavalitsusi ühtekuuluvuse ja muude rahastamisvahendite kasutamisel. Lisaks peaks komisjon looma linnadele ja piirkondadele stiimulid, et nad teeksid tööd kestliku arengu eesmärkide kohepealseks rakendamiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Komitee peaks seda ulatuslikku protsessi koordineerima;
51. märgib ka vajadust tugevdada kohaliku tasandi suutlikkust kestliku arengu eesmärkide rakendamisel. Komitee peab väga oluliseks töötada ühiselt välja kestliku arengu strateegilised juhtimismudelid ja konkreetsed juhtimisvahendid ning pakkuda koolitusi kohalike omavalitsuste otsustajate, töötajate ja kohalike sidusrühmade jaoks. EL võiks ühise väljatöötamise Euroopa võrgustikke ja selliseid koolitusvõimalusi toetada; komitee peab kestliku arengu eesmärkide saavutamisel esmatähtsaks ka teadusuuringuid (nii reaals- kui ka humanitaarteaduste alaseid) ning seepärast tuleb tagada teadmiste ja innovatsiooni loomise keskuste piisav rahastamine;
52. märgib vajadust hoogustada koostöökultuuri kõigi kestliku arengu eesmärgi rakendavate sektorite ja tasandite vahel;
53. nõuab seetõttu, et komisjon looks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele otsesed stiimulid otsekoostööks erasektori ja kodanikuühiskonnaga, et edendada kestliku arengu eesmärgi;
54. rõhutab piirkondade otsustavat rolli kestliku arengu eesmärkide kujundamisel ja rakendamisel kohapeal riiklike ja kohalike ametiasutuste põhipartneritena kestliku arengu 17. eesmärgis ette nähtud koostöö tähenduses. Piirkondade rahaline ja tehniline toetus on oluline, et arendada ja suurendada kohalikkust kestliku arengu eesmärkide elluviimiseks kohapeal ning tagada kestlike maa- ja linnalähedaste piirkondade jätkusuutlik koostoime linnadega;
55. toetab kindlalt kohalike ja piirkondlike parimate tavade jagamist ning on veendunud, et see on kestliku arengu eesmärkide tegevuskava edendamisel äärmiselt oluline, näiteks võib tuua hiljuti loodud Urbacti linnade võrgustiku katseprojekti kestliku arengu eesmärkide kohapealse rakendamise alal. EL peab siiski looma uue programmi heade tavade vahetamiseks linnade ja piirkondade vahel kogu ELis, sealhulgas teiste maailmajagude linnadega, et teha kindlaks ülemaailmsed head tavad ja edendada kahepoolseid kokkuleppeid;
56. kinnitab oma pühendumust jõudude ühendamisele teiste ELi institutsioonidega, et korraldada üritusi „Teadus kohtub piirkondadega“ ja meetmeprojekte kestliku arengu eesmärkide teemal – katsetamine, eksperimenteerimine, prototüüpide loomine ja laiendamine, tuginedes eelkõige nende piirkondade kogemustele, kes kujundavad oma poliitikameetmeid kestliku arengu eesmärkide alusel, ning edendades seejärel nende meetmete jälgendatavust ja skaleeritavust;
57. palub ELil luua stiimulid, et edendada kohalike ja avaliku sektori organisatsioonide osalust soodustavaid meetmeid kestliku arengu eesmärkide rakendamiseks. Need stiimulid peaksid parandama 2030. aasta tegevuskava levitamist ja edendama kestliku arengu eesmärgi elanikkonnas üldiselt, seda nii Euroopas kui ka väljaspool mitmetasandilise ja paljusid sidusrühmi hõlmavate partnerluste kaudu;
58. kinnitab taas, et kohustub tugevdama partnerlust selliste organisatsioonidega nagu OECD, EUROCITIES, AER, CEMR-PLATFORMA ja Regions4, et kiirendada kestliku arengu eesmärkide kohapealset rakendamist ja propageerida kestliku arengu eesmärgi kui ELi põhiväärtusi. Komitee kohustub sõlmima muid partnerlusi kestliku arengu eesmärkide kohapealse rakendamise edasiseks toetamiseks Euroopas ja väljaspool;
59. viitab oma arvamusele „Kestliku arengu eesmärgid: alus ELi pikaajalisele strateegiale Euroopa kestliku arengu saavutamiseks aastaks 2030“, ⁽¹²⁾ milles esitatakse komitee praegugi kehtiv poliitiline seisukoht aruteludokumendi „Euroopa kestliku arengu saavutamine aastaks 2030“ kohta ning milles kutsutakse Euroopa Komisjoni üles „võtma endale juhirolli mitmetasandilise, mitmeid sidusrühmi hõlmava ja valdkonnaülese juhtimise loomisel, võimaldades integreerida kestliku arengu eesmärkide kõik mõtted kõikidesse ELi poliitikavaldkondadesse“.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹²⁾ Raportöör Arnoldas Abramavicius (LT/EPP), võeti vastu 26. juunil 2019, COR-2019-00239.

Euroopa Regioonide Komitee arvamuse teemal „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“

(2021/C 440/08)

Raportöör:	Markku MARKKULA (FI/EPP), Espoo linnavolikogu esimees
Viitedokument:	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ COM(2021) 82 – final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Peamised üldised märkused

1. tunneb heameelt, et Euroopa Komisjon esitab ELi uues kliimamuutustega kohanemise strateegias linnadele ja piirkondadele üleskutse sillutada koos Euroopa Regioonide Komiteega teed, et nad seaksid kliimamuutustele vastupanuvõimelisuse osas kõrgemaid eesmärgi ning võtaksid kohustuse integreerida paremini ELi meetmeid riiklikesse, piirkondlikesse ja kohalikesse õigusaktidesse ning tegevustesse;
2. märgib murega, et äärmuslikest ilmastikutingimustest põhjustatud majanduslik kahju ulatus 1980.–2016. aastal üle 436 miljardi euroni ning kui globaalne soojenemine jõuab 3 °C-ni võrreldes tööstusajastu eelse tasemega, suureneb see kahju vähemalt 170 miljardi euroni aastas;
3. kordab, et Pariisi kokkuleppega kooskõlas olev pakiline võitlus kliimamuutustega nõuab pühendunud poliitilist juhtimist kõigil valitsustasanditel, edendades tegevusele suunatud ja täpselt määratletud üleminekut kliimaneutraalsele Euroopale, mida toetab alt-üles suunatud perspektiiv, millesse on hästi integreeritud kohanemine ja leevendamine;
4. rõhutab asjaolu, et linnade ja piirkondade roll on muutunud haldusele orienteeritud ja autoriteedikesksest stiilist teenindus- ja koostööpõhiseks stiiliks, mis hõlmab kodanikke, akadeemilisi ringkondi, ettevõtjaid ja kolmandat sektorit. Komitee kutsub linnu ja piirkondi üles analüüsima ja uuendama oma rolli, koostööd ja innovatsioonipoliitikat, et edendada laiaulatuslikku ühiskondlikku ja tehnoloogiapõhist innovatsiooni. See võimaldab neil lahendada suuri ühiskondlikke probleeme ja tagada heaoluühiskonnale õiged tingimused;
5. nõuab, et kestlike riigihangete kriteeriumidena kasutataks nõudlusel põhinevat poliitikat, CO₂ jalajälge ja CO₂ käejälge, et kiirendada üleminekut ringmajandusele ja suurendada nõudlust kestlike ja kliimasõbralike toodete ning teenuste järele;
6. rõhutab kohaliku tasandi teadlikkuse ja tegevuse suurt tähtsust. Selle soodustamiseks on vaja uusi innovaatilisi lahendusi, et tagada kohaliku tasandi meetmetele kvaliteetne toetus. Komitee töötab koostöös Euroopa Komisjoniga eri suurusega ja eri arenguetappides kohalike omavalitsuste jaoks välja nende kohalikele oludele kohandatud rakenduskavade mudelid teemal „Roheline kokkulepe kohalikul tasandil“;
7. märgib, et seatud eesmärkide seisukohalt on väga oluline tagada, et uusimaid teaduslikke teadmisi võetakse kasutusele, muudetakse ja rakendatakse võimalike vajaduste rahuldamiseks senisest palju kiiremini. Selleks innustab komitee Euroopa Komisjoni looma Euroopa teadusruumi keskusi nii, et need keskenduksid kohalikul ja piirkondlikul tasandil vajalike uuenduste edendamisele ühiskondlikust vaatenurgast ning tegutseksid ökosüsteemide arendajana ülikoolide, ettevõtete, ühiskonna ja inimeste jaoks;

8. näitab oma poliitilise ja teabevahetuskampaania „Roheline kokkulepe kohalikul tasandil“ kaudu, kuidas linnad ja piirkonnad saavad kiirendada õiglast ja kestlikku üleminekut, kasutades selleks kohalikku, piirkondlikku, riiklikku ning ELi avaliku ja erasektori rahastamist ning muid toetavaid algatusi. Komitee on pühendunud koostööle ja murranguliste lahenduste leidmisele koos Euroopa Komisjoni, ELi missioonide, Euroopa Innovatsiooninõukogu, Euroopa teadusruumi piirkondlike keskuste võrgustiku ja asjaomaste sidusrühmade muude algatustega;

9. juhib tähelepanu sellele, et umbes 40 % rohkem kui 150 000 elanikuga ELi linnadest on võtnud vastu kliimamuutustega kohanemise kavade⁽¹⁾; julgustab kõiki linnu ühinema teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni alaste teadmiste ja parimate tavade ning neid regulaarselt ajakohastama. Komitee kutsub linnu ja piirkondi üles ühendama jõud kohaliku ja rahvusvahelise tööstusega, luues partnerlusi kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks, ning kutsub komisjoni üles levitama positiivseid tulemusi;

10. toetab kindlalt strateegia lähenemisviisi, mille kohaselt tuleb vastupanuvõime saavutada õiglasel ja ausal viisil. Kliimamuutused tekitavad üha enam probleeme, eriti haavatavas olukorras olevatele inimestele, eakatele, haigetele ja madala sissetulekuga inimestele. Strateegias tuleb nendele inimrühmadele pöörata erilist tähelepanu;

11. rõhutab oma valmisolekut ja pühendumust luua koos linnade ja piirkondadega selgete kohustustega üleeuroopaline kohanemissüsteem ning hästitoimiv mitmetasandiline juhtimisstruktuur. Eesmärk on võimaldada tegutsemist ning luua tõhusad piirkondlikud ja kohalikud kohanemis- ja leevendamismehhanismid, mis põhinevad avaliku, era- ja kolmanda sektori ühisel koostööl, ning parandada teadmisi, suutlikkust ja rahaliste vahendite kasutamist;

Kohanemisstrateegia Euroopa roheline kokkuleppe raames

12. leiab, et komisjon peab ühe aasta jooksul pärast kõnealuse õigusakti jõustumist vastu võtma suunised, millega kehtestatakse füüsiliste ja materiaalsete kliimarisikide kindlakstegemise, liigitamise ja usaldusväärse juhtimise põhimõtted ja tavad kavade, programmide ja projektide kavandamisel, arendamisel, elluviimisel ja järelevalves;

13. leiab, et tuleb luua koostoimet kohanemissuuniste ja keskkonnamõju hindamise direktiivide vahel;

14. märgib, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vastutavad rohkem kui 70 % kliimamuutuste leevendamise meetmete ja kuni 90 % kliimamuutustega kohanemise meetmete eest, mistõttu ei ole kohanemispoliitika tulemuslik, kui selles ei võeta arvesse piirkondade ja linnade vajadusi, seisukohti ning eksperditeadmisi;

15. nõuab, et linnad ja piirkonnad osaleksid aktiivselt oma kliimaalaste ja „Roheline kokkulepe kohalikul tasandil“ tegevuskavade ettevalmistamisel, mis on kliimamuutustega võitlemisel tehtavate jõupingutuste alustala ning mille eesmärk on vältida tagajärgi, millega ei ole võimalik kohaneda, ning kohaneda nendega, mida ei ole võimalik ära hoida;

16. kutsub üles tugevdama osalejate piirkondlikku koostööd kliimamuutustega kohanemise kavade ja meetmete osas kohapeal. Kohalik ja piirkondlik tasand on see, kus tuleb koos kodanike ja ettevõtjatega meetmeid ellu viia;

17. tunnustab, et ELi äärepoolseimad piirkonnad seisavad silmitsi suurte kohanemisprobleemidega, mis tulenevad nende erilisest haavatavusest, mis muudab nad kliimamuutuste mõju suhtes eriti tundlikuks; tunneb heameelt püüdluste üle neid mõjusid leevendada, nt parimate tavade vahetamine ning üleilmsed ja kohalikud kohanemislahendused, mida peavad toetama komisjon ja liikmesriigid;

18. rõhutab sobivate kohanemismeetodite ja -vahendite ühise väljatöötamise tähtsust, et toetada ühiskondlike uuenduste koosloomist, piiriülest koostööd, kogemuste vahetamist ja vastupanuvõimet. Sellesse võivad anda olulise panuse Interregi (2021–2027) eesmärgi 2 raames võetavad meetmed;

⁽¹⁾ Aruanne kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegia rakendamise kohta, COM(2018) 738 final.

19. rõhutab, et üha rohkem on kindlaid tõendeid selle kohta, et mõnes liikmesriigis on naised kliimamuutuste suhtes ebaproportsionaalselt haavatavad, seda juurdunud sotsiaalsete normide ja sotsiaal-majanduslike struktuuride tõttu, mis jätavad nad ilma juurdepääsust ressurssidele, otsuste tegemisele, teabele, haridusele, ametile jne; on seetõttu seisukohal, et ELi poliitikameetmed, sealhulgas Euroopa roheline kokkulepe, on olulised nende takistuste ületamiseks ning naiste ja tütarlaste oskuste, teadmiste ja kvalifikatsioonide potentsiaali täielikuks väljaarendamiseks, et tagada kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiohu vähendamise tõhusus ja kestlikkus;

20. rõhutab, et oluline on kiire juurdepääs spetsialistide nõustamisele, saamaks abi ELi teadmiste ja rahastamisvahendite kasutamisel;

21. rõhutab, et metsad ja metsandusettevõtted peaksid kliimamuutustega kohanema võimalikult looduslähedaselt. Metsadel ja metsaomanikel on kliimakaitstes väga oluline roll, kuid samas avaldavad kliimamuutused neile suurt mõju. Komitee loodab, et väljakuulutatud ELi metsastrateegias võetakse arvesse Euroopa eri osades asuvate metsade erijooni ning et see on tihedalt seotud ELi kliimamuutustega kohanemise strateegia ja ELi elurikkuse strateegiaga, samuti ELi toetusmeetmetega poollooduslike metsade kohanemiseks kliimamuutustega ja nende tugevdamiseks CO₂ sidujatena;

22. nõuab strateegias välja kuulutatud meetmete kiiret ja kaugeleulatuvat rakendamist, et edendada looduspõhiseid kohanemislahendusi, sealhulgas uusi ja uuenduslikke rahastamisviise ja -tooteid. See puudutab eelkõige märgalade ja turbarabade kaitset ja taastamist ning linnaruumi haljastamist. Sellised lahendused aitavad suurendada vastupanuvõimet kliimamuutuste suhtes, edendada tervislikku eluviisi ja saavutada teisi rohelise kokkuleppe eesmärke;

23. peab hädavajalikuks avaliku ja erasektori suuremahulisi investeeringuid uute innovaatiliste lahenduste väljatöötamise ja rakendamisse. Üks olemasolevate teadmiste näide on Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA) 2021. aasta mais avaldatud aruanne „Net Zero by 2050: A Roadmap for the Global Energy Sector“, milles tutvustatakse enam kui 400 vahe-eesmärgil põhinevat tegevuskava, et aidata saavutada maailmas 2050. aastaks CO₂-neutraalsus. On oluline, et need investeeringud aitaksid ühtlasi suurendada majanduskasvu ning ära hoida enneaegseid surmajuhtumeid;

24. rõhutab Teadusuuringute Ühiskeskuse ja teiste komisjoni peadirektoraatidega tehtud koostööd, et töötada välja kliimamuutusi käsitlevate kohalike teadusplatvormide kontseptsioon (olemasolevad kohalikud valitsustevahelised kliimamuutuste rühmad), et ergutada koostööd teadlastega ja toetada kohalike valitud ametnike otsuste tegemist;

CO₂ käejalg – uus lähenemisviis kliimamõju arvutamisele

25. toetab komisjoni kavatsust kooskõlastada eri poliitikavaldkondi, et kasutada ära koostoimet;

26. soovib vähendada CO₂ jalajälge, minimeerides toodete, tekkivate jäätmete, teenuste ja organisatsioonide negatiivset mõju; nõuab keskendumist CO₂ käejaljele, näidates kliimasõbralike toodete ja teenuste positiivset mõju kestlikkusele ning lähtudes ÜRO kestliku arengu eesmärkidest;

27. väljendab heameelt kavatsuse üle siduda kliimamuutustega kohanemine hoonete energiatõhususe direktiivi, ehitustoodete määruse ja ökodisaini direktiiviga;

28. kutsub Euroopa tööstust üles algatama CO₂ käejalje valdkonna arendamist ja sellesse investeerima, näiteks energiatõhususe parandamine, materjalide kasutamise vähendamine, kliimasõbralike toorainete kasutuselevõtt, jäätmete koguse vähendamine, toodete kasutusea pikendamine ja toodete kasutatavuse suurendamine;

29. nõuab tungivalt, et avalik sektor kasutaks oma positsiooni ja trumpe mitmel viisil, et aidata tööstusharudel kiirendada uute CO₂-neutraalse käejalje lahenduste loomist: riigihangete kasutamise ümberkujundamine, et kiirendada nõudlust uute kestlike toodete ja teenuste järele ning nende arendamist, avatud andmed probleemide analüüsimiseks ja kliimahoidlike lahenduste väljatöötamiseks, rahvalt tellimine innovatsiooni ja idufirmade platvormide loomiseks ning võrgustike loomine uute kestlikkust suurendavate kontseptsioonide ja lahenduste väljatöötamiseks ja levitamiseks;

CO₂ heite maksustamine – rohepöörde lahutamatu osa

30. on arvamusel, et nii avalik kui ka erasektor peaksid oma hankemenetluste puhul täpsemalt hindama vajadusi, et vältida liigseid mahtusid ja täita seega tegelikud vajadused kestlike toodete ja teenustega;
31. nõuab tungivalt, et komisjon pööraks erilist tähelepanu tulemusliku CO₂ hinna kujundamise süsteemi tagamisele, sest see on üks tõhusamaid viise kliimamuutuste vastu võitlemiseks. Vajalike investeeringute ligimeelitamiseks peaks CO₂ hind olema prognoositav sobival tasemel ja selles tuleks arvesse võtta CO₂ heite tekitatavat tegelikku kahju, et julgustada energia- ja teisi ettevõtteid investeerima kliimasõbralikesse lahendustesse;
32. rõhutab, et CO₂ hinna kujundamise süsteem sisaldab tõenäoliselt süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismi, et luua rahvusvahelisel tasandil võrdsed tingimused, mis on läbipaistvad, et sellest ei saaks kasu lõigata kohustustest kõrvalehiilijad;
33. soovib turupõhiseid tugevaid stiimuleid uute CO₂ sidujate väljatöötamiseks ja suure CO₂ jalajäljega materjalide asendamiseks säästvamate alternatiividega. Teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni tuleks toetada uute CO₂ heite vähendamise tehnoloogiate ja mõõtmismeetodite väljatöötamisel;
34. nõuab asjakohaste turumehhanismide, maksude, rahastamismeetmete, õigusnormide ja avaliku sektori vabatahtlike kohustuste kombineerimist, et meelitada heitkoguste kulutõhusaks vähendamiseks heitkogustega kauplemise süsteemi mittekuuluvasse sektorisse kliimamuutustega seotud investeeringuid;
35. nõuab heitkogustega kauplemise süsteemi edasist täiustamist, eelkõige seoses kütte, jahutuse, maakasutuse ning transpordi ja metsandusega. Heitkogustega kauplemise süsteemi järkjärgulisel süsteemsel arendamisel tuleks riiklik energia- ja kliimamaks integreerida ülemaailmsesse heitkogustega kauplemise süsteemi;
36. on veendunud, et võimalikult ruttu tuleb kiirendada tõhusaid meetmeid fossiilkütuste otseste ja kaudsete toetuste lõpetamiseks, näiteks olemasolevad maksuvabastused lennukikütusele, et luua taastuvenergiale võrdsed võimalused. Samuti soodustavad need käitumisharjumuste muutumist ja loovad vahendeid, mis on vajalikud õiglase ülemineku toetamiseks;
37. kutsub ELi üles võtma tugeva ülemaailmse juhirolli, et töötada hiljemalt 2030. aastaks välja vajalik CO₂ hinna kujundamise ja arvestamise süsteem, ja pidama sarnaste aspektide üle läbirääkimisi oma ülemaailmsete kaubanduspartnritega;

Kliimamuutuste vastu võitlemise rahastamine

38. tunnustab tohutut vajadust esmainvesteeringute, sealhulgas energiaga seotud investeeringute järele, mis Euroopa Komisjoni hinnangul on 2021.–2030. aastal aastas 350 miljardit eurot rohkem kui eelmisel kümnendil (?). Komitee rõhutab partnerluste tähtsust, mille puhul avaliku sektori vahendid peaksid keskenduma tempo kiirendamisele;
39. nõuab, et linnadele ja piirkondadele antaks abi, et nad leiaksid kohanemismeetmete jaoks sobiva kombinatsiooni avaliku ja erasektori vahenditest, mis pärinevad rahvusvahelistest, Euroopa, riiklikest ja kohalikest allikatest; nõuab bürokraatia vähendamist ja juurdepääsu lihtsustamist ELi rahalistele vahenditele;
40. kutsub ELi ja teisi osalejaid üles välja töötama viise, et hinnata kliimaga seotud riskide võimalikku mõju riigi rahandusele, töötada välja vahendid ja mudelid kliimaga seotud stressitestide tegemiseks ning arvestada kliimamuutustega aruandluses ja eelarveraamistikutes;
41. rõhutab, et on vaja kiiresti ajakohastada riiklikku energiaallikate jaotust, kasutades uusi kõrgtehnoloogiaid, et parimal viisil täita ELi CO₂ heite vähendamise strateegia eesmärgid ning hõlmata tootvate tarbijate, kohalike energiakogukondade ja uute tehnoloogiate panust ja sellest kasu saada; rõhutab usaldusväärsete madal- ja keskpinge võrkude tähtsust ja vajadust suurendada taastuvenergia osakaalu baaskoormuselektri puhul, eeskätt arendades salvestus- ja kontrolltehnoloogiaid ning laiendades energiavõrke, et uusi väiksemahulisi tootjaid paremini madal- ja keskpinge võrkudesse ühendada; kutsub komisjoni üles hoolitsema selle eest, et uues kavandatavas TEN-E raamistikus oleksid arukate võrkude projektid ühishuviprojektide nimekirjas paremini esindatud;

(?) „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine“, COM(2020) 562 final.

42. juhib tähelepanu asjaolule, et kliimamuutuste mõju vastase kindlustuskaitse lõhe ületamine nõuab dialoogi tugevdamist poliitikakujundajate ja nende sidusrühmade, eelkõige tööstuse ja investorite, sealhulgas kindlustusandjate ja pensionifondide vahel;

43. tunneb heameelt Euroopa Investeerimispannga võetud kohustuse üle suurendada kliimameetmete eraldatavate rahaliste vahendite osakaalu 2025. aastaks ning kliimapanga tegevuskava⁽³⁾ väljatöötamise üle; väljendab heameelt EIP kliimarisikide hindamise süsteemi kasutuselevõtu üle füüsiliste kliimarisikide süstemaatiliseks hindamiseks;

Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskus – tervise integreerimine kliimaeesmärkidesse

44. tunneb heameelt platvormi Climate-ADAPT raames Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskuse loomise üle. Vaatluskeskuse andmeid, töövahendeid ja eksperditeadmisi saab koondada ja ühendada, et anda teavet kliimamuutuste mõju kohta inimeste tervisele ning seda mõju jälgida, analüüsida ja ennetada, lähtudes terviseühtsuse põhimõttest. Komitee peab aga soovitavaks laiendada kohaldamisala nii, et see hõlmaks linnastumise ja vananemise mõju;

45. rõhutab vajadust jätkata kohapeal katsetatud heade tavade näidete kogumist ning teha need üldsusele juurdepääsetavaks ja kergesti otsitavaks portaali „Climate-ADAPT“ ja/või linnapeade pakti veebisaidil olevate võrdlusaluste kataloogi kaudu; rõhutab, et teadmussiiret hõlbustatakse ka linnadevahelise koostöö kaudu ning et määratakse kindlaks asjakohased vastastikused ja juhendamismeetmed ning neid edendatakse ja rahastatakse;

Digiüleminek, andmed ja kosmos

46. rõhutab, kui tähtsad on uuenduslikud digitehnoloogiad, 5G tehnoloogia, asjade internet, tehisintellekt ja andmeanalüüs, mis parandavad linnade ja piirkondade digi- ning rohepööret. Lisaks on maapiirkondade jaoks eriti oluline piisav klaaskiuga varustatus;

47. rõhutab, et edu saavutamiseks peavad kõik kliimameetmed, sealhulgas kohanemine, põhinema parimatel olemasolevatel teadmistel ja innovatsioonil ning sõltuma täielikult kodanike osalusest;

48. rõhutab, et kogukonnapõhistes ohu- ja riskihinnangutes on oluline kasutada ennetavaid süstemaatilisi ja terviklikke infosüsteeme, nagu Galileo ja Copernicuse programme, mis põhinevad piirkondlikel ja kohalikel andmekaeve lahendustel ning GIS-vahenditega varustatud satelliitide ja sensorite kasutamisel, et kaardistada erinevate kliimaga seotud riskidega seotud nõrku kohti; julgustab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kasutama Copernicuse kliimamuutuste teenuseid (C3S);

49. loodab, et kasutatakse satelliitidel põhinevate seireüsteemide, nagu Galileo ja Copernicuse andmeid metaani ja muude kliimat kahjustavate gaaside lekete kohta, et kõrvaldada need lekked nii kiiresti kui võimalik riiklike, Euroopa ja rahvusvaheliste meetmete abil;

50. nõuab kliimamuutustega kohanemise poliitika piirkondlikku muutmist ja nõustub kliimamuutustega kohanemise missiooni juhatausega, et on vaja tiptasemel kliimaandmeteenuseid, mida pakuvad Copernicuse programm, platvorm Climate-ADAPT, katastroofohu juhtimise teadmuskeskus ning muud vahendid ja allikad, nagu Maa seiresatelliidid ja kohapealsed andurid (sealhulgas maapealsed jaamad, õhus ja merel asuvad andurid);

51. rõhutab vajadust investeerida rohkem kosmosetehnoloogiasse, et anda asjakohast teavet kliimaohutude ja nendega seotud kohanemismeetmete kohta, ning teha koostööd komisjoni, Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Euroopa Keskkonnametiga, et tuua need kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele lähemale;

Programmi „Euroopa horisont“ missioonid

52. nõuab programmi „Euroopa horisont“ kavandatud missiooni „Kliimamuutustega kohanemine“ ja muude kohanemise seisukohast asjakohaste missioonide, nagu mulla seisundit, kliimaneutraalseid linnu ja ookeane käsitlevate missioonide kiiremat kohandamist ja rakendamist, kui need on heaks kiidetud;

⁽³⁾ <https://www.eib.org/en/about/partners/cso/consultations/item/cb-roadmap-stakeholder-engagement.htm>

53. rõhutab kahe kliimale keskenduva missiooni – „Kliimamuutustele vastupanuvõimeline Euroopa“ ja „100 kliimaneutraalset linna 2030. aastaks“ –, otsustavat tähtsust; kutsub linnu ja piirkondi, mis esindavad Euroopa territooriumide täielikku geograafilist, sotsiaalset ja majanduslikku mitmekesisust, üles tegema koostööd ELi kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamiseks;

54. teeb ettepaneku, et Euroopa Liidu Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC) arendaks ja korraldaks koostöös Euroopa Regioonide Komiteega teadus- ja õppegevust, et toetada ELi missioone teemal „Science Meets Regions“ (Teadus kohtub piirkondadega). See suurendaks nende missioonide tõhusust ja saavutatud tulemused jõuaksid kiiresti kasutusse kõikjal Euroopas;

55. rõhutab oma pühendumust viia koos teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadiga ja kooskõlas volinik Gabrieli allkirjastatud ühise tegevuskavaga ellu ELi missioone. Komitee rõhutab, et ELi missioonid vajavad oma eesmärkide saavutamiseks tõhusat mitmetasandilist valitsemisüsteemi, piirkondlikke kohapõhiseid innovatsiooni ökosüsteeme ja aruka spetsialiseerumise strateegiaid;

56. annab kohalikul tasandil aktiivse osalemise kaudu panuse ELi missioonidesse ja toetab Euroopa teadusruumi keskuste loomist, aidates aktiivselt kaasa eksperimentidele, kiirele prototüüpide loomisele, katsetustele, demonstreerimisele ja laiendamisele missiooni teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas;

57. rõhutab seda, kui oluline on integreerida programm „Euroopa horisont“, ühised tutvustamis- ja rakendamishvahendid, kohaliku tasandi avaliku ja erasektori partnerluse innovatsioonialgatused ning mitmetasandilise valitsemise rahastamishvahendid piirkondlikesse aruka spetsialiseerumise strateegiatesse;

58. rõhutab seda, kui olulised on ELi ning tutvustavate linnade ja piirkondade vahelised partnerluslepingud arukate linnade ja kliimamuutustega kohanemise missioonides, et saavutada üleeuroopaline mõju, eesrindlikud kliimaeesmärgid ja laiaulatuslikud tulemused;

59. teeb ettepaneku kasutada kliimaga seotud missioonide puhul järgmist kolmeastmelist lähenemisviisi: 1) avatud interaktiivne protsess, et kaasata piirkondi ja linnu missioonil erineval viisil; 2) vajaliku arvu eesrindlike kogukondade registreerimine uuenduslike missioonilahenduste katsetamiseks reaalses tingimustes; ning 3) kokku leppimine demonstreerimises osalevate omavalitsuste panuses uuenduslike lahenduste laiaulatuslikku kasutuselevõttu ja parimate lahenduste laiendamise üleeuroopaliseks kasutamiseks;

60. teeb ettepaneku kliimamuutustega kohanemise missiooni ja linnapeade pakti vaheliseks koostööks, et kaasata võimalikult palju linnu ja piirkondi, arendada head arusaamist kliimarisikidest, nendeks valmistuda ja neid ohjata; komitee linnapeade pakti saadikud võivad selles protsessis aktiivselt osaleda;

61. toetab kindlalt poliitika toetusvahendi loomist eesmärgiga pakkuda otsest tehnilist abi kohanemisstrateegiate ja -kavade väljatöötamise ja rakendamise toetamiseks; on seisukohal, et see vahend peaks hõlmama kohanemise kasutajatuge, praktilisi seminare ja muid vahendeid, mis luuakse koostöös linnapeade paktiga, ning on valmis toetama selle vahendi kavandamist ja rakendamist;

Peamised partnerlused ja COP26

62. rõhutab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärku (COP26), mis on oluline verstapost, et kindlustada ELi koht ülemaailmsete kliimameetmete esirinnas, ning rõhutab, et piirkondade ja linnade praegustel meetmetel ja kohustustel peaks olema COP26-l kindel ja nähtav roll;

63. kutsub ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üles suurendama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste nähtavust ja tunnustamist ülemaailmses kliimadiplomaatias ja -tegevuses koos rahvusvaheliste kogukondade ja võrgustikuorganisatsioonidega, nagu ICLEI, kliimapartnerlus „Under2 Coalition“, Regions4, Climate Alliance ja Ühinenud Linnad ja Kohalikud Omavalitsused (UCLG);

64. soovib suurendada linnade ja piirkondade rolli platvormis Climate ADAPT⁽⁴⁾ ning soovib süvendada koostööd eelkõige Euroopa Keskkonnaameti, Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi kliimavaldkonna teadmish- ja innovaatikakogukonna (Climate-KIC) ning Teadusuuringute Ühiskeskusega; soovib neil anda korrapäraselt ajakohastatud teavet teaduslike teadmiste ja projektide kohta, mis on seotud kliimamuutustega, nende mõju ja nõrkade kohtadega Euroopa peamistes biogeograafilistes piirkondades;

(⁴) <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

65. kutsub komisjoni üles tungivalt soovitada, et liikmesriigid kaasaksid riigi tasandist madalama tasandi valitsusi oma kohanemisstrateegiate koostamisse ning piirkondlike ja kohalike strateegiate arendamise edendamisse, samuti riiklike strateegiate piirkondliku jaotuse edendamisse; komitee on valmis korraldama sel eesmärgil mitmetasandilisi energia- ja kliimadialooge.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Strateegia põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamiseks ELis“

(2021/C 440/09)

Raportöör:	Jean-Luc VANRAES (BE / Renew Europe), Uccle'i/Ukkeli vallavolikogu liige
Viitedokument:	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamiseks ELis“ COM(2020) 711 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. kiidab heaks uue strateegia ELi põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamiseks, kuna selles tunnustatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli kesksete sidusrühmadena harta õiguste edendamisel ja kaitsmisel;
2. nõuab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kui demokraatliku legitiimsuse alustasandi pidevat kaasamist harta väärtuste edendamisse ja sellega seotud põhimõtete järgimise kontrolli;
3. nõustub, et EL peaks jätkuvalt soodustama hea tava ja kogemuste vahetamist kõigi valitsustasandite (riiklik, piirkondlik ja kohalik) vahel ning sihipärasemate hartaga seotud suuniste ja koolituste väljatöötamist;
4. rõhutab sihipärase suuniste tähtsust, et selgitada, miks põhiõigused on kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks olulised, esitades muu hulgas näiteid selle kohta, kuidas ametiasutused saavad ELi hartat kasutada;
5. ergutab tegema koostööd Euroopa Nõukoguga, et tugevdada ELi põhiõiguste harta kohaldamist;
6. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle koostada alates 2021. aastast igal aastal aruande põhiõiguste harta kohaldamise kohta liikmesriikides ning kutsub komisjoni üles tutvustama aruandes linnade ja piirkondade häid tavasid ja kogemusi harta kohaldamisel. Seejuures tuleks eelnevalt proaktiivselt ühendust võtta linnade ja piirkondadega. Sellega seoses on oluline koostöö komiteega;
7. märgib, et riiklikel ja üleeuroopalistel kohalike ja piirkondlike omavalitsuste liitudel võib selles kontekstis olla tähendusrikas roll, ning on pühendunud nendega tihedama koostöö tegemisele, et suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste teadlikkust ja arusaamist ELi hartast;
8. rõhutab kontaktpunktide ja võrgustiku loomise tähtsust. See hõlbustab hartat puudutava teabe liikumist eri valitsustasandite vahel ja parimate tavade jagamist ning võib kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele anda ka suuniseid selle kohta, kuidas kujundada oma poliitikat, et see oleks hartaga täiel määral kooskõlas;
9. tunneb heameelt rahaliste vahendite üle, mille Euroopa Komisjon eraldas õiguste ja väärtuste programmi kaudu, et aidata omavalitsustel ja ühendustel teha koostööd ühist huvi pakkuvates küsimustes, võimaldades vahetada häid tavasid ja arendada linnade võrgustikke;
10. tunnustab, et kõik ELi liikmesriigid peavad Euroopa Komisjoni ettepaneku kohaselt nimetama ametisse kohalikud koordineerijad koos selge ülesannete kirjeldusega harta rakendamise kohta;
11. leiab, et arvestades kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kesket rolli põhiõiguste harta kohaldamise tagamisel, on komitee osalemine hartat käsitlevas institutsioonidevahelises dialoogis hädavajalik;

12. rõhutab, et Euroopa Komisjon peaks enne ELi vahendite eraldamist süstemaatiliselt kontrollima harta kohaldamist, kasutades selget ja läbipaistvat menetlust. Kooskõla ELi lepingu artikliga 2, milles sätestatakse liidu väärtused, peaks olema ELi vahendite saamise eeltingimus. 16. detsembri 2020. aasta määruses (EL) 2020/2092 (mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks) ⁽¹⁾ tuletatakse meelde, et „Euroopa Ülemkogu märkis oma 21. juuli 2020. aasta järeldustes, et liidu finantshuve kaitstakse vastavalt aluslepingutes sisalduvatele üldpõhimõtetele, eelkõige ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustele“. Samas määruses on sätestatud, et kui liikmesriigid täidavad liidu eelarvet, on õigusriigi põhimõtte austamine, mis on lahutamatult seotud demokraatia ja põhiõiguste austamisega, „oluline eeltingimus Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 317 sätestatud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete järgimiseks“;
13. nõuab, et Euroopa päeva puhul (9. mai) ja Euroopa tuleviku konverentsi raames arutataks põhiõiguste hartat asjakohaselt ja suurendataks sellega teadlikkust hartast, ning palub selle liikmetel edendada täielikult juurdepääsetavat ja kaasavat kohalikku tegevust, selgitades ja rõhutades põhiõiguste ja Euroopa harta ülimat tähtsust meie demokraatia ja kodanike jaoks;
14. toetab täielikult Euroopa Liidu ühinemist Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga;
15. soovib luua organi, mis jälgiks Euroopa Liidu põhiõiguste harta nõuetekohast kohaldamist;
16. nõuab, et noortele ja lastele suunatud programmid, nagu Euroscola, eTwinning, Euroopa solidaarsuskorpus jne, keskenduksid pidevalt põhiõiguste hartaga seotud meetmete rahastamisele, et noori ja lapsi selles valdkonnas harida;
17. soovib samuti Euroopa Liidul ühineda Euroopa sotsiaalhartaga, et saavutada kõigi põhiõiguste kaitse kõrgeim tase;
18. leiab, et selle saavutamine on oluline verstapost ELi põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamisel Euroopa Liidus ning samal ajal tugevdab see veelgi ELi positsiooni püüdlustes muuta inimõigused oma välistegevuse keskseks osaks.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj?locale=et>.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Piirkondlike lennujaamade tulevik – probleemid ja võimalused“

(2021/C 440/10)

Raportöör: Podkarpacie vojevoodkonnavanem Władysław Ortyl (PL/ECR)

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Piirkondlike lennujaamade praegune olukord

1. rõhutab, et mõistel „piirkondlik lennujaam“ puudub ELi tasandil ühiselt kokku lepitud määratlus. Käesolevas arvamuses lähtutakse sellest, et see mõiste hõlmab mittedirektlennujaamu, mille peamine teeninduspiirkond ei hõlma asjaomase riigi pealinna. Euroopa Komisjon peaks aga mõistet selgitama selliste kriteeriumide alusel nagu pakutavate ühenduste liik, reisijate arv ja ühenduste arv teiste lennujaamadega. Komitee kutsub seepärast Euroopa Komisjoni üles kehtestama kriteeriumid, mis võimaldavad määratleda piirkondlike lennujaamade eri kategooriad asjaomastel äärealadel, saartel, äärepoolseimates piirkondades ja vähem arenenud piirkondades ning selle, milliseid rahastamis- ja konkurentsieskirju nende suhtes kohaldatakse;
2. märgib, et lennundus on üks majandusharudest, mida COVID-19 pandeemia on kõige rohkem mõjutanud, ja et piirkondlike lennujaamade olukord on eriti murettekitav. Enam kui 6 000 ühendust, mida teenindati Euroopa lennujaamadest 2019. aastal, ei ole üheksa kuud pärast COVID-19 kriisi algust ikka veel kasutusel⁽¹⁾. Otseühenduste valdkonnas jäid kõige suuremaks kaotajaks väiksemad piirkondlikud lennujaamad, eriti reisilendude puhul. Näiteks kaotati Trevisos (Itaalia) 95 %, Vaasas (Soome) 91 %, Quimperis (Prantsusmaa) 87 % ja Burgases (Bulgaarias) 82 % ühendustest, küll aga suurenes Euroopa suurtes kaubalennujaamades, nt Liège'is (Belgias), kaubaveolendude arv 10,7 %;
3. juhib tähelepanu asjaolule, et selliste organisatsioonide nagu EUROCONTROL prognooside⁽²⁾ kohaselt oli lennundusettevõtete, lennujaamade ja aeronavigatsiooniteenuste osutajate puhaskahjum 2020. aastal 56,2 miljardit eurot, lennureisijate arv vähenes 1,7 miljardi võrra ja lende oli 6,1 miljoni võrra vähem (paljudel juhtudel on tagasilangus parimal juhul poole ulatuses). Lisaks sellele on Euroopas kõnealuses sektoris kaotatud 191 000 töökohta. Rahvusvaheline Lennujaamade Nõukogu (ACI)⁽³⁾ eeldab, et Euroopa lennujaamade tulud langesid reisijateveo järsu vähenemise tagajärjel 2020. aastal märkimisväärselt, nimelt 33,6 miljardi euro võrra (-68,8 %). EUROCONTROLi 2021. aasta jaanuari prognooside kohaselt jõuab lennuliiklus taas 2019. aasta tasemele parimal juhul 2024. aastal ja halvimal juhul alles 2029. aastaks;
4. märgib, et ACI Europe analüüsid näitavad, et keskpikas perspektiivis võivad lennujaamad 2021. aastal kaotada veelkord 25 miljardit eurot võrreldes 2019. aastaga;
5. juhib tähelepanu asjaolule, et tulude järsu vähenemise tõttu on mõned lennujaamad sattunud nii raskesse olukorda, et neid ähvardab ilma välise toetuseta maksejõuetus. 2020. aasta oktoobris ähvardas 193 Euroopa lennujaama lähikuudel maksejõuetuse oht⁽⁴⁾. Nende puhul on peamiselt tegemist piirkondlike lennujaamadega, mis teenindavad asjaomaste piirkondade elanikke. Need lennujaamad pakuvad kokku 277 000 töökohta ja panustavad 12,4 miljardi euroga SKPsse. Nende maksejõuetuks muutumine mõjutaks märkimisväärselt tööhõivet ja asjaomaste piirkondade majandust;

Lennundus ja Euroopa roheline kokkulepe

6. märgib, et Euroopa Komisjon esitas „Säästva ja aruka liikuvuse strateegias“⁽⁵⁾ ettepanekud lennunduse CO₂ heitkoguste vähendamiseks, mille abil saab 2050. aastaks vähendada liiklusega seotud kasvuhoonegaaside heidet 90 % võrra. Lennundus ja lennujaamad peavad andma oma panuse CO₂ heitkoguste vähendamist käsitlevate liidu eesmärkide elluviimisse. Euroopa rohelistes kokkuleppes rõhutatakse, et lennujaamade läheduses tuleks parandada õhukvaliteeti, vähendades lennukitest ja lennujaamade käitamisest tulenevat saasteainete heidet, näiteks suurendades järk-järgult

⁽¹⁾ Rahvusvaheline Lennujaamade Nõukogu (ACI), „Airport Industry Connectivity Report 2020“.

⁽²⁾ „EUROCONTROL Think Paper“ nr 8 „Impact of COVID-19 on European Aviation in 2020 and Outlook 2021“.

⁽³⁾ „ACI bulletin“ „The impact of COVID-19 on the airport business“, 8.12.2020.

⁽⁴⁾ ACI prognoos, 27.10.2020: Euroopa Rahvusvaheline Lennujaamade Nõukogu | ACI EUROPE – Media (aci-europe.org).

⁽⁵⁾ „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia“.

kliimaneutraalsete alternatiivsete kütuste osakaalu, muutes lennujaamad mitmeliigilise liikuvuse sõlmpunktideks ja luues CO₂-neutraalsed lennujaamad. Piirkondlikud lennujaamad võiksid olla keskkonnahoidliku innovatsiooni ideaalsed teerajajad, sest need on väiksemad ja paindlikumad ning uuematele ja keskkonnahoidlikumatele õhusõidukitüüpidele paremini kohandatavad;

7. rõhutab, et saarelisest asendist tulenevate lisakulude tõttu on saartel nullheitega lennujaamadele üleminekuks vajaliku taristu ehitamine palju kulukam kui sama liiki meede maismaapiirkonnas. Komitee palub liikmesriikidel tagada konkreetne rahaline toetus piirkondlikele ametiasutustele ja/või ettevõtjatele, et hoogustada üleminekut nullheitega lennujaamadele saartel;

8. märgib, et lennujaamad on liikmesriikide ja piirkondade vahel ebahühtlaselt jaotunud. Mõnes piirkonnas, näiteks Beneluxi riikides, Saksamaal või Põhja-Itaalias, on nad väga tihedalt jaotunud, mujal aga, näiteks Ida-Euroopa keskosas, tegutseb suhteliselt vähe piirkondlikke lennujaamu. See kätkeb endas laiemat ebavõrduse probleemi transpordile juurdepääsul nii kodanikele kui ka ettevõtjatele, kes elavad või asuvad väljaspool Euroopa Liidu keskseid territooriume. Seetõttu tuleks võtta meetmeid nende erinevuste taandamiseks ja piirkondliku lennujaamata piirkondade arvu vähendamiseks;

9. juhib tähelepanu asjaolule, et lennundus on maanteetranspordi järel suuruselt teine liiklusega seotud kasvahoonegaaside heitkoguste allikas ja kahjustab kliimat peale CO₂ ka muude ainete (näiteks suurtes kogustes veeauru ja sulfaatide) eraldumise tõttu. Komitee eeldab, et sellel on sama suur mõju kui CO₂ heitkogustel.⁽⁶⁾ Kuigi kütusesäästlikkuse osas on viimasel ajal tehtud edusamme, kaalub keskkonnasõbralikkuse üles lennutranspordi pidev suurenemine (lennureiside arv kasvas 2005.–2017. aastal 60 % ja eeldatavasti kolmekordistub see 2050. aastaks). Komitee peab tõenäoliseks, et COVID-19 kriisist tingitud lennuliikluse äärmiselt järsk vähenemine on ajutine;

10. rõhutab samal ajal, et Euroopa Ülikool-Instituudi teatise⁽⁷⁾ kohaselt moodustab lennujaamade tegevusest tulenev otsene mõju ainult ligikaudu 2 % kogu lennundusvaldkonna heitkogusest;

11. viitab sellele, et ELi transpordipoliitika üheks põhidokumendiks oleva 2011. aastal läbivaadatud valge raamatu eesmärk on vähendada Euroopa transpordisektori sõltuvust naftaimpordist, suurendada tõhusust ja vähendada CO₂ heitkoguseid. Dokumendis rõhutatakse ka ühendvedude ja koostalitusvõime tähtsust eri transpordiliikide tõhusa kasutuse kaudu ühe- või mitmeliigilises veos, et saavutada optimaalne ja säästev ressursikasutus. Komitee rõhutab sellega seoses vajadust pideva kogemuste vahetamise järele liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel, et parandada transpordiliikide, eelkõige õhu- ja raudteetranspordi integreerimist, näiteks seoses kombineeritud rongi- ja lennupiletite kasutuselevõtuga või võimalusega registreerida ennast ja pagasit lennule juba raudteejaamas enne lennujaama saabumist. Pikemas perspektiivis tuleks kaaluda võimalust lõpetada lähilennud ning asendada need investeringutega raudteeühendustesse ja kiirrongidesse;

12. toonitab, et ühendvedude ja koostalitusvõime parandamiseks tuleb lähitulevikus süstemaatiliselt luua atraktiivseid rongiühendusi, sh kiir- ja kaubarongiühendused lennujaamadesse. Reisijate teenindamise huvides tuleks lennu-, raudtee- ja bussiettevõtjaid kohustada müüma reisijatele kombineeritud reisi jaoks ühispileteid. Jätkureisist mahajäämisega seotud küsimusi tuleb käsitleda reisijate õigusi käsitleva määruse raames;

13. rõhutab lennunduse positiivset mõju piirkondade majandusarengule, sealhulgas turismile. Komitee viitab oma 2020. aasta arvamusel „Säästvam turism ELi linnade ja piirkondade jaoks“, milles tunnistati vajadust uurida Euroopa linnade ja piirkondade transpordiühenduste optimeerimise viise, eelistada vähem saastavaid võimalusi ning uurida ühendvedude parandamise võimalusi kooskõlas rohelise kokkuleppe lõppeesmärgiga;

14. soovib hinnata pandeemia ajal saadud kogemusi ning lennuliikluse vähenemise mõju keskkonnale ja kliimale, aga ka piirkondade ja linnade majandusarengule, esitades tõendeid edasisteks aruteludeks ja otsuste tegemiseks seoses tulevaste säästva turismi strateegiatega ja piirkondlike lennujaamade tulevikuga;

⁽⁶⁾ Euroopa Liidu Lennundusohutusameti (EASA) andmed, november 2020.

⁽⁷⁾ Teatis 2021/02, jaanuar 2021.

15. leiab, et oma heitkoguste vähendamiseks võivad lennujaamad muuta lennuettevõtjate makstavaid lennujaamatasusid keskkonnakriteeriumide alusel, näiteks vähendades vähem müra tekitavate ja vähem õhusaasteaineid eraldavate õhusõidukite lennujaamatasusid. Samuti võivad nad eelistada suurema täituvusega lennuettevõtjaid, et vähendada heidet reisija kohta. Lisaks võivad lennujaamad kasutada stiimuleid, et toetada uute kütuste kasutust või müra vähendamist, keelates õhkuõhusu pärast teatavat õhtutundi või kehtestades õised keelud muudele kui uusima põlvkonna lennukitele. Samuti võivad nad kehtestada teenindusaegade piirangud lennukitüüpide ja muude eesmärkide alusel;

16. rõhutab, et piirkondlikesse lennujaamadesse tehtavate avaliku sektori investeeringute tingimus (Euroopa rahastamise või riigiabi kavade kaudu) peaks olema kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega ja põhimõttega, et keskkonda ei tohi kahjustada;

17. tervitab asjaolu, et Euroopa Komisjon suurendab oma jõupingutusi lennunduse heitkoguste vähendamiseks ning et ELi liikmesriigid toetavad rahvusvahelisest lennundusest tuleneva süsinikdioksiidi vähendamise ja kompenseerimise skeemi (CORSA);

Piirkondlike lennujaamade tähtsus

18. märgib, et 2018. aastal moodustas Euroopa lennundus 25,9 % ülemaailmsest reisijateveost, pakkudes otseselt ja kaudselt tööd rohkem kui 13,5 miljonile inimesele ning panustades 991 miljardi USA dollariga ELi majandusse. Hinnanguliselt töötab umbes 1,7 miljonit inimest vahetult lennujaamade käitajate juures ja lennujaamadega koostööd tegevates asutustes või ettevõtetes ⁽⁸⁾;

19. rõhutab, et piirkondlikel lennujaamadel on oluline roll ühendatuse tagamisel suurtest transpordisõlmedest kaugel asuvates, majanduslikult pigem vähemarenenud piirkondades ning äärealadel ja saartel ning seega annavad need otsustava panuse sealsesse majandusarengusse ja töökohtade loomisse. Kõnealused lennujaamad pakuvad arenguiimpulsse, mis hõlbustavad territoriaalse, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse poliitika eesmärkide rakendamist;

20. märgib, et piirkondlikud lennujaamad osutavad ka professionaalseid ja keerukaid teenuseid maapealse teeninduse valdkonnas üldlennunduse õhusõidukitele, mis on eriti oluline lennutreeningu jaoks;

21. juhib tähelepanu sellele, et piirkondlikud lennujaamad moodustavad äärmiselt olulise osa elutähtsast taristust, mis on ülioluline riigi ja selle kodanike julgeoleku tagamiseks. Neil on ülioluline roll (erakorraliste või planeeritud) kiirabilendude ning metsatulekahjude korral seire- ja kustutuslendude puhul, kuid ka eriolukordades (loodusõnnetused ja muud katastroofid, üleujutused), aidates seega kaasa päästeteenistuste, avaliku halduse, asutuste ja ettevõtete sujuvale toimimisele;

Piirkonna ühendatus kui selle kestliku arengu eeltingimus

22. märgib siiski, et piirkondade arengutempo sõltub suurel määral nende ühenduste kvaliteedist ning et piirkondlikel lennujaamadel on tähtis roll ELi territoriaalse ühtekuuluvuse tagamisel, iseäranis saarestike puhul, kus piirkondlikud lennujaamad on olulised piirkonna sisemise ühtekuuluvuse jaoks, kuna puuduvad alternatiivid, nagu raudtee või maantee, ning hõredalt asustatud piirkondades, äärealadel ja äärepooleseimates või vähem arenenud piirkondades, kui seal puuduvad muud sobivad ja keskkonnasõbralikud transpordiliigid;

23. tuletab meelde, et territoriaalne ühtekuuluvus on ELi eesmärk, mida Lissaboni lepingus tunnistatakse majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kõrval ühtekuuluvuseesmärgi kolmanda mõõtmena;

24. väljendab sellega seoses heameelt kokkuleppe üle Euroopa Regionaalarengu Fondi tulevase määruse kohta, milles tunnustatakse kooskõlas ERFi käsitlevas komitee arvamuses ⁽⁹⁾ sisalduvate soovitusetega äärealade ja piirkondlike lennujaamade eriolukorda. Määruse järgi ei ole võimalik teha ELi investeeringuid lennujaamade taristusse, erandiks on äärealad ja juba olemasolevad piirkondlikud lennujaamad, tingimusel et investeeringud on suunatud keskkonnamõjude leevendamisele, turvalisusele või kaitsele;

⁽⁸⁾ Lennutranspordi töörühm (ATAG) „Aviation: Benefits Beyond Borders report for 2020“, oktoober 2020.

⁽⁹⁾ COTER-VI-046, Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond“.

Piirkondlike lennujaamade tulevik

25. leiab, et nüüd on aeg hinnata piirkondlike lennujaamade asjakohasust Euroopas. Hindamisel tuleb võtta arvesse nende rolli oma kodanikele ühenduvuse pakkumisel, piirkondlikku majandusarengut, sealhulgas turismi ja kaubavedu, võttes arvesse COVID-19 pandeemiast saadud kogemusi ja mõju ning nende panust ELi ambitsioonikasse kliimapoliitikasse;

26. loodab, et Euroopa Komisjoni, liikmesriikide, piirkondade, akadeemiliste ringkondade ja ettevõtjate kooskõlastatud tegevus viib uue tervikliku Euroopa transpordisüsteemi ettepanekuni, milles säilitatakse lennutransport ja suunatakse see kestliku majanduskasvu teele. Need meetmed peaksid suurendama lennundussektori vastupanuvõimet kriisiolukordades, tugevdama sidemeid teiste transpordiliikidega, eelkõige raudteetranspordiga, ning kaasama lennundussektori Pariisi kokkuleppe kohustuste täitmisse;

27. rõhutab, kui oluline on leida tasakaal lennundussektori süsinikdioksiidheite vähendamisele suunatud keskkonnanõuete täitmise ning teatavate äärealade, saarte või äärepoolseimate piirkondade sõltuvuse vahel nende piirkondlikest lennujaamadest, millele ei ole olemas toimivaid alternatiive;

Riikide ja ELi antav abi

28. usub, et Euroopa Komisjon võiks esialgu kohustada liikmesriike esitama piirkondlike lennujaamade jaoks lühi- ja pikaajalisi strateegiakavasid ning töötama sellega seoses välja spetsiaalsed vahendid lennunduse kliimamõju leevendamiseks ja selle ökoloogilise ülemineku toetamiseks;

29. on seisukohal, et vastavalt Euroopa Komisjoni suunistele riigiabi ja avalike teenuste osutamise kohustuste kohta ning vastavalt COVID-19 pandeemia ajal õhustranspordi reguleerivatele eeskirjadele saavad liikmesriigid teatud tingimustel toetada pandeemiast mõjutatud ettevõtteid, sealhulgas piirkondlike lennujaamu;

30. rõhutab siiski, et piirkondlikel lennujaamadel, iseäranis neil, mis asuvad saartel, hõredalt asustatud piirkondades, äärealadel ja äärepoolseimates või vähem arenenud piirkondades, on rahastamis- ja tegevuskulude katmisel märkimisväärsed struktuurilisi probleeme ning seetõttu on vaja lisavahendeid. Sellised lennujaamad töötavad ebasoodsates konkurentsitingimustes ja kitsa tegevusvaldkonna tõttu ei ole neil võimalik katta oma püsikulusid;

31. kutsub sellega seoses Euroopa Komisjoni üles oma seadusandliku töö raames välja töötama veelgi paindlikumad ja tõhusamad riigiabi eeskirjad, mis võimaldaksid liikmesriikidel pakkuda piirkondlikele lennujaamadele rahalist abi kooskõlas asjaomaste ERFi ning taaste- ja vastupidavusraha sätetega investeerimiseks piirkondlikesse lennujaamadesse, mis asuvad teatud äärealadel, saartel ja äärepoolseimates või vähem arenenud piirkondades, kus puudub tõhusam ja kestlikum alternatiiv (nt raudtee);

32. soovib liikmesriikidel seoses keskkonnanõuetega valida piirkondlike lennujaamade suhtes mitmetahuline lähenemisviis, milles arvestatakse nii piirkondlike lennujaamade endi kui ka nendega otse kohapeal koostööd tegevate osalejate võetud meetmeid;

Lennundus ELi uues finantsperspektiivis aastateks 2021–2027

33. nõuab, et Euroopa Komisjon lubaks ELi ühtekuuluvuspoliitika raames aastateks 2021–2027 ja eespool nimetatud piirangute alusel anda piirkondlikele lennujaamadele abi investeerimisvahendite vormis, et toetada otseselt CO₂ heitkoguste vähendamise protsesse või vähese CO₂ heitega ringmajandusega seotud protsesse;

34. kutsub Euroopa Komisjoni üles kehtestama ka uued riigiabi eeskirjad väikestele piirkondlikele lennujaamadele, mis ei konkureeri teiste lennujaamadega ja mille keskmine reisijate arv aastas on kuni miljon reisijat, ning vabastama nad kohustusest teatada avaliku sektori investeeringutest või tegevusabist (kui nad ei suuda toota 25 % omaosalust);

35. kutsub Euroopa Komisjoni üles eraldama piisavaid ELi vahendeid taristu laiendamiseks ohutu kasutamise ja turvalisuse tagamise eesmärgil, samuti uuenduslike tehnoloogiate kasutamiseks ja lennujaamade digiüleminekuks, mis aitavad saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärke;

36. on arvamisel, et lennunduse keskkonnanõbralikumaks muutmiseks on vaja Euroopa Liidu vahendite abil toetada teadus- ja arendustegevuse tulemuste juurutamist ja rakendamist, eelkõige seoses lennundusmüra ja õhusõidukite mootorite heitkoguste vähendamisega alternatiivkütuste kasutamise abil;

37. rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastus⁽¹⁰⁾ nähakse ette sekkumisvaldkonnad, mis on seotud olemasolevate lennujaamade turvalisuse, ohutuse ja lennuliikluse korraldamise süsteemidega, ning äärepoolseimate piirkondade lennujaamade toetamine, tingimusel et need meetmed „järgivad täielikult liidu kliima- ja keskkonnanõuandeid ja prioriteete ning põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses“. Liikmesriigid peaksid seega koos Euroopa Komisjoniga põhjalikult uurima piirkondlike lennujaamade reklaamimise võimalusi riiklike taaste- ja vastupidavuskavade raames;

38. ootab Euroopa Komisjonilt selle tagamist, et äärepoolseimate piirkondade lennujaamu julgustataks kasutama ELi rahalist toetust keskkonnanõuandesse investeerimiseks või investeringuteks, mida on vaja nende kahjuliku keskkonnamõju leevendamiseks või vähendamiseks, ja seda riiklike või piirkondlike programmide kaudu, mida rakendatakse ajavahemiku 2021–2027 uue finantsperspektiivi raames;

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll

39. märgib, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vastutavad oma territooriumil ühistransporditeenuste kavandamise ja rakendamise ning piirkondliku majandusarengu edendamise eest. Paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused omavad või käitavad piirkondlikke lennujaamu, tagavad vajaliku taristu ja teisi lennujaamade toimimiseks vajalikke teenuseid ning pakuvad mõnikord märkimisväärset rahastust;

40. rõhutab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ülesanne on teha pidevalt tööd paremate liikuvusmudelite nimel ja valida kõige sobilikumad transpordiliigid, sealhulgas kaaluma piirkondlikele lennujaamadele juurdepääsu eeliseid ja puudusi. Selleks tuleb kliimaneutraalse transpordi valdkonnas edendada vähese heitega või heitevabasid eelkõige ühistranspordiprojekte, aga ka eratranspordiprojekte, motoriseerimata transpordi taristut ning ühistranspordi uuenduslikku laadimistaristut ja ühistranspordi integreerimist. Eelkõige peab võimalusel saama sõita lennujaamadesse rongiga, mis vähendab ka kogumajanduse heitkoguseid;

41. juhib tähelepanu asjaolule, et piirkondlikud omavalitsused annavad koos lennundussektoriga otsustava panuse ühiste piirkondlike teavituskampaaniate väljatöötamise, et suurendada ühiskonna teadlikkust järgmistes valdkondades: lennuohutus, õhusõidukite keskkonnanõuandlikud uuendused, lennujaamade ohutus ning õhu-, raudtee-, maantee- ja meretranspordile toetava mitmeliigilise transpordi eelised;

42. leiab, et lennujaamade käitajad peavad oma arengustrateegiad viivitamatult läbi vaatama, mitte ainult kohandama neid COVID-19 pandeemia tagajärjel muutuva lennundusturu tingimustega, vaid võtma eelkõige arvesse vajadust investeerida kestlikku arengusse ja kliimaneutraalse transpordi edendamisse;

43. tuletab meelde, et puuetega inimeste strateegias aastateks 2021–2030, mille komisjon võttis vastu 2021. aasta märtsis, rõhutatakse vajadust arvestada puuetega inimeste õigusi kõigis poliitikameetmetes ja valdkondades, sealhulgas transpordis. Komitee toonitab sellega seoses, kui oluline on, et piirkondlike lennujaamade käitajad teeksid puuetega inimestele sobivaid ulatuslikke struktuurilisi kohandusi, et võimaldada puuetega inimestele täielik juurdepääs kõikidele osutatavatele teenustele;

Kiired ja kooskõlastatud meetmed tagavad majanduse taastumise

44. kutsub Euroopa Komisjoni üles rakendama lahendusi, mis tagavad pandeemia ajal Euroopa Liidus vaba liikumise. Ühtsed eeskirjad, nagu ELi digitaalne COVID-tõend, aitavad kahtlemata taastada liikuvust, sh lennuliiklust, ja sellega tihedalt seotud turismi, kuid need ei tohi mingil juhul reisijaid diskrimineerida ning nende kehtestamine ei tohiks (rahaliselt) koormata üksnes piirkondlike lennujaamasid.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Tulevikukava hooldustöötajate ja -teenuste jaoks – kohalikud ja piirkondlikud võimalused Euroopa väljakutseks“

(2021/C 440/11)

Raportöör: Heinrich DORNER, Burgenlandi liidumaa valitsuse liige (AT/PES)

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Poliitilised prioriteedid

1. on teadlik rahvastiku vananemise mõjust,⁽¹⁾ muutuvatest sotsiaalsetest ja perekondlikest struktuuridest, erivajadustega inimeste vajaduspõhisest hooldusest, tänapäeva töömaailma nõudmistest ja sellest tulenevast kasvavast vajadusest ametlike ja – peamiselt pereliikmete tagatavate – mitteametlike hooldusteenuste järele. Komitee tunnistab samal ajal, et pikemas perspektiivis on oluline töötada välja programmid aktiivsena vananemise edendamiseks ning eakate vaimse ja füüsilise tervise varajase halvenemise peatamiseks. Kõnealuste programmide väljatöötamisel tuleks arvesse võtta ka lahendusi sotsiaalse osaluse suurendamiseks vanemas eas ning eakatele mõeldud taristu parandamiseks. Osalusvõimaluste suurendamine edendab enesemääramist vanemas eas ning aitab ennetada üksindust ja sotsiaalset eraldatust;
2. juhib tähelepanu sellele, et elanikkonna vananemine avaldab suuremat mõju maapiirkondades, eelkõige rahvastikukao all kannatavates piirkondades või mahajäänud piirkondades, kus eakate ja ülalpeetavate eest hoolitsemine on vähem kättesaadav ja nõuab suuremat toetust kogukonnapõhiste teenuste kaudu. Sellega seoses on oluline võtta arvesse ka negatiivseid tagajärgi, mis tekivad vähem arenenud piirkondadest pärit hooldustöötajate enam arenenud piirkondadesse rändamisel, mis põhjustab vähem arenenud piirkondades tõsist tööjõupuudust. Komitee tunnistab eakatele ja ülalpeetavatele inimestele osutatavate kohalike teenuste tähtsust maapiirkondades ja hõredalt asustatud piirkondades – see on valik vahendeid, mille eesmärk on toetada inimeste püsimist nende tavapärasest keskkonnast, edendades nende iseseisvust ja sõltumatust igapäevases tegevuses ja nende sotsiaalset integratsiooni mitmesuguste tehniliste, materiaalsete ja/või majanduslike toetuste ning üldise juurdepääsetavuse tagamise kaudu. Samal ajal annab elanikkonna vananemine selgelt tooni ka linnapiirkondades, kus eakate inimeste osakaal elanikkonnas jõudsalt kasvab, suurendades vajadust tööjõu ja uue taristu järele (hooldekodud, toetatud elamine jne);
3. tunnistab olulist rolli, mida hooldusteenuste sektor on COVID-19 kriisi ajal tervishoiusektori kõrval etendanud. Komitee nõuab seepärast tungival, et hooldajatele oleksid täielikult tagatud õiglased töötingimused ja proportsionaalne tasu, mis on eeltingimused nende teenuste tunnustamisel;
4. kutsub piirkondi ja linnu üles jätkama ja vajaduse korral suurendama jõupingutusi hooldustöötajate puuduse vähendamiseks, et võidelda kõnealuste töötajate puuduse ohu vastu, mida on oodata keskpikas ja pikas perspektiivis. Sellised puudujäägid esinevad nii linna- kui ka maapiirkondades ning tähelepanu tuleks pöörata rahvastikukao all kannatavatele aladele, äärealadele ja mahajäänud piirkondadele, kus eakate ja ülalpeetavate hoolduse kättesaadavus on piiratud. Tunnistades elutsükli põhise lähenemisviisi tähtsust seoses vananemisest tulenevate väljakutsetega,⁽²⁾ kutsub komitee praeguses pandeemia tõttu ülekoormatud tervishoiuteenuste kontekstis Euroopa Komisjoni üles tagama, et rahastamisvahendid oleksid linnadele ja piirkondadele vahetult kättesaadavad, et nad saaksid tõhusalt tegeleda hooldustöötajate puudusega;
5. juhib tähelepanu komitee varasematele poliitilistele soovitudele (nt „tervishoiukoridoride“ loomine piirialade vahel),⁽³⁾ pidades silmas lühiajalist personalipuudust, mis on tingitud kriisi (COVID-19) tõttu kehtestatud tervishoiu- ja hooldustöötajate piiriülese liikuvuse piirangutest;

⁽¹⁾ 2020. aastal moodustasid 65-aastased või vanemad inimesed 20,6 % ELi elanikkonnast. See oli 3,0 protsendipunkti rohkem kui kümme aastat varem. Eurostat, 16.3.2021: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210316-1>.

⁽²⁾ COM(2021) 50 final.

⁽³⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Piiriülese tervishoiu rakendamine ja tulevikuväljavaated“ (COR-2019-04597).

6. on pühendunud üldisele eesmärgile võimaldada abi vajavatel inimestel kasutada hooldusteenuseid, mida on vaja ravi kaalutlustel ja mida hooldusteenuseid saavad inimesed ise eelistavad;

7. leiab, et abi vajavatele inimestele hooldusteenuseid osutavate kvalifitseeritud töötajate puudus võib olla võimalus tulla toime eelkõige seoses COVID-19 kriisi tagajärgedega oodatava töötuse suurenemisega kogu Euroopas ning astuda seega oluline samm Euroopa Liidu majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse säilitamisel. Komitee märgib, et uute hooldusteenuste loomine eakatele ja ülalpeetavatele inimestele toob kaasa uute töökohtade loomise, mis aitavad elavdada majandust ning säilitada maapiirkondades ja hõreda asustusega piirkondades elanikkonda. Nende geograafiliselt ebasoodsas olukorras piirkondade kohalikud sotsiaalteenused on maapiirkondade dünaamilisuse ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse selge osa;

8. hoiatab, et hooldussektor ei pea mitte ainult muutuma, vaid võtma ka kasutusele uued mudelid, keskendudes hoolduse asemel ennetusele ja kaasamisele, hoolduskvaliteedi asemel elukvaliteedile, institutsioonide asemel kodudele, professionaalse abi süsteemi asemel perekondade kaasamise süsteemile, et teha nendega koostööd, meditsiinilise lähenemisviisi asemel hooldusele ja teenustele; universaalse lähenemisviisi asemel erinevat eluviisi võimaldavale lähenemisviisile, domineeriva süsteemi asemel kliendikesksusele, tehnoloogia pelgamise asemel selle integreerimisele, traditsiooniliste lahenduste kasutamise asemel inimkesksete digitaalsete lahenduste kasutamisele ning oluliste tulemusnäitajate kasutamise asemel tervele mõistusele;

9. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni avaldatud vananemise teemalise rohelise raamatu eesmärgi üle käivitada ulatuslik poliitiline mõttevahetus vananemise teemal, et arutada sellega kaasnevate probleemide ja võimaluste prognoosimise ja neile reageerimise viise, ning juhib erilist tähelepanu rohelise raamatu punktis 5.1 esitatud järeldustele ja tõdemustele ⁽⁴⁾;

10. juhib tähelepanu Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavale ja jääb ootama 2022. aastaks kavandatud pikaajalist hooldust käsitlevat algatust ning rõhutab samba 18. põhimõttes sedastatut, mille kohaselt on igaihel õigus taskukohastele ja kvaliteetsetele pikaajalise hoolduse teenustele, eelkõige koduhooldusele ja kogukonnapõhiste teenustele ⁽⁵⁾;

11. kordab oma üleskutset Euroopa Komisjonile kaaluda noortegarantiiga sarnase Euroopa hoolduskokkuleppe sõlmimist, et rahuldada hooldusvajadusi õigustel põhineva lähenemisviisi raames, mis seab hoolduse majandustegevuse keskmesse, suurendades kooskõlas heaolumajanduse strateegiaga investeringuid tervishoidu ja hooldusse. Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike tungivalt üles lisama koduabiliste nõudmised seoses töötingimustega ILO konventsiooni nr 189 ⁽⁶⁾. Samas arvamusel kutsus komitee üles Barcelona eesmärgid läbi vaatama ja neid edasi arendama, muutes need kohustuslikuks, ning kehtestama Barcelona eesmärkidest kaugemale ulatuvad hoolduseesmärgid (Barcelona+), et võtta arvesse vananeva ühiskonna hooldusvajadusi ja tunnustada, et hooldussektoris domineerivad eelkõige naised, ent seal ei tasustata vastavalt sektori sotsiaalsele väärtusele;

Statistiline taust ja väljavaated

12. viitab hiljutistele prognoosidele, mille kohaselt suureneb 65-aastaste ja vanemate inimeste osakaal Euroopas praeguselt 20 %-lt 2070. aastaks hinnanguliselt 30 %-le ning kahekordistub 80-aastaste ja vanemate inimeste osakaal, tõustes 2070. aastaks rohkem kui 13 %-ni ⁽⁷⁾. Seega peaks üle 65-aastaste inimeste arv suurenema 87 miljonilt rohkem kui 150 miljonile ja üle 80-aastaste inimeste arv 23 miljonilt 62 miljonile;

13. on teadlik sellest, et potentsiaalselt pikaajalist hooldust vajavate inimeste arv kasvab ELis eeldatavasti 19,5 miljonilt (2016. aastal) 23,6 miljonini 2030. aastal ja 30,5 miljonini 2050. aastal ⁽⁸⁾

14. märgib, et ainuüksi selleks, et säilitada praegune suhtarv viis pikaajalise hoolduse töötajat iga saja 65-aastase ja vanema inimese kohta, peab OECD riikides selle sektori töötajate arv 2040. aastaks kasvama 13,5 miljoni võrra ⁽⁹⁾. Ainuüksi ajavahemikuks 2018–2030 vajatakse ELi 27 liikmesriigis kasvavate vajaduste rahuldamiseks kokku 11 miljonit tervishoiu- ja hooldustöötajat ⁽¹⁰⁾;

⁽⁴⁾ COM(2021) 50 final.

⁽⁵⁾ COM(2021) 102 final.

⁽⁶⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COR-2020-02016).

⁽⁷⁾ COM(2020) 241 final – „Aruanne demograafiliste muutuste mõju kohta“.

⁽⁸⁾ COM(2021) 50 final.

⁽⁹⁾ OECD (2020), „Who Cares? Attracting and Retaining Care Workers for the Elderly“, <https://www.oecd.org/els/health-systems/who-cares-attracting-and-retaining-elderly-care-workers-92c0ef68-en.htm>.

⁽¹⁰⁾ JRC121698 – Teadusuuringute Ühiskeskus (2021), „Health and long-term care workforce: demographic challenges and the potential contribution of migration and digital technology“.

15. rõhutab hooldussektori tohutut potentsiaali tööturu jaoks ja juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et järgmise kümne aasta jooksul on tervishoiu- ja sotsiaalteenuste valdkonnas võimalik luua kaheksa miljonit töökohta ⁽¹¹⁾;

16. rõhutab lisaks, et hõbedane majandus, ⁽¹²⁾ mis hõlmab eakate hooldusteenuseid, on võimas rahvastikukao vähendamise vahend, pakkudes kõige ebasoodsamas olukorras olevates maapiirkondades koheseid lahendusi elanikkonna vananemise ja töötuse probleemidele. Hõbedane majandus loob piirkondade jaoks konkurentsi- ja ühtekuuluvuseeliseid, tuues kasu kõigile osalejatele (nn kolmekordne võit). Lisaks on paljudes Euroopa piirkondades juba praegu toimuv elanikkonna järkjärguline vananemine muutumas aktiivseks ressursiks, mis loob töökohti ja jõukust, muudab stereotüüpe ja lähenemisviise, mille osas tuleb tööd teha;

Kohalik ja piirkondlik tähtsus

17. leiab, et Euroopa Liidu linnadel ja piirkondadel tuleb keskpikas ja pikas perspektiivis tekkida võiva töötajate puuduse ohu tõttu tegeleda hooldustöötajate puuduse põhjustega. Tegutsesema tuleb asuda iseäranis piirkondades, mille süsteemid sõltuvad naaberriikide töötajatest ja kus pandeemiast tingitud piiride sulgemise tagajärjel on tekkinud lühiajaline personalipuudus;

18. on teadlik piirkondlikest erinevustest ja prioriteetidest Euroopas ⁽¹³⁾ ametliku ja – peamiselt pereliikmete tagatava – mitteametliku hoolduse osas ning toetab kindlalt pakutavate teenuste ja piirkondlike lahenduste mitmekesisust, et vastata konkreetsetele hooldusvajadustele;

19. toetab piirkondade võrgustike loomist kogu Euroopas ja julgustab neid edendama ühist kogemuste vahetamist ning meetmete ühist ja kooskõlastatud väljatöötamist. Komitee tõstab esile piirkondade ja linnade olulist rolli selliste konkreetsete hooldusmeetmete väljatöötamises, mis on mõeldud eakatele ja ülalpeetavatele inimestele, et tuua hooldusteenused vananeva elanikkonnaga ja hõreda asustusega maapiirkondadele lähemale. See on strateegia, mille abil pakkuda vajalikku hooldust geograafiliselt ebasoodsas olukorras piirkondades elavatele inimestele, kellel on raskem pääseda juurde põhilistele hooldusteenustele, mis tagavad nõuetekohase sotsiaalhoolekande ja tervishoiu nende tavapärasel elukeskkonnas;

Naiste olukord

20. rõhutab seoses sooga asjaolu, et ELis teeb 92 % naistest regulaarselt ehk rohkem kui üks päev nädalas tasustamata hooldustööd, 81 % naistest ELis hooldab iga päev sugulasi ⁽¹⁴⁾ ning suure enamiku tervishoiu- ja hooldustöötajatest moodustavad naised ⁽¹⁵⁾. See olukord on eriti terav naiste jaoks, kes elavad maa- ja hõreda asustusega piirkondades, kus on tõsisid raskusi põhiliste hädavajalike tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste kättesaadavusega;

21. rõhutab, et valdava osa hooldustööst Euroopas moodustab koduhooldus, millega tegelevad sugulased, eriti naised, sageli erialase koolituse või juhendamiseteta, asjakohase tasu ja sotsiaalkaitseta, mis lõppkokkuvõttes süvendab olemasolevat soolist pensionilõhet;

22. tunnustab vajadust poliitika ja programmide järele, mille eesmärk on hoolitseda selle eest, et suur osa tasustamata hooldustööst ei jääks üksnes naiste kanda. Nii tasustamata hooldustöötajatele kui ka nende pereliikmetele, kes hooldamises ei osale, tuleb teadvustada, et hooldus on töö ja seda tuleks ka sellena käsitada. Tasustamata hooldustöö ei ole naiste ülesanne ega kohustus ning see peaks jagunema sugupoolte vahel võrdselt, et tagada naiste majanduslik sõltumatus, nagu on märgitud Euroopa soolise võrdsuslikkuse strateegias;

⁽¹¹⁾ COM(2021) 50 final.

⁽¹²⁾ Euroopa Komisjoni sõnul võib nn hõbedast majandust määratleda kui majanduslikke võimalusi, mis tulenevad elanikkonna vananemisega seotud avaliku sektori ja tarbijate kulutustest ning üle 50-aastaste elanike erivajadustest.

⁽¹³⁾ JRC121698.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Soolise Võrdsuslikkuse Instituut (2021), „Gender inequalities in care and consequences for the labour market“ („Sooline ebavõrdsus hooldusteenuses ja tagajärjed tööturule“), <https://eige.europa.eu/publications/gender-inequalities-care-and-consequences-labour-market>.

⁽¹⁵⁾ JRC121698.

23. juhib tähelepanu nende naiste suurele osakaalule, kes on valmis osutama hooldusteenuseid hoolimata ebakindlastest töötingimustest ja ebapiisavast tasustamisest, sest nad on pärit madala palgatasemega riikidest. Enamasti on need naised sisserändajad ja seetõttu peaks neil olema emakeeles juurdepääs integratsiooniteenustele ja teabele selle kohta, millised on nende kui sisserändajatest töötajate õigused ja neile ligipääsetavad teenused. Eriti oluline on täielikult rakendada töötajate lähetamise direktiivi ja tagada, et seda konkreetset töötajate rühma ei jäetaks riikliku seadusjärgse miinimumpalga kaitse alt välja. Komitee rõhutab sellega seoses, et „miinimumpalkade ülespoole ühtlustamise vajadus on terav ka seepärast, et madalad palgad on jätkuvalt Euroopa Liidu tööhõive tunnusjoon“, ning et „naised [...] moodustavad [...] 59 % miinimumpalga saajatest“,⁽¹⁶⁾ toonitades, et EL peab jätkuvalt aitama liikmesriikidel rakendada tõhusat ja kaasavat sotsiaal- ja tööhõivepoliitikat ning viia ellu selle saavutamiseks vajalikke reforme;

24. rõhutab vajadust tegeleda ELis peredes elavate hooldustöötajate ebakindlate töötingimustega. Enamasti on need hooldustöötajad naised ja sageli kolmandatest riikidest pärit rändajad, kellest mõned töötavad dokumentideta rändajatena ebaseaduslikult ja mõned osalevad korduv- või ajutises rändes. Seoses sellega jagab komitee Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee seisukohta, et peredes elavaid hooldustöötajaid tuleks kohelda sarnaselt teiste hooldustöötajatega, ning nõuab kaitsemeetmete parandamist tööandjate karistuste direktiivis (2009/52/EÜ), et kaitsta dokumentideta töötajate tööõigusi, ning ohvrite õiguste direktiivi (2012/29/EL) ranget kohaldamist, et tõhusalt toetada peredes elavaid hooldustöötajaid, kes on ärakasutamise ohvrid, sõltumata nende rändestaatusest⁽¹⁷⁾.

Soovitused asjaomastele sidusrühmadele

25. rõhutab vajadust parandada olemasoleva hooldusega seotud kutsealade nõudluse kohta teabe andmist ja selle üldsusele edastamist, et need oleksid atraktiivsemad mitmekesisemale töötajate rühmale, seades ka eesmärgiks oluliselt vähendada soolist ebavõrdsust ja võimaldada suuremal hulgal meestel tulevikus selliste kutsealadega tegeleda. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võiksid neis püüetes osaleda, korraldades seminare ja õpikodasid ning reklaamides hoolduserialasid konkreetsetel meeste hulgas, et võidelda sooliste stereotüüpide ja vähese teadlikkuse vastu. See peaks käima käsikäs kooskõlastatud jõupingutustega töötingimuste parandamiseks hooldussektoris, et muuta hooldusega seotud kutsealad ligiõmbavamaks, muu hulgas noorte seas ja iseäranis hõreda asustusega ja/või vananeva elanikkonnaga piirkondades;

26. juhib tähelepanu sellele, et praeguse COVID-19 kriisi kontekstis on võimalik tagada töökohtade säilitamine ja hoolduse järjepidevus vastupidavate tööandjastruktuuride loomise kaudu, pidades silmas eelkõige omandistruktuuri ja teenitud kasumi kasutamist;

27. tunnistab, et tasakaalus töö- ja eraelul on oluline roll potentsiaalsete uute töötajate karjäärivalikutes. Seda silmas pidades on professionaalses hoolduses vaja selliseid tööaja mudeleid, mis võimaldavad ja edendavad töö- ja pereelu ning vaba aja veetmise ühitamist;

28. rõhutab, et lisaks töötajate füüsilisele tervisele on ka töötajate vaimne tervis oluline tegur tervisliku töökeskkonna loomisel ja säilitamisel ning seetõttu tuleb personalile pakkuda professionaalset tuge (nt järelevalve, sihipärane koolitus ja täienduskooolitus, vaimse tervise toetamine), millega antakse ka selge sõnum sellel kutsealal üha sagedamini esineva läbipõlemise ennetamiseks;

29. rõhutab, kui oluline on vaadata läbi uued struktuursed nõuded eakate hooldekodudele, et need suudaksid tasakaalustada uusi tervishoiu- ja ohutusstandardeid, sealhulgas neid, mis käsitlevad nakkuste ennetamist ja tõrjet, tuues kasu nii elanikele kui ka töötajatele. Üldine eesmärk on tagada optimaalsed keskkonna-, elu- ja töötingimused ning sotsiaalseid kontakte soodustavad tingimused;

30. on seisukohal, et tehniliste vahendite kasutamine hooldustegevuseks, tõhusaks ja kõikehõlmavaks dokumenteerimiseks ning multiprofessionaalseks suhtluseks pakub hooldustöötajatele olulist abi nende igapäevatöö hõlbustamiseks;

⁽¹⁶⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Piisav miinimumpalk Euroopa Liidus“ (COR-2020-05859).

⁽¹⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee omaalgatuslik arvamus teemal „Peredes elavate hooldustöötajate õigused“ (SOC/535 – EESC-2016-00941).

31. juhib tähelepanu digiülemineku aina kasvavale tähtsusele ka hooldussektoris. Komitee kutsub seepärast üles andma spetsiaalset tehnilist abi eakate hooldekodudele, et edendada kaugmeditsiini kui ühte vahendit tõhusamaks elanike tervise haldamiseks. Digitaalsed ja kaughooldusvahendid, mida pandeemia ajal on juba kasutatud eraldatud ja tõhusa peretoetusega inimeste hooldamiseks ja jälgimiseks, arenevad edasi, parandades inimeste juurdepääsu hooldusteenustele. Selle arenguga peavad aga kaasnema meetmed digilõhe vähendamiseks kõigis valdkondades, nagu sooline digilõhe, digilõhe maapiirkondades või vanema elanikkonna seas. Samuti tuleb täienduskoolituskavade raames õpetada kõnealuse sektori töötajatele nende uute vahendite kasutamist. Lisaks on vaja välja töötada uus kooskõlastatud ja integreeritud süsteem teabe vahetamiseks tervishoiusüsteemi, teenuseosutajate ja perekondade vahel. Väga oluline on, et hooldusasutustes töötavatel hooldajatel ja nende asutuste elanikel oleks juurdepääs uue kommunikatsioonitehnoloogia alasele koolitusele;
32. peab koolitusperioodi rahalist toetamist oluliseks kõrvalmeetmeks, mille tulemusel oleks huvitatud isikutel lihtsam tööle asuda või kutseala vahetada;
33. seisab hooldustöötajate piisava tasustamise eest, mis kajastab nende töö sotsiaalset ja ühiskondlikku väärtust;
34. tuletab meelde Euroopa sotsiaalõiguste samba 9. põhimõtet töö- ja eraelu tasakaalu kohta, mis ütleb, et lapsevanematel ja hoolduskohustusega inimestel on õigus piisavale puhkusele ja paindlikule töökorraldusele ning õigus saada juurdepääs hooldusteenustele. Komitee märgib, et selle põhimõtte järgimisele aitavad kaasa ka avaliku sektori toetusmeetmed hooldajate värbamiseks kas toetuste või muude rahastamisvormide kaudu. See aitab samuti kaasa hooldustöötajate staatuse reguleerimisele ja töötingimuste parandamisele;
35. soovib ELi liikmesriikidel kehtestada olulised raamtingimused hooldavate perekondade sotsiaalseks kaitseks. See puudutab sellesse kategooriasse kuuluvatele isikutele piisavate elatusvahendite tagamist ning nende hõlmamist ravi-, õnnetusjuhtumi- ja pensionikindlustusega. Pereliikmest hooldajaid ei tohiks sundida oma tööst loobuma, riiklikke hüvitisi ei saa siduda töötajate staatusega. Pereliikme eest hoolitsemise otsust on alati keeruline teha, tarbetuid ohvreid ei tohiks peale suruda;
36. rõhutab, kui oluline on professionaalne tugi mitteametliku hoolduse valdkonnas, mida osutavad peamiselt pereliikmed, et anda pereliikmest hooldajatele vajalikud oskused, tagades samal ajal hooldusmeetmete asjakohase kvaliteedi. Lisaks on vaja luua meetmed pereliikmest hooldajate abistamiseks (nt lühiajalise hoolduse kohad), et vajaduse korral ajutiselt leevendada pereliikmest hooldajate koormust;
37. kutsub ELi liikmesriike ning kohaliku ja piirkondliku tasandi asjaomaseid sidusrühmi üles viima läbi korrapäraseid küsitlusi asjaomaste elanikkonnarühmade seas, et kasutada selle põhjal kujundatud arvamust ja selle muutusi teenuste strateegilise arendamise alusena;

Soovitused Euroopa Komisjonile

38. kutsub Euroopa Komisjoni üles ajakohastama olemasolevat 2012. aasta pikaajaliste hooldusteenuste Euroopa kvaliteediraamistikku, et pidada sammu pikaajalise hoolduse pakkumise ja sellega seotud vajaminevate oskuste viimaste arengutega ning hõlbustada hooldajate liikuvust. Komitee teeb seepärast Euroopa Komisjonile ja liikmesriikidele ettepaneku kohaldada Euroopa kvaliteedimärgist professionaalsele „eakate ja ülalpeetavate isikute hooldaja“ ametile nii institutsionaalse kui ka mitteinstitutsionaalse hoolduse korral, et tagada selliseid teenuseid osutavate hooldajate asjakohane pädevus ja kvalifikatsioon. Praeguses Euroopa kontekstis on vaja kehtestada ühised võrdlusstandardid, kasutades selleks tunnustatud kvaliteedisertifikaati, mis on kohandatud iga liikmesriigi vajadustele. Komitee rõhutab, et hooldatavate õigused ning nende füüsiline ja vaimne heaolu, sealhulgas üksinduse vältimine ja leevendamine, peavad jääma peamiseks prioriteediks;
39. soovib Euroopa Komisjonil ja ELi liikmesriikidel kaaluda kogu ELi hõlmavat strateegiat ja ühist hooldustöötaja kutsealast määratlust (sh peredes elavate hooldustöötajate puhul, kelle teenust tuleks käsitada pikaajalise hoolduse osana), kaasates linnad ja piirkonnad ning sotsiaalpartnerid. See strateegia peaks muu hulgas meediakanalites reklaamimise teel suurendama teadlikkust, et aidata kaasa tervishoiu- ja hooldusvaldkonna kutsealade kuvandi jätkusuutlikule ümberkujundamisele;
40. soovib lisaks, et Euroopa Komisjon kaaluks ettepanekuid hooldajatena tegutsevate sugulaste tunnustamiseks ja tõhusaks toetamiseks;

41. kutsub Euroopa Komisjoni üles koostama ettepaneku tõhusa andmete kogumise ja analüüsimise süsteemi loomiseks, mis hõlmaks ka suuresti dokumenteerimata koduhooldust, et pakkuda liikmesriikidele ja piirkondadele kindlat alust tulevaseks piirkondadevaheliseks koordineerimiseks;
42. soovib Euroopa Komisjonil luua platvorm vastastikuseks erialaseks teabevahetuseks ja võimaldamaks tutvustada parimate tavade näiteid hoolduse valdkonnas ning ühisprogramme, nagu sotsiaalhoolduse kavad või hooldavate perekondade toetamise strateegiad;
43. väljendab heameelt rahastamis- ja toetusvõimaluste üle, mida pakuvad praegused ja tulevased ELi struktuurifondid (Euroopa Sotsiaalfond 2014–2020 koos ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetava taasteabi (REACT-EU) ning ESF +iga 2021–2027), samuti koostoime ja vastastikuse täiendavuse üle, mis luuakse programmiga „EL tervise heaks 2021–2027“, ning rõhutab kõnealustest allikatest rahastatavate meetmete prioriteetsust;
44. pooldab eelarveprioriteetide seadmist ja eelarvevahendite sihtotstarbelist eraldamist, et tegeleda kvalifitseeritud töötajate puudusega tervishoiu- ja hooldussektoris, eelkõige seoses Euroopa Komisjoni tööturu tegevuskavaga Euroopa poolaasta raames. Euroopa Komisjon peab jälgima oma soovitude rakendamist ja tulemuslikkust.

Brüssel, 1. juuli 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Sotsiaalmajanduse tegevuskava“

(2021/C 440/12)

Raportöör: Mikel IRUJO AMEZAGA (ES/EA), Navarra autonoomse piirkonna valitsuse majandus- ja ettevõtlusarengu minister

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Euroopa sotsiaalmajanduse tegevuskava olulisus, edendamaks sotsiaalmajanduse panust Euroopa kohalikku ja piirkondlikku arengusse

1. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni võetud kohustuse üle esitada 2021. aasta neljandas kvartalis sotsiaalmajanduse tegevuskava, lähtudes Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Parlamendi sotsiaalmajandust käsitleva laiendatud töörühma, GECESi ⁽¹⁾, mitmete ELi liikmesriikide valitsuste ning üleeuroopaliste sotsiaalmajanduse edendamisele pühendunud võrgustike (nagu Social Economy Europe ja REVES ⁽²⁾) taotlustest;
2. on seisukohal, et Euroopa Liidu sekkumine sotsiaalmajanduse edendamise eesmärgil on iseäranis asjakohane praeguses kontekstis, kus COVID-19 pandeemiast tuleneva sotsiaal- ja majanduskriisi tõttu on vajalik kasutada sotsiaalmajanduse ettevõtete ja organisatsioonide kogu potentsiaali majanduse taastamiseks, kollektiivse ettevõtluse edendamiseks ning kvaliteetsete töökohtade loomiseks;
3. tuletab meelde, et Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kohaselt ⁽³⁾ osaleb Euroopas (ELi 28 liikmesriigis) sotsiaalmajanduses 2,8 miljonit ettevõtet ja organisatsiooni, kus töötab 13,6 miljonit töötajat, mis moodustab umbes 6,3 % ELi tööjõust. Samuti hõlmab sotsiaalmajandus enam kui 232 miljonit ühistute, vastastikuste kindlustusseltside ja muude samalaadsete organisatsioonide liikmeid ning 82,8 miljonit vabatahtlikku;
4. märgib, et Euroopa sotsiaalmajanduse moodustavad mitmesugused ettevõtted ja organisatsioonid, näiteks ühistud, millel on äärmiselt palju erinevaid vorme, vastastikused kindlustusseltsid, ühendused, sihtasutused ja mitmesugused sotsiaalse ettevõtluse vormid, samuti igale liikmesriigile omased eri õiguslike vormidega osalejad, näiteks töötajate ühingud, ühiskondliku mõjuga ühingud, solidaarsusasutused jne;
5. tuletab meelde, et see kõigis tegevusvaldkondades tegutsevate ettevõtete ja organisatsioonide mitmekesine kogum jagab kindlat ühist identiteeti, mis tugineb ühistele väärtusele ja omadustele, näiteks kapitali asemel inimeste ja sotsiaalse eesmärgi väärtustamine, sooline võrdõiguslikkus, demokraatlik juhtimine ning tulude suurema osa investeerimine ettevõtte või organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide või ühiste ja üldiste huvide saavutamisse;
6. rõhutab sotsiaalmajanduse ettevõtete ja organisatsioonide tugevat seotust oma piirkonnaga. Need on ettevõtted, mis ei muuda kunagi asukohta, sest need on moodustatud konkreetsel territooriumil ja kuuluvad selle inimestele, samuti on nad tugevalt pühendunud oma tegutsemispaiga sotsiaalse ja majandusliku arengu edendamisele. Komitee tuletab meelde sotsiaalmajanduse tähtsust maaelu arengu jaoks: see aitab arendada piirkonna sisemisi ressursse ja võidelda rahvastikukao vastu. Samuti tuleb arvesse võtta kõnealuste osalejate tähtsust sotsiaalmajanduse arendamisel maapiirkondades ja nende ühendatuse jaoks linnapiirkondadega. Nad aitavad säilitada elanikkonda ja luua suuremat sotsiaalset ühtekuuluvust;
7. rõhutab, et sotsiaalmajanduse ettevõtetes järgitakse põhimõtteid ja väärtusi, mis võimaldavad arengut, mis on kooskõlas nii majanduslike kui ka keskkonnaaspektidega, näidates suurt pühendumist kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamisele. Nad esindavad seega pluralistlikku majandust, tasakaalu ja jätkusuutlikkust ülemaailmsest perspektiivist, mis on vajalik kõigi 17 kestliku arengu eesmärgi saavutamisele kaasaaitamiseks;

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni sotsiaalmajanduse ja sotsiaalsete ettevõtete eksperdirühm.

⁽²⁾ Euroopa linnade ja piirkondade sotsiaalmajandusvõrgustik.

⁽³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-17-875-en-n.pdf>.

8. kutsub Euroopa Komisjoni üles töötama välja Euroopa sotsiaalmajanduse õigusraamistiku, mis pakuks sobivat õigusraamistikku selliste ettevõtete ühiseks määratlemiseks ning korraldamiseks ja hõlmamiseks, mis vastavad teatavatele organisatsioonilistele ja tegevuskriteeriumidele. See oleks oluline toetus kõnealuse sektori edendamisele;

9. on seisukohal, et sotsiaalmajanduses osalejad peaksid juhinduma kestliku arengu eesmärkidest;

10. märgib, et komisjon peab oskuste pakti raames toetama sotsiaalmajanduse töötajate suutlikkuse suurendamist ja juurdepääsu elukestvatele õppele sellistes valdkondades nagu digiüleminek, sh meediapädevus, kaasav juhtimine, vastupanuvõime ja rohepööre, et aidata neil sotsiaalsete ettevõtete tööturule siseneda või seal püsida. Selle eesmärgi saavutamiseks soovib komitee teha koostööd sotsiaalmajanduse tööstusliku ökosüsteemiga, milles osalevad eelkõige haldusasutused, kutseõppekeskused ja ülikoolid. Lisaks on linnapeade kliima- ja energiapakti raames võimalik pakkuda toetust selliste koolituskursuste edendamiseks, mille eesmärk on kaitsta keskkonda ja edendada ringmajandust. Seepärast juhib komitee tähelepanu ettepanekutele, mis esitati komitee arvamuses „Jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetav Euroopa oskuste tegevuskava“, milles anti kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poolseid soovitusi sellel sotsiaalmajanduse seisukohalt väga olulisel teemal;

11. palub uurida sotsiaalmajanduse potentsiaali kutseõppe ja aktiivse tööhõivepoliitika ning oskuste ja pädevuse arendamise valdkondades, pöörates erilist tähelepanu rühmadele, kellel on kõige raskem tööturule siseneda, nagu noored, pikaajalised töötud, puuetega inimesed või need, kes elavad äärealadel, kus juurdepääs digitaalsetele ressurssidele on piiratud;

12. kutsub Euroopa Komisjoni üles uurima ettevõtete üleandmist töötajatele sotsiaalmajanduse mudelite abil. Uuringuga peab kaasnema ELi platvorm heade tavade jagamiseks liikmesriikide, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning sotsiaalmajanduse võrgustike vahel, samuti tuleb selles käsitleda sotsiaalmajanduse potentsiaali tööstusliku ettevõtluse valdkonnas;

13. rõhutab sotsiaalmajanduse klastrite potentsiaali nende Euroopa väärtusahelatesse lõimimiseks ning partnerlussuhete loomiseks teiste ettevõtluses osalejate, haldusasutuste, kutseõppekeskuste, ametikoolide, ülikoolide ja uurimiskeskustega, et saavutada strateegilisi eesmärke ja soodustada vahendite ühiskasutust;

14. tunnistab, et sotsiaalmajanduse võiks lisada Euroopa klastrite koostööplatvormi, (*) et hõlbustada partnerlussuhete loomist ning nende ettevõtete ja organisatsioonide osalemist strateegilistes väärtusahelates;

15. rõhutab, et on oluline lisada sotsiaalmajandus aruka spetsialiseerumise strateegiatesse kui sotsiaalse ja majandusliku arengu tähtis hoob. Komitee tuleb lisaks meelde, et sotsiaalmajandus saab sotsiaalset innovatsiooni edukalt edasi arendada, ning märgib sellega seoses, et sotsiaalmajanduse algatused, mis põhinevad kogukondi moodustavate inimeste koostööl ja ühiskondlikul osalemisel, aitavad suurendada sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset ühtekuuluvust ning usaldust kogu Euroopa Liidus (†);

16. rõhutab, et on oluline edendada sotsiaalmajanduse valdkonnas piirkondadevahelist koostööd, mis on oluline vahend rahvusvaheliste klastrite loomiseks, piiriülese koostöö tagamiseks, äärepoolseimate piirkondade ainulaadse piirkondliku koostöö ärakasutamiseks nende vastavatel koostööaladel kolmandate riikidega ning sotsiaalmajanduse ettevõtete ja organisatsioonide rahvusvahelistumise toetamiseks ühisturul. Märgib sellega seoses, et Euroopa aruka spetsialiseerumise platvormi raames toimiv sotsiaalmajanduse platvorm on kasulik vahend piirkondadevahelise koostöö edendamiseks, hõlmates seitset Euroopa piirkonda. Platvormi kogemusi ja häid tavasid tuleks arvesse võtta tulevases Euroopa sotsiaalmajanduse tegevuskavas;

17. kutsub komisjoni üles viima ellu ulatuslikumaid ja sidusamaid algatusi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli toetamiseks sotsiaalmajanduse edendamisel. Komitee tuleb meelde, et paljudel kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on juba suurte eesmärkidega strateegiad ja tegevuskavad sotsiaalmajanduse edendamiseks. Komisjon peaks need kindlaks määrama ja hõlmama need tulevase Euroopa sotsiaalmajanduse tegevuskava ettevalmistamisse. Komisjon peaks samuti toetama parimate tavade ja olemasolevate algatuste jagamist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seas (nt sotsiaalmajanduse edendamisele keskenduva kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võrgustiku kaudu);

(*) <https://clustercollaboration.eu/social-economy>.

(†) COR-2016-06945.

18. palub, et Euroopa Komisjon korraldaks uuringu kohalike ja piirkondlike sotsiaalmajanduse edendamise meetmete kohta ELis, hõlmates ka näiteid teistest piirkondadest ja kohalikest omavalitsustest üle maailma;

19. tunnistab Euroopa sotsiaalmajanduslike piirkondade algatuse ja projekti „Social Economy Missions“ olulist mõju sotsiaalmajanduse arendamisele pühendunud kohalike ja piirkondlike omavalitsuste laiaulatusliku kogukonna loomisel, ning kutsub komisjoni üles tugevdama seda programmi sotsiaalmajanduse tegevuskava raames;

20. kutsub komisjoni üles edendama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, liikmesriikide ja sotsiaalmajanduse võrgustike osalemist komisjoni sotsiaalmajanduse ja sotsiaalsete ettevõtete eksperdirühmas. Komitee palub sellega seoses luua komisjoni sotsiaalmajanduse ja sotsiaalsete ettevõtete eksperdirühmas töörühma, milles käsitletak sotsiaalmajandust puudutavaid kohalikke ja piirkondlikke poliitikameetmeid;

21. nõuab, et sotsiaalmajandusega seotud analüüsid, uuringutes, kavandatud meetmetes ning järelevalve- ja toetusvahendites ja -mehhanismides, mille abil kogutakse statistilisi andmeid sotsiaalmajanduse töötajate või sotsiaalsete ettevõtete eri vormide struktuuri kohta, võetaks arvesse soolist aspekti, et saada soo alusel liigendatud andmeid ja hõlmata soolisi näitajaid;

Sotsiaalmajanduse nähtavuse edendamine

22. palub komisjonil luua sotsiaalmajanduse ettevõtete ja organisatsioonide ning sotsiaalmajanduse eri vormide kaudu toimuva ettevõtluse toetamiseks keskne veebiplatvorm, kus oleksid saadaval kõik Euroopa sotsiaalmajandust puudutavad uuringud ja aruanded, samuti ELi pakutavad võimalused neile ettevõtetele ja organisatsioonidele;

23. soovib, et see veebiplatvorm loodaks ja seda hallataks koostöös üleeuroopaliste sotsiaalmajanduse võrgustike ja komisjoni sotsiaalmajanduse ja sotsiaalsete ettevõtete eksperdirühmaga;

24. teeb ettepaneku, et sotsiaalmajanduse tegevuskava raames nähtaks ette ka laiaulatuslik teavituskampaania, mille väljatöötamises ja elluviimises osaleksid Euroopa Regioonide Komitee, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning sotsiaalmajanduse võrgustikud. See kampaania on oluline kollektiivse ettevõtluse edendamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks Euroopa Liidu vahenditest, mis on saadaval sotsiaalmajanduse toetamiseks;

25. kutsub komisjoni üles koostama sotsiaalmajandusega seonduvate avalike poliitikameetmete juhendi, mis hõlmaks Euroopa sotsiaalmajanduse mitmekesiseid õiguslikke vorme ning toetaks kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi;

26. tuletab meelde, et sotsiaalmajanduse edu peamine põhjus on selle mitmekesisus ning suutlikkus pakkuda uuenduslikke lahendusi peamistele sotsiaalsetele, majanduslikele ning hariduse ja keskkonnahoiuga seotud probleemidele;

27. kutsub komisjoni üles valima igal aastal demokraatlikult ja läbipaistvalt Euroopa sotsiaalmajanduse pealinna, mille valimises osaleksid Euroopa Regioonide Komitee, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning komisjoni sotsiaalmajanduse ja sotsiaalsete ettevõtete eksperdirühm;

28. soovib parandada sotsiaalmajanduse integreeritust ja nähtavust Euroopa ettevõtlusvõrgustikus. Lisaks soovib komitee pöörata sotsiaalmajandusele rohkem tähelepanu Euroopa ettevõtluspiirkonna tiitli omistamise kriteeriumides;

29. tuletab meelde, et on oluline toetada, rahastada ja tugevdada Euroopa sotsiaalmajanduse võrgustikke ning sotsiaalmajandusele pühendunud linnade ja piirkondade võrgustikke, sest tegemist on ülitähtsate partneritega tegevuskava rakendamisel ja selle loodavate võimaluste kohta teabe jagamisel;

Sotsiaalmajanduse ettevõtete ja organisatsioonide rahastamisvõimaluste parandamine

30. juhib tähelepanu sotsiaalmajanduse ettevõtete ja organisatsioonide lisaraskustele rahastamisvõimaluste kasutamisel, osaliselt nende ettevõtlusmudelite vähese nähtavuse ja mõistmise tõttu, sest nad tähtsustavad tulu maksimeerimise asemel ühishuvides tegusid;

31. tuletab meelde ühtekuuluvusfondi ning eriti Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi olulisust sotsiaalmajanduslike projektide rahastamisel;

32. nõuab, et edendataks kollektiivset ettevõtlust sotsiaalmajanduse kõigis valdkondades, andes rahalist toetust sotsiaalsete ettevõtete loomiseks ja selleks, et nad suudaksid toime tulla tulevaste ettevõtlusalaste väljakutsetega;

33. rõhutab programmi „InvestEU“ nelja poliitikaaru olulisust uuenduslike sotsiaalmajanduse projektide rahastamisel, osutades erilist tähelepanu harudele, mis puudutavad VKEsid ning sotsiaalseid investeringuid ja oskusi, mis hõlmavad mikrorahastamist ja sotsiaalmajanduse ettevõtete rahastamist;
34. soovib komisjonile, et nõuandekomitees osaleks üks Euroopa Regioonide Komitee liige ning et investeringute komitees osaleksid sotsiaalmajanduse ettevõtete ja organisatsioonide rahastamise eksperdid;
35. palub, et Euroopa Komisjon arendaks välja selge, läbipaistva ja tõhusa sotsiaal- ja keskkonnavaldkonna taksonoomia;
36. rõhutab sotsiaalmajanduslike finantsvaldkonnas osalejate (eetilised ja ühistupangad, laenuühistud, väikerahastajad, sotsiaalsed finantseerimisasutused, vastastikused kindlustusseltsid, kindlustusühistud jne) tähtsust kestlikus rahanduses, nende olulisust maapiirkondades ja vähemarenenud piirkondades ning tööd, mida nad teevad haavatavate kogukondade finantsalaseks kaasamiseks ja reaalmajandusse investeerimiseks;
37. nõuab, et sotsiaalsete ettevõtete ja üksuste juurdepääsul rahastamisele võetaks arvesse soolist aspekti, arvestades, et naistel on suuremad raskused laenule ja rahalistele vahenditele juurdepääsul võrreldes meestega. See peab olema lähtepunktiks asudes kavandama mis tahes vahendeid, mille eesmärk on parandada juurdepääsu rahastamisele;

Ettevõtlushariduse edendamine sotsiaalmajanduse kaudu

38. tuletab meelde, et kooskõlas nõukogu 2015. aasta järeldestega teemal „Sotsiaalmajanduse kui Euroopa majandusliku ja sotsiaalse arengu olulise teguri edendamine“ on oluline edendada sotsiaalmajanduse vormide kaudu ettevõtlusharidust ja -koolitust kõigis haridustee etappides algharidusest kõrghariduseni (ülikoolid ja kutseõppeasutused);
39. märgib, et sellised projektid nagu sotsiaalmajanduse ärikool, mida edendavad seitse Euroopa piirkonda aruka spetsialiseerumise platvormi raames, pakuvad uuenduslikke lahendusi sotsiaalmajanduse ettevõtteid käsitlevate koolitusvõimaluste nappusele ning püüdlevad selle poole, et koolitada pädevaid professionaale, kes suudavad nende ettevõtete ja organisatsioonide kasvus osaleda ja seda juhtida;
40. tuletab meelde, et sotsiaalmajanduse ettevõtted ja organisatsioonid vajavad konkreetseid oskusi, mida saab kasutada ka traditsioonilistes ettevõtetes, näiteks kaasav juhtimine;
41. palub, et komisjon kasutaks suuremal määral programmi „Erasmus+“ ettevõtlushariduse ja -koolituse ning sotsiaalsetes ettevõtetes töötamise edendamiseks. Komitee teeb selles kontekstis ettepaneku uurida võimalusi programmi „Erasmus noortele ettevõtjatele“ ulatuslikumaks kasutamiseks sotsiaalsetes ettevõtetes ja organisatsioonides, eriti kõige kaugemates Euroopa piirkondades, kus noorte liikuvuse võimalused on piiratud, sest nad on Mandri-Euroopast kaugel;
42. palub uurida uusi võimalusi sotsiaalmajanduses töötavate inimeste hariduse ja koolituse edendamiseks ja oskuste täiendamiseks oskustealase valdkondliku koostöö kava ja teadmüühenduse raames. Lisaks peaksid kõikidel haridustasemetel ja mitteformaalse hariduse käigus omandatud teadmised ja oskused julgustama inimesi kasutama teadmisi ära parimal viisil, st arendama nn pehmeid oskusi, ning hõlbustama kohanemist pidevalt muutuva keskkonnaga;

Sotsiaalselt vastutustundlikele turgudele ja riigihangetele ligipääsu parandamine

43. tuletab meelde, et sotsiaalmajanduse ettevõtted ja organisatsioonid seisavad teiste VKEdega võrreldes silmitsi lisatakistustega, kui nad soovivad ühisturul rahvusvaheliselt tegutseda. Need takistused tulenevad sotsiaalmajanduses osalejate õiguslike vorme (näiteks ühistud ja selle alavormid, vastastikused kindlustusseltsid, ühendused, sihtasutused ja sotsiaalsed ettevõtted) reguleerivate õigusraamistike mitmekesisusest ja vahel nende puudumisest;
44. tuletab meelde naiste olulist rolli sotsiaalsete ettevõtete juhtimises tagamaks, et ettevõtlusalane haridus sotsiaalmajanduses kujuneks edukaks;
45. märgib sellega seoses, et nende takistuste ületamiseks puuduvad Euroopa Liidus piisavad vahendid. Seega on ELi ühise õigusraamistiku puudumise tõttu endiselt raske luua rahvusvahelist Euroopa ühendust, mille liikmed on pärit eri riikidest, nagu ka samasuguseid vastastikuseid kindlustusseltse ja sihtasutusi;

46. kutsub komisjoni üles jätkama sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete edendamist Euroopa haldusasutustes. See on oluline meede riigihangete läbipaistvuse parandamiseks, korrupsiooniga võitlemiseks, eri suurusega ettevõtete suutlikkuse suurendamiseks ja riigihangetes osalemise soodustamiseks ning sotsiaalselt vastutustundlike, näiteks sotsiaalmajandust seloomustavate ettevõtlastavate edendamiseks;

47. palub, et laiendataks projekti „Sotsiaalset mõju avaldavad hanked“, milles analüüsiti hankeid puudutava direktiivi ülevõtmist 15 liikmesriigis ning korraldati riiklikke ja piirkondlikke üritusi sotsiaalselt vastutustundlike hangete võimaluste laiendamiseks ka teistesse ELi liikmesriikidesse;

48. kutsub kohalikke ja piirkondlikke haldusasutusi üles arendama läbipaistvate ja sotsiaalselt vastutustundlike hangete strateegiaid, seades riigihankelepingute sõlmimisel muu hulgas tingimuseks tagada õiglane töötasu ning muud seadusega ja/või kollektiivlepingutes sätestatud tingimused, sh allhankeahelates;

Tegevuskava, mis hõlmaks seiremeetmeid ja -instrumente ning edendaks struktuurset arutelu sotsiaalmajanduses osalejate ja teiste institutsioonidega

49. palub komisjonilt, et sotsiaalmajanduse tegevuskava rakendamiseks nähtaks ette vähemalt viis aastat ning et see sisaldaks eelhindamist ning iga-aastase hindamise ja järelhindamise mehhanisme, samuti mehhanisme uue kava koostamiseks pärast selle kava rakendamise lõppu;

50. kutsub komisjoni üles tugevdama sotsiaalmajanduspoliitika seire- ja toetusmehhanisme, näiteks komisjoni sotsiaalmajanduse ja sotsiaalsete ettevõtete eksperdirühma, komisjoni institutsioonilisest sotsiaalmajanduse töörühma ning alalist ja struktureeritud dialoogi sotsiaalmajanduse teemal Euroopa Regioonide Komitee ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega, tagades seejuures soolise tasakaalu;

51. palub, et komisjon uuriks võimalust kaasata sotsiaalmajanduse tööandjaid sotsiaalsesse valdkonnaülelisesse dialoogi ning võtaks meetmeid Euroopa sotsiaalmajanduse tööandjate organisatsiooni ülesehitamiseks ja selle suutlikkuse arendamiseks.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Ettevalmistavad aktid)

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – HÜBRIIDISTUNG – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
145. ISTUNGJÄRK, 30.6.2021–1.7.2021

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Digiteenuste õigusakt ja digiturgude õigusakt“

(2021/C 440/13)

Raportöör:	Joonia saarte piirkonnavanem Rodi KRATSA (EL/EPP)
Viitedokumendid:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt) ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ COM(2020) 825 final Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus konkurentsile avatud ja õiglaste turgude kohta digisektoris (digiturgude õigusakt) COM(2020) 842 final

I. MUUDATUSETTEPANEKUD

Muudatusettepanek 1

COM(2020) 825 final – 1. osa

Põhjendus 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Käesolevat määrust tuleks kohaldada nende suhtes, kes osutavad teatavaid infoühiskonna teenuseid Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 ²⁶ tähenduses, st teenuseid, mida osutatakse vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest. Eelkõige tuleks käesolevat määrust kohaldada vahendusteenuste osutajate suhtes ning täpsemalt vahendusteenuste suhtes, mis hõlmavad selliseid teenuseid nagu „pelk edastamine“, „vahemällu salvestamine“ ja „veebimajutus“, võttes arvesse, et selliste teenuste kasutamise hüppeline kasv peamiselt mitmesugustel seaduslikel ja sotsiaalselt kasulikel eesmärkidel on suurendanud nende rolli ka ebaseadusliku või muul viisil kahjuliku teabe ja tegevuse vahendamisel ja levitamisel.	Käesolevat määrust tuleks kohaldada nende suhtes, kes osutavad teatavaid infoühiskonna teenuseid Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 ²⁶ tähenduses, st teenuseid, mida osutatakse vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest. Eelkõige tuleks käesolevat määrust kohaldada vahendusteenuste osutajate suhtes ning täpsemalt vahendusteenuste suhtes, mis hõlmavad selliseid teenuseid nagu „pelk edastamine“, „vahemällu salvestamine“ ja „veebimajutus“ ning otsingumootoreid, võttes arvesse, et selliste teenuste kasutamise hüppeline kasv peamiselt mitmesugustel seaduslikel ja sotsiaalselt kasulikel eesmärkidel on suurendanud nende rolli ka ebaseadusliku või muul viisil kahjuliku teabe ja tegevuse vahendamisel ja levitamisel.

Muudatusettepanek 2

COM(2020) 825 final – 1. osa

Põhjendus 8

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Niisugune märkimisväärne seos loetakse olemasolevaks siis, kui teenuseosutajal on liidus tegevuskoht, või kui seda ei ole, siis juhul, kui tal on märkimisväärne arv kasutajaid ühes või mitmes liikmesriigis või kui tema tegevus on suunatud ühte või mitmesse liikmesriiki. Tegevuste ühte või mitmesse liikmesriiki suunamise saab kindlaks teha kõikide asjaomaste asjaolude põhjal, sealhulgas sellised tegurid nagu kõnealuses liikmesriigis üldiselt kasutatava keele või vääringu kasutus või kaupade/teenuste tellimise võimalus või riikliku tippdomeeni kasutamine. Seda, kas tegevus on suunatud konkreetseesse liikmesriiki, peaks saama järeldada ka rakenduse kättesaadavusest selle riigi rakenduste poes, kohaliku reklaami või selles liikmesriigis räägitavas keeles reklaami pakkumisest või kliendisuhete haldamisest, näiteks klientide teenindamisest selles liikmesriigis üldiselt kasutatavas keeles. Märkimisväärse seose olemasolu tuleks eeldada ka siis, kui teenuseosutaja suunab oma tegevuse ühte või mitmesse liikmesriiki vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 1215/2012 artikli 17 lõike 1 punktile c. Samas ei saa märkimisväärse seose olemasolu üle otsustada pelgalt selle alusel, et liidus on tehniline juurdepääs veebisaidile.</p>	<p>Niisugune märkimisväärne seos loetakse olemasolevaks siis, kui teenuseosutajal on liidus tegevuskoht, või kui seda ei ole, siis juhul, kui tal on märkimisväärne arv kasutajaid ühes või mitmes liikmesriigis või kui tema tegevus on suunatud ühte või mitmesse liikmesriiki. Tegevuste ühte või mitmesse liikmesriiki suunamise saab kindlaks teha kõikide asjaomaste asjaolude põhjal, sealhulgas sellised tegurid nagu kõnealuses liikmesriigis kasutatava ametliku keele või vääringu kasutus või kaupade/teenuste tellimise võimalus või riikliku tippdomeeni kasutamine. Seda, kas tegevus on suunatud konkreetseesse liikmesriiki, peaks saama järeldada ka rakenduse kättesaadavusest selle riigi rakenduste poes, kohaliku reklaami või ükskõik millises selle liikmesriigi ametlikus või selle liikmesriigi territooriumil üldiselt räägitavas keeles reklaami pakkumisest või kliendisuhete haldamisest, näiteks klientide teenindamisest ükskõik millises selle liikmesriigi ametlikus või selle liikmesriigi territooriumil üldiselt kasutatavas keeles. Märkimisväärse seose olemasolu tuleks eeldada ka siis, kui teenuseosutaja suunab oma tegevuse ühte või mitmesse liikmesriiki vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 1215/2012 artikli 17 lõike 1 punktile c. Samas ei saa märkimisväärse seose olemasolu üle otsustada pelgalt selle alusel, et liidus on tehniline juurdepääs veebisaidile.</p>

Motivatsioon

Peetakse vajalikuks parandada määruse teksti mitmetimõistetavust ja täiendada teksti objektiivsust seoses viitamisega vääringute ja keelte ametlikule staatusele. Lisaks võetakse keelte puhul arvesse nii ametlikke keeli kui ka liikmesriigi territooriumil üldiselt kasutatavaid keeli.

Muudatusettepanek 3

COM(2020) 825 final – 1. osa

Põhjendus 12

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Et saavutada eesmärk tagada turvaline, prognoositav ja usaldusväärne digikeskkond, tuleks käesoleva määruse kohaldamisel käsitleda mõistet „ebaseaduslik sisu“ laialt ning see peaks hõlmama ka ebaseadusliku sisu, toodete, teenuste ja tegevusega seotud teavet. Täpsemalt tuleks seda kontseptsiooni mõista kui igasuguses vormis teavet, mis kohaldatava õiguse kohaselt on iseenesest ebaseaduslik – näiteks ebaseaduslik vaenukõne või terroristlik sisu ja ebaseaduslik diskrimineeriv sisu – või seotud ebaseadusliku tegevusega, nagu laste seksuaalset kuritarvitamist kujutavate piltide jagamine, ebaseaduslik volituseta erapiltide jagamine, küberahistamine, nõuetele mittevastavate või võltsitud toodete müük, autoriõigusega kaitstud materjali loata kasutamine või tarbijakaitseõiguse rikkumisega seotud tegevus. Sealjuures ei ole tähtis see, kas teabe või tegevuse ebaseaduslikkus tuleneb liidu õigusest või liidu õigusega kooskõlas olevast siseriiklikust õigusest, ega see, milline on asjaomase õiguse täpne olemus või reguleerimisese.</p>	<p>Et saavutada eesmärk tagada turvaline, prognoositav ja usaldusväärne digikeskkond, tuleks käesoleva määruse kohaldamisel käsitleda mõistet „ebaseaduslik sisu“ laialt ning see peaks hõlmama ka ebaseadusliku sisu, toodete, teenuste ja tegevusega seotud teavet. Täpsemalt tuleks seda kontseptsiooni mõista kui igasuguses vormis teavet, mis kohaldatava õiguse kohaselt on iseenesest ebaseaduslik – näiteks ebaseaduslik vaenukõne või terroristlik sisu ja ebaseaduslik diskrimineeriv sisu – või seotud ebaseadusliku tegevusega, näiteks selliste ebaseaduslike teenuste osutamine nagu majutusteenused, mida pakutakse ELi, siseriiklikule, sealhulgas piirkondlikule ja kohalikule, õigusele mittevastavate lühiajalise üürimise platvormide kaudu, laste seksuaalset kuritarvitamist kujutavate piltide jagamine, ebaseaduslik volituseta erapiltide jagamine, küberahistamine, nõuetele mittevastavate või võltsitud toodete müük, tarbijakaitseõigusele mittevastavate toodete müük või teenuste osutamine, autoriõigusega kaitstud materjali loata kasutamine või tarbijakaitseõiguse rikkumisega seotud tegevus või selliste teenuste osutamine, mis võivad audiovisuaalmeedia õiguse rikkumise kaudu tõsiselt kahjustada alaealiste füüsilist, vaimset või moraalselt arengut. Sealjuures ei ole tähtis see, kas teabe või tegevuse ebaseaduslikkus tuleneb liidu õigusest või liidu õigusega kooskõlas olevast siseriiklikust õigusest, ega see, milline on asjaomase õiguse täpne olemus või reguleerimisese.</p>

Motivatsioon

Selgemini tuleb käsitleda ebaseaduslike teenuseid, mis ei ole kooskõlas ELi või siseriikliku/piirkondliku/kohaliku õigusega.

Muudatusettepanek 4

COM(2020) 825 final – 1. osa

Uus põhjendus pärast põhjendust 12

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p><i>Digitaristul põhinevate tehnoloogiliste lahenduste kiire areng COVID-19 pandeemia ajal on veelgi süvendanud lõhet sisule juurdepääsu kontrollijate ning äri- ja lõppkasutajate vahel. Lisaks tuleks tulevasteks kriisideks valmistumisel võtta arvesse digitaristust ja tehnoloogilistest lahendustest sõltuvusest saadud õppetunde. Euroopa digitaalset tegevuskerksust tuleks tunnustada ja tugevdada ning tuleks teha kooskõlastatud jõupingutusi selle rakendamiseks.</i></p>

Motivatsioon

Digitaalset tegevuskerksust tuleks rohkem tunnustada kui põhiväärtust ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saaksid seda kindlasti edendada. Muudatusettepanek põhineb viitel käimasolevale COVID-19 pandeemiale ja täpsustab seda valmisoleku osas.

Muudatusettepanek 5

COM(2020) 825 final – 1. osa

Põhjendus 13

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Võttes arvesse asjaomaste teenuste eripära ja sellest tulenevat vajadust kehtestada nende teenuste osutajate suhtes teatavad erikohustused, on vaja käesolevas määruses määratletud majutusteenuste osutajate laiema kategooria raames eristada digiplatvormide alamkategooriat. Digiplatvormid, nagu sotsiaalvõrgustikud või internetipõhised kauplemiskohad, tuleks määratleda kui majutusteenuse pakkujad, kes mitte ainult ei talleta teenusesaajate taotlusel teenusesaajate esitatud teavet, vaid ka levitavad seda teavet viimaste taotlusel üldsusele. Samas selleks, et vältida ülemäära laialdaste kohustuste kehtestamist, ei tuleks digiplatvormidena käsitada selliseid veebimajutusteenuse osutajaid, kelle puhul teabe üldsusele levitamine on üksnes mõne teise teenuse vähetähtis kõrvalfunktsioon, mida ei saa objektiivsetel tehnilistel põhjustel kasutada kõnealust muud ehk põhiteenust kasutamata, ning kui selle funktsiooni teise teenusesse integreerimise eesmärk ei ole hoiduda käesoleva määruse alusel digiplatvormide suhtes kohaldatavate õigusnormide täitmisest. Viidatud funktsiooni näitena võib tuua digiajalehe kommentaaride osa, mille puhul on selge, et see on põhiteenuse – uudiste avaldamine kirjastaja toimetuse vastutusel – kõrvalteenus.</p>	<p>Võttes arvesse asjaomaste teenuste eripära ja sellest tulenevat vajadust kehtestada nende teenuste osutajate suhtes teatavad erikohustused, on vaja käesolevas määruses määratletud majutusteenuste osutajate laiema kategooria raames eristada digiplatvormide alamkategooriat. Digiplatvormid, nagu sotsiaalvõrgustikud, sisujagamisplatvormid või internetipõhised kauplemiskohad, tuleks määratleda kui majutusteenuse pakkujad, kes mitte ainult ei talleta teenusesaajate taotlusel teenusesaajate esitatud teavet, vaid ka levitavad seda teavet viimaste taotlusel üldsusele. Samas selleks, et vältida ülemäära laialdaste kohustuste kehtestamist, ei tuleks digiplatvormidena käsitada selliseid veebimajutusteenuse osutajaid, kelle puhul teabe üldsusele levitamine on üksnes mõne teise teenuse vähetähtis kõrvalfunktsioon, mida ei saa objektiivsetel tehnilistel põhjustel kasutada kõnealust muud ehk põhiteenust kasutamata, ning kui selle funktsiooni teise teenusesse integreerimise eesmärk ei ole hoiduda käesoleva määruse alusel digiplatvormide suhtes kohaldatavate õigusnormide täitmisest. Viidatud funktsiooni näitena võib tuua digiajalehe kommentaaride osa, mille puhul on selge, et see on põhiteenuse – uudiste avaldamine kirjastaja toimetuse vastutusel – kõrvalteenus.</p>

Muudatusettepanek 6

COM(2020) 825 final – 1. osa

Uus põhjendus pärast põhjendust 13

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p><i>Liikmesriigid võivad asjaomastel valitsemistasanditel ja vajaduse korral sõltuvalt õiguspädevuse jaotusest taotleda vahendusteenuste osutajatelt teabe esitamist. Sellega seoses märgitakse, et määrus (EL) 2016/679 on kooskõlas kohtu- või haldusasutuste õigusega taotleda teavet, nagu on sätestatud käesoleva määruse artiklis 9.</i></p>

Muudatusettepanek 7

COM(2020) 825 final – 1. osa

Uus põhjendus pärast põhjendust 38

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p><i>Kuna käesoleva määruse eesmärk on tagada turvaline, prognoositav ja usaldusväärne veebikeskkond, kohaldatakse aluspõhimõtet „mis on ebaseaduslik väljaspool veebi, on seda ka veebis“.</i></p>

Motivatsioon

Põhimõte „mis on ebaseaduslik väljaspool veebi, on seda ka veebis“ on veebiteenuste reguleerimise üks keskne põhimõte ja seda tuleks ettepanekus sõnaselgelt mainida.

Muudatusettepanek 8

COM(2020) 825 final – 1. osa

Põhjus 50

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Tagamaks kõnealuse kohustuse tõhus ja asjakohane kohaldamine osalistele ebaproportsionaalset koormust panemata, peaksid hõlmatud digiplatvormid tegema mõistlikke jõupingutusi, et kontrollida asjaomaste kauplejate esitatud teabe usaldusväärsust, kasutades vabalt kättesaadavaid ametlikke internetipõhiseid andmebaase ja kasutajaliideseid, nagu riiklikud äriregistrid ja käibemaksuteabe vahetamise süsteem,⁴⁵ või paludes asjaomastel kauplejalatel esitada usaldusväärsed tõendavad dokumendid, nagu isikut tõendavate dokumentide koopiad, tõendatud pangaväljavõtted, äriühingu ja -registri tõendid. Nad võivad kasutada ka muid allikaid, mis on distantsilt kasutamiseks kättesaadavad ja tagavad selle kohustuse täitmiseks samal tasemel usaldusväärsuse. Hõlmatud digiplatvormidelt ei tohiks samas nõuda ülemäärast või kulukat veebipõhise teabe kogumist ega kontrollide tegemist. Samuti ei tohiks järeldada, et digiplatvormid, mis on teinud käesoleva määrusega nõutud mõistlikud jõupingutused, tagavad tarbijatele või teistele huvitatud isikutele teabe usaldusväärsuse. Sellised digiplatvormid peaksid ühtlasi kavandama ja korraldama oma internetipõhise kasutajaliidese viisil, mis võimaldab kauplejalatel täita liidu õigusest tulenevaid kohustusi, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL⁴⁶ artiklites 6 ja 8, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/29/EÜ⁴⁷ artiklis 7 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/6/EÜ artiklis 3 sätestatud nõudeid⁴⁸.</p>	<p>Tagamaks kõnealuse kohustuse tõhus ja asjakohane kohaldamine osalistele ebaproportsionaalset koormust panemata, peaksid hõlmatud digiplatvormid tegema mõistlikke jõupingutusi, et kontrollida asjaomaste kauplejate esitatud teabe usaldusväärsust, kasutades vabalt kättesaadavaid ametlikke internetipõhiseid andmebaase ja kasutajaliideseid, nagu riiklikud äriregistrid ja käibemaksuteabe vahetamise süsteem,⁴⁵ või paludes asjaomastel kauplejalatel esitada usaldusväärsed tõendavad dokumendid, nagu isikut tõendavate dokumentide koopiad, tõendatud pangaväljavõtted, äriühingu ja -registri tõendid. Nad võivad kasutada ka muid allikaid, mis on distantsilt kasutamiseks kättesaadavad ja tagavad selle kohustuse täitmiseks samal tasemel usaldusväärsuse. Sellised digiplatvormid peaksid ühtlasi kavandama ja korraldama oma internetipõhise kasutajaliidese viisil, mis võimaldab kauplejalatel täita liidu õigusest tulenevaid kohustusi, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL⁴⁶ artiklites 6 ja 8, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/29/EÜ⁴⁷ artiklis 7 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/6/EÜ artiklis 3 sätestatud nõudeid⁴⁸.</p>

Motivatsioon

„Ülemäärane või kulukas veebipõhise teabe kogumine“ on õiguslikult siduva teksti jaoks liiga ebamäärane. Samuti ei tohiks soovitada, et veebiplatvormid tuleks vabastada kõigist võimalikest jõupingutustest kontrollida kauplejate esitatud teabe usaldusväärsust.

Muudatusettepanek 9

COM(2020) 825 final – 1. osa

Põhjendus 72

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Käesolevas määruses sätestatud kohustuste kohaldamise piisava järelevalve ja täitmise tagamise ülesanne tuleks põhimõtteliselt panna liikmesriikidele. Selleks peaksid nad määrama vähemalt ühe asutuse, kelle ülesanne on kohaldada ja jõustada käesolevat määrust. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik usaldada käesoleva määruse kohaldamisega seotud kindlad järelevalve- või jõustamisülesanded ja vastav pädevus rohkem kui ühele pädevale asutusele, näiteks kindlate sektorite asutustele, nagu elektroonilise side turgu reguleerivad asutused, meediat reguleerivad asutused või tarbijakaitseasutused, võttes arvesse riikide põhiseaduslikku, organisatsioonilist ja haldusstruktuuri.</p>	<p>Käesolevas määruses sätestatud kohustuste kohaldamise piisava järelevalve ja täitmise tagamise ülesanne tuleks põhimõtteliselt panna liikmesriikidele. Selleks peaksid nad määrama vähemalt ühe asutuse, kelle ülesanne on kohaldada ja jõustada käesolevat määrust. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik usaldada käesoleva määruse kohaldamisega seotud kindlad järelevalve- või jõustamisülesanded ja vastav pädevus rohkem kui ühele pädevale asutusele, näiteks kindlate sektorite asutustele, nagu elektroonilise side turgu reguleerivad asutused, meediat reguleerivad asutused või tarbijakaitseasutused, võttes arvesse riikide põhiseaduslikku, organisatsioonilist ja haldusstruktuuri. Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, tuleks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele usaldada järelevalve- või jõustamisülesanded, tagades vajalikud vahendid kavandatud meetmete elluviimiseks.</p>

Motivatsioon

Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleks kaasata ning neid tuleks jõustamise ja järelevalvega kursis hoida.

Siiski on vaja tagada ka piisavad vahendid kõnealuste meetmete elluviimiseks.

Muudatusettepanek 10

COM(2020) 825 final – 1. osa

Põhjendus 76

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kuna vahendusteenuste osutajate kohta ei kehti üldist nõuet tagada füüsiline kohalolek ühe liikmesriigi territooriumil, on vaja tagada selgus, millise liikmesriigi jurisdiktsiooni alla need teenuseosutajad kuuluvad, et riiklikud pädevad asutused saaksid nende suhtes jõustada III ja IV peatükis sätestatud õigusnorme. Teenuseosutaja peaks kuuluma selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, kus on tema peamine tegevuskoht, st teenuseosutaja peakontor või registrijärgne asukoht, kus toimub peamine finantstegevus ja tegevuse kontroll. Sellised teenuseosutajad, kellel ei ole liidus tegevuskohta, kuid kes pakuvad liidus teenuseid ja kuuluvad seega käesoleva määruse kohaldamisalasse, peaksid kuuluma selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, kus asub nende teenuseosutajate määratud esindaja, kes täidab käesolevast määrusest tulenevaid õigusliku esindaja ülesandeid. Käesoleva määruse tõhusa kohaldamise huvides peaks aga kõigil liikmesriikidel olema pädevus nende teenuseosutajate</p>	<p>Kuna vahendusteenuste osutajate kohta ei kehti üldist nõuet tagada füüsiline kohalolek ühe liikmesriigi territooriumil, on vaja tagada selgus, millise liikmesriigi jurisdiktsiooni alla need teenuseosutajad kuuluvad, et riiklikud pädevad asutused saaksid nende suhtes jõustada III ja IV peatükis sätestatud õigusnorme. Teenuseosutaja peaks kuuluma selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, kus on tema peamine tegevuskoht, st teenuseosutaja peakontor või registrijärgne asukoht, kus toimub peamine finantstegevus ja tegevuse kontroll. Sellised teenuseosutajad, kellel ei ole liidus tegevuskohta, kuid kes pakuvad liidus teenuseid ja kuuluvad seega käesoleva määruse kohaldamisalasse, peaksid kuuluma selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, kus asub nende teenuseosutajate määratud esindaja, kes täidab käesolevast määrusest tulenevaid õigusliku esindaja ülesandeid. Käesoleva määruse tõhusa kohaldamise huvides peaks aga kõigil liikmesriikidel olema pädevus nende teenuseosutajate</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>suhtes, kes esindajat määranud ei ole, tingimusel et järgitakse põhimõtet <i>ne bis in idem</i>. Sellisel juhul peaks iga liikmesriik, kes oma pädevust kõnealuse teenuseosutaja suhtes kasutab, teavitama põhjendamatu viivitusega kõiki teisi liikmesriike oma jurisdiktsioonis võetud meetmetest.</p>	<p>suhtes, kes esindajat määranud ei ole, tingimusel et järgitakse põhimõtet <i>ne bis in idem</i>. Sellisel juhul peaks iga liikmesriik, kes oma pädevust kõnealuse teenuseosutaja suhtes kasutab, teavitama põhjendamatu viivitusega kõiki teisi liikmesriike ning vajadusel kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi oma jurisdiktsioonis võetud meetmetest.</p>

Motivatsioon

Kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi tuleks teavitada meetmetest, mis puudutavad nende territooriumil osutatavaid teenuseid.

Muudatusettepanek 11

COM(2020) 825 final – 1. osa

Põhjendus 88

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Et tagada käesoleva määruse järjepidev kohaldamine, tuleb luua liidu tasandil sõltumatu nõuanderühm, kes peaks toetama komisjoni ja aitama koordineerida digiteenuste koordinaatorite tegevust. Kõnealune Euroopa digiteenuste nõukoda peaks koosnema digiteenuste koordinaatoritest, ilma et see piiraks digiteenuste koordinaatorite võimalust kutsuda oma koosolekutele või määrata ajutisi delegaate teistest pädevatest asutustest, kellele on käesoleva määruse alusel ette nähtud kindlad ülesanded, kui see on vajalik nende ülesannete ja pädevuse riigisisest jaotusest lähtuvalt. Kui ühest liikmesriigist pärit osalejaid on mitu, peaks hääleõigus olema vaid ühel liikmesriigi esindajal.</p>	<p>Et tagada käesoleva määruse järjepidev kohaldamine, tuleb luua liidu tasandil sõltumatu nõuanderühm, kes peaks toetama komisjoni ja aitama koordineerida digiteenuste koordinaatorite tegevust. Kõnealune Euroopa digiteenuste nõukoda peaks koosnema digiteenuste koordinaatoritest, ilma et see piiraks digiteenuste koordinaatorite võimalust kutsuda oma koosolekutele või määrata ajutisi delegaate teistest pädevatest asutustest, kellele on käesoleva määruse alusel ette nähtud kindlad ülesanded, kui see on vajalik nende ülesannete ja pädevuse riigisisest jaotusest lähtuvalt. Kui ühest liikmesriigist pärit osalejaid on mitu, peaks hääleõigus olema vaid ühel liikmesriigi esindajal. Euroopa digiteenuste nõukoda peaks koosnema kõnealuste ülesannete täitmiseks kvalifitseeritud isikutest ja selle koosseis peaks olema sooliselt tasakaalustatud.</p>

Muudatusettepanek 12

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 2 punkt r (uus)

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p><i>„ülekaalukad üldised huvid“ – eeskätt selline ülekaalukas üldine huvi, mis on tunnustatud Euroopa Kohtu kohtupraktikaga ning mis hõlmab järgmisi valdkondi: avalik kord; avalik julgeolek, avalik ohutus; rahvatervis; sotsiaalkindlustussüsteemi finantstasakaalu säilitamine; tarbijate, teenuste kasutajate ja töötajate kaitse; noorte kaitse; kaubandustehingute ausus; pettusevastane võitlus; keskkonna- ja linnakeskkonna kaitse; loomatervis; intellektuaalomand; ajaloo-, kultuuri- ja kunstipärandi säilitamine; sotsiaal- ja kultuuripoliitika eesmärgid; eluase; kultuuri, teadusuuringute ja teaduse edendamine; pluralismi tagamine meedias ning sooline võrdsuslikkus;</i></p>

Motivatsioon

Määratleda tuleb ülekaalukad üldised huvid, mis peaksid olema käesoleva määruse lahutamatu osa. Nende hulka tuleks lisada sooline võrdsuslikkus ja teised aspektid.

Muudatusettepanek 13

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 2 punkt s (uus)

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p><i>„pädev asutus“ – riikliku, piirkondliku või kohaliku tasandi pädevad asutused, kes on määratud vastavalt asjakohastele riigi tasandi õigusaktidele ja kes vastutavad käesoleva määruse täitmise tagamise ja õigustatud huvide kaitsmise eest, sealhulgas ebaseadusliku veebisisu vastu võitlemise eest. Liikmesriik võib määrata ka mitu pädevat asutust;</i></p>

Motivatsioon

Mõiste „pädev asutus“ tuleks lisada artiklis 2 toodud mõistete nimistusse, kuna artikli 38 lõikes 1 on sätestatud üksnes digiteenuste koordinaatorite kohustused.

Muudatusettepanek 14

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 5 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kui osutatakse infoühiskonna teenust, mis seisneb teenuse-saaja esitatud teabe salvestamises, siis ei vastuta teenuseo-sutaja taotluse alusel salvestatud teabe eest järgmistel tingimustel:</p>	<p>Kui osutatakse infoühiskonna teenust, mis seisneb teenuse-saaja esitatud teabe salvestamises, siis ei vastuta teenuseo-sutaja taotluse alusel salvestatud teabe eest järgmistel tingimustel:</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(a) kui teenuseosutajal ei ole tegelikku teadmist ebaseadusliku tegevuse või ebaseadusliku sisu kohta ja ta ei ole kahjutasunõuete korral teadlik faktidest või asjaoludest, millest ilmneb ebaseaduslik tegevus või sisu; või</p> <p>(b) kui teenuseosutaja tegutseb pärast sellise teadmise või teadlikkuse tekkimist kiiresti, et eemaldada ebaseaduslik sisu või tõkestada juurdepääs sellele.</p>	<p>(a) kui teenuseosutajal ei ole tegelikku teadmist ebaseadusliku tegevuse või ebaseadusliku sisu kohta ja ta ei ole kahjutasunõuete korral teadlik faktidest või asjaoludest, millest ilmneb ebaseaduslik tegevus või sisu; või</p> <p>(b) kui teenuseosutaja tegutseb pärast sellise teadmise või teadlikkuse tekkimist ilma põhjendamatu viivitusega ja igal juhul 72 tunni jooksul, et eemaldada ebaseaduslik sisu või tõkestada juurdepääs sellele.</p>

Motivatsioon

Viivituste kestust tuleb täpsustada ja see ei saa jääda lahtiseks. Väljapakutud viivituse kestus on sarnane mitmes riiklikus õigusaktis sätestatud viivituste kestusega. Saksamaa võrgustike täitemeetmete seadus näeb ilmselgelt ebaseadusliku sisu eemaldamiseks ette kõigest 24-tunnise perioodi.

Muudatusettepanek 15

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 8 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Vahendusteenuste osutaja, kes on saanud asjakohase liikmesriigi kohtu- või haldusasutuselt kohaldatava liidu õiguse või liikmesriigi õiguse alusel kooskõlas liidu õigusega väljastatud korralduse võtta meetmeid konkreetse ebaseadusliku sisu vastu, peab korralduse väljastanud asutusele põhjendamatu viivitusega teatama korralduse täitmisest, märkides ära võetud meetmed ja meetmete võtmise aja.</p>	<p>Vahendusteenuste osutaja, kes on saanud asjakohase liikmesriigi kohtu- või haldusasutuselt kohaldatava liidu õiguse või liikmesriigi, piirkondliku või kohaliku õiguse alusel ja vajaduse korral sõltuvalt õiguspädevuse jaotusest kooskõlas liidu õigusega väljastatud korralduse võtta meetmeid konkreetse ebaseadusliku sisu vastu, peab korralduse väljastanud asutusele põhjendamatu viivitusega teatama korralduse täitmisest, märkides ära võetud meetmed ja meetmete võtmise aja.</p>

Motivatsioon

Muudatusettepanekuga selgitatakse mõistet „kohaldatav õigus“.

Muudatusettepanek 16

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 8 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud korraldused vastavad järgmistele tingimustele:</p> <p>(a) korraldus sisaldab järgmisi elemente:</p> <p>— põhjendused, milles selgitatakse, miks teabe puhul on tegemist ebaseadusliku sisuga, viidates sellele liidu või siseriikliku õiguse sättele, mida rikuti;</p>	<p>Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud korraldused vastavad järgmistele tingimustele:</p> <p>(a) korraldus sisaldab järgmisi elemente:</p> <p>— põhjendused, milles selgitatakse, miks teabe puhul on tegemist ebaseadusliku sisuga, viidates sellele liidu või siseriikliku õiguse sättele, mida rikuti;</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>— täpne ühtne ressursilokaator (URL) või mitu täpset ühtset ressursilokaatorit ja vajaduse korral täiendav teave, mis võimaldab asjaomase ebaseadusliku sisu tuvastada;</p> <p>— teave teenuseosutajale ja sisu esitanud teenusesaajale kättesaadavate õiguskaitsvahendite kohta;</p> <p>(b) korralduse territoriaalne kohaldamisala piirub sellega, mis on rangelt vajalik selle eesmärgi saavutamiseks, lähtudes kohaldatava liidu ja siseriikliku õiguse, sealhulgas harta normidest ning, kui asjakohane, rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtetest;</p> <p>(c) korraldus koostatakse teenuseosutaja teatatud keeles ja saadetakse teenuseosutaja määratud kontaktpunkti aadressil kooskõlas artikliga 10.</p>	<p>— täpne ühtne ressursilokaator (URL) või mitu täpset ühtset ressursilokaatorit ja vajaduse korral täiendav teave, mis võimaldab asjaomase ebaseadusliku sisu tuvastada;</p> <p>— teave teenuseosutajale ja sisu esitanud teenusesaajale kättesaadavate õiguskaitsvahendite kohta;</p> <p>(b) korralduse territoriaalne kohaldamisala piirub sellega, mis on rangelt vajalik selle eesmärgi saavutamiseks, lähtudes kohaldatava liidu ja siseriikliku õiguse, sealhulgas harta normidest ning, kui asjakohane, rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtetest;</p> <p>(c) korraldus koostatakse üheselt mõistetavas keeles asjaomases liikmesriigis kasutatavas keeles ja vähemalt ühes teenuseosutaja teatatud ametlikus ELi töökeeles (inglise, prantsuse, saksa) ning saadetakse teenuseosutaja määratud kontaktpunkti aadressil kooskõlas artikliga 10.</p>

Motivatsioon

Ettepanek avab teenuseosutajale vastuvõetamatu võimaluse pelgalt ebatavalise ärikeele valiku kaudu ning see toob kaasa põhjendamatu takistuse menetlevale asutusele. Muudatusettepanekuga kõrvaldatakse see oht, pidades valikuid vähemalt ühega kolmest ametlikust töökeelest.

Muudatusettepanek 17

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikkel 9

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>1. Vahendusteenuste osutaja, kes on saanud asjakohase liikmesriigi kohtu- või haldusasutuselt kohaldatava liidu õiguse või liikmesriigi õiguse alusel kooskõlas liidu õigusega väljastatud korralduse esitada ühe või mitme konkreetse teenusesaaja kohta konkreetset teavet, peab korralduse väljastanud asutusele põhjendamatu viivitusega teatama korralduse kättesaamisest ja selle täitmisest.</p> <p>2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud korraldused vastavad järgmistele tingimustele:</p> <p>(a) korraldus sisaldab järgmisi elemente:</p> <p>— põhjendused, milles selgitatakse teabe nõudmise eesmärki ning seda, miks teabeesitusnõue on vajalik ja proportsionaalne, et teha kindlaks, kas vahendusteenuse saajad järgivad kohaldatavaid liidu või siseriiklikke õigusnorme, välja arvatud juhul, kui selliseid põhjendusi ei saa esitada kuritegude ennetamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise seotud põhjustel;</p>	<p>1. Vahendusteenuste osutaja, kes on saanud asjakohase liikmesriigi kohtu- või haldusasutuselt kohaldatava liidu õiguse või liikmesriigi õiguse alusel kooskõlas liidu õigusega väljastatud korralduse esitada ühe või mitme konkreetse teenusesaaja kohta konkreetset teavet, peab korralduse väljastanud asutusele põhjendamatu viivitusega teatama korralduse kättesaamisest ja selle täitmisest.</p> <p>2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud korraldused vastavad järgmistele tingimustele:</p> <p>(a) korraldus sisaldab järgmisi elemente:</p> <p>— põhjendused, milles selgitatakse teabe nõudmise eesmärki ning seda, miks teabeesitusnõue on vajalik ja proportsionaalne, et teha kindlaks, kas vahendusteenuse saajad järgivad kohaldatavaid liidu või siseriiklikke õigusnorme, välja arvatud juhul, kui selliseid põhjendusi ei saa esitada kuritegude ennetamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise seotud põhjustel;</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>— teave teenuseosutajale ja asjaomase teenuse saajatele kättesaadavate õiguskaitsevahendite kohta;</p> <p>(b) korralduses nõutakse teenuseosutajalt üksnes sellise teabe esitamist, mille ta on teenuse osutamise eesmärgil juba kogunud ja mis on tema kontrolli all;</p> <p>(c) korraldus koostatakse teenuseosutaja teatatud keeles ja saadetakse teenuseosutaja määratud kontaktpunkti aadressil kooskõlas artikliga 10;</p> <p>3. korralduse väljastanud riikliku õigus- või haldusasutuse liikmesriigi digiteenuste koordinaator edastab lõikes 1 osutatud korralduse koopia põhjendamatu viivitusega artikli 67 kohaselt loodud süsteemi kaudu kõigile teistele digiteenuste koordinaatoritele.</p> <p>4. Käesolevas artiklis sätestatud tingimused ja nõuded ei piira siseriikliku kriminaalmenetlusõiguse nõuete kohaldamist kooskõlas liidu õigusega.</p>	<p>— teave teenuseosutajale ja asjaomase teenuse saajatele kättesaadavate õiguskaitsevahendite kohta;</p> <p>(b) korralduses nõutakse teenuseosutajalt üksnes sellise teabe esitamist, mille ta on teenuse osutamise eesmärgil juba kogunud ja mis on tema kontrolli all;</p> <p>(c) korraldus koostatakse teenuseosutaja teatatud keeles ja saadetakse teenuseosutaja määratud kontaktpunkti aadressil kooskõlas artikliga 10;</p> <p>3. korralduse väljastanud riikliku õigus- või haldusasutuse liikmesriigi digiteenuste koordinaator edastab lõikes 1 osutatud korralduse koopia põhjendamatu viivitusega artikli 67 kohaselt loodud süsteemi kaudu kõigile teistele digiteenuste koordinaatoritele.</p> <p>4. Käesolevas artiklis sätestatud tingimused ja nõuded ei piira siseriikliku kriminaalmenetlusõiguse nõuete kohaldamist kooskõlas liidu õigusega.</p> <p>5. Liikmesriigid võivad kehtestada vahendusteenuste osutajatele kohustuse teatada pädevatele, kas riiklikele, piirkondlikele või kohalikele ametivõimudele nende teenuse saajate pakutavast teabest või kohustuse edastada pädevatele asutustele nende taotluse põhjal teavet, mis võimaldab identifitseerida nende teenuse saajaid, kellega teenuseosutajal on talletamise kohta lepingud.</p>

Motivatsioon

Digiteenuste õigusaktis tuleks selgitada, et liikmesriikidel on lubatud kehtestada platvormidele kohustus esitada ametiasutustele (riiklikud, piirkondlikud, kohalikud) teavet, et õigustatud juhtudel oleks võimalik kindlaks teha teenuse saajad.

Muudatusettepanek 18

COM(2020) 825 final

Artikli 10 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Vahendusteenuste osutajad avalikustavad teabe, mida on vaja nende ühtsete kontaktpunktide hõlpsaks tuvastamiseks ja nendega suhtlemiseks.</p>	<p>Vahendusteenuste osutajad avalikustavad ilma põhjendamatu viivitusega teabe, mida on vaja nende ühtsete kontaktpunktide hõlpsaks tuvastamiseks ja nendega suhtlemiseks.</p>

Motivatsioon

Täpsustatakse nõuetekohast jõustamist.

Muudatusettepanek 19

COM(2020) 825 final

Artikli 12 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>1. Vahendusteenuste osutajad lisavad oma tingimustesse teabe kõigi piirangute kohta, mille nad oma teenuse kasutamise seoses teenusesaajate esitatud teabe suhtes kehtestavad. See teave hõlmab teavet kõigi põhimõtete, menetluste, meetmete ja vahendite kohta, mida kasutatakse sisu modereerimiseks, sealhulgas algoritmiliste otsuste ja inimeste tehtava läbivaatamise jaoks. See peab olema esitatud selges ja üheselt mõistetavas keeles ning olema avalikult kättesaadav hõlpsasti loetavas vormingus.</p>	<p>1. Vahendusteenuste osutajad lisavad oma tingimustesse teabe kõigi piirangute kohta, mille nad oma teenuse kasutamise seoses teenusesaajate esitatud teabe suhtes kehtestavad. See teave hõlmab teavet kõigi põhimõtete, menetluste, meetmete ja vahendite kohta, mida kasutatakse sisu modereerimiseks, sealhulgas algoritmiliste otsuste ja inimeste tehtava läbivaatamise jaoks. See peab olema esitatud selges ja üheselt mõistetavas keeles ning olema avalikult kättesaadav hõlpsasti loetavas vormingus.</p> <p><i>Siia alla kuuluvad meetmed, millega tagatakse, et teenusesaaja saab vahendusteenuste tellimusest takistusteta loobuda. Praktikas ei tohi tellimusest loobumine olla teenuse tellimisest keerulisem ühegi teenusesaaja jaoks.</i></p>

Motivatsioon

Põhiplatvormi teenuste tellimusest loobumine peaks olema sama lihtne kui nende tellimine. Tellimusest loobumise protsessi käsitlev teave peaks samuti olema avalikult kättesaadav hõlpsasti juurdepääsetavas vormingus.

Muudatusettepanek 20

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 14 lõige 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Samuti teavitab teenuseosutaja põhjendamatu viivitusega asjaomast isikut või üksust teates käsitletud teabega seoses tehtud otsusest, esitades ka teabe kõnealuse otsusega seotud õiguskaitsevahendite kohta.</p>	<p>Samuti teavitab teenuseosutaja põhjendamatu viivitusega ja igal juhul viie tööpäeva jooksul asjaomast isikut või üksust teates käsitletud teabega seoses tehtud otsusest, esitades ka teabe kõnealuse otsusega seotud õiguskaitsevahendite kohta.</p>

Motivatsioon

Artikli 14 kohastele teadetele kohustusliku reageerimise jaoks tuleb kehtestada selge ajakava.

Muudatusettepanek 21

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 19 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Digiplatvormid võtavad vajalikud tehnilised ja korralduslikud meetmed, et tagada artiklis 14 osutatud mehhanismide kaudu usaldusväärsete teavitajate esitatud teadete eelisjärjekorras ja viivituseeta töötlemine ning nende suhtes otsuste tegemine.</p>	<p>Digiplatvormid võtavad vajalikud tehnilised ja korralduslikud meetmed, et tagada artiklis 14 osutatud mehhanismide kaudu usaldusväärsete teavitajate esitatud teadete eelisjärjekorras ja viivituseeta ning igal juhul 48 tunni jooksul toimuv töötlemine ning nende suhtes otsuste tegemine.</p>

Motivatsioon

Range ajaline raamistik artikli 19 kohaste teadete kohustuslikule esitamisele on veebiplatvormide jaoks väga oluline, et tagada nõuete täitmise kõrge tase.

Muudatusettepanek 22

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikkel 22

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>1. Kui digiplatvorm võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega kauglepinguid, tagab ta, et kauplejad saavad kasutada tema teenuseid liidus asuvatele tarbijatele sõnumite edastamiseks või toodete või teenuste pakkumiseks üksnes juhul ja pärast seda, kui digiplatvorm on saanud järgmise teabe:</p> <p>(a) kaupleja nimi, aadress, telefoninumber ja e-posti aadress;</p> <p>(b) kaupleja isikut tõendava dokumendi koopia või mistahes e-identimine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 910/2014⁵⁰ artiklile 3;</p> <p>(c) kaupleja pangakonto andmed, kui kaupleja on füüsiline isik;</p> <p>(d) ettevõtja (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1020⁵¹ artikli 3 lõikes 13 ja artiklis 4 või mis tahes asjakohases liidu õigusaktis sätestatud tähenduses) nimi, aadress, telefoninumber ja e-posti aadress;</p> <p>(e) kui kaupleja on registreeritud äriregistris või muus samalaadses avalikus registris, siis see äriregister, millesse kaupleja on kantud, ja tema registrinumber või samaväärne identifitseerimisvahend selles registris;</p> <p>(f) kaupleja kinnitus selle kohta, et ta võtab kohustuse pakkuda ainult selliseid tooteid või teenuseid, mis vastavad kohaldatavatele liidu õigusnormidele.</p>	<p>1. Kui digiplatvorm võimaldab sõlmida kauglepinguid tarbijatega, tagab ta, et platvormi kaudu tooteid või teenuseid pakkuvad füüsilised või juriidilised isikud saavad kasutada tema teenuseid liidus asuvatele tarbijatele sõnumite edastamiseks või toodete või teenuste pakkumiseks üksnes juhul ja pärast seda, kui digiplatvorm on saanud järgmise teabe:</p> <p>(a) teenusesaaja nimi, aadress, telefoninumber ja e-posti aadress;</p> <p>(b) kui teenusesaaja on kantud avalikku registrisse, siis registreerimisnumber või samaväärne identifitseerimisvahend selles registris;</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>2. Kui digiplatvorm on kõnealuse teabe saanud, teeb ta mõistlikke jõupingutusi hindamaks, kas lõike 1 punktides a, d ja e osutatud teave on usaldusväärne, kasutades selleks mõnd vabalt juurdepääsetavat ametlikku digiandmebaasi või internetipõhist kasutajaliidest, mille liikmesriigid või liit on kättesaadavaks teinud, või paludes kauplejal esitada usaldusväärsetest allikatest pärit tõendavad dokumendid.</p> <p>3. Kui digiplatvorm saab viiteid selle kohta, et asjaomastelt kauplejalt saadud lõikes 1 osutatud teave on ebatäpne või puudulik, palub kõnealune platvorm kauplejal teave viivitamata või liidu ja liikmesriigi õiguses sätestatud tähtaja jooksul parandada ulatuses, mis on vajalik, et tagada kogu teabe täpsus ja terviklikkus. Kui kaupleja kõnealust teavet ei paranda või ei täienda, peatab digiplatvorm oma teenuse osutamise kauplejale seniks, kuni taotlus on rahuldatud.</p> <p>4. Digiplatvorm säilitab lõigete 1 ja 2 kohaselt saadud teavet turvaliselt, kuni kestab tema lepinguline suhe asjaomase kauplejaga. Seejärel kustutavad nad teabe.</p>	<p>2. Kui toodete või teenuste pakkuja kvalifitseerub liidu õiguse kohaselt kauplejaks, tagab veebiplatvorm lisaks lõikes 1 sätestatud kohustustele, et kaupleja saab kasutada oma teenuseid liidus asuvatele tarbijatele sõnumite edastamiseks või toodete või teenuste pakkumiseks üksnes juhul, kui veebiplatvorm on enne oma teenuste kasutamist saanud järgmise teabe:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) kaupleja isikut tõendava dokumendi koopiat või mistahes e-identimine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 910/2014 artiklile 3; (b) kaupleja pangakonto andmed, kui kaupleja on füüsiline isik; (c) ettevõtja (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1020 artikli 3 lõikes 13 ja artiklis 4 või mis tahes asjakohases liidu õigusaktis sätestatud tähenduses) nimi, aadress, telefoninumber ja e-posti aadress; (d) kui kaupleja on registreeritud äriregistris või muus samalaadses avalikus registris, siis see äriregister, millesse kaupleja on kantud, ja tema registrinumber või samaväärne identifitseerimisvahend selles registris; (e) kaupleja kinnitus selle kohta, et ta võtab kohustuse pakkuda ainult selliseid tooteid või teenuseid, mis vastavad kohaldatavatele liidu õigusnormidele. <p>3. Kui digiplatvorm on kõnealuse teabe saanud, teeb ta oma parima hindamaks, kas lõike 1 punktides a ja b ning lõike 2 punktides c ja d osutatud teave on usaldusväärne, kasutades selleks mõnd vabalt juurdepääsetavat ametlikku digiandmebaasi või internetipõhist kasutajaliidest, mille liikmesriigid või liit on kättesaadavaks teinud, või paludes teenusesaajal esitada usaldusväärsetest allikatest pärit tõendavad dokumendid.</p> <p>4. Kui digiplatvorm saab viiteid selle kohta, et asjaomastelt teenusesaajalt saadud lõigetes 1 ja 2 osutatud teave on ebatäpne või puudulik, palub kõnealune platvorm teenusesaajal teave viivitamata parandada ulatuses, mis on vajalik, et tagada kogu teabe täpsus ja terviklikkus. Kui teenusesaaja kõnealust teavet ei paranda või ei täienda, peatab digiplatvorm oma teenuse osutamise teenusesaajale seniks, kuni taotlus on rahuldatud.</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>5. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, avalikustab platvorm teabe kolmandatele isikutele üksnes juhul, kui seda nõutakse kohaldatava õiguse alusel, sealhulgas artiklis 9 osutatud korralduste või muude korralduste alusel, mille liikmesriikide pädevad asutused või komisjon on andnud käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks.</p> <p>6. Digiplatvorm teeb lõike 1 punktides a, d, e ja f osutatud teabe teenusesaajatele hõlpsasti kättesaadavaks, esitades selle selgel, lihtsalt juurdepääsetaval ja arusaadaval viisil.</p> <p>7. Digiplatvorm kavandab ja korraldab oma internetipõhise kasutajaliidese viisil, mis võimaldab kauplejatel täita kohaldatavast liidu õigusest tulenevaid lepingueelse teabe kohustusi ja tooteohutuse alase teabega seotud kohustusi.</p>	<p>5. Digiplatvorm säilitab lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt saadud teavet turvaliselt, kuni kestab tema lepinguline suhe asjaomase teenusesaajaga. Seejärel kustutavad nad teabe.</p> <p>6. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, avalikustab platvorm teabe kolmandatele isikutele üksnes juhul, kui seda nõutakse kohaldatava õiguse alusel, sealhulgas artiklis 9 osutatud korralduste või muude korralduste alusel, mille liikmesriikide pädevad asutused või komisjon on andnud käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks.</p> <p>7. Digiplatvorm teeb lõike 1 punktides a ja b ning lõike 2 punktides c, d ja e osutatud teabe teenusesaajatele hõlpsasti kättesaadavaks, esitades selle selgel, lihtsalt juurdepääsetaval ja arusaadaval viisil.</p> <p>8. Digiplatvorm kavandab ja korraldab oma internetipõhise kasutajaliidese viisil, mis võimaldab teenusesaajatel täita kohaldatavast liidu õigusest tulenevaid lepingueelse teabe kohustusi ja tooteohutuse alase teabega seotud kohustusi.</p>

Motivatsioon

Olulist osa teenustest pakuvad füüsilised isikud, mitte ettevõtjad, nagu on määratletud mõistega „kaupleja“. Need füüsilised isikud kalduvad eirama näiteks lühiajalist renti käsitlevaid riiklikke või kohalikke eeskirju ning tegelevad deklareerimata äritegevusega, mis ei vasta ühelegi seonduvale õigusaktile.

Muudatusettepanek 23

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 25 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Komisjon võtab kooskõlas artikliga 69 vastu delegeeritud õigusaktid, et kohandada lõikes 1 osutatud teenusesaajate kuupõhise keskmise arvu piirmäära, kui liidu rahvaarv suureneb või väheneb vähemalt 5 % võrreldes 2020. aasta rahvaarvuga või – pärast delegeeritud akti alusel tehtud kohandamist – võrreldes selle aasta rahvaarvuga, millal võeti vastu viimane asjaomane delegeeritud õigusakt. Sellisel juhul kohandab komisjon piirarvu nii, et see vastaks 10 %-le liidu selle aasta elanikkonnast, mil ta delegeeritud õigusakti vastu võtab, ümardades arvu üles- või allapoole, et seda oleks võimalik väljendada miljonites.</p>	<p>Komisjon võtab kooskõlas artikliga 69 vastu delegeeritud õigusaktid, et kohandada lõikes 1 osutatud teenusesaajate kuupõhise keskmise arvu piirmäära, kui liidu rahvaarv suureneb või väheneb vähemalt 5 % võrreldes 2020. aasta rahvaarvuga või – pärast delegeeritud akti alusel tehtud kohandamist – võrreldes selle aasta rahvaarvuga, millal võeti vastu viimane asjaomane delegeeritud õigusakt. Sellisel juhul kohandab komisjon piirarvu nii, et see vastaks 7 %-le liidu selle aasta elanikkonnast, mil ta delegeeritud õigusakti vastu võtab, ümardades arvu üles- või allapoole, et seda oleks võimalik väljendada miljonites.</p>

Motivatsioon

Digiteenuste õigusakti eesmärk peaks olema kehtestada kitsamad piirangud väga suurte veebiplatvormide puhul.

Muudatusettepanek 24

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 31 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Väga suured digiplatvormid tagavad oma tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile või komisjonile nende põhjendatud taotluse korral ja taotluses märgitud mõistliku aja jooksul juurdepääsu andmetele, mis on vajalikud, et käesoleva määruse sätete täitmist jälgida ja hinnata. Digiteenuste koordinaator ja komisjon kasutavad neid andmeid üksnes nimetatud eesmärkidel.</p>	<p>Väga suured digiplatvormid tagavad oma tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile või komisjonile nende põhjendatud taotluse korral ja taotluses märgitud mõistliku aja, kuid igal juhul mitte kauem kui 72 tunni jooksul juurdepääsu andmetele, mis on vajalikud, et käesoleva määruse sätete täitmist jälgida ja hinnata. Digiteenuste koordinaator ja komisjon kasutavad neid andmeid üksnes nimetatud eesmärkidel.</p>

Motivatsioon

Range ajavahemik artikli 19 kohaste teadete kohustuslikule esitamisele platvormi asutamise riigis digiteenuste koordinaatori taotluse korral on veebiplatvormide jaoks väga oluline, et tagada nõuete täitmise kõrge tase.

Muudatusettepanek 25

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 41 lõike 1 punkt a

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kui see on vajalik nende ülesannete täitmiseks, on digiteenuste koordinaatoritel nende liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvate vahendusteenuste osutajate tegevusega seoses vähemalt järgmised uurimisvolitused:</p> <p>õigus nõuda neilt teenuseosutajatelt ja kõigilt teistelt isikutelt, kes tegutsevad oma kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega seotud eesmärkidel ning kes võivad mõistliku eelduse kohaselt olla teadlikud käesoleva määruse kahtlustatava rikkumisega seotud teabest, sealhulgas artiklis 28 ja artikli 50 lõikes 3 osutatud auditeid tegevatelt organisatsioonidelt, sellise teabe esitamist mõistliku aja jooksul;</p>	<p>Kui see on vajalik nende ülesannete täitmiseks, on digiteenuste koordinaatoritel nende liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvate vahendusteenuste osutajate tegevusega seoses vähemalt järgmised uurimisvolitused:</p> <p>õigus nõuda neilt teenuseosutajatelt ja kõigilt teistelt isikutelt, kes tegutsevad oma kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega seotud eesmärkidel ning kes võivad mõistliku eelduse kohaselt olla teadlikud käesoleva määruse kahtlustatava rikkumisega seotud teabest, sealhulgas artiklis 28 ja artikli 50 lõikes 3 osutatud auditeid tegevatelt organisatsioonidelt, sellise teabe esitamist mõistliku aja jooksul, ent igal juhul mitte hiljem kui 72 tunni pärast;</p>

Motivatsioon

Konkreetsete kohustuslike tähtaegade kehtestamine tagab teenuseosutaja kiire tegutsemise, mis aitab kahju piirata.

Muudatusettepanek 26

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 45 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kui digiteenuste koordinaatoril on põhjust kahtlustada, et vahendusteenuse osutaja, kes ei kuulu asjaomase liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, on rikkunud käesolevat määrust, palub ta tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril kõnealust küsimust hinnata ning võtta vajalikud uurimise- ja jõustamise meetmed, et tagada käesoleva määruse täitmine.</p>	<p>Kui digiteenuste koordinaatoril on põhjust kahtlustada, et vahendusteenuse osutaja, kes ei kuulu asjaomase liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, on rikkunud käesolevat määrust, palub ta tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril kõnealust küsimust hinnata ning võtta vajalikud uurimise- ja jõustamise meetmed, et tagada käesoleva määruse täitmine.</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kui nõukojal on põhjust kahtlustada, et vahendusteenuste osutaja on rikkunud käesolevat määrust viisil, mis puudutab vähemalt kolme liikmesriiki, võib ta soovitada tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril kõnealust küsimust hinnata ning võtta vajalikud uurimis- ja jõustamismeetmed, et tagada käesoleva määruse täitmine.</p>	<p>Kui nõukojal on põhjust kahtlustada, et vahendusteenuste osutaja on rikkunud käesolevat määrust viisil, mis puudutab vähemalt kolme liikmesriiki, palub ta tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril kõnealust küsimust hinnata ning võtta vajalikud uurimis- ja jõustamismeetmed, et tagada käesoleva määruse täitmine.</p>

Motivatsioon

Nõukoda ei peaks soovitama, vaid paluma digiteenuste koordinaatoril hinnata küsimust ning võtta vajalikud uurimis- ja jõustamismeetmed, et tagada määruse täitmine.

Muudatusettepanek 27

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 45 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Lõike 1 kohases taotluses või soovituses märgitakse vähemalt järgmine:</p> <p>(a) asjaomase vahendusteenuste osutaja kontaktpunkt vastavalt artiklile 10;</p> <p>(b) asjakohaste faktide kirjeldus, käesoleva määruse asjaomased sätted ja põhjused, miks taotluse saanud digiteenuste koordinaator või nõukoda kahtlustab, et teenuseosutaja on rikkunud käesolevat määrust;</p> <p>(c) muu teave, mida taotluse saanud digiteenuste koordinaator või nõukoda peab asjakohaseks, sealhulgas, kui see on asjakohane, omal algatusel kogutud teave või ettepanekud kindlate uurimis- või jõustamismeetmete, sealhulgas ajutiste meetmete võtmiseks.</p>	<p>Lõike 1 kohases taotluses märgitakse vähemalt järgmine:</p> <p>(a) asjaomase vahendusteenuste osutaja kontaktpunkt vastavalt artiklile 10;</p> <p>(b) asjakohaste faktide kirjeldus, käesoleva määruse asjaomased sätted ja põhjused, miks taotluse saanud digiteenuste koordinaator või nõukoda kahtlustab, et teenuseosutaja on rikkunud käesolevat määrust;</p> <p>(c) muu teave, mida taotluse saanud digiteenuste koordinaator või nõukoda peab asjakohaseks, sealhulgas, kui see on asjakohane, omal algatusel kogutud teave või ettepanekud kindlate uurimis- või jõustamismeetmete, sealhulgas ajutiste meetmete võtmiseks.</p>

Motivatsioon

Tegemist ei peaks olema pelgalt soovitus, vaid taotlusega.

Muudatusettepanek 28

COM(2020) 825 final – 1. osa

Artikli 46 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kui tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril on alust kahtlustada, et väga suur digiplatvorm on rikkunud käesolevat määrust, võib ta paluda komisjonil võtta vajalikud uurimis- ja jõustamismeetmed, et tagada käesoleva määruse täitmine kooskõlas 3. jao sätetega. Selline taotlus sisaldab kogu artikli 45 lõikes 2 loetletud teavet ja selles esitatakse komisjoni sekkumise taotlemise põhjused.</p>	<p>Kui tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril või vähemalt kolme liikmesriigi digiteenuste koordinaatoritel on alust kahtlustada, et väga suur digiplatvorm on rikkunud käesolevat määrust, võivad nad paluda komisjonil võtta vajalikud uurimis- ja jõustamismeetmed, et tagada käesoleva määruse täitmine kooskõlas 3. jao sätetega. Selline taotlus sisaldab kogu artikli 45 lõikes 2 loetletud teavet ja selles esitatakse komisjoni sekkumise taotlemise põhjused.</p>

Motivatsioon

Käesoleva määruse eesmärk peaks olema anda digiteenuste koordinaatoritele võimalus tegutseda koos, kui on põhjust kahtlustada, et väga suur veebiplatvorm on seda määrust rikkunud.

Muudatusettepanek 29

COM(2020) 842 final – 1. osa

Lisada põhjenduse 1 järele uus põhjendus

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p><i>Ei ole kahtlust, et Euroopa turul domineerivad juba aastaid põhiplatvormiteenuseid pakkuvad sisule juurdepääsu kontrollivad platvormid. Kuigi eduka ettevõtte loomine ei ole konkurentsivastane, tuleb tasakaalustada liigne turuvõim ja kaotada võimalikud kuritarvitused.</i></p>

Motivatsioon

Eduka ettevõtte – milleks paljud platvormid on – loomine ei ole konkurentsivastane. Siiski tuleks rõhutada andmepõhiste ärimudelite üldist asjakohasust ja tagajärgi ning juhtida tähelepanu teabe asümmeetriale sisule juurdepääsu kontrollijate ning lõppkasutajate ja äri kasutajate vahel, kuna see on suuresti põhjus, miks peeti vajalikuks kõnealune ettepanek esitada.

Muudatusettepanek 30

COM(2020) 842 final – 1. osa

Põhjus 9

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Siseturu killustatust saab tõhusalt vältida üksnes juhul, kui liikmesriikidel ei võimaldata kehtestada siseriiklikke norme, mida kohaldatakse spetsiaalselt käesoleva määrusega hõlmatud ettevõtjate ja teenuste liikide suhtes. Kuna käesoleva määruse sätted on mõeldud täiendama konkurentsioigusega kohaldatavaid sätteid, tuleks täpsustada, et käesolev määrus ei piira ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102, asjaomaste siseriiklike konkurentsieeskirjade ega muude selliste ühepoolset tegevust käsitlevate siseriiklike konkurentsieeskirjade kohaldamist, mis tuginevad turupositsiooni ja -käitumise, sealhulgas selle tõenäolise mõju ja keelatud tegevuse täpse ulatuse individuaalhindamisele, ning millega nähakse ettevõtjatele ette võimalus esitada kõnealuse käitumise kohta tõhususe ja objektiivse põhjenduse argumendid. Viimati nimetatud eeskirjade kohaldamine ei tohiks siiski mõjutada käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi, mis kehtivad sisule juurdepääsu kontrollijate kohta, ega piirata nende ühetaolist ja tõhusat kohaldamist siseturul.</p>	<p>Mitte miski käesolevas määruses ei takista liikmesriikidel kehtestada ettevõtjatele samu, rangemaid või erinevaid kohustusi, et järgida õiguspäraseid avalikke huve kooskõlas liidu õigusega. Need õigustatud avalikud huvid võivad muu hulgas olla tarbijakaitse, võitlus kõlvatu konkurentsi vastu ning meediavabaduse ja -pluralismi kaitse. Eelkõige ei takista miski käesolevas määruses liikmesriikidel nende õigustatud huvide järgimist, kehtestades kohustusi ettevõtjatele, kellel on käesoleva määruse tähenduses kontrollija staatus, ja teistele ettevõtjatele. Kuna käesoleva määruse sätted on mõeldud täiendama konkurentsioigusega kohaldatavaid sätteid, tuleks täpsustada, et käesolev määrus ei piira ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102, asjaomaste siseriiklike konkurentsieeskirjade ega muude selliste ühepoolset tegevust käsitlevate siseriiklike konkurentsieeskirjade kohaldamist, mis tuginevad turupositsiooni ja -käitumise, sealhulgas selle tõenäolise mõju ja keelatud tegevuse täpse ulatuse individuaalhindamisele, ning millega nähakse ettevõtjatele ette võimalus esitada kõnealuse käitumise kohta tõhususe ja objektiivse põhjenduse argumendid.</p>

Muudatusettepanek 31

COM(2020) 842 final – 1. osa

Põhjendus 11

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Käesolev määrus peaks ühtlasi nende kohaldamist piiramata täiendama eeskirju, mis tulenevad muudest liidu õigusaktidest, millega reguleeritakse käesoleva määrusega hõlmatud teenuste osutamise teatavaid aspekte, eelkõige sellistest õigusaktidest nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1150,⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) xx/xx/EL [digiteenuste õigusakt],⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679,⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/790,⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/2366,⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2010/13⁽⁶⁾ ning siseriiklikud eeskirjad, mille eesmärk on jõustada või rakendada vastavat liidu õigust.</p> <p>⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1150, mis käsitleb õigluse ja läbipaistvuse edendamist internetipõhiste vahendusteenuste äriksutajate jaoks (ELT L 186, 11.7.2019, lk 57).</p> <p>⁽²⁾ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../..., mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt) ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ.</p> <p>⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).</p> <p>⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/790, mis käsitleb autoriõigust ja autoriõigusega kaasnevaid õigusi digitaalsel ühtsel turul ning millega muudetakse direktiive 96/9/EÜ ja 2001/29/EÜ (ELT L 130, 17.5.2019, lk 92).</p> <p>⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ja 2013/36/EL ning määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ja direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35).</p> <p>⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).</p>	<p>Käesolev määrus peaks ühtlasi nende kohaldamist piiramata täiendama eeskirju, mis tulenevad muudest liidu õigusaktidest, millega reguleeritakse käesoleva määrusega hõlmatud teenuste osutamise teatavaid aspekte, eelkõige sellistest õigusaktidest nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1150, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) xx/xx/EL [digiteenuste õigusakt], Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/790, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/2366, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2010/13⁽¹⁾ ning siseriiklikud eeskirjad, mis on kehtestatud vastavalt eelnimetatud liidu õigusaktidele.</p> <p>⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).</p>

Muudatusettepanek 32

COM(2020) 842 final – 1. osa

Põhjendus 13

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Täpsemalt on kõigi selliste teenustega nagu internetipõhised vahendusteenused, internetipõhised otsingumootorid, operatsioonisüsteemid, sotsiaalvõrguteenused, videojagamisplatvormid, numbrivaba isikutevahelise side teenus, pilvandmetöötlusteenused ja internetireklaami teenused võimalik mõjutada nii paljusid lõpp- kui ka ärikasutajaid ning seega kaasneb nendega ebaõiglaste äritavade oht. Seepärast tuleks need teenused hõlmata põhiplatvormiteenuste määratlusse ja käesoleva määruse kohaldamisalasse. Internetipõhiseid vahendusteenuseid võidakse aktiivselt pakkuda ka finantsteenuste valdkonnas ning neid võidakse kasutada selliste teenuste osutamiseks või vahendamiseks, mille mitteammendav loetelu on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 II lisas ⁽¹⁾. Teatavatel asjaoludel peaks lõppkasutajate mõiste hõlmama kasutajaid, kes on tavamõistes küll ärikasutajad, kuid kes konkreetses olukorras ei kasuta põhiplatvormiteenuseid selleks, et pakkuda kaupu või teenuseid teistele lõppkasutajatele: näiteks ettevõtjad, kes tuginevad omadel eesmärki del pilvandmetöötlusteenustele.</p> <p>⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1).</p>	<p>Täpsemalt on kõigi selliste teenustega nagu internetipõhised vahendusteenused, mis hõlmavad (veebipõhiseid) turge, tarkvara rakenduste poode, häälele reageerivaid virtuaalassistente ja platvorme, mis sisaldavad hääljuhitavate abiliste tehnoloogiaid ja veebipõhiseid vahendusteenuseid teistes sektorites nagu liikuvus, transport ja energia, samuti internetipõhised otsingumootorid, operatsioonisüsteemid, sotsiaalvõrguteenused, videojagamisplatvormid, numbrivaba isikutevahelise side teenus, pilvandmetöötlusteenused ja internetireklaami teenused võimalik mõjutada nii paljusid lõpp- kui ka ärikasutajaid ning seega kaasneb nendega ebaõiglaste äritavade oht. Seepärast tuleks need teenused hõlmata põhiplatvormiteenuste määratlusse ja käesoleva määruse kohaldamisalasse. Internetipõhiseid vahendusteenuseid võidakse aktiivselt pakkuda ka finantsteenuste valdkonnas ning neid võidakse kasutada selliste teenuste osutamiseks või vahendamiseks, mille mitteammendav loetelu on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 II lisas ⁽¹⁾. Teatavatel asjaoludel peaks lõppkasutajate mõiste hõlmama kasutajaid, kes on tavamõistes küll ärikasutajad, kuid kes konkreetses olukorras ei kasuta põhiplatvormiteenuseid selleks, et pakkuda kaupu või teenuseid teistele lõppkasutajatele: näiteks ettevõtjad, kes tuginevad omadel eesmärki del pilvandmetöötlusteenustele.</p> <p>⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1).</p>

Muudatusettepanek 33

COM(2020) 842 final – 1. osa

Põhjendus 43

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Sisule juurdepääsu kontrollijal võib teatavatel asjaoludel olla põhiplatvormiteenuste osutajana topeltroll, mille puhul ta osutab oma ärikasutajatele põhiplatvormiteenust ja konkureerib samal ajal nendesamade ärikasutajatega, pakkudes samadele lõppkasutajatele samu või sarnaseid teenuseid või tooteid. Sellises olukorras võib sisule juurdepääsu kontrollija lõigata oma topeltrollist kasu, kasutades andmeid, mis ta on saanud seoses ärikasutajate põhiplatvormil tehtud tehingutega, oma selliste teenuste huvides, mis pakuvad ärikasutajate teenustega sarnaseid teenuseid. Nii on see näiteks juhul, kui sisule juurdepääsu kontrollija pakub ärikasutajatele internetipõhist kauplemiskohta või rakendustepoe lahendust ning ühtlasi pakub teenuseid internetipõhise jaemüüjana või rakendustarkvara pakkujana, konkureerides nende ärikasutajatega. Vältimaks olukorda, kus sisule juurdepääsu kontrollijad saavad ebaõiglaselt kasu oma topeltrollist, tuleks tagada, et nad hoiduvad kasutamast koond- või koondamata andmeid (mis võivad hõlmata anonüümseks muudetud andmeid ja isikuandmeid), mis ei ole avalikult kättesaadavad, et pakkuda oma ärikasutajate pakutavatega sarnaseid teenuseid. Seda kohustust tuleks kohaldada sisule juurdepääsu kontrollija kui terviku suhtes, sealhulgas nende äriüksuste suhtes, mis konkureerivad põhiplatvormiteenuse ärikasutajatega.</p>	<p>Sisule juurdepääsu kontrollijal võib teatavatel asjaoludel olla põhiplatvormiteenuste osutajana topeltroll, mille puhul ta osutab oma ärikasutajatele põhiplatvormiteenust ja konkureerib samal ajal nendesamade ärikasutajatega, pakkudes samadele lõppkasutajatele samu või sarnaseid teenuseid või tooteid. Sellises olukorras võib sisule juurdepääsu kontrollija lõigata oma topeltrollist kasu, kasutades andmeid, mis ta on saanud seoses ärikasutajate põhiplatvormil tehtud tehingutega, oma selliste teenuste huvides, mis pakuvad ärikasutajate teenustega sarnaseid teenuseid. Nii on see näiteks juhul, kui sisule juurdepääsu kontrollija pakub ärikasutajatele internetipõhist kauplemiskohta või rakendustepoe lahendust ning ühtlasi pakub teenuseid internetipõhise jaemüüjana või rakendustarkvara pakkujana, konkureerides nende ärikasutajatega. Vältimaks olukorda, kus sisule juurdepääsu kontrollijad saavad ebaõiglaselt kasu oma topeltrollist, tuleks tagada, et nad hoiduvad kasutamast koond- või koondamata andmeid (mis võivad hõlmata anonüümseks muudetud andmeid ja isikuandmeid), et pakkuda oma ärikasutajate pakutavatega sarnaseid teenuseid. Seda kohustust tuleks kohaldada sisule juurdepääsu kontrollija kui terviku suhtes, sealhulgas nende äriüksuste suhtes, mis konkureerivad põhiplatvormiteenuse ärikasutajatega.</p>

Motivatsioon

Määratlus selle praegusel kujul jätkaks sisule juurdepääsu kontrollijatele liiga suure manööverdamisruumi.

Muudatusettepanek 34

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 1 lõige 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Liikmesriigid ei kehtesta sisule juurdepääsu kontrollijate suhtes oma õigus- või haldusnormidega täiendavaid kohustusi konkurentsile avatud ja õiglaste turgude tagamise eesmärgil. See ei piira muid õiguspäraseid avalikke huve kaitsvate eeskirjade kohaldamist kooskõlas liidu õigusega. Eelkõige ei takista ükski käesoleva määruse säte liikmesriike kehtestamast liidu õigusega kooskõlas olevaid kohustusi ettevõtjatele, sealhulgas põhiplatvormiteenuste osutajatele, eesmärgiga kaitsta tarbijaid või võidelda kõlvatu konkurentsi vastu, kui need kohustused ei ole seotud asjaomaste ettevõtjate sisule juurdepääsu kontrollija staatusega käesoleva määruse tähenduses.</p>	<p>Liikmesriigid ei kehtesta sisule juurdepääsu kontrollijate suhtes oma õigus- või haldusnormidega täiendavaid kohustusi konkurentsile avatud ja õiglaste turgude tagamise eesmärgil. See ei piira muid õiguspäraseid avalikke huve kaitsvate eeskirjade kohaldamist kooskõlas liidu õigusega. Eelkõige ei takista ükski käesoleva määruse säte liikmesriike kehtestamast liidu õigusega kooskõlas olevaid kohustusi ettevõtjatele, sealhulgas põhiplatvormiteenuste osutajatele, eesmärgiga kaitsta tarbijaid, võidelda kõlvatu konkurentsi vastu, edendada meedia mitmekesisust või järgida õigustatud huve.</p>

Muudatusettepanek 35

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 1 lõige 6

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Käesolev määrus ei piira ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist. Samuti ei piira see järgmiste eeskirjade kohaldamist: siseriiklikud eeskirjad, millega keelatakse konkurentsivastased kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused, kooskõlastatud tegevus ja turgu valitseva seisundi kuritarvitamine; siseriiklikud konkurentsieskirjad, millega keelatakse muud ühepoolsed tegevused, kuivõrd neid kohaldatakse ettevõtjate suhtes, kes ei ole sisule juurdepääsu kontrollijad, või kuivõrd nendega kehtestatakse sisule juurdepääsu kontrollijate suhtes lisakohustusi; nõukogu määrus (EÜ) nr 139/2004⁽¹⁾ ja ühinemiste kontrolli käsitlevad siseriiklikud eeskirjad; määrus (EL) 2019/1150 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL)/.⁽²⁾.</p> <p>⁽¹⁾ Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).</p> <p>⁽²⁾ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../., mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt) ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ.</p>	<p>Käesolev määrus ei piira ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist. Samuti ei puuduta see järgmiste eeskirjade kohaldamist: siseriiklikud eeskirjad, millega keelatakse konkurentsivastased kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused, kooskõlastatud tegevus ja turgu valitseva seisundi kuritarvitamine; siseriiklikud konkurentsieskirjad, millega keelatakse muud ühepoolsed tegevused; nõukogu määrus (EÜ) nr 139/2004 ja ühinemiste kontrolli käsitlevad siseriiklikud eeskirjad; määrus (EL) 2019/1150 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL)/... Elkõige ei takista ükski käesoleva määruse säte liikmesriike kehtestamast kohustusi ettevõtjate suhtes, kes ei ole sisule juurdepääsu kontrollijad, või lisakohustusi sisule juurdepääsu kontrollijate suhtes.</p>

Muudatusettepanek 36

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 1 lõige 7

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Riiklikud asutused ei võta vastu otsuseid, mis on vastuolus käesoleva määruse alusel vastu võetud komisjoni otsusega. Komisjon ja liikmesriigid teevad jõustamistegevuses tihedat koostööd ning kooskõlastavad oma tegevused.</p>	<p>Riiklikud asutused ei võta vastu otsuseid, mis on vastuolus käesoleva määruse alusel vastu võetud komisjoni otsusega. Jõustamismeetmete osas teevad komisjon ja liikmesriigid, kes kohasel juhul tegutsevad riigisiselt kooskõlastatult asjaomaste riigi tasandist madalama tasandi ametiasutustega, tihedat koostööd ja kooskõlastavad oma tegevust tihedalt.</p>

Motivatsioon

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll väärrib rõhutamist. Teatavad platvormid, näiteks majutusega tegelevad platvormid, toimivad küla ja linna tasandil. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused sõltuvad asjaomaste jõustamismeetmete elluviimisel riigi keskvalitsuse ja Euroopa tasandi toest.

Muudatusettepanek 37

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 2 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>„põhiplatvormiteenus“ – mis tahes järgmine teenus:</p> <p>a) internetipõhised vahendusteenused;</p> <p>b) internetipõhised otsingumootorid;</p> <p>c) internetipõhised sotsiaalvõrguteenused;</p> <p>d) videojagamisplatvormi teenused;</p> <p>e) numbrivaba isikutevahelise side teenused;</p> <p>f) operatsioonisüsteemid;</p> <p>g) pilvandmetöötlusteenused;</p> <p>h) punktides a–g loetletud põhiplatvormiteenuste pakkuja osutatavad reklaamiteenused, sealhulgas reklaamivõrgud, -börsid ja muud reklaamivahendusteenused;</p>	<p>„põhiplatvormiteenus“ – mis tahes järgmine teenus:</p> <p>a) internetipõhised vahendusteenused;</p> <p>b) internetipõhised otsingumootorid;</p> <p>c) internetipõhised sotsiaalvõrguteenused;</p> <p>d) videojagamisplatvormi teenused;</p> <p>e) numbrivaba isikutevahelise side teenused;</p> <p>f) operatsioonisüsteemid;</p> <p>g) pilvandmetöötlusteenused;</p> <p>h) punktides a–g loetletud põhiplatvormiteenuste pakkuja osutatavad reklaamiteenused, sealhulgas reklaamivõrgud, -börsid ja muud reklaamivahendusteenused;</p> <p>i) veebibrauserid;</p>

Muudatusettepanek 38

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 2 lõige 24 (uus)

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>„veebibrauser“ – kliendi tarkvaraprogramm, mis loob ühenduse veebiserveri või muu internetiserveriga ja võimaldab kasutajal navigeerida ülemaailmses võrgus, et pääseda juurde andmetele ja neid kuvada või suhelda selle võrguga ühendatud serverites, sealhulgas eraldiseisvates veebibrauserites ning tarkvarasse integreeritud või sarnastes veebibrauserites;</p>

Muudatusettepanek 39

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 3 lõige 8

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Sisule juurdepääsu kontrollija täidab artiklites 5 ja 6 sätestatud kohustused kuue kuu jooksul pärast põhiplatvormiteenuse loetellu lisamist vastavalt artiklile 7.	Sisule juurdepääsu kontrollija täidab artiklites 5 ja 6 sätestatud kohustused võimalikult kiiresti, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast põhiplatvormiteenuse loetellu lisamist vastavalt artiklile 7.

Muudatusettepanek 40

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 4 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Komisjon vaatab korrapäraselt ja vähemalt iga kahe aasta järel läbi, kas ettevõtjad, kellele on määratud sisule juurdepääsu kontrollija staatus, vastavad endiselt artikli 3 lõikes 1 sätestatud tingimustele või kas on uusi põhiplatvormiteenuste osutajaid, kes vastavad nendele tingimustele. Korrapärase läbivaatamise käigus kontrollitakse ka seda, kas sisule juurdepääsu kontrollija põhiplatvormiteenuste loetelu on vaja kohandada.	Komisjon vaatab korrapäraselt ja vähemalt iga kahe aasta järel läbi, kas ettevõtjad, kellele on määratud sisule juurdepääsu kontrollija staatus, vastavad endiselt artikli 3 lõikes 1 sätestatud tingimustele. Lisaks kontrollib komisjon korrapäraselt ja vähemalt iga 12 kuu järel , kas on uusi põhiplatvormiteenuste osutajaid, olenemata nende asuko- hariigist , kes vastavad nendele tingimustele. Korrapärase läbivaatamise käigus kontrollitakse ka seda, kas sisule juurdepääsu kontrollija põhiplatvormiteenuste loetelu on vaja kohandada.

Motivatsioon

Turu kiire arengu tõttu peetakse vajalikuks olukorra korrapärasest kontrollimist.

Muudatusettepanek 41

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 4 lõige 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Komisjon avaldab ja ajakohastab pidevalt sisule juurdepääsu kontrollijate loetelu ja põhiplatvormiteenuste loetelu, mille puhul nad peavad täitma artiklites 5 ja 6 sätestatud kohustusi.	Komisjon avaldab ja ajakohastab pidevalt sisule juurdepääsu kontrollijate loetelu ja põhiplatvormiteenuste loetelu, mille puhul nad peavad täitma artiklites 5 ja 6 sätestatud kohustusi. Komisjon peaks igal aastal avaldama aruande oma järelevalvetegevuse tulemuste kohta ning esitama selle Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule.

Motivatsioon

Selleks et tagada digiturgude õigusakti jõustamisel läbipaistvuse kõrge tase, võiks kõnealune aastaaruanne sisaldada ühelt poolt komisjoni teostatud uurimiste järeldusi ja tulemusi ja nendega seotud otsuseid ning teiselt poolt sisule juurdepääsu kontrollija esitatud teavet.

Muudatusettepanek 42

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 5 punkt b

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
b) võimaldama ärikasutajatel pakkuda lõppkasutajatele samu tooteid või teenuseid kolmanda isiku internetipõhiste vahendusteenuste kaudu hindadega või tingimustel, mis erinevad hindadest või tingimustest, mida pakutakse sisule juurdepääsu kontrollija internetipõhiste vahendusteenuste kaudu;	b) võimaldama ärikasutajatel pakkuda lõppkasutajatele samu tooteid või teenuseid kolmanda isiku internetipõhiste vahendusteenuste ja nendega seotud teenuste kaudu hindadega või tingimustel, mis erinevad hindadest või tingimustest, mida pakutakse sisule juurdepääsu kontrollija internetipõhiste vahendusteenuste ja nendega seotud teenuste kaudu;

Motivatsioon

Lisatakse vahendusteenustega seotud teenused.

Muudatusettepanek 43

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 5 punkt h (uus)

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<i>olema käsitatud oma olemuselt põhitaristu pakkujana ning seega ei tohi tal lubada keelata äri- ja lõppkasutajatele juurdepääsu teenustele. Kui äri- või lõppkasutajale keelatakse juurdepääs põhiplatvormi teenusele, mida osutab sisule juurdepääsu kontrollija, võib kasutaja esitada kaebuse. Selleks peaks käesoleva määruse artiklis 32 sätestatud digiturgude nõuandekomitee toimima ühtse kontaktpunktina.</i>

Motivatsioon

Tuleks märkida vajadust ühtse kontaktpunkti järele.

Muudatusettepanek 44

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 6 lõike 1 punkt l (uus)

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<i>kindlustama pideva, standarditud ja automatiseeritud teabevoogu, tagama, et sisule juurdepääsu kontrollijate rakendusliidesed ühilduvad haldus- ja jõustamisasutuste omandis olevate süsteemidega, ning hoiduma täiendava halduskoormuse tekitamisest, luues rakendusliidese kesk-konna, mis on vaenulik tõhusa koostöö ja jõustamise suhtes käesoleva määruse tähenduses.</i>

Motivatsioon

Oma halduskohustuste tõhusaks täitmiseks sõltuvad liikmesriigid piisavate andmete esitamisest sisule juurdepääsu kontrollijate poolt. Seetõttu on oluline, et kontrollijad pakuksid tehnoloogilisi vahendeid, et tagada oma liidese koostalitlusvõime liikmesriikide ametiasutuste omandis olevate vastavate süsteemidega, et tagada pidev, automatiseeritud ja standarditud teabevoogu tõhusaks koostööks.

Muudatusettepanek 45

COM(2020) 842 final – 1. osa

Artikli 7 lõige 8 (uus)

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<i>Selleks et tagada sisule juurdepääsu kontrollijate kohustuste täitmine, luuakse digiturgude nõuandekomitee ühtse kontaktpunktina ning teda tuleks julgustada kaasama oma menetlustesse riiklikke sotsiaalpartnereid.</i>

Motivatsioon

Tuleb luua ühtne kontaktpunkt, mis hõlmaks ka riiklikke sotsiaalpartnereid.

II. POLIITILISED SOOVITUSED**EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE****Sissejuhatus**

1. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni ettepanekute üle digiteenuste õigusakti ja digiturgude õigusakti kohta ning neis sisalduva eesmärgi üle kehtestada ühtlustatud ja horisontaalsed eeskirjad digiteenuseid ja veebiplatvorme reguleerivate ELi õigusnormide ajakohastamiseks;
2. on seisukohal, et ettepanekutega saavutatakse proportsionaalne tasakaal turu kuritarvitamise ja turutõrgete käsitlemisel, võrdsete võimaluste edendamisel Euroopa digitaalsel ühtsel turul ning nii innovatsiooni kui ka Euroopa digitaalse ühtse turu tõhusa toimimise pärssimise vältimisel;
3. hoiatab ettepanekute niisuguse muutmise eest, mis tooks kaasa range reguleerimise, takistades innovatsiooni ja tekitaks ettevõtjatele regulatiivset lisakoormust. Komitee rõhutab, et ainult hästi tasakaalustatud ja ettevõtjasõbralik õiguskeskkond saab aidata ELil täielikult saavutada oma digitaalse ülemineku eesmärki;
4. märgib, et digiteenuste õigusakti ja digiturgude õigusakti ettepanekutes käsitletakse õiguskindlusetust ja halduskoormust, mis tuleneb digiteenuseid reguleerivate riiklike ja ELi õigusnormide, sealhulgas hiljutise kohtupraktika kullustusest. Sidus ja ühtlustatud õiguslik lähenemisviis kui põhioõue aitab kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel mõista ja kohaldada horisontaalseid eeskirju, millega määratakse kindlaks digiteenuste osutajate vastutus ja kohustused, ning tugevdab (digitaalset) ühtset turgu;
5. juhib tähelepanu digiteenuste õigusakti ja digiturgude õigusakti ettepanekute olulisele kohalikule ja piirkondlikule mõõtmele. Digiteenused mõjutavad kodanike igapäevaolu ning mõned sektorid, kus teatavad platvormid tegutsevad, nagu eluase ja turismimajutus, linnatransport ja avalike teenuste osutamine, on reguleeritud kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Komitee rõhutab siinkohal vajadust sellise regulatiivse lähenemisviisi järele, mis soodustab innovatsiooni, Euroopa konkurentsivõimet ja ausat konkurentsi;
6. väljendab heameelt selle üle, et ettepanekutes käsitletakse ka paljusid komitee arvamuses „Koostöömajandust reguleerivate meetmete Euroopa raamistik“⁽¹⁾ tõstatatud mureküsimusi;
7. on seisukohal, et teabeteenuste ärimudelid põhinevad andmetel ja teabel ning on ajatundlikud. Komitee nõuab seetõttu tõhusat teabe esitamist andmetele juurdepääsu ja ebaseadusliku sisu kõrvaldamise kohta ning kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama läbipaistva järelevalve ja aruandluse;

⁽¹⁾ Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Koostöömajandust reguleerivate meetmete Euroopa raamistik“, raportöör: Peter Florianschütz (AT/PES), toimik ECON-VI/048.

8. juhib tähelepanu veebiplatvormide pakutavatele võimalustele edendada avalikku arutelu ja kodanike teavitamist. Komitee märgib, et COVID-19 pandeemia on veelgi suurendanud veebiplatvormide kasutamist kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes ning pandeemia on tõestanud traditsiooniliste VKEde ja idufirmade suutlikkust töötada välja läbimurdelisi uuendusi, et vastata tegelikele vajadustele ning luua uusi töökohti ja koostoimet;

9. rõhutab, et võrdsed tingimused digisektoris on määrava tähtsusega, eelkõige VKEde jaoks, kes pakuvad oma tooteid ja teenuseid platvormidel ning kelle turundus- ja müügitugevus sõltub digiplatvormidest⁽²⁾. Komitee kiidab sellega seoses heaks kavandatud oma toodete ja teenuste eelistamise keelu;

Vastutus ebaseadusliku sisu ja tegevuse eest

10. on seisukohal, et digiteenuste õigusakti ettepaneku peamine ülesanne seisneb hästi toimunud e-kaubanduse direktiivi peamiste põhimõtete kaitsmises, eelkõige tuleb säilitada artiklite 13 ja 14 aluseks olev üldkontseptsioon, praegune sisust teavitamise ja selle suhtes meetmete võtmise kord ning vajadus võtta arvesse uut turudünaamikat ja uusi turutõrkeid;

11. märgib, et määruses määratletakse üksnes ebaseadusliku sisuga tegelemise ametlik protsess ning et selle, mis on ebaseaduslik sisu määruse tähenduses, määravad kindlaks liikmesriigid;

12. väljendab heameelt selle üle, et Euroopa digitaalsel ühtsel turul teenuste osutamise ühe põhinõudena võetakse veebiplatvormide teenuste osutajad vastutusele ebaseadusliku tegevuse või ebaseadusliku sisu levitamise eest. Seda tehakse ühtlustatud õigusnormide abil, mis käsitlevad vastutusest vabastamist ja sisu modereerimist, selget aruandlust, läbipaistvuse tagamise kohustusi ja hoolsuskohustusi teatavate vahendusteenuste puhul. Komitee rõhutab sellega seoses platvormide suurust ja ulatust, mis mõjutavad märkimisväärselt nende suutlikkust võtta ennetavaid meetmeid ebaseadusliku veebisisu vastu;

13. juhib seoses kasutajate õigusega anonüümsusele tähelepanu asjaolule, et see on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruses,⁽³⁾ kuid rõhutab, et põhimõtte „mis on ebaseaduslik väljaspool veebi, on seda ka veebis“ peaks olema ülimuslik;

14. teeb sellega seoses vahet täielikul anonüümsusel ja täiesti tuvastamatuks jäämisel ning osutab plokiahela tehnoloogiale, et sellist lähenemisviisi hõlbustada. Komitee rõhutab, et mis tahes sisu modereerimise meetmetega peaksid kaasnema asjakohased kaitsemeetmed, et tagada nende tavade proportsionaalsus;

Järelevalve ja uurimine

15. toetab algoritmipõhiste kontrollide ja läbipaistvuse tagamise kohustuste kehtestamist töövõtjate vaheliste probleemide korral ning kinnitab, et kõnealused meetmed võivad pakkuda olulist toetust kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kes võivad leida, et internetipõhised teenused toimivad nende territooriumil ilma asjaomaseid õigusakte järgimata;

Jõustamine

16. toetab ettepanekut, mille kohaselt jõustamise süsteem koosneb Euroopa digiteenuste nõukojast, digiteenuste koordinaatorist ja riiklikest digiteenuste koordinaatoritest, kusjuures järelevalvet teostab Euroopa Komisjon. See pakub toetust neile kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kellel on olnud raskusi kohalike õigusnormide jõustamisega teistes ELi liikmesriikides asuvate digitaalteenuste suhtes, sest neil napib vahendeid ja suutlikkust teistes ELi liikmesriigis kohtusse pöördumiseks;

17. rõhutab vajadust arendada tõhusat koostööd liikmesriikide ametiasutuste vahel, et määrata ametisse digiteenuste koordinaatorid, jagada andmeid ja jõustada kohaldatavaid õigusnorme. Komitee juhib tähelepanu sellele, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid andma aru ka teiste liikmesriikide asjaomastele digiteenuste koordinaatoritele ja olema protsessi kaasatud;

⁽²⁾ Saksamaa föderaalne elektri-, gaasi-, telekommunikatsiooni-, posti- ja raudteevõrgu ameti (Bundesnetzagentur) 2020. aasta oktoobri uuringust nähtub, et VKEd sõltuvad suurel määral veebiplatvormidest, eriti turunduse ja müügi valdkonnas. Bundesnetzagentur „Interim results – public consultation on digital platforms“.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta, ELT L 119, 4.5.2016, lk 1.

18. väljendab muret selle pärast, et kuigi sisust teavitamise ja selle suhtes meetmete võtmise korda ja korraldusi käsitletakse II peatükis (artiklid 8 ja 9), käsitletakse jurisdiktsiooni III peatükis, mis võib tekitada õiguslikke probleeme seoses kõnealuste sätete jõustamisega. Komitee on mures ka selle pärast, et piiriülese koostöö mehhanism ei pruugi olla piisav;

Juurdepäas andmetele

19. tunnistab andmete jagamise tähtsust tõhusa jõustamise jaoks riigi tasandil ja sellest madalamal tasandil ning juhib tähelepanu sellele, et juurdepäas andmetele on avaliku sektori asutuste jaoks väga oluline küsimus, eelkõige kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Kohaldatavate eeskirjade ja kaitsemeetmete kontrollimehhanismide jõustamine on võimatu ilma juurdepääsuta asjaomasel territooriumil tegutsevate platvormide asjakohastele andmetele. Komitee tuletab meelde komitee hiljutist seisukohta, et kooskõlastamata meetmed toovad kaasa suurema killustatuse ja seda tuleb vältida⁽⁴⁾;

20. väljendab heameelt asjakohaste andmete jagamise nõuete kehtestamise üle, kuna vabatahtlik eneseregulatsioon on osutunud ebapiisavaks, et tagada kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele juurdepäas andmetele;

21. kutsub Euroopa Komisjoni üles andma nõu ühtsete standardnõuete kohta, et tagada ametiasutuste omandis olevate süsteemide koostalitlusvõime. Kaaluda tuleks rakendusliideste loomist;

22. toetab andmete ülekantavust käsitlevaid sätteid ja rõhutab, et teenuse tellimusest loobumist ei tohiks muuta oluliselt keerulisemaks kui teenuse tellimist;

Kohalik majandus

23. rõhutab kavandatud määruste tähtsust kohaliku majanduse jaoks, kuna ühtlustatud õigusnormidest saavad kasu VKEd ja idufirmad. Määrused moodustavad raamistiku, mis võimaldab VKEdel laiendada oma tegevust ühtsel turul. Euroopa Kaubandus- ja Tööstuskodade Liidu (Eurochambres) uuringus, milles rõhutati tegevuse laiendamise potentsiaali ühtsel turul, leiti, et VKEd osalevad digikaubanduses rohkem kui kunagi varem, kuid 2020. aasta septembri Eurobaromeetri uuringu andmetest nähtub, et vaid 4 % neist müüb oma kaupu internetis teistes liikmesriikides asuvatele tarbijatele⁽⁵⁾;

24. väljendab heameelt selle üle, et ettepanekutega soovitakse edendada Euroopas konkurentsivõimelist, elujõulist ja vastupanuvõimelist tööstust ja innovatsiooni, ning rõhutab ettepanekute tähtsust kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks, kes toetavad kohalikke osalejaid rahastamis- ja toetusmehhanismide kaudu;

25. loodab, et praegused ettepanekud muudavad murranguliselt selliseid teenuseid nagu ettevõtete asutamine, maksude deklareerimine, riigihangetes osalemine, elektrooniline identiteet ja digiallkirjad;

26. märgib, et paljud väiksemad osalejad sõltuvad äritehingute puhul veebiplatvormide väljakujunenud ökosüsteemidest ning et COVID-19 pandeemia on veelgi suurendanud selliste väiksemate ettevõtjate sõltuvust, kes kasutavad ärikasutajate ja tarbijateni jõudmiseks veebiplatvormide väljakujunenud ökosüsteeme;

27. kutsub Euroopa Komisjoni üles võtma oma seadusandlikes ettepanekutes tõhusamalt arvesse digitehnoloogiale ülemineku eri tasemeid piirkondlikul tasandil. Komitee teeb sellega seoses koostööd asjaomaste institutsioonide ja teadmuskeskustega, et aidata mõista keerukaid tegureid, mis põhjustavad muutusi riigi ja piirkonna tasandil, et töötada välja tugevad, kuid paindlikud uuenduslikud digiülemineku strateegiad. Nende strateegiatega vähendatakse kindlaks tehtud erinevusi liikmesriikide ja piirkondade vahel ning lõhet eraldatud, maa-, äärepiirkondade ja linnapiirkondade vahel;

28. peab Euroopa majanduse taastamise kontekstis digitaalset ühtekuuluvust ning keskkonna- ja kliimaalast ühtekuuluvust ELi lepingus sätestatud traditsioonilise majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse oluliseks lisamõõtmeks ning nõuab nende suuremat tunnustamist põhiväärtustena, pidades silmas muutusi senisest kestlikumate majandusmodelite poole;

⁽⁴⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa digituleviku strateegia ja andmestrategie“, raportöör: Mark Weinmeister (DE/EPP), toimik ECON-VII/004.

⁽⁵⁾ Eurobaromeetri kiiruuring nr 486, osutatud dokumendis „General Recommendations for the Digital Services Act“, Eurochambres, 9. detsember 2020: Digital Services Act – EUROCHAMBRES RECOMMENDATIONS.

29. on seisukohal, et tuleb vältida nn kahekordset digilõhet, mis tuleneb nii taristu kui ka digikirjaoskuse ja IT-oskuste puudumisest. Seal, kus COVID-19 pandeemia on ebavõrdsust suurendanud, on hädasti vaja toetada kodanike ja ettevõtjate, eelkõige traditsiooniliste VKEde, idufirmade ja avaliku sektori asutuste suutlikkuse suurendamist;

Mõju ajakirjandusele ja meediale

30. on veendunud, et tuleb tähelepanelikult analüüsida tasulise uudistesisisuga seotud reklaamide rahastamist. Regulaatiivsetel muudatustel võib olla suur mõju tuleviku uudistekanalite elujõulistele ärimudelitele ning seetõttu kutsub komitee üles pöörama suuremat tähelepanu meedia mitmekesisusele;

31. juhib tähelepanu maksimaalse selguse ja õigusliku sidususe tähtsusele ning rõhutab, et soovimatute tagajärgede vältimiseks peaks digiteenuste õigusakt hõlmama horisontaalset raamistikku, mis on eriti asjakohane valdkondlike õigusnormide puhul, nt autoriõiguste rikkumised, terroristlik sisu, laste seksuaalset kuritarvitamist kujutav materjal või ebaseaduslik vaenukõne ning ebaseaduslikud tooted. Komitee on veendunud, et põhimõtteliselt tuleks autoriõiguse direktiivi,⁽⁶⁾ audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi⁽⁷⁾ ja isikuandmete kaitse üldmäärust pidada digiteenuste õigusakti ja digiturgude õigusakti suhtes erinormideks;

32. leiab, et meedia- ja teabeturgudega seotud üleriigilised või riigi tasandist madalama tasandi pädevusvaldkonnad, sõltuvalt õiguspädevuse jaotusest, ja vastavad vahendid tuleks säilitada, et võtta arvesse eri kultuurilisi identiteete ja kaitsta pluralismi, võidelda tõhusalt vihakõne vastu ning astuda välja kahjuliku teabe vastu internetis, nagu seda tehakse väljaspool veebi. Liikmesriikide asjaomastele ametiasutustele peaks jääma õigus säilitada või kehtestada rangemaid seadusi, et järgida õigustatud huve;

Subsidiarsus

33. leiab, et kõnealused kaks ettepanekut, mis põhinevad Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 114, mis võimaldab kehtestada meetmeid, mille eesmärk on tagada siseturu toimimine, on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Ühtse turu kiillustumise vältimiseks on piiriüleste teenuste jaoks vaja ühtlustatud tingimusi, mida on võimalik tagada ELi tasandil ametiasutuste vahel toimuva digiteenuste koordineeritud järelevalve ja koostöö mehhanismide abil;

34. on seisukohal, et sellised meetmed aitavad saavutada sidusust kogu ELis ja on piisavad, et sundida kolmandate riikide teenusepakkujaid määrama ELis tarbijate huvide jaoks esindaja isikuandmete kaitse üldmääruse eeskujul;

35. rõhutab, et Euroopa õigusaktides tuleb alati arvesse võtta kohaliku ja piirkondliku omavalitsuse tagamise vajadust, mis on sätestatud esmase õiguse kohaselt Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikes 2;

Ettepanekutes kavandatud erandid: maksustamine ja töötingimused

36. rõhutab, et kõnealuses kahes määruses ei käsitleta otseselt digiteenuste kohalikku maksustamist;

37. on seisukohal, et digiteenuste õigusakti ja digiturgude õigusakti ettepanekuid tuleks vaadelda ka laiemas poliitilises kontekstis. See hõlmab eelkõige digimajanduse õiglast maksustamist, näiteks ajakohastatud maksueeskirju, võttes arvesse, et digitehnoloogiat kasutavad ettevõtted ja nende ärimudelid võivad tegeleda äritegevusega teatud jurisdiktsioonis ilma seal füüsiliselt kohal olemata. Sellega seoses tuleb komitee meelde vajadust tunnustada lõppkasutajate osa ettevõtete jaoks väärtuse loomisel. Komitee toetab seetõttu Euroopa Parlamendi üleskutset komisjonile esitada 2021. aasta juuniks ettepanekud, et selgitada ja ühtlustada kõigi, sealhulgas väljaspool ELi asutatud osalejate digitaalse äritegevuse maksustamist. Sellist reformi tuleks vaadelda ja see peaks toimuma laiemas rahvusvahelises raamistikus, eelkõige G20/OECD kaasavas raamistikus. Komitee rõhutab, kui oluline on tugevdada traditsiooniliste teenuste ja digiteenuste osutajate jaoks võrdseid tingimusi ELis, tagades, et maksueeskirjad vastavad tänapäeva maailmamajanduse tegelikkusele ning kaitsevad Euroopa konkurentsivõimet ja atraktiivsust välisinvesteeringute jaoks;

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/790, mis käsitleb autoriõigust ja autoriõigusega kaasnevat õigusi digitaalsel ühtsel turul ning millega muudetakse direktiive 96/9/EÜ ja 2001/29/EÜ (ELT L 130, 17.5.2019, lk 92).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

38. märgib, et Euroopa Komisjon peaks 2021. aastal esitama ka eraldi seadusandliku ettepaneku platvormitöötajate töötingimuste kohta, ning juhib tähelepanu sellele, et komitee on avaldanud arvamust platvormitööga seotud kohalike ja piirkondlike regulatiivsete probleemide ja küsimuste kohta,⁽⁸⁾ eelkõige nende kohta, mis tulenevad COVID-19 pandeemiast⁽⁹⁾;

39. jääb huviga ootama koostööd Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, et veelgi täiustada Euroopa raamistikku internetipõhiseid teenuseid reguleerivate meetmete võtmiseks, kasutades ära potentsiaali Euroopa innovatsiooni hoogustamiseks ning idufirmade kasvu, laienemise ja õitsengu edendamiseks, pöörates samal ajal tähelepanu Euroopa avatud ja konkurentsivõimelisele kaubandusele, mis on alati majanduskasvu soodustanud.

Brüssel, 30. juuni 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁸⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Platvormitöö – kohalikud ja piirkondlikud regulatiivsed probleemid“, raportöör: Dimitrios Birmpas, toimik SEDEC-VI/051.

⁽⁹⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa digituleviku strateegia ja andmestrategie“, raportöör: Mark Weinmeister (DE/EPP), toimik ECON-VII/004.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime“

(2021/C 440/14)

Raportöör:	Mario GUARENTE (ECR/IT), Potenza linnapea
Viitedokument:	„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime kohta“ COM(2020) 829 final

I. MUUDATUSETTEPANEKUD

Muudatusettepanek 1

Artikli 3 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Strateegia sisaldab vähemalt järgmisi elemente:</p> <p>a) strateegilised eesmärgid ja prioriteetid kriitilise tähtsusega üksuste üldise vastupidavusvõime suurendamiseks, võttes arvesse piiri- ja sektoriteülest omavahelist seotust;</p> <p>b) juhtimisraamistik strateegiliste eesmärkide ja prioriteetide saavutamiseks, sealhulgas eri ametiasutuste, kriitilise tähtsusega üksuste ja teiste strateegia rakendamises osalevate isikute rollide ja vastutusalade kirjeldus;</p> <p>c) kriitilise tähtsusega üksuste üldise vastupidavusvõime suurendamiseks vajalike meetmete, sealhulgas riikliku riskihindamise, kriitilise tähtsusega üksuste ja kriitilise tähtsusega üksustega samaväärsete üksuste identifitseermise ning käesoleva peatüki alusel kriitilise tähtsusega üksuste toetamiseks võetud meetmete kirjeldus;</p> <p>d) poliitikaraamistik käesoleva direktiivi artikli 8 kohaselt ja [teise küberturvalisuse direktiivi] kohaselt määratud pädevate asutuste vaheliseks tõhusamaks koordineerimiseks intsidente ja küberohte käsitleva teabe jagamise ning järelevalveülesannete täitmise eesmärgil.</p> <p>Strateegiat ajakohastatakse vajaduse korral ja vähemalt iga nelja aasta järel.</p>	<p>Strateegia sisaldab vähemalt järgmisi elemente:</p> <p>a) strateegilised eesmärgid ja prioriteetid kriitilise tähtsusega üksuste üldise vastupidavusvõime suurendamiseks, võttes arvesse piiri- ja sektoriteülest omavahelist seotust;</p> <p>b) juhtimisraamistik strateegiliste eesmärkide ja prioriteetide saavutamiseks, sealhulgas eri ametiasutuste, kriitilise tähtsusega üksuste ja teiste strateegia rakendamises osalevate isikute rollide ja vastutusalade kirjeldus;</p> <p>c) kriitilise tähtsusega üksuste üldise vastupidavusvõime suurendamiseks vajalike meetmete, sealhulgas riikliku riskihindamise, kriitilise tähtsusega üksuste ja kriitilise tähtsusega üksustega samaväärsete üksuste identifitseermise ning käesoleva peatüki alusel kriitilise tähtsusega üksuste toetamiseks võetud meetmete kirjeldus;</p> <p>d) poliitikaraamistik käesoleva direktiivi artikli 8 kohaselt ja [teise küberturvalisuse direktiivi] kohaselt määratud pädevate asutuste vaheliseks tõhusamaks koordineerimiseks intsidente ja küberohte käsitleva teabe jagamise ning järelevalveülesannete täitmise eesmärgil;</p> <p>e) teabevahetustegevuse suunised, mis tasakaalustavad konfidentsiaalsusnõudeid piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning elanikkonna vajadusega saada teavet riskide kohta.</p> <p>Strateegiat ajakohastatakse vajaduse korral ja vähemalt iga nelja aasta järel.</p>

Motivatsioon

Nii kohalikele omavalitsustele kui ka elanikkonnale suunatud teabevahetus ja teavitamine katastroofiohtude kohta, mis võivad mõjutada antud piirkonnas asuvaid elutähtsaid infrastruktuure, on oluline vahend kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime suurendamiseks, nagu on ette nähtud ka Sendai raamistiku⁽¹⁾ 1. prioriteedis. Seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu kriitilise tähtsusega teabe konfidentsiaalsuse vajadusele.

Muudatusettepanek 2

Artikli 4 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Artikli 8 kohaselt määratud pädevad asutused koostavad loetelu elutähtsatest teenustest lisas nimetatud sektorites. Nad hindavad [kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist] ning järgnevalt vajaduse korral ja vähemalt iga nelja aasta järel kõiki asjakohaseid riske, mis võivad mõjutada selliste elutähtsate teenuste osutamist, et identifitseerida kriitilise tähtsusega üksused kooskõlas artikli 5 lõikega 1 ja toetada neid kriitilise tähtsusega üksusi artikli 11 kohaste meetmete võtmisel.</p> <p>Riskihindamisel võetakse arvesse kõiki asjakohaseid looduslikke ja inimtegevusest tingitud riske, sealhulgas õnnetusi, looduskatastroofe, rahvatervisealaseid hädaolukordi ja vaenulikest aktidest tingitud ohte, muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/541 kohaseid terroriakte.</p>	<p>Artikli 8 kohaselt määratud pädevad asutused koostavad loetelu elutähtsatest teenustest lisas nimetatud sektorites. Nad hindavad [kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist] ning järgnevalt vajaduse korral ja vähemalt iga nelja aasta järel kõiki asjakohaseid riske, mis võivad mõjutada selliste elutähtsate teenuste osutamist, et identifitseerida kriitilise tähtsusega üksused kooskõlas artikli 5 lõikega 1 ja toetada neid kriitilise tähtsusega üksusi artikli 11 kohaste meetmete võtmisel.</p> <p>Riskihindamisel võetakse arvesse kõiki asjakohaseid looduslikke ja inimtegevusest tingitud riske, sealhulgas õnnetusi, looduskatastroofe, rahvatervisealaseid hädaolukordi ja vaenulikest aktidest tingitud ohte, muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/541 kohaseid terroriakte, pöörates erilist tähelepanu olemasoleva füüsilise taristu seisukorrale, et määrata kindlaks asjakohased renoveerimis- või uute ehitiste rajamise programmid.</p>

Motivatsioon

Olemasoleva füüsilise taristu seisund on oluline osa kriitilise tähtsusega üksuste praegusest ja tulevases suutlikkusest ära hoida ja ohjata võimalikke intsidente ning seepärast tuleks see lisada riskihindamisse ja sellele järgnevasse renoveerimis- või uute ehitiste rajamise programmidesse.

Muudatusettepanek 3

Artikli 6 lõike 1 punktid c ja e

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Artikli 5 lõike 2 punktis c nimetatud häiriva mõju olulisuse kindlakstegemisel võtavad liikmesriigid arvesse järgmisi kriteeriume:</p> <p>a) üksuse osutatavatest teenustest sõltuvate kasutajate arv;</p> <p>b) muude lisas nimetatud sektorite sõltuvus asjaomasest teenusest;</p>	<p>Artikli 5 lõike 2 punktis c nimetatud häiriva mõju olulisuse kindlakstegemisel võtavad liikmesriigid arvesse järgmisi kriteeriume:</p> <p>a) üksuse osutatavatest teenustest sõltuvate kasutajate arv;</p> <p>b) muude lisas nimetatud sektorite sõltuvus asjaomasest teenusest;</p>

⁽¹⁾ <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>.

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
c) intsidentide võimalik mõju (raskusaste ja kestus) majandus- ja ühiskondlikule tegevusele, keskkonnale ja avalikule julgeolekule;	c) intsidentide võimalik mõju (raskusaste ja kestus) majandus- ja ühiskondlikule tegevusele, keskkonnale ja avalikule julgeolekule, konsulterides asjaomasel juhul kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;
d) üksuse turuosa selliste teenuste turul;	d) üksuse turuosa selliste teenuste turul;
e) geograafiline ala, mida intsident võiks mõjutada, sealhulgas võimalik piiriülene mõju;	e) geograafiline ala, mida intsident võiks mõjutada, sealhulgas võimalik piiriülene mõju, konsulterides asjaomasel juhul kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;
f) üksuse tähtsus teenuse piisava kvaliteedi säilitamisel, võttes arvesse alternatiivide olemasolu kõnealuse teenuse osutamiseks.	f) üksuse tähtsus teenuse piisava kvaliteedi säilitamisel, võttes arvesse alternatiivide olemasolu kõnealuse teenuse osutamiseks.

Motivatsioon

Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad intsidentide kohalikku ja piirkondlikku mõju paremini hinnata.

Muudatusettepanek 4

Artikli 8 lõige 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid tagavad, et nende pädevad asutused konsulterivad vajaduse korral ning kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega teiste asjakohaste riiklike asutustega, eelkõige elanikkonnakaitse, õiguskaitse ja isikuandmete kaitse eest vastutavate asutustega, samuti asjakohaste huvitatud isikute, sealhulgas kriitilise tähtsusega üksustega, ja teevad nendega koostööd.	Liikmesriigid tagavad, et nende pädevad asutused konsulterivad vajaduse korral ning kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega teiste asjakohaste riiklike – ning vastavalt vajadusele ka kohalike ja piirkondlike – asutustega, eelkõige elanikkonnakaitse, õiguskaitse ja isikuandmete kaitse eest vastutavate asutustega, samuti asjakohaste huvitatud isikute, sealhulgas kriitilise tähtsusega üksustega, ja teevad nendega koostööd.

Motivatsioon

Volituste jaotus võib liikmesriigiti erineda.

Muudatusettepanek 5

Artikli 9 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid toetavad kriitilise tähtsusega üksusi nende vastupidavusvõime suurendamisel. Kõnealune toetus võib hõlmata juhendmaterjalide ja meetodikate koostamist, nende üksuste vastupidavusvõime testimiseks õppuste korraldamise toetamist ja kriitilise tähtsusega üksuste töötajatele koolituse pakkumist.	Liikmesriigid toetavad kriitilise tähtsusega üksusi nende vastupidavusvõime suurendamisel. Kõnealune toetus võib hõlmata juhendmaterjalide ja meetodikate koostamist, nende üksuste vastupidavusvõime testimiseks õppuste korraldamise toetamist ja kriitilise tähtsusega üksuste töötajatele koolituse pakkumist ning kohalikele omavalitsustele ja potentsiaalselt mõjutatud piirkondade elanikkonnale suunatud teabevahetus- ja teavitamismeetmete edendamist asjakohaste riskide kohta.

Motivatsioon

Teabevahetusel on keskne osa kogukondade vastupidavusvõime tugevdamisel.

Muudatusettepanek 6

Artikli 16 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime töörühm koosneb liikmesriikide ja komisjoni esindajatest. Kui see on tema ülesannete täitmiseks asjakohane, võib kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime töörühm kutsuda oma töös osalema huvitatud isikute esindajaid.	Kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime töörühm koosneb liikmesriikide ja komisjoni esindajatest ning vaatlejana osalevast Euroopa Regioonide Komitee esindajast . Kui see on tema ülesannete täitmiseks asjakohane, võib kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime töörühm kutsuda oma töös osalema huvitatud isikute esindajaid.

Motivatsioon

Komitee saab anda panuse kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime töörühma töösse, esindades kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ning pakkudes kohapeal omandatud rikkalikke kogemusi ja teadmisi.

Muudatusettepanek 7

Artikli 16 lõige 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime töörühmal on järgmised ülesanded:	Kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime töörühmal on järgmised ülesanded:
a) toetada komisjoni liikmesriikide abistamisel, et suurendada nende suutlikkust panustada kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime tagamise kooskõlas käesoleva direktiiviga;	a) toetada komisjoni liikmesriikide abistamisel, et suurendada nende suutlikkust panustada kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime tagamise kooskõlas käesoleva direktiiviga;
b) hinnata artiklis 3 nimetatud kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime strateegiaid ja teha kindlaks nende strateegiatega seotud parim tava;	b) hinnata artiklis 3 nimetatud kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime strateegiaid ja teha kindlaks nende strateegiatega seotud parim tava;
c) hõlbustada parima tava vahetamist seoses artikli 5 kohase kriitilise tähtsusega üksuste identifitseerimisega liikmesriikide poolt, muu hulgas seoses piiriülese omavahelise seotuse ning riskide ja intsidentidega;	c) hõlbustada parima tava vahetamist seoses artikli 5 kohase kriitilise tähtsusega üksuste identifitseerimisega liikmesriikide poolt, muu hulgas seoses piiriülese omavahelise seotuse ning riskide ja intsidentidega;
d) toetada taotluse korral artikli 6 lõikes 3 nimetatud suuniste ning kõikide käesoleva direktiivi kohaste delegeeritud ja rakendusaktide koostamist;	d) toetada taotluse korral artikli 6 lõikes 3 nimetatud suuniste ning kõikide käesoleva direktiivi kohaste delegeeritud ja rakendusaktide koostamist;
e) analüüsida igal aastal artikli 8 lõikes 3 nimetatud kokkuvõtvaid aruandeid;	e) analüüsida igal aastal artikli 8 lõikes 3 nimetatud kokkuvõtvaid aruandeid;
f) vahetada parimat tava artiklis 13 nimetatud intsidentidest teatamist käsitleva teabe vahetamise kohta;	f) vahetada parimat tava artiklis 13 nimetatud intsidentidest teatamist käsitleva teabe vahetamise kohta;
g) analüüsida nõuandemissioonide aruandeid ja anda nende kohta nõuandeid kooskõlas artikli 15 lõikega 3;	g) analüüsida nõuandemissioonide aruandeid ja anda nende kohta nõuandeid kooskõlas artikli 15 lõikega 3;
h) vahetada kooskõlas käesoleva direktiiviga teavet ja parimat tava kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõimega seotud teadus- ja arendustegevuse kohta;	h) vahetada kooskõlas käesoleva direktiiviga teavet ja parimat tava kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõimega seotud teadus- ja arendustegevuse kohta;

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
i) kui see on asjakohane, siis vahetada teavet kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime küsimustes liidu asjakohaste institutsioonide, organite ja asutustega.	i) kui see on asjakohane, siis vahetada teavet kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime küsimustes liidu asjakohaste institutsioonide, organite ja asutustega; j) jagada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise kaudu piirkondlikke kogemusi ja andmeid, mida saab kasutada vastupidavusvõime strateegiate väljatöötamiseks.

Motivatsioon

Piirkondlike kogemuste ja andmete jagamine aitab märkimisväärselt kaasa tõhusate vastupidavusvõime strateegiate väljatöötamisele ja rakendamisele.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. tunneb heameelt asjaolu üle, et kavandatava direktiivi kohaldamisala on oluliselt laiendatud, hõlmates energeetika-, transpordi-, tervishoiu-, joogi- ja reovee-, digitaristu, avaliku halduse ja kosmosesektorit;
2. nõuab tungival, et Euroopa Komisjon kaaluks võimalust laiendada direktiiviga hõlmatavaid valdkondi veelgi, kaasates muu hulgas ka esmatarbekaupade turustusketid, eelkõige toiduainete tootmise, töötlemise ja turustamise sektori;
3. tunnistades turustuskettide sektori erilist keerukust, toonitab vajadust seda küsimust põhjalikumalt uurida, edendades sihipäraseid uuringuid, et luua usaldusväärne meetodiline raamistik nende hindamiseks ja kaitsmiseks;
4. arvestades ka COVID-19 pandeemiaga seotud kohutavaid kogemusi, loodab komitee, et alustatakse tegevust esmatarbekaupade turustuskettide tugevdamiseks, mitmekesistades jaotusvõrku ja suurendades võimalike tarnijate arvu ühes piirkonnas viisil, mis vastab turustatavate kaupade tähtsusele;
5. rõhutab, et kuigi enamik selle valdkonna õigusakte on kehtestatud ELi või riiklikul tasandil, on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel oma territooriumi kaitsmisel olulised ülesanded ja vastutus. Seepärast peab neil olema konkreetne asjakohane roll oma territooriumil asuvate kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime suurendamisel oma rikkalike teadmiste ja kogemuste jagamise kaudu;
6. kiidab heaks ülemineku taristu kaitselt taristu haldajate vastupidavusvõime tugevdamisele, kuid rõhutab, et struktuuride või taristu kaitset ei tohiks unustada, võttes arvesse võimalikke füüsilisi kahjustusi loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud katastroofide korral ja nende potentsiaalselt tõsiseid tagajärgi mitte ainult riiklikul, vaid ka kohalikul ja piirkondlikul või piiriüleasel tasandil;
7. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste lisaväärtust piiriülestes olukordades, eelkõige seoses ohtude mõistmisega ning intsidentide tõsiduse ja võimalike tagajärgede, samuti valdkondlike ja territoriaalsete seoste hindamisega;
8. nõustub, et kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime tervikliku käsituse tagamiseks peaks igas liikmesriigis olema välja töötatud strateegia, mis on ette valmistatud koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ja milles kehtestatakse rakendatavad eesmärgid ja poliitilised meetmed, tuginedes hinnangule kõigi oluliste teenuste osutamist mõjutada võivate looduslike ja inimtegevusest tingitud asjakohaste riskide kohta, nagu õnnetused, looduskatastroofid, rahvatervisealased hädaolukorrad või terrorirünnakud;
9. rõhutab, et liikmesriigid peaksid kokku leppima ühises arusaamas selle kohta, mida mõeldakse kriitilise tähtsusega üksuste all ja kuidas neid kaitsta, et teha kindlaks parimad viisid nende vastupidavusvõime suurendamiseks, arvestades olulist mõju siseturu toimimisele;
10. rõhutab äärepoolseimate piirkondade erilist olukorda. Nende eripära muudab need piirkonnad eriti haavatavaks ja seal on ilmne vajadus tagada taristu vastupidavus;

11. peab vajalikuks, et komisjon koostaks konkreetset suunised, et tagada direktiivi tõhus ja ühtne kohaldamine kõikides liikmesriikides, suunates hindamistegevust ja mis tahes järgnevaid meetmeid tervikliku käsituse alusel, milles võetakse arvesse kõiki sektoritevahelisi ja piiriüleseid vastastikuseid sõltuvusi vastupidavusvõime asjakohaseks suurendamiseks, arvestades kaitset, riskide ennetamist, tegevuse järjepidevust ja taastumist;
12. rõhutab, et piirkondadevahelise koostöö tugevdamine näiteks Interregi programmide või Euroopa territoriaalse koostöö rühmituste (ETKR) kaudu kriitilise tähtsusega üksuste, sealhulgas füüsilise taristu vastupidavusvõime suurendamiseks on ülitähtis, et vältida selliste struktuuride hävimist või kahjustamist, millel võib olla tõsine piiriülene mõju;
13. on seisukohal, et riiklike riskihindamiste läbiviimisel tuleks arvesse võtta ka kohalikku ja piirkondlikku tasandit, sest ka kriitilise tähtsusega üksuse rajatiste füüsiline asukoht võib määrata ära kohapealsed mõjutused ja võimalikud tagajärjed;
14. nõustub vajadusega tugevdada kindlaksmääratud kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõimet ning väljendab samas muret üsna suure rahalise koormuse pärast, mida kavandatavast direktiivist tulenevate kohustuste täitmine võib kaasa tuua;
15. rõhutab, et komisjoni peaks nägema vajaduse korral ette spetsiaalse toe juba olemasolevates programmides, sealhulgas rahastamis põhise toetuse, kriitilise tähtsusega üksuste, eriti avalike üksuste jaoks, et edendada tõhusate ja õigeaegsete meetmete vastuvõtmist;
16. on seisukohal, et kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime suurendamise strateegia tuleks koostada riiklikul tasandil, konsulteerides kohaliku ja piirkondliku tasandiga;
17. nõustub sellega, et intsidendi korral peavad kriitilise tähtsusega üksused viivitamata teavitama pädevat asutust, kusjuures teated peavad sisaldama „kogu kättesaadavat teavet, mis on vajalik selleks, et pädev asutus mõistaks intsidendi olemust, põhjust ja võimalikke tagajärgi“. Komitee nõuab, et juhul kui riiklikud struktuurid ja koostõömehhanismid hädaolukordade ohjamiseks veel puuduvad, loodaks riigi tasandil asjaomaste, sh kohalike ja piirkondlike asutuste ning asjaomaste sektorite võrgustik ja koostöö, et kriisiolukorras oleks võimalik kiirelt sekkuda;
18. rõhutab, et igal liikmesriigil on kohustus kaitsta oma territooriumil asuvaid elutähtsaid infrastruktuure ja tagada kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime; nõustub, et suure Euroopa tähtsusega kriitilised üksused, st need, kes osutavad olulisi teenuseid rohkem kui kolmandikule liikmesriikidest, peaksid olema erijärelevalve all;
19. rõhutab vajadust tugevdada riskijuhtimise haldamist, edendades piiriülest ja liikmesriikidevahelist koostööd;
20. nõustub sellega, et kuna ELi elanikkonnakaitse mehhanismi ja elutähtsa infrastruktuuri kaitse Euroopa viitevõrgustiku raames on juba olemas mitmeid struktuure ja vahendeid, tuleb neid kavandatava direktiivi kohaldamisel samuti arvesse võtta;
21. tunnistades teabevahetuse olulisust kogukondade vastupidavusvõime suurendamisel, soovib komitee kooskõlas Sendai raamistikus seatud eesmärkidega edendada ja toetada teabevahetus- ja teavitamisalgatusi katastroofiohtude kohta, mis võivad mõjutada konkreetse piirkonna elutähtsaid infrastruktuure, olles suunatud nii kohalikele omavalitsustele kui ka elanikkonnale;
22. on seisukohal, et kooskõlastamine, teabevahetus ja parimate tavade vahetamine riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi vahel ning liikmesriikide vahel võib kogu kriisiohjetsükli jooksul edendada ressursside, teadmiste ja koostöö osas tõhusamat koostööd.

Brüssel, 1. juuli 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Üleeuroopalise energiataristu määruse muutmine rohe- ja digipöördele vastavaks“

(2021/C 440/15)

Raportöör:	Robert Sorin NEGOIȚĂ (RO/PES), Bukaresti 3. linnaosa vanem
Viitedokument:	„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 347/2013“ COM(2020) 824 final

I. MUUDATUSETTEPANEKUD

Muudatusettepanek 1

Põhjendus 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(1) komisjon esitas 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ uue majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta liit õiglaseks ja jõukaks, nüüdisaegse, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega ühiskonnaks, kus 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud. Komisjoni teatises kliimaalase sihtväärtuste kava kohta tehakse ettepanek suurendada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise taset 2030. aastaks vähemalt 55 %ni – eesmärk, mida toetas 11. detsembril 2020 Euroopa Ülemkogu –, ja selle aluseks olevas mõjuhindangus kinnitatakse, et tuleviku energiaallikate jaotus on praegusest väga erinev, ning rõhutatakse vajadust energiaalased õigusaktid läbi vaadata ja neid vajaduse korral muuta. Praegused investeeringud energiataristusse on selgelt ebapiisavad tuleviku energiataristu ümberkujundamiseks ja ehitamiseks. See tähendab ka, et Euroopa energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks on vaja taristut, sealhulgas kiiret elektrifitseerimist, taastuvelektri tootmise osakaalu suurendamist, taastuvate ja vähese CO₂-heittega gaaside laialdasemat kasutamist, energiasüsteemide lõimimist ja uuenduslike lahenduste suuremat kasutuselevõttu.</p>	<p>(1) komisjon esitas 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ uue majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta liit õiglaseks ja jõukaks, nüüdisaegse, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega ühiskonnaks, kus 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud. Komisjoni teatises kliimaalase sihtväärtuste kava kohta tehakse ettepanek suurendada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise taset 2030. aastaks vähemalt 55 %ni – eesmärk, mida toetas 11. detsembril 2020 Euroopa Ülemkogu –, ja selle aluseks olevas mõjuhindangus kinnitatakse, et tuleviku energiaallikate jaotus on praegusest väga erinev, ning rõhutatakse vajadust esmasel ja teisel etapil energiaalased õigusaktid Euroopa, riigi ja piirkonna tasandil läbi vaadata ja neid vajaduse korral muuta. Praegused investeeringud energiataristusse on selgelt ebapiisavad, et kujundada ümber ja rajada tuleviku energiataristu ning tagada samal ajal energiavarustus, mis vastab eri piirkondade erivajadustele ja võimalustele. See tähendab ka, et Euroopa energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks on vaja taristut, sealhulgas kiiret elektrifitseerimist, taastuvelektri tootmise osakaalu suurendamist, taastuvate ja vähese CO₂-heittega gaaside laialdasemat kasutamist, kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide arendamist, energiasüsteemide lõimimist ja uuenduslike lahenduste suuremat kasutuselevõttu, et saavutada meie ühiskonnas keskkonnahoidlik, kestlik ja taskukohane muutus ning parandada elamistingimusi.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 2

Põhjendus 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(5) Määruse (EL) nr 347/2013 hindamine on selgelt näidanud, et raamistik on tõhusalt parandanud liikmesriikide võrkude lõimimist, stimuleerinud energiakaubandust ja seega aidanud kaasa liidu konkurentsivõimele. Elektri- ja gaasisektori ühishuviprojektid on oluliselt kaasa aidanud energiavarustuskindluse tagamisele. Gaasi puhul on taristu nüüd hästi ühendatud ja tarnekindlus on alates 2013. aastast tunduvalt paranenud. Piirkondlik koostöö piirkondlikes rühmades ja kulude piiriülese jaotamise kaudu on olulisel kohal, et teha võimalikuks projektide rakendamine. Paljudel juhtudel ei vähendanud kulude piiriülene jaotamine siiski projekti rahastamispuudujääki, nagu oli mõeldud. Kuigi enamikku loamenetlusi on lühendatud, on protsess mõnel juhul veel pikk. Oluline tegur on olnud Euroopa ühendamise rahastust antud finantsabi, sest uuringute jaoks antud toetused on aidanud projektidel vähendada riske varajastes arendusetappides, samas kui tööde tegemise toetustega on toetatud projekte, mis käsitlesid peamisi kitsaskohti, mida turupõhise rahastamisega ei olnud võimalik piisavalt lahendada.</p>	<p>(5) Määruse (EL) nr 347/2013 hindamine on selgelt näidanud, et raamistik on tõhusalt parandanud enamiku liikmesriikide võrkude lõimimist, stimuleerinud energiakaubandust ja seega aidanud kaasa liidu konkurentsivõimele. Elektri- ja gaasisektori ühishuviprojektid on oluliselt kaasa aidanud energiavarustuskindluse tagamisele. Gaasi puhul on taristu nüüd enamikus piirkondades hästi ühendatud ja tarnekindlus on alates 2013. aastast tunduvalt paranenud. Siiski on veel terveid piirkondi, mis ei ole suutnud oma gaasivõrke täiustada ega energijulgeolekut ja vastupanuvõimet piisavalt suurendada. Endiselt on gaasi jaotamise projekte, mis on rakendamise eri etappides ja mida ei ole veel lõpule viidud. Piirkondlik koostöö piirkondlikes rühmades ja kulude piiriülese jaotamise kaudu on olulisel kohal, et teha võimalikuks projektide rakendamine. Paljudel juhtudel ei vähendanud kulude piiriülene jaotamine siiski projekti rahastamispuudujääki, nagu oli mõeldud. Kuigi enamikku loamenetlusi on lühendatud, on protsess mõnel juhul veel pikk. Oluline tegur on olnud Euroopa ühendamise rahastust antud finantsabi, sest uuringute jaoks antud toetused on aidanud projektidel vähendada riske varajastes arendusetappides, samas kui tööde tegemise toetustega on toetatud projekte, mis käsitlesid peamisi kitsaskohti, mida turupõhise rahastamisega ei olnud võimalik piisavalt lahendada ja mis on hädavajalikud energiasüsteemi turvaliseks ja õiglaseks ümberkuundamiseks.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 3

Põhjendus 11

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(11) Energiavarustuskindlust, mis on määruse (EL) nr 347/2013 üks peamisi tõukejõude, on ühishuvi-projektide kaudu märkimisväärselt parandatud. Lisaks eeldatakse komisjoni kliimaeesmärgi mõjuhindangus, et maagaasi tarbimine väheneb märkimisväärselt, sest selle vaibumatu kasutamine ei ole kooskõlas CO₂-neutraalsusega. Teisest küljest suureneb 2050. aastaks märkimisväärselt biogaasi, taastuva ja vähese CO₂-heitega vesiniku ning süntee-tiliste gaasiliste kütuste tarbimine. Seepärast ei vaja maagaasitaristu TEN-E poliitika raames enam toetust. Energiataristu kavandamine peaks kajastama seda muutuvat gaasimaastikku.</p>	<p>(11) Energiavarustuskindlust, mis on määruse (EL) nr 347/2013 üks peamisi tõukejõude, on ühishuvi-projektide kaudu märkimisväärselt parandatud. Lisaks eeldatakse komisjoni kliimaeesmärgi mõjuhindangus, et maagaasi tarbimine väheneb märkimisväärselt, sest selle vaibumatu kasutamine ei ole kooskõlas CO₂-neutraalsusega. Teisest küljest suureneb 2050. aastaks märkimisväärselt biogaasi, taastuva ja vähese CO₂-heitega vesiniku ning süntee-tiliste gaasiliste kütuste tarbimine. Seepärast ei vaja uus maagaasitaristu TEN-E poliitika raames enam toetust. Energiataristu kavandamine peaks kajastama seda muutuvat gaasimaastikku. Samal ajal aitavad paljudes ELi riikides maagaasiprojektid vähendada CO₂ heidet, hõlbustades üleminekut tahketelt fossiilkütustelt. Käesoleva ELi määruse läbivaatamine ei tohi avaldada kahjulikku mõju veel lõpule viimata projektidele.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 4

Põhjendus 15

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(15) Lisaks tuleks uuenduslikele digitehnoloogiatele tuginedes luua arukate gaasivõrkude jaoks luua uus taristukategooria, et toetada investeeinguid, millega lõimitakse võrku taastuvad ja vähese süsinikdioksiidiheitega gaasid, nagu biogaas, biometaan ja vesinik, ning aidata hallata sellest tulenevat keerukamat süsteemi.</p>	<p>(15) Lisaks tuleks uuenduslikele digitehnoloogiatele, gaasikvaliteedi ja võrkude haldamise tehnoloogilistele ja insenertehnilistele lahendustele ning järelevalve- ja andmekogumissüsteemile (SCADA) tuginedes luua arukate gaasivõrkude jaoks luua uus taristukategooria, et toetada investeeinguid, millega lõimitakse võrku taastuvad ja vähese süsinikdioksiidiheitega gaasid, nagu biogaas, biometaan ja saastevaba vesinik, ning aidata hallata sellest tulenevat keerukamat süsteemi.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 5

Põhjendus 25

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(25) Tuleks asutada piirkondlikud rühmad, kes esitaksid ja vaataksid läbi ühishuviprojekte, ning seejärel koostada ühishuviprojektide piirkondlikud loendid. Laiema konsensuse saavutamiseks peaksid need piirkondlikud rühmad tegema tihedat koostööd liikmesriikide, riikide reguleerivate asutuste, projektiarendajate ja asjakohaste sidusrühmadega. Selle koostöö käigus peaksid riikide reguleerivad asutused vajaduse korral piirkondlikke rühmi nõustama muu hulgas kavandatud projektide õiguslike aspektide teostatavuse ning reguleerijatelt loa saamise kavandatud tähtaegade realistlikkuse küsimuses.</p>	<p>(25) Tuleks asutada piirkondlikud rühmad, kes esitaksid ja vaataksid läbi ühishuviprojekte, ning seejärel koostada ühishuviprojektide piirkondlikud loendid. Laiema konsensuse saavutamiseks peaksid need piirkondlikud rühmad tegema tihedat koostööd liikmesriikide, riikide reguleerivate asutuste, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, projektiarendajate ja asjakohaste sidusrühmadega. Selle koostöö käigus peaksid riikide reguleerivad asutused vajaduse korral piirkondlikke rühmi nõustama muu hulgas kavandatud projektide õiguslike aspektide teostatavuse ning reguleerijatelt loa saamise kavandatud tähtaegade realistlikkuse küsimuses.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 6

Artikli 1 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p style="text-align: center;"><i>Artikkel 1</i></p> <p style="text-align: center;">Reguleerimise</p> <p>1. Käesoleva määrusega kehtestatakse suunised selliste I lisas sätestatud esmatahtsate üleeuroopalise energiataristu koridoride ja alade (edaspidi „esmatahtsad energiataristukoridorid ja -alad“) õigeaegse arendamise ja koostalitlusvõime jaoks, mis aitavad saavutada liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärke ning 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärki.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Artikkel 1</i></p> <p style="text-align: center;">Reguleerimise</p> <p>1. Käesoleva määrusega kehtestatakse suunised selliste I lisas sätestatud esmatahtsate üleeuroopalise energiataristu koridoride ja alade (edaspidi „esmatahtsad energiataristukoridorid ja -alad“) õigeaegse arendamise ja koostalitlusvõime jaoks, mis aitavad saavutada liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärke, 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärki ja 2030. aasta bioloogilise mitmekesisuse eesmärke ning tagada ja stimuleerida energiajulgeolekut, turgude lõimimist, ausat konkurentsi, energiavarustuse mitmekesistamist ja taskukohast energiat kõigi jaoks.</p>

Motivatsioon

TEN-E läbivaatamine (sealhulgas taristu kavandamine) peaks olema kooskõlas rohelise kokkuleppe eesmärkidega, 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärgiga ja põhimõttega, et kedagi ei jäeta kõrvale, mis tähendab taskukohase energiat tagamist kõigile.

Muudatusettepanek 7

Artikkel 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
(4) „ühishuviprojekt“ – projekt, mida on vaja I lisas sätestatud esmatahtsate energiataristukoridoride ja -alade loomiseks ning mis kuulub artiklis 3 nimetatud ühishuvi-projektide liidu loendisse;	(4) „ühishuviprojekt“ – projekt, mida on vaja I lisas sätestatud esmatahtsate energiataristukoridoride ja -alade loomiseks ning mis kuulub artiklis 3 nimetatud ühishuvi-projektide liidu loendisse. Projektide hindamisel tuleb võtta arvesse riiklike arengustrateegiaid ning projekti rakendamiskoha kohalikku ja piirkondlikku potentsiaali, et tagada optimaalne kasulik mõju;
(...)	(...)
(16) „kliimamuutustega kohanemine“ – protsess, mis tagab energiataristu vastupanuvõime kliimamuutuste võimalikele kahjulikele mõjudele kliimatundlikkuse ja -riski hindamise kaudu, sealhulgas asjakohaste kohanemismeetmete abil.	(16) „kliimamuutustega kohanemine“ – protsess, mis tagab energiataristu vastupanuvõime kliimamuutuste võimalikele kahjulikele mõjudele kliimatundlikkuse ja -riski hindamise kaudu, sealhulgas asjakohaste kohanemismeetmete abil.
	(17) „säästvus“ – mis tahes liiki projektide potentsiaal aidata kaasa kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamisele. Seda hinnatakse taastuvate energiaallikate võrku lõimimise või projekti eeldatava eluea jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heite vähendamise seisukohast.

Motivatsioon

Mõistete hulgas puudub „säästvus“. Pika eluea tõttu tuleks hoolikalt hinnata projekti potentsiaali muutuda kasutuskõlbmatuks, kui süsteem liigub CO₂-neutraalsuse poole.

Muudatusettepanek 8

Artikli 3 lõike 3 punkt a

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
a) iga üksik ühishuviprojekti ettepanek peab saama heakskiidu riikidelt, kelle territooriumiga on see projekt seotud; kui mõni riik nõusolekut ei anna, esitab ta asjaomasele rühmale sellekohased põhjendused;	a) iga üksik ühishuviprojekti ettepanek peab saama heakskiidu riikidelt, kelle territooriumiga on see projekt seotud; kui mõni riik nõusolekut ei anna, esitab ta asjaomasele rühmale sellekohased põhjendused. Et vältida konflikte piirkonna ja liikmesriigi tasandil ning pakkuda vahendajat käesoleva määruse nõuetekohase ülevõtmise ja selle sätete järgimise tagamiseks, asutab Euroopa Liit selleks otstarbeks määratud asutuse;

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 9

Artikli 4 lõike 2 punkt a

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
a) projekt aitab märkimisväärselt kaasa liidu ja kolmanda riigi CO ₂ -heite vähendamise eesmärkidele ja säästvusele, sealhulgas taastuvenergia võrku lõimimise kaudu ja taastuvenergia ülekannete kaudu suurimatesse tarbimiskeskustesse ja salvestuskohtadesse;	a) projekt aitab märkimisväärselt kaasa liidu ja kolmanda riigi CO ₂ -heite vähendamise eesmärkidele ja säästvusele, sealhulgas taastuv- ja vähese CO₂ heitega energia võrku lõimimise kaudu ja taastuv- ja vähese CO₂ heitega energia ülekannete kaudu suurimatesse tarbimiskeskustesse ja salvestuskohtadesse;

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 10

Artikli 5 lõige 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
5. Artiklis 8 osutatud pädevad asutused esitavad iga aasta 31. jaanuariks koostööametile ja vastavale rühmale käesoleva artikli lõikes 4 osutatud aruande, millele on lisatud teave nende territooriumil paiknevate ühishuviprojektide arengujärgu ja asjakohasel juhul projektide elluviimisel loamenetluses tekkinud viivituste ning nende põhjuste kohta. Pädevate asutuste panus aruandesse peab olema selgelt sellisena märgitud ja koostatud ilma projektiarendajate esitatud teksti muutmata.	5. Euroopa tasandil ja liikmesriikides käesoleva määruse artikli 8 kohaselt osutatud pädevad asutused esitavad iga aasta 31. jaanuariks koostööametile ja vastavale rühmale käesoleva artikli lõikes 4 osutatud aruande, millele on lisatud teave nende territooriumil paiknevate ühishuviprojektide arengujärgu ja asjakohasel juhul projektide elluviimisel loamenetluses tekkinud viivituste ning nende põhjuste kohta. Pädevate asutuste panus aruandesse peab olema selgelt sellisena märgitud ja koostatud ilma projektiarendajate esitatud teksti muutmata.

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 11

Artikkel 8

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p style="text-align: center;"><i>Artikkel 8</i></p> <p>Loamenetluse korraldus</p> <p>3. Ilma et see piiraks rahvusvahelisest ja liidu õigusest tulenevate asjakohaste nõuete täitmist, hõlbustab pädev asutus tervikotsuse tegemist. Tervikotsus on lõplik tõend selle kohta, et ühishuviprojekt on saanud ehitusvalmis projekti staatuse, ning sellega seoses ei ole täiendavaid lube või heakskiite vaja esitada. Tervikotsus tehakse artikli 10 lõigetes 1 ja 2 nimetatud tähtaja jooksul ühe alljärgneva süsteemi kohaselt.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Artikkel 8</i></p> <p>Loamenetluse korraldus</p> <p>3. Ilma et see piiraks piirkondlikust, riiklikust, liidu ja rahvusvahelisest õigusest tulenevate asjakohaste nõuete täitmist, hõlbustab pädev asutus tervikotsuse tegemist. Tervikotsus on lõplik tõend selle kohta, et ühishuviprojekt on saanud ehitusvalmis projekti staatuse, ning sellega seoses ei ole täiendavaid lube või heakskiite vaja esitada. Tervikotsus tehakse artikli 10 lõigetes 1 ja 2 nimetatud tähtaja jooksul ühe alljärgneva süsteemi kohaselt.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 12

Artikkel 9

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Läbipaistvus ja üldsuse osalemine</p> <p>1. Liikmesriik või pädev asutus avaldab vajaduse korral koostöös teiste asjaomaste asutustega [1. maiks 2023] ühishuviprojektide loamenetluse ajakohastatud käsiraamatu, mis sisaldab vähemalt VI lisa punktis 1 täpsustatud teavet. Käsiraamat ei ole õiguslikult siduv, kuid selles võidakse viidata asjakohastele õigusnormidele või neid tsiteerida. Riigi pädevad asutused koordineerivad tegevust ja püüavad oma menetluskäsiraamatu väljatöötamisel luua koostoiimet naaberriikidega.</p> <p>(...)</p> <p>4. Enne lõplike ja täielike taotlusedokumentide esitamist pädevale asutusele vastavalt artikli 10 lõike 1 punktile a korraldab projektiarendaja või – kui see on ette nähtud siseriikliku õigusega – pädev asutus, vähemalt ühe avaliku konsultatsiooni, kui see ei ole siseriikliku õigusega kohaste samaväärsete või rangemate normidega juba nõutud. See avalik konsultatsioon ei keela teha mis tahes avalikke konsultatsioone, mis tuleb vastavalt direktiivi 2011/92/EL artikli 6 lõikele 2 korraldada pärast teostusloa taotluse esitamist. Avaliku konsultatsiooni käigus teavitatakse VI lisa punkti 3 alapunktis a osutatud sidusrühmi projektist selle algetapis ning aidatakse välja selgitada kõige sobivam asukoht või trajektoor, võttes projekti puhul arvesse ka kliimamuutustega kohanemist käsitlevaid kaalutlusi, ja käsitletakse taotlusedokumentides lahendamist vajavaid küsimusi. (...)</p>	<p>Läbipaistvus ja üldsuse osalemine</p> <p>1. Liikmesriik või pädev asutus avaldab vajaduse korral koostöös teiste asjaomaste asutustega [1. maiks 2023] ühishuviprojektide loamenetluse ajakohastatud käsiraamatu, mis sisaldab vähemalt VI lisa punktis 1 täpsustatud teavet. Käsiraamat ei ole õiguslikult siduv, kuid selles viidatakse asjakohastele õigusnormidele või tsiteeritakse neid. Riigi ja piirkonna pädevad asutused teevad koostööd naaberriikide ametiasutustega, et vahetada häid tavasid ja hõlbustada loamenetlust.</p> <p>(...)</p> <p>4. Enne lõplike ja täielike taotlusedokumentide esitamist pädevale asutusele vastavalt artikli 10 lõike 1 punktile a korraldab projektiarendaja või – kui see on ette nähtud siseriikliku õigusega – pädev asutus, vähemalt ühe avaliku konsultatsiooni, kui see ei ole siseriikliku õigusega kohaste samaväärsete või rangemate normidega juba nõutud. See avalik konsultatsioon ei keela teha mis tahes avalikke konsultatsioone, mis tuleb vastavalt direktiivi 2011/92/EL artikli 6 lõikele 2 korraldada pärast teostusloa taotluse esitamist. Avaliku konsultatsiooni käigus teavitatakse VI lisa punkti 3 alapunktis a osutatud sidusrühmi projektist selle algetapis ning aidatakse välja selgitada kõige sobivam, sh vajadusel alternatiivne, asukoht või trajektoor, võttes projekti puhul arvesse ka kliimamuutustega kohanemist käsitlevaid kaalutlusi, ja käsitletakse taotlusedokumentides lahendamist vajavaid küsimusi. (...)</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 13

Artikkel 16

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Piiriülese mõjuga investeeringute võimaldamine</p> <p>1. II lisa punkti 1 alapunktide a, b, c ja e ning II lisa punkti 3 kohastesse kategooriasse kuuluvate selliste ühishuviprojektide puhul, mis kuuluvad riigi reguleerivate asutuste pädevusse, kannavad tõhusalt tehtud investeerimiskulud, mis ei sisalda hoolduskulusid, selliste liikmesriikide asjakohased ülekandevõrguettevõtjad või ülekandearistu projektiarendajad, kellele projekt avaldab positiivset puhasmõju, ning selles ulatuses, mis ei ole kaetud ülekoormuse ajal kasutamise eest saadud tulu või muude tasudega, katavad kulud võrgu kasutajad võrgule juurdepääsu tariifide kaudu selles liikmesriigis / nendes liikmesriikides.</p> <p>2. Käesoleva artikli sätteid kohaldatakse II lisa punkti 1 alapunktides a, b, c ja e sätestatud kategooriasse kuuluva ühishuviprojekti suhtes, kui vähemalt üks projektiarendaja taotleb asjakohastelt riigi asutustelt selle kohaldamist projekti kulude suhtes. Neid sätteid kohaldatakse asjakohasel juhul II lisa punkti 3 kohasesse kategooriasse kuuluva ühishuviprojekti suhtes, kui turunõudluse hindamine on juba läbi viidud ja sellest nähtub, et tõhusalt tehtud investeerimiskulusid ei õnnestu ilmselt tariifidega katta.</p> <p>4. (...) Kulude piiriüleisel jaotamisel üritavad asjaomased riigi reguleerivad asutused saavutada asjaomaste ülekandevõrguettevõtjatega konsulteerides vastastikuse kokkuleppe, mis põhineb muu hulgas lõike 3 punktides a ja b nimetatud tabel. Nende hindamine põhineb samal stsenaariumil, mida kasutati ühishuviprojektiga hõlmatud liidu loendi koostamise valikumenetluse puhul.</p> <p>Kui ühishuviprojekt leevendab sellist negatiivset välismõju nagu ringvood, ja seda ühishuviprojekti rakendatakse liikmesriigis, kust negatiivne välismõju pärineb, ei loeta sellist leevendamist piiriüleseks kasuks ning seetõttu ei võeta seda aluseks kulude jaotamisel nende liikmesriikide ülekandevõrguettevõtjate vahel, keda see negatiivne välismõju mõjutab.</p>	<p>Piiriülese mõjuga investeeringute võimaldamine</p> <p>1. II lisa punkti 1 alapunktide a, b, c, d, e, punkti 2 alapunkti a ning II lisa punkti 3 ja IV lisa punkti 1 alapunkti c kohastesse kategooriasse kuuluvate selliste ühishuviprojektide puhul, mis kuuluvad riigi reguleerivate asutuste pädevusse, kannavad tõhusalt tehtud investeerimiskulud, mis ei sisalda hoolduskulusid, selliste liikmesriikide asjakohased võrguettevõtjad või ülekande- ja/või jaotustaristu projektiarendajad, kellele projekt avaldab positiivset puhasmõju, ning selles ulatuses, mis ei ole kaetud ülekoormuse ajal kasutamise eest saadud tulu või muude tasudega, katavad kulud võrgu kasutajad võrgule juurdepääsu tariifide kaudu selles liikmesriigis / nendes liikmesriikides.</p> <p>2. Käesoleva artikli sätteid kohaldatakse II lisa punkti 1 alapunktides a, b, c, d, e, punkti 2 alapunktis a ning IV lisa punkti 1 alapunktis c sätestatud kategooriasse kuuluva ühishuviprojekti suhtes, kui vähemalt üks projektiarendaja taotleb asjakohastelt riigi asutustelt selle kohaldamist projekti kulude suhtes. Neid sätteid kohaldatakse asjakohasel juhul II lisa punkti 3 kohasesse kategooriasse kuuluva ühishuviprojekti suhtes, kui turunõudluse hindamine on juba läbi viidud ja sellest nähtub, et tõhusalt tehtud investeerimiskulusid ei õnnestu ilmselt tariifidega katta.</p> <p>4. (...) Kulude piiriüleisel jaotamisel üritavad asjaomased riigi reguleerivad asutused saavutada asjaomaste võrguettevõtjatega konsulteerides vastastikuse kokkuleppe, mis põhineb muu hulgas lõike 3 punktides a ja b nimetatud tabel. Nende hindamine põhineb samal stsenaariumil, mida kasutati ühishuviprojektiga hõlmatud liidu loendi koostamise valikumenetluse puhul. Kui ühishuviprojekt leevendab sellist negatiivset välismõju nagu ringvood, ja seda ühishuviprojekti rakendatakse liikmesriigis, kust negatiivne välismõju pärineb, ei loeta sellist leevendamist piiriüleseks kasuks ning seetõttu ei võeta seda aluseks kulude jaotamisel nende liikmesriikide võrguettevõtjate vahel, keda see negatiivne välismõju mõjutab.</p>

Motivatsioon

Arukad madalpingevõrgud ja arukad gaasivõrgud võimaldavad kodanikel saada tootvateks tarbijateks ja aitavad kaasa energiasüsteemi ümberkujundamisele. Arukate võrkude projektid on praegu ühishuviprojektide hulgas alaesindatud, kuna praeguses TEN-E määruses on arukate võrkude määratlus piiratud. Muudatusettepaneku eesmärk on seda laiendada.

Muudatusettepanek 14

Artikli 18 lõige 4

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>4. II lisa punkti 1 alapunkti d ning punktide 2 ja 5 kohastesse kategooriatesse kuuluvatele ühishuviprojektidele antakse samuti liidu rahalist abi tööde tegemise toetuste kujul, kui asjaomased projektiarendajad suudavad selgelt tõendada projekti olulist positiivset välismõju, nt varustuskindlus, süsteemi paindlikkus, solidaarsus või innovatsioon, ja selle ärilise tasuvuse puudumist vastavalt kulude-tulude analüüsile, äriplaanile ja muudele hinnangutele, mille on koostanud eelkõige potentsiaalsed investorid või võlausal-dajad või võimaluse korral riigi reguleeriv asutus.</p>	<p>4. II lisa punkti 1 alapunkti d ning punktide 2, 4 ja 5 kohastesse kategooriatesse kuuluvatele ühishuviprojektidele antakse samuti liidu rahalist abi tööde tegemise toetuste kujul, kui asjaomased projektiarendajad suudavad selgelt tõendada projekti olulist positiivset välismõju, nt varustuskindlus, süsteemi paindlikkus, solidaarsus või innovatsioon, ja selle ärilise tasuvuse puudumist vastavalt kulude-tulude analüüsile, äriplaanile ja muudele hinnangutele, mille on koostanud eelkõige potentsiaalsed investorid või võlausal-dajad või võimaluse korral riigi reguleeriv asutus.</p>

Motivatsioon

Elektrolüüsiseadmed peaksid olema rahastamiskõlblikud Euroopa ühendamise rahastust. Eriti varajases etapis sõltuvad võrguinvesteeringud tootmisvõimsusest ja seetõttu tuleb neid vaadelda koos. Elektrolüüsiseadmetel on piiriülene mõju, eriti kui nad ühendavad vesiniku tootmise nõudlusega piiriülestes piirkondades.

Muudatusettepanek 15

II lisa

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>3) Vesinik:</p> <p>a) vesiniku transportimise ülekandtorustikud, mis annavad läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel alustel juurdepääsu paljudele võrgu kasutajatele ning mis sisaldavad peamiselt kõrgsurve-vesinikutorustikke, välja arvatud vesiniku kohalikuks jaotamiseks mõeldud torustikud;</p> <p>b) punktis a nimetatud kõrgsurve-vesinikutorustikega ühendatud maa-alused hoidlad;</p> <p>c) muudes keemilistes ainetes sisalduva vesiniku või veeldatud vesiniku vastuvõtu-, hoiustamis- ja taasgaasistamis- või rõhulangetamiseseadmed, mille ülesanne on vesiniku juhtimine võrku;</p> <p>d) igasugused seadmed või paigaldised, sh kompressorjaamad, mis on vajalikud vesinikusüsteemi ohutuks, kindlaks ja tõhusaks tööks või kahesuunaliste voogude läbilaske võimsuse tagamiseks.</p>	<p>3) Vesinik:</p> <p>a) vesiniku transportimise ülekandtorustikud, mis annavad läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel alustel juurdepääsu paljudele võrgu kasutajatele ning mis sisaldavad peamiselt kõrgsurve-vesinikutorustikke, välja arvatud vesiniku kohalikuks jaotamiseks mõeldud torustikud;</p> <p>b) punktis a nimetatud kõrgsurve-vesinikutorustikega ühendatud maa-alused hoidlad;</p> <p>c) muudes keemilistes ainetes sisalduva vesiniku või veeldatud vesiniku vastuvõtu-, hoiustamis- ja taasgaasistamis- või rõhulangetamiseseadmed, mille ülesanne on vesiniku juhtimine võrku;</p> <p>d) igasugused seadmed või paigaldised, sh kompressorjaamad, mis on vajalikud vesinikusüsteemi ohutuks, kindlaks ja tõhusaks tööks või kahesuunaliste voogude läbilaske võimsuse tagamiseks;</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Punktides a, b, c ja d loetletud varad võivad olla uued ehitatud varad või maagaasist vesiniku jaoks kasutamiseks ümber kujundatud varad või nende kahe kombinatsioon.</p>	<p>(e) mis tahes seadmed või paigaldised, mis võimaldavad kasutada saastevabast vesinikust toodetud kütust transpordisektoris TEN-T põhi- ja üldvõrgus.</p> <p>Punktides a, b, c ja d loetletud varad võivad olla uued ehitatud varad või maagaasist vesiniku jaoks kasutamiseks ümber kujundatud varad või nende kahe kombinatsioon.</p>

Motivatsioon

Kaasamine aitab parandada transpordi- ja energiapoliitika omavahelist seotust. Oluline on kaasata nii TEN-T põhivõrk kui ka TEN-T üldvõrk, sest see on paremini kooskõlas praeguste nn vesinikuoru piirkondadega, kus vesinikuvaldkonda on kavas teha ulatuslikke investeeringuid.

Muudatusettepanek 16

IV lisa

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p style="text-align: center;">IV LISA</p> <p>ÜHISHUVIPROJEKTIDE JA VASTASTIKKUST HUVI PAKKUVATE PROJEKTIDE KRITERIUMIDEGA SEOTUD EESKIRJAD JA NÄITAJAD</p> <p>c) arukad elektrivõrgud: projekt on seotud kõrge- ja keskpingseseadmete ja -paigaldistega, mis on projekteeritud kõrge- ja keskpingele. <i>See</i> hõlmab ülekandevõrguettevõtjaid ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjaid või jaotusvõrguettevõtjaid vähemalt kahest liikmesriigist. Jaotusvõrguettevõtjaid võib kaasata ainult siis, kui seda toetavad vähemalt kahe liikmesriigi ülekandevõrguettevõtjad, kes on projektiga tihedalt seotud ja tagavad koostalitlusvõime. Projekt hõlmab vähemalt 50 000 elektri kasutajat, tootjat, tarbijat või tootvat tarbijat piirkonnas, kus tarbitakse vähemalt 300 gigavatt-tundi aastas, kusjuures vähemalt 20 % tarbitavast elektrist pärineb muutlikest taastuvatest energiaallikatest.</p>	<p style="text-align: center;">IV LISA</p> <p>ÜHISHUVIPROJEKTIDE JA VASTASTIKKUST HUVI PAKKUVATE PROJEKTIDE KRITERIUMIDEGA SEOTUD EESKIRJAD JA NÄITAJAD</p> <p>c) arukad elektrivõrgud: projekt on seotud kõrge- ja keskpingseseadmete ja -paigaldistega, mis on projekteeritud peamiselt kõrge- või keskpingele. Projektis osalevad vähemalt kahe liikmesriigi põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad, hõlmates vähemalt 50 000 elektri kasutajat või tootjat või tootvat tarbijat piirkonnas, kus tarbitakse vähemalt 300 gigavatt-tundi aastas, kusjuures vähemalt 20 % tarbitavast elektrist pärineb taastuvatest energiaallikatest, mis on olemuslikult muutuvad. Projektis võib ette näha ka virtuaalse piiriülese ühenduse;</p>

Motivatsioon

Arukad madalpingevõrgud võimaldavad kodanikel saada tootvateks tarbijateks ja aitavad kaasa energiasüsteemi ümberkujundamisele. Arukate võrkude projektid on praegu ühishuviprojektide hulgas alaesindatud, kuna praeguses TEN-E määruses on arukate võrkude määratlus piiratud. Muudatusettepaneku eesmärk on seda laiendada.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. väljendab heameelt ettepaneku üle võtta vastu määrus üleeuroopalise energiataristu (TEN-E) suuniste läbivaatamise kohta. Komitee tunnustab, et kuigi kehtiva määruse eesmärgid jäävad suuresti samaks, ei kajasta praegune TEN-E raamistik veel täielikult energiasüsteemi oodatavaid muutusi, mis tulenevad uuest poliitilisest kontekstist ja tehnoloogia kiirest arengust, mille eesmärk on uuendada 2030. aasta eesmärgi, ning Euroopa rohelise kokkuleppe kohasest 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgist. Komitee rõhutab, et kliimamuutustel, mida ei ole võimalik enam ära hoida, on hoolimata leevendus- ja kohanemismeetmetest Euroopas märkimisväärne mõju, ning kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles suurendama jõupingutusi energiataristu ajakohastamiseks, sest see on energiasüsteemi ümberkujundamise peamine võimaldaja, ning samal ajal tuleb tagada kliimameetmete võtmine, looduskaitse ja vastavus kestliku arengu eesmärkidega kooskõlas olevate kestlikkuse kriteeriumidega;

2. peab rõõmustavaks, et tulevases raamistikus säilib piirkondlike rühmade keskne roll ühishuviprojektide kindlaksmääramisel ja valimisel, mille puhul on hädavajalik tagada asjakohane kohalik ja piirkondlik esindatus;
3. peab tervitatavaks ettepanekut ajakohastada kliimaneutraalsuse ja energiavarustuskindluse eesmärges silmas pidades ühishuviprojektide loendit, nii et see kajastaks piisavalt uusimat tehnoloogia arengut ja hõlmaks kõiki asjaomaseid taristukategooriaid. Eriti rõõmustavaks peab komitee asjaolu, et lisatud on arukate võrkude lahendused, arukate süsteemide loimimine (elektri jõul gaasi tootmine ja muud sektorid), vesiniku ja sünteetiliste gaaside tootmine taastuvatest energiaallikatest, elektrolüüsiseadmed, avamerevõrgud ja jaotusvõrgud. Komitee rõhutab, et taastuvatel energiaallikatel ja heitsoojusel põhineval kaugkütel ja -jahutusel on suur potentsiaal, vahel ka piirkondlikul tasandil ja piiriülel. Komiteel on heameel, et välja on jäetud metaani gaasitaristu ja naftatorujuhtmed, kui sellel ei ole kohaliku või piirkondliku olukorra kontekstis kahjulikku ega soovimatut kõrvalmõju;
4. peab tervitatavaks kohustust, et kõik projektid peavad vastama kohustuslikele säästvuse kriteeriumidele ja järgima põhimõtet „Ära tee kahju“, nagu on sätestatud Euroopa rohelises kokkuleppes (kooskõlas ELi taksonoomia määruse⁽¹⁾ artikliga 17), mis on suur samm edasi ELi ühiste roheliste eesmärkide saavutamise poole;
5. märgib, et projektide hindamine TEN-E raamistikus hõlmab paljusid elemente, mida tuleb arvesse võtta, eelkõige energiasüsteemi ümberkujundamisest ja kliimaeesmärkidest tulenevaid konkreetseid kohalikke ja piirkondlikke probleeme, energiasüsteemi stabiilsuse, energiavarustuskindluse ja energiavarustuse tähtsust, energia kättesaadavust kõigile Euroopa kodanikele, säilitades samal ajal energia taskukohasuse, võitlust kütteostuvõimetuse vastu, seost riiklike, piirkondlike ja kohalike energiastrateegiatega ning sidusust juba olemasolevate programmide ja projektidega;
6. rõhutab, et energiataristul on suur roll energiasüsteemi ümberkujundamisel ning sellel võib olla märkimisväärne keskkonna- ja majanduslik mõju. Komitee nõuab seetõttu, et komisjon looks piirkondlike rühmade jaoks alalise mehhanismi, et pidada dialoogi asjaomaste kohalike ja piirkondlike omavalitsustega. Mehhanism peab olema kooskõlas mitmetasandilise kliima- ja energiadialoogi raamistikuga, nagu on kehtestatud energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevas määruses;
7. rõhutab vajadust tugeva loamenetluseraamistiku järele. Praegu on loamenetlused isegi ühishuviprojektide puhul endiselt väga pikad. Vastuolulised kehtivad menetlused võivad, mõnikord koos konkreetse institutsioonilise kontekstiga, teha teatavates liikmesriikides edasimineku keeruliseks. Lisaks võib esineda üldsuse vastuseisu, kuna ei pöörata piisavalt tähelepanu sidusrühmade osalusele;
8. nõuab, et ühishuviprojektidele prioriteetse staatuse andmist kaalutaks hoolikalt ja välistataks selliste projektide puhul, millel võib olla negatiivne mõju kliimale või kaitsealustele elupaikadele või liikidele;
9. rõhutab, et loamenetlused tuleb vajaliku hoolsusega lõpule viia. Komitee toetab siiski määruse ettepaneku artiklis 10 kavandatud meetmeid, millega tagatakse, et eri asjaomased asutused lõpetavad loamenetlused mõistliku aja jooksul. Sellega seoses on oluline luua ühtsed kontaktpunktid, millel on piisav pädevus, otsustusõigus ja selged tähtajad. See omakorda suurendab projektis osalejate kindlust ja annab parema hinnangu nende riskile selle protsessi alustamisel;
10. peab kiiduväärseks asjaolu, et Euroopa Liidus pööratakse üha suuremat tähelepanu eelistatavalt taastuvatest energiaallikatest saadud saastevaba vesiniku rollile ning tunneb heameelt Euroopa Komisjoni ettepaneku üle, mis on vastus komitee üleskutsel luua turu arengut ja taristut toetavam ELi õigusraamistik, vaadates läbi üleeuroopalisi energiavõrke käsitlevad asjakohased ELi õigusaktid ja eelkõige kohandades ühishuviprojektide nõuded vastavalt üleeuroopaliste energiavõrkudega⁽²⁾ ja kogu ELi hõlmava kümneaastaste võrgu arengukavadega; toetab ka TEN-E määruses konkreetsete vesinikutaristu kategooriate loomist, nagu vesiniku ülekandevõrgud (sh olemasolevad saastevaba vesiniku jaoks ümberkujundatud maagaasitorustikud) ning jaotamine ja ladustamine, samuti elektrolüüsiseadmed, mida peab saama rahastada Euroopa ühendamise rahastust;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

⁽²⁾ Arvamus „Saastevaba vesiniku tegevuskava – kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panus kliimaneutraalsesse Euroopasse“ – Birgit Honé (DE/PES) COR 2020-549.

11. rõhutab elektrifitseerimise vajadust ja saastevaba vesiniku rolli fossiilkütustest loobumisel ning püsivate heitkoguste vähendamisel saastavates sektorites, nagu tööstus ja rasketransport, kus otsene elektrifitseerimine võib olla piiratud; tuletab meelde, et saastevaba vesinik peaks olema prioriteet ja vähese CO₂ heitega vesinikku tuleks kasutada CO₂ heite vähendamiseks seni, kuni saastevaba vesinik saab seda rolli täita üksinda; kutsub seega ELi institutsioone, liikmesriike ja tööstust üles suurendama taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia ja vesiniku tootmisvõimsust, et vältida kahjulikku konkurentsi elektrolüüsi teel vesiniku tootmise ja taastuvelektri muu otsese kasutamise vahel⁽³⁾. Samuti kutsub komitee komisjoni üles kehtestama selge taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside taksonoomia;

12. rõhutab, et nii kliimaneutraalne transport (liikuvus) kui ka saastevaba vesiniku tootmine eeldavad taastuvenergia tootmisvõimsuse ja nende tehnoloogiate õigeaegset ja märkimisväärset suurendamist ELis;

13. rõhutab, kui oluline on, et üleeuroopalisi energiavõrkusid käsitleva määruse kohane tegevus oleks täielikult kooskõlas asjakohaste planeerimisvahenditega, eelkõige riiklike energia- ja kliimakavadega. Komitee kordab sellega seoses, kui tähtis on, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saaksid täiel määral panustada oma liikmesriigi riiklikesse energia- ja kliimakavadesse, ning nõuab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste optimaalset esindatust kogu selles protsessis;

14. tuletab meelde, et transpordisektor tekitab veerandi ELi CO₂ heitest ja see on ainus sektor, kus heitkoguseid ei ole võrreldes 1990. aasta lähtetasemega vähendatud; rõhutab vesiniku potentsiaali olla üks vahendeist, mida kasutatakse eri transpordiliikide CO₂ heite vähendamiseks, eriti nende liikide korral, kus täielik elektrifitseerimine on raskendatud või ei ole veel võimalik; rõhutab, et vesiniku kasutamise suurendamiseks transpordisektoris on vaja võtta kasutusele tankimistaristu;

15. on seisukohal, et üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) määruse⁽⁴⁾ läbivaatamisel tuleks lisaks biogaasile ja muudele energialiikidele, mis vastavad kestlikkuse ja kasvuhoonegaaside vähendamise nõuetele, pöörata palju suuremat tähelepanu madala CO₂ heitega veokite ja busside ning siseveelaevade mootoritehnoloogiatele, nagu näiteks elektrimootoritele, mida varustatakse elektriga vesinikkütuseelementide või kontaktõhuliinide vahendusel. Asjaomase taristu arendamine esmalt põhi- ja üldvõrgukoridorides on nende tehnoloogiate laialdase kasutuselevõtu eeltingimus. Euroopa ühendamise rahastu peaks selleks eraldama piisavalt rahalisi vahendeid;

16. rõhutab vajadust luua koostoime TEN-T, TEN-E ja alternatiivkütuste strateegiade vahel; väljendab sellega seoses heameelt komisjoni kavatsuse üle arendada säästva ja aruka liikuvuse strateegia raames vesinikutanklate taristut ning vaadata läbi alternatiivkütuste taristu direktiiv, mis annaks võimaluse kehtestada konkreetsed tehnilised nõuded ja harmoneeritud standardid vesinikutanklate järkjärguliseks kasutuselevõtmiseks liikmesriikides, piirkondades ja linnades;

17. leiab, et piiriüleste projektide määratlemisel tuleks kasutada avatumat lähenemisviisi, et võtta arvesse mitte ainult suuri ülekandeprojekte, vaid ka kohalikke, detsentraliseeritud ja sageli osaluspõhiseid arukate võrkude projekte, millel puuduvad füüsilised piirid. Piiriülesed piirkondlikud ja kohalikud detsentraliseeritud projektid võivad avaldada soodsat mõju mitte ainult piirkondlikele ja riiklikele süsteemidele, vaid ka eri liikmesriikide vahel, näiteks lõimides taastuvaid energiaallikaid, kõrvaldades kitsaskohti ja vältides kahjulikke välismõjusid;

18. rõhutab, et selleks et ELi energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisele kõige paremini kaasa aidata, tuleb TEN-E raamistik läbi vaadata, et hõlmata täiel määral tootvate tarbijate, kohalike energiakogukondade ja uue tehnoloogia panust ja sellest kasu saada⁽⁵⁾; rõhutab madal- ja keskpinge võrkude tähtsust, mille jaoks tuleb luua vajalik taristu, et uued detsentraliseeritud tootjad saaksid süsteemi elektriga varustada; toonitab samuti vajadust ühendada uued väiketootjad madal- ja keskpinge võrkudega; kutsub komisjoni üles tagama raamistiku mitme väiksema projekti koondamiseks, et võimaldada nende vastavust kehtivate õigusaktide kohaste kriteeriumidega. Sellega seoses on väga oluline paindlikkus, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saaksid luua teatavaid koondprojekte ja saada nende jõupingutuste jaoks rahalisi vahendeid;

⁽³⁾ Täiendavuspõhimõtte esitas Euroopa Parlament oma raportis Euroopa vesinikustrateegia kohta (A9-0116/2021 ITRE Jens Geier).

⁽⁴⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0116_ET.html#_ftn20.

⁽⁵⁾ Näiteks energia salvestamine, nõudlusreageering, mikro võrgud (võimaluse korral piiriülesed), elektromobiilsus.

19. märgib, et üleeuroopalisi energiavõrkusid käsitlevas määruses, mis on Euroopa Liidu energiataristu arendamise tugisammas ja seega hädavajalik kliimanetraalsuse saavutamiseks, järgitakse üldiselt aktiivse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Komitee rõhutab piirkondliku koostöö lisaväärtust piiriüleste projektide rakendamisel, läbipaistvust, õiguskindlust ja juurdepääsu rahastamisele ning nõuab kooskõlas aktiivse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega kohalike ja piirkondlike omavalitsuste täielikku kaasamist partneritena, mitte ainult sidusrühmadena.

Brüssel, 1. juuli 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET